

શ્રી શત્રુંજય મહાતિર્થાદિ

યાત્રા વિચાર. 1/0

અને

ચૈત્યવંદન સ્તુતિ સ્તવનાદિ સંગ્રહ.

તૈયાર કરી યોજક.

શ્રીમાન મુનિ મહારાજ શ્રી કપૂરવિજયજી.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

શા. શિવલાલ ઘુંભાજી,

વેતાલ પેઠ ઘર નંબર ૪૯.

સંવત ૧૯૭૦ સને ૧૯૧૪

વીર સંવત ૨૪૪૦.

અગત્યની સૂચના.

સહુ કોઇ ભવ્ય આત્માઓને પવિત્ર જ્ઞાનામૃતનો અપૂર્વ લાભ અનુકૂલતાથી મળે એવા શુભ ઉદ્દેશથી ભેટ દાખલ આપવામાં આવતાં કોઈ પણ પુસ્તક ઉપર કોઇએ પણ મિથ્યા મારાપણાની મમતા બુદ્ધિ રાખી કોઇ રીતે પુસ્તકનો દુરૂપયોગ કરવો નહિ પણ પ્રમાદ રહિત પૂરતી કાળજી રાખી તેનો જાતે લાભ લઇ બીજા ગમે તે જિજ્ઞાસુ ભાઇ બ્હેનોને તે ભેટ દાખલ મળેલાં પુસ્તકનો છૂટથી લાભ લેવા દેવો અને એવી રીતે બમણો ફાયદો ઉપજાવી ભેટ દાખલ અપાતાં પુસ્તકનો પવિત્ર ઉદ્દેશ સફળ કરવો, એ રીતે દરેક ભાઇ બ્હેનોને નમ્રતાપુર્વક ખાસ ભલામણ કરિએ છીએ. જે ઉત્તમ ઉદ્દેશથી પુસ્તકો ભેટ દાખલ આપવામાં આવે છે તે ઉદ્દેશ સફળ થાય અને તેની કોઇ રીતે પણ આશાતના થતી અટકે એટલું સૂચવી વિરમિયે છીએ.

શ્રી શત્રુંજય મહાતિર્થાદિ
યાત્રા વિચાર

અને

ચૈત્યવંદન સ્તુતિ સ્તવનાદિ સંગ્રહ.

લેખક અને યોજક.

શ્રીમન્ મુનિ મહારાજ શ્રી કર્પૂરવિજયજી.

ત્ર જિજ્ઞાસુ તીર્થરાગી ભાઇ બ્હેનોના હિતાર્થે

ા પાટણ નિવાસી શા. હરિલાલ વલ્લભજીના

પુણ્યાર્થે તેમની વિધવા ભાર્યા કંકુબાઇ

તરફથી અમૂલ્ય ભેટ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્ત્તા.

શિવનાથ લુંબાજી. જૈન પુસ્તકાલય

વેતાલ પેઠ ઘર નંબર ૪૯ પુના સિટી.

આવૃત્તિ બીજી, સુધારા વધારા સાથે. પ્રત ૧૫૦૦

સંવત ૧૯૭૦ વીર સંવત ૨૪૪૦ ઇ. સ. ૧૯૧૪

૫૨૪૩

છાપ્યું શ્રી રત્નસાગર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં શા અમરતલાલ
શ્રી ... છાપ્યું ઠે. ચુડીઓળ-અમદાવાદ

નમ્ર સૂચના.

" તત્વબોધ આપનાર પુસ્તકનો યોગ્ય સત્કાર કરો તેને સંભાળથી સાચવી રખો, જ્યાં ત્યાં જેમ તેમ તેને રઝળતું ન મૂકો વળી પ્રમાદ વંક શરીર શુદ્ધિ સાચવીને વાંચો વિ.... ન તમારા સ્વજન મંડળમાં તેનો ફેલાવો કરો "

પુસ્તક મળવાનાં ઠેકાણાં.

શા. રત્નાજી ડોગાજી વેતાલપેઠ કૃષ્ણહટા પાસે ઘર નંબર ૪૦૫ પુના સીટી.

શા. શીવનાથ શંકરલાલ દેશ મારવાડ જિલ્લા સીરોહી પોષ્ટજાવાલ મુ. બલદુટ.

જૈન શ્રેયસ્કર મંડળ. મુ. મ્હેસાણા.

" મુ. પાલીતાણા.

૩

વિજ્ઞપ્તિ.

પ્રિય વાંચનાર !

સત્પુરૂષો પોતેજ તીર્થરૂપ છે. એટલુંજ નહિ પણ તેમના પવિત્ર ચરણકમળથી સ્પર્શ થયેલી ભૂમિ અને તેની પ્રત્યેક રજ એ પણ તીર્થરૂપ છે. એવા તીર્થની વિધિપૂર્વક સ્પર્શના, બહુમાન, પૂજન વિગેરેથી આપણામાં તે તે સત્પુરૂષોના જેવા અસાધારણ સદ્‌ગુણો સંક્રાંત થાય છે, અને તેની યથાવિધ ઉપાસનાથી અનુક્રમે આપણે એ સત્પુરૂષ જેવાજ થઈ શકીએ તેમ છીએ; અનંત સદ્‌ગુણોથી સંપન્ન મહર્ષીઓના રોમેરોમમાં ઉચ્ચતા, પવિત્રતા, શ્રેષ્ઠતા, ભરી રહેલી હોય છે તેમના પ્રત્યેક શ્વાસોશ્વાસમાં અને શરીરના સાડાત્રણ ક્રોડ રોમમાંથી નિકળતા પરમાણુઓમાં અલૌકિક અસર કરનાર ઉચ્ચ શક્તિઓ રહેલી હોય છે, તેઓ જ્યાં જ્યાં જાય છે ત્યાં ત્યાંની દશે દિશામાં એ સદ્‌ગુણોનું બળવાન વાતા-

વરણ રચાય છે. તે વાતાવરણમા જઈ વસ-
નારાઓ ઉપર તેની ચમત્કારિક અસર થાય
છે'. એ હાલની સાયન્સ વિદ્યાએ અનેક પુ-
રાવાઓથી સિદ્ધ કરી બતાવ્યું છે અને આ-
પણા સર્વજ્ઞ શાસ્ત્રકારોએ અનેક દલીલો સા-
થે જણાવ્યું છે તેથી એ વાત નિઃસંદેહ છે.

તીર્થાધિરાજ શત્રુંજયતીર્થ એ અનંત
મહાત્માઓની સ્પર્શ કરેલી પરમ પવિત્ર
ભૂમિ છે, દેવ દાનવ અને ઈંદ્રાદિકો જેના
દર્શન સ્પર્શનને અહોર્નિશ ઇચ્છે છે, તે ભુ-
મિની યાત્રા આપણામાંના ઘણા સજ્જન
સ્ત્રી પુરૂષોએ એક કરતાં વધુ વખત કરી હ-
શે, પણ યાત્રાને જે વિધિપૂર્વક કરવી જોઇ-
એ તે વિધિપૂર્વક ન કરવામાં આવે તો જો-
ઇએ તેટલો લાભ મળતો નથી. કડવી તુંબ-
ડી અડસઠે તીર્થની યાત્રા કરી આવે તે છ-
તાં તેમાંની જરા પણ કડવાશ કમી થતી
નથી. તેવી યાત્રાઓ આપણે અનેક વખત

કરી ચુક્યા હોઈશું, પણ યાત્રા કરી આવ્યા ત્યાંથી આપણે કયા નવા સદ્‌ગુણ લેતા આવ્યા? આપણામાંથી કેટલી ખામીઓ કમી થઇ? આપણામાં કેટલી યોગ્યતા વધી? યોગ્યતા ન વધવાના શું કારણો છે? શાસ્ત્રકારોએ શામાટે આવા તીર્થની યાત્રા કરવામાં જન્મની સફળતા કહી છે? કેવી રીતે યાત્રા કરવામાં આવે તો આપણને યાત્રાના યોગ્ય લાભો મળે! એ બાબત સમજાય, અમલમાં મૂકાય અને તથાવિધ યાત્રાનો લાભ લેવાય, તો શ્રી શત્રુંજય માહાત્મ્યાદિ ગ્રંથામાં શત્રુંજયની યાત્રાનું ફળ જણાવ્યું છે તેનો નિશ્ચયાત્મક અનુભવ થાય.

અનેક મુમુક્ષુ સ્ત્રી પુરૂષો, આ સાધનોની અનુકૂળતાવાળા જમાનામા આ મહાતીર્થની યાત્રાનો લાભ ઘણી વખત લે છે પણ તેમાંનો મ્હોટો ભાગ ઓછી સમજને લઈ યાત્રાના ખરા લાભોથી પ્રાયઃ વંચિત રહે છે.

અને કેટલીક વખત તીર્થની આશાતના પણ કરીને તીર્થની છાયામાં નહિ આચરવા યોગ્ય કૃત્યો કરીને લાભને બદલે ટોટો પણ કરી જાય છે તેમ થતું અટકાવવા માટે આ નાનકડું પણ અતિ ઉપયોગી પુસ્તક, તેની પ્રથમાવૃત્તિમાં બીજી પણ અનેક બાબતોનો ઉમેરો કરીને, તત્વ જિજ્ઞાસુ સ્ત્રી પુરૂષોને ભેટ તરીકે આપી તેનો બહોળો પ્રસાર કરવા અર્થે છપાવી બહાર પાડવામાં આવ્યું છે.

આ પુસ્તક શાંત મૂર્ત્તિ મુનિ મહારાજ શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી વૃદ્ધિચંદ્રજીના શિષ્ય મુનિરાજ શ્રી કર્પૂરવિજયજી મહારાજ સાહેબે તૈયાર કરી આપ્યું છે. તેમજ પ્રુફો પણ તેઓએ પોતાનો અમુલ્ય વખત રોકી સુધારી આપેલ છે. તેમજ બીજી પણ યોગ્ય સલાહ વખતો વખત આપેલી છે. તે બાબત ઉક્ત મહારાજ શ્રીનો અમે અંતઃકરણ પૂર્વક આભાર માનીએ છીએ.

આ પુસ્તક જેની સહાયથી પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યું છે એમનીજ સહાયથી શાસ્ત્રી ટાઇપમાં 'શ્રી શત્રુંજય મહાતીર્થાદિક યાત્રા વિચાર' નામનું પુસ્તક શ્રી જૈન શ્રેયસ્કર મંડળ-મ્હેસાણા મારફત અમે પ્રથમ પ્રસિદ્ધ કરાવેલું છે એ પુસ્તકમાંનો અમુક ભાગ ઓછો કરીને તેના બદલામાં ધનપાળ પંચાશિકાદિક બીજી ઉપયોગી બાબતો ઉમેરી, શ્રીમાન્ વીરવિજયજી પંડિત કૃત નવાણું પ્રકારી પૂજા તથા ભક્તિ નિષ્ઠ પૂર્વ મુનિવર કૃત શ્રી સિદ્ધાચળજી પ્રમુખનાં અનેક ચૈત્યવંદનો સ્તુતિઓ સ્તવનો વિગેરેનો સમાવેશ કરી આ પુસ્તક ગુજરાતી ટાઈપમાં પ્રસિદ્ધ કરેલું છે.

આવા ગ્રંથની પ્રસિદ્ધિ માટે અને જનસમાજમાં બહોળો પ્રચાર કરવા અર્થે ધનની મદદ કરનાર ધર્મનિષ્ઠ સજ્જનોનો પણ અમો અંત:કરણ પૂર્વક આભાર માનવા સાથે આવા કાર્યોમાં વારંવાર યોગ્ય મદદ કરવા

કરાવવા માટેની સવિનય વિજ્ઞપ્તિ કરીએ છીએ. છેવટે સમગ્ર જૈન પ્રજાનું આવાં ઉપયોગી કાર્ય ભણી વલણ કરાવવાને અને સમાજને ઉપયોગી થઈ પડે એવા ઉત્તમ ગ્રંથો વિના મુલ્યે કે અલ્પ મુલ્યે સમાજમાં ફેલાવવા અમો સર્વ સજ્જન સ્ત્રી પુરૂષોને સાગ્રહ વિજ્ઞપ્તિ કરી વિરમીએ છીએ. ભુલચૂક મિચ્છામિ દુક્કડં. સુજ્ઞેષુ કિં બહુના !

પુના સંવત ૧૯૭૦
શ્રાવણ શુદી ૧૫
ગુરૂવાર તારીખ.
૬ અગષ્ટ ૧૯૧૪

પ્રસિદ્ધકર્ત્તા.
શા. શિવનાથ લુંબાજી.



અનુક્રમણિકા.

ખાસ સુચના.

શુદ્ધિ પત્રકમાં જણાવ્યા પ્રમાણે શ્રી પુસ્તકમાં સુધારી લઇનેજ વાંચવા લક્ષ રાખવું.

શુદ્ધિપત્રક.

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧૦	૮	ગુણોનો	ગુણોના

૨૧	૧૨	દારાચા	દારાચા હોય
૪૫	૧૧	ગિારવરે	ગિરિવરે
૪૫	૧૧	ઉદ્દાધ	ઉદ્દધિ
૭૯	૩	કકુશ	કર્કશ
૮૪	૬	ઉપગારા	ઉપગારી
૮૯	૧૧	ચોવિશોમાં	ચોવિશીમાં
૯૨	૨	વડે	વડે ધ્યાન
૧૦૬	૨	ભાગમ	ભાગમાં
૧૦૬	૧૨	કુંથુનાથજી	કુંથુનાથજી હોવા
૧૦૭	૨	ગિરરાજ	ગિરિરાજ
૧૧૬	૧૧	સફળ	સકળ
૧૧૭	૪	શ્રી	શ્રી સ્થંભન
૧૨૭	૧૦	સફળ	સકળ
૧૩૩	૧૪	કરી	કરી ભાવપૂજામાં
૧૩૫	૨	સુખનો	સુખનો પણ
૧૪૦	૧૭	કારના	પ્રકારના
૧૪૦	૧૭	પ્રભાવ	ભાવ
૧૪૭	૪	બધામાં	બધા પર્વતોમાં

૧૫૨	૧૪	કેળ	કેવળ
૧૫૭	૧૬	વિનના	વિનાના
૧૯૦	૭	વિમનમા	વિનાકાંચ
૨૦૧	૧૨	દિન-ચાળદીવે.	દીનદયાળે દીવો
૨૦૧	૧[illegible]	કવળજ્ઞાન	કેવળજ્ઞાન
૨૦૮	૧૫	શ્રીબાર	શ્રીસાર
૨૧૦	૧૧	છાંહે	છાંયે
૨૧૧	૧૯	વિાયયોગે એ	વિનયયોગે ફળ
૨૧૨	૨	વસ	વગુ
૨૧૮	૧૨	ઉલટે	ઉલ્લસે
૨૧૯	૧૨	કે એહ	કે જિન
૨૧૯	૧૪	રૂપી	×૦
૨૨૦	૫	એહ વિરહ	એહથી રહે
૨૨૫	૧૧	સાહેબના	સાહેબની
૨૨૬	૧૨	વાહ્યે	વાહિયે
૨૨૬	૧૩	તિરસ	તિરથ
૨૨૭	૧૫	પરમપદ	પદ
૨૨૮	૧૬	ઝાળે	ઝાળે

૨૩૦	૧૫	અતિશોક	અતિં:ક
૨૩૫	૧૬	કહીયે	કહયે
૨૩૭	૨	ચાત્રે	ચાત્રાએ
૨૩૭	૩	બમણું	બમણરૂં
૨૩૭	૩	ફુલતે	ફુલ
૨૩૭	૫	ચઉ	ચોગણું
૨૩૭	૫	બમાણું જંબુફળ	બમણુરૂં ફળજંબુ
૨૩૭	૭	પુષ્કર	પુષ્ખર
૨૩૭	૧૬	ગાવ	ગાવે.
૨૩૮	૨	જાવ	જાવે
૨૩૯	૧૩	શાખ	શાંખ
૨૪૧	૬	ધરાવ	ધરાવે
૨૪૧	૧૭	ચોલ	ચોલ મજીઠનો
૨૪૨	૪	બીજે	ત્રીજે
૨૪૫	૧૪	સંવાદરે	સવાદરે
૨૪૭	૧૫	મોહ	મેહ
૨૪૮	૫	આશારે	આણરેં
૨૪૯	૬	દુઃખભયાં	દુઃખભયાં

૨૫૦	૮	વાચકને	વાચકનો
૨૫૦	૧૫	દ્રોનું	ક્રોધનું
૨૫૧	૧	ભાગ	આગ
૨૫૪	૨	નાટારંભ	નાટારંગ
૨૫૮	૬	આધિક.	અધિક.
૨૬૫	૩	દેવાધ.	દેવાધિ.
૨૬૯	૧૮	ક્ષયોપશમ	
,,	,,	અભ્યાસવડે	

ક્ષયોપશમ પ્રમાણે અભ્યાસ યોગે ક્ષાયક ગુણ પ્રગટ થાય છે.

પાનું.	લીટી.	અશુધ.	શુદ્ધ.
૨૮૪	૧૩	ગરિ	ગિરિ
૨૮૫	૪	ભાવક	ભવિક
,,	૧૦	ભમિ	ભ્રમિ
૨૮૮	૩	શ્રયાંસ	શ્રેયાંસ



વિશ્વવંદ્ય થવાને લાયક કેમ બનાય ?

'લઘુતામે પ્રભુતા વસે, પ્રભુતાથી પ્રભુ દૂર'
' નમે તે પ્રભુને ગમે'

"વદનં પ્રસાદ સદનં, સદયં હૃદયં સુધામધુર વાચઃ
કરણં પરોપકરણં, યેષાં કેષાં ન તે વંદ્યાઃ"

ભાવાર્થ-જેમનુ મુખ સદા સુપ્રસન્ન આનંદિત આનંદિત રહ્યા કરે છે; જેમનું હૃદય દયાર્દ્ર દયાથી ભીનું રહે છે, જેમની વાણી અમ્રત જેવી મીઠી મધુર લાગે એવી પ્રિય અને હિતકારી હોય છે; તેમજ જેમની કાયા પરોપકારના કામમા સદાય તત્પર રહે છે તે પવિત્ર આત્માઓ કોને વંદનીક ન થાય ? અપિતુ એ ઉત્તમ જનો સહુ કોઇને વંદનિક પૂજનીક થાય જ એમા કંઈ આશ્ચર્ય નથી. તથાસ્તુ !

લક્ષમાં રાખવા યોગ્ય સાવ સાદો સદુપદેશ.

"નમે છે આંબા આમલી, નમેછે દાડમ દ્રાક્ષ
એરંડ બીચારો શું નમે ? જેની ઓછી શાખ"

ભાવાર્થ-આંબા, આંમલી દાડમ અને દ્રાક્ષ જેવાં ઉત્તમ ઝાડો નમે છે. ફળ સંપત્તિ વખતે તેઓ લળી પડે છે પણ એરંડ અને તાડ જેવા

હલકાં વૃક્ષો તો અક્કડ જ રહે છે—લગારે નમતા નથી. તેવી રીતે દુનીયામાં શીલ સંતોષાદિક ઉત્તમ ગુણોથી અલંકૃત થયેલા સજ્જનો સદાય સાદાઇ રાખે છે, નમ્રતા ધારે છે અને પરોપકાર સાધે છે; ત્યારે કુશીલતાદિક દુર્ગુણોથી વાસિત થયેલા હલકા લોકો અક્કડ રહેછે, સજ્જનો સાથે દ્વેષ વહે છે અને અધિકાર મળતાં અનર્થ કરે છે. યત:-

"નમન્તિ સફલા વૃક્ષા, નમન્તિ સજ્જના જના:
મૂર્ખાશ્ચ શુષ્ક કાષ્ટંચ, ન નમન્તિ કદાચન."

ભાવાર્થ-જ્યારે સૂકા કાષ્ટ જેવા અક્કડ બાજ અજ્ઞ જનો કદાપિ નમતા નથી, ત્યારે ફળથી લળી પડતા ઉત્તમ વૃક્ષોની પેરે સદ્દગુણશાળી સજ્જનો સદા સર્વદા નમ્રતા રાખે છે અને પરદુ:ખ ભંજક બની નિજ જન્મ સફળ કરે છે. કેમકે જગજાહેર વાત છે કે 'પરોપકારાય સતાં વિભૂતય': ઇતિશમ્

જૈન કોમના સત્ય હિતની ખાતર ખાસ નિર્માણ કરેલી સમયાનુસારી બહુ અગત્યની નમ્ર સૂચનાઓ.

લેખકમુનિ શ્રી કર્પૂરવિજયજી.

૧ સુજ્ઞ ભાઇઓ અને બ્હેનો! દરેક મં-

ગળ પ્રસંગે વિદેશી ભ્રષ્ટ વસ્તુઓથી આપણે પરહેજ રહેવું અને સ્વદેશી પવિત્ર વસ્તુઓ-નોજ વિવેકથી ઉપયોગ કરવો અને કરાવવો.

૨ આપણા પવિત્ર તીર્થોની સેવા-રક્ષા અર્થે આપણાથી બને તેટલો સ્વાર્થ ત્યાગ કરવા યા આત્મભોગ આપવા તૈયાર રહેવું.

૩ કોઈપણ જાતના કુવ્યસનથી સદંતર દૂર રહેવું અને આપણી આસપાસનાને એથી દૂર રહેવા પ્રીતભરી પ્રેરણા કર્યા કરવી.

૪ શાન્તરસથી ભરેલી જિનપ્રતિમાને જિનેશ્વર તુલ્ય લેખી આપણે પણ તેવાજ અવિકારી થવા તેમની પૂજા અર્ચાદિક પ્રેમથી કરવા કરાવવા બનતું લક્ષ રાખવુ અને રખાવવુ.

૫ આત્મશાન્તિને આપનારી જિનવાણીનો લાભ મેળવવા, પ્રતિદિન થોડો પણ વખત અને પ્રેમપૂર્વક પ્રમાદ રહિત પ્રયત્ન સેવવો.

૬ જૈન તરીકે આપણું કર્તવ્ય શું શું છે? તે સારી રીતે જાણી તે પ્રમાણે લક્ષ રાખીને આચરવા યથાશક્તિ ઉદ્યમ કર્યા કરવો.

૭ શરીર નીરોગી હોય તોજ ધર્મ સા-

ધન રૂડી રીતે થઇ શકે માટે શરીર-આરોગ્ય સાચવવા સહુએ પૂરતી સંભાળ રાખવી. વળી બાળ લગ્ન, વૃદ્ધવિવાહ, પરસ્ત્રી તથા વેશ્યાગમન, માદક આહાર, કુપથ્યસેવન અને કુદરત વિરૂદ્ધ વર્તનથી નાહક વીર્ય વિનાશ કરવા વડે શરીર કમજોર થઇ જાય છે એમ સમજી ઉક્તઅનાચરણોથી સહુએ સદંતર દૂર રહેવા લક્ષ રાખવું, તેની ઉપેક્ષા કરવી નહિ.

૮ આવકના પ્રમાણમાંજ ખર્ચ રાખવું અને બીન જરૂરી ખર્ચ કમી કરી બચેલાં નાણાંનો સદુપયોગ કરવા કરાવવા પૂરતું લક્ષ જાતે રાખવું અને સ્વજનો પાસે રખાવવું.

૯ શુભ-ધર્માદાખાતે ખર્ચવા કાઢેલી રકમ વગર વિલંબે વિવેકથી ખર્ચી દેવી કારણ કે સદાકાળ સહુના સરખા શુભ પરિણામ ટકી રહેતા નથી. વળી લક્ષ્મી પણ આજે છે અને કાલે નથી માટે કાલે કરવું હોય તે આજેજ કરવું

૧૦ જ્ઞાન દાન સમાન કોઇ ઉત્તમદાન નથી એમ સમજી સહુએ એ કાર્યમાં યથાશક્તિ સહાય કરવી અને તત્વજ્ઞાનનો ફેલાવો થાય

વો પ્રબંધ કરવો. કેમકે શાસનની ઉન્નતિનો ખરો આધાર તત્વજ્ઞાન ઉપર અવલંબી રહેલોછે.

૧૧ આપણા જૈની ભાઈ બ્હેનોમા અત્યારે ઘણા ભાગે કળાકૌશલ્યની ખામીથી, પ્રમાદ આચરણથી, અગમચેતી પણાના અભાવથી અને નાતવરા વિગેરે નકામાં ખર્ચ કરવાથી જે દુઃખ ભરી હાલત થવા પામી છે તે જલ્દી દૂર થાય તેવી તાલીમ (કેળવણી) દેશકાળને અનુસારે ઉછરતી પ્રજાને આપવા દરેક યોગ્ય સ્થળે ગોઠવણ કરવાની હવે ખાસ જરૂર છે.

૧૨ વીતરાગ પ્રભુનો પવિત્ર ઉપદેશ આખી આલમને ઉપગારી થઇ શકે એવો હોવાથી તેનો જેમ અધિક પ્રસાર થવા પામે તેમ પ્રયત્ન કરવો જોઇએ, જગદ્ગુરૂ જિનેશ્વર ભગવાને ફરમાવેલી દશ શિક્ષાનું રહસ્ય એ છે કેઃ-

(૧) શાસન રસિક જનોએ સહુ કોઇ જીવોનું ભલુ કરવા કરાવવા બનતી કાળજી રાખવી અને ઉદાર દીલથી આત્મભોગ આપવો.

(૨) મદ, માન કે અહંકાર તજી સાદાઈ ભલમનસાઇ અને નમ્રતા રાખી સહુ સાથે

હળીમળીને રહેવું અને ગુણીજનોનો અધિક આદર કરવો. તેમના પવિત્ર સમાગમમાં આવી સદ્બોધ મેળવવો, અને તે પ્રમાણે સહુએ ચીવટ રાખીને સર્દ્વતન સેવવું.

(૩) માયા, કપટ તજી, સરલતા આદરી, મન, વચન અને કાયાની શુદ્ધિથી સ્વપર હિતરૂપ થાય તેવાં કાર્ય કરવાં-કરાવવાં.

(૪) લોભ-તૃષ્ણા તજી, સંતોષવૃત્તિ રાખીને બની શકે તેટલાં પરમાર્થ ભર્યાં કામ નિઃસ્વાર્થપણે કરવાં અને કરાવવાં.

(૫) કુવાસના તજી, ઇચ્છા નિરોધ-તપવડે નિજ દેહદમન કરી, પવિત્ર જ્ઞાન ધ્યાન યોગે પ્રમાદ રહિતપણે આત્મ-સુવર્ણ શુદ્ધ કરવું.

(૬) ઇન્દ્રિય-વિષય અને કષાયને કાબુમાં રાખી પવિત્રપણે યથાશક્તિ વ્રત નિયમો પાળવા-પળાવવા પ્રયત્નશીલ થાવું.

(૭) સત્યનું સ્વરૂપ સમજી, પ્રિય પથ્ય અને તથ્ય એવું (હિત મિત અને મધુર) વચન પ્રસંગ પામીને ડહાપણથી બોલવું.

(૮) અંતઃકરણ સાફ રાખી, વ્યવહારશુદ્ધિ

સાચવવી. ન્યાયનીતિ અને પ્રમાણિકપણું સારી રીતે સાચવી રાખીને ચાલવું.

(૯) પર આશા-પરાધીનતા તજી, નિ-સંગતા, અને નિસ્પૃહતા ધારી એકાન્ત આત્મહિત કરી લેવાને સવેળા ઉજમાળ થાવું.

(૧૦) બ્રહ્મચર્ય-શિષ્ઠ આચાર વિચારને સેવી, આત્મ રમણતાયોગે, અતીન્દ્રિય એવા સહજ સ્વાભાવિક સુખનો અનુભવ કરવો. એળ ભમરીના ન્યાયે પરમાત્મ ચિન્તવનવડે તેની સાથે એકતા કરવી સ્વરૂપ મગ્ન થાવું.

૧૩ કલેશ, કુસંપ, વેર, વિરોધ, ઇર્ષા, અદેખાઇ, નિંદા, ચુગલી વિગેરે વિકારોને મહાદુ:ખદાયક જાણી સહુએ અવશ્ય પરિહરવા.

૧૪ કુસંગથી આદરી લીધેલા ખોટા રીત રીવાજોને હાનિકર્તા જાણી દૂર કરવા-કરાવવા પૂરતું લક્ષ રાખીને બનતું મથન કરવું.

૧૫ કોઇ રીતે સીદાતા (દુ:ખી થતા) સાધર્મીજનોને સારી રીતે સહાય આપી અ-પાવીને ઠેકાણે પાડવા સદાય લક્ષ રાખવું.

૧૬ માતા, પિતા, સ્વામી અને ગુરૂમાહા

રાજનો આપણા ઉપર થયેલો અનહદ ઉપ-
ગાર સંભારી–કાયમ સ્મરણમાં રાખી તેમનું
હિત કરવાની સોનેરી તક મળે ત્યારે તે ગુ-
માવવી નહિ. દ્રવ્યથી અને ભાવથી બની
શકે તેટલી તેમની સેવા ભક્તિ જરૂર કરવી.

૧૭ કોઇએ કંઇ કસુર કરેલી જાણી, તેનો
તિરસ્કાર કરવાને બદલે તેની ભૂલ શાન્તિથી
સમજાવી સુધરાવવી વધારે હિતકારી છે.

૧૮ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર કાળ અને ભાવને નિજ-
લક્ષમાં રાખી, નમ્રતાથી ઉચિત પ્રવૃતિ કરનાર
સુખે સ્વપરહિત સાધી શકે છે.

૧૯ રાગદ્વેષ અને મોહાદિક સમસ્ત દોષને
સર્વથા જીતી, જિનેશ્વરો આપણને પણ એ-
વાજ નિર્દોષ નિર્વિકાર થવા સતત ઉપદિશે છે
એ મુદ્દાની વાત નિજ લક્ષમાં રાખી, સહુ
કોઇ ઉપદેશકો, મુનિજનો અને શ્રાવકજનો
ઉક્ત અમૂલ્ય સુચનાઓનો અમલ કરશે તો
તેઓ અલ્પ સમયમાં અને અલ્પ પ્રયાસે અનલ્પ
લાભ લઇ શકશે એમ ઇચ્છી, પ્રાર્થી, નિજ
લઘુતા દાખવીને અત્ર વિરમું છું. ઇતિશમ્.



श्रीतीर्थराजराजायनमः

श्री शत्रुंजय महातीर्थादि यात्रा विचार अने चैत्यवंदन स्तुति स्तवनादि संग्रह.

मंगलाचरणरूपं

सर्वशास्त्र विशारद महोपाध्याय श्रीमद् यशोविजयजी कृत श्री पार्श्वजिन स्तवन.

(राग धमाल-फाग)

चिदानंद घन परम निरंजन,
जन मन रंजन देव ललना

વામા નંદન જિન પતિ શુણિએ,
સુરપતિ જસ કરે સેવ
મન મોહન જિનજી ભેટિએ હો
એ આંકણી ૧

જાયજૂઇ ચંપક કેતકી,
દમણોને મચકુંદ લલના
કુંદઇંદુ રૂચિ સુંદર જોડી,
પૂજીએ પાસજિણંદ મનમોહન૦ ૨
કેસર ઘોળી ઘસી ઘનચંદન,
આનંદન ઘનસાર લલના
પ્રભુકી પૂજા કરો મનરંગે,
પાઇયે પુણ્ય સફાર[1] મનમોહન૦ ૩
અંગે ચંગી આંગી બનાવી,
અલંકાર અતિ સાર લલના
દ્રવ્યસ્તવવિધિ પૂરણ વિરચી,
ભાવિએ ભાવ ઉદાર મનમોહન૦ ૪
પરમાતમ પૂરણ ગુણ પ્રત્યક્ષ,
પુરૂષોત્તમ પરધાન લલના

૧ વિશાલ-અનર્ગલ.

પ્રગટભાવ પ્રભાવતી વલ્લભ[૨],
તું જયો સુગુણનિધાન મનમોહન૦ ૫
જો તુજ ભક્તિ મોરી[૩] મુઝમન,
વન વિચરે અતિચિત્ત લલના૦
દુરિત ભુજંગમ[૪] બંધન ત્રૂટે,
તો સઘળો જગમિત્ત મનમોહન૦ ૬
તુઝ આણા સુરવેલી મુજમન,
નંદન વન જિહાં રૂઢ લલના૦
કુમતિ કદાગ્રહ કંટક શાખી[૫],
સંભવે નહિં તીહાં ગૂઢ મનમોહન૦ ૭
ભક્તિરંગ તુઝ આણારાધન[૬],
હોય ચક્ર સંચાર લલના
સહસ અઢાર અંગ રથ ચાલે,
વિઘન રહિત શિવધાર મનમોહન૦ ૮
ગુરૂ ઉપદેશે જો મુજ લાગ્યો,
તુઝ શાસનકો રાગ લલના

---

૨. પ્રાણપ્રિય. ૩. મયૂરી (મોરલી.) ૪ પાપસાપ. ૫ કાટલાં રૂખડાં ૬ આજ્ઞાપાલન.

મહાનંદપદ એંચ લહેગા,
જ્યું અલિ[7] કુસુમ પરાગ   મનમોહન૦ ૯
બાહિર મન નિકસન[8] નહિ ચાહત,
તુઝ શાસનમાં લીન   લલના
ઉમગ નિમગ[9] કરી નિજપદ રહેવે,
જ્યું જલનિધિ [10] જળમીન
મન મોહન૦ ૧૦

ઓરનકી ગણતી ન પાવું,
જો તું સાહીબ એક   લલના૦
ફૂલ વાસના દૃઢ નિજ મનકી,
જ્યું અવિચલ પદ ટેક   મન મોહન૦ ૧૧

મુજ તુજ શાસન અનુભવકો રસ,
ક્યું કરી જાણે લોગ ?   લલના
અપરિણીત [11] કન્યા નવી જાણે,
જ્યું સુખ દ્વૈત [12] સંજોગ
મન મોહન૦ ૧૨

---

૭ ભ્રમર ૮ નિકળવા ૯ ગમેતેમ. ૧૦ સમુદ્ર.
૧૧ અવિવાહિત ૧૨ દંપતીના સંજોગનું સુખ.

તું સાહિબ હું સેવક તોરો,
એ વ્યવહાર વિભાગ લલના
નિશ્ચય નયમત દોનું બિચ્ચે,
હે નહિં ભેદકો લાગ મન મોહન૦ ૧૩
મન વચનાદિક પુદ્ગળ ન્યારો,
ન્યારો સકળ વિભાવ લલના
શુદ્ધ દ્રવ્ય ગુણ પર્યાય ઘટના.
તુઝ સમ શુદ્ધ સ્વભાવ મન મોહન ૧૪
તું ઘટ અંતર પ્રગટ વિરાજે,
જયું નિર્મલ મણિકંત લલના
બાહિર ઢૂંઢત મૂઢ ન પાવે,
જયું મૃગમદ[1] મૃગ ભ્રાન્ત[2] મન મોહન૦ ૧૫
ગુણઠાણાદિકભાવે મિશ્રિત,
સબમાંહે તુઝ અંશ લલના
ખીરનીર જિમ ભિન્ન કરતહે,
ઉજ્જવલ અનુભવ હંસ મન મોહન૦ ૧૬
આતમજ્ઞાન દશા જબ લાગી,
વૈરાગી તુઝ જ્ઞાન લલના

---

૧ કસ્તુરી. ૨ ભ્રમિત થયેલો મૃગલો.

સો પાવે જ્યું રત્નપરીક્ષા,
પેખત રત્ન પ્રધાન મન મોહન૦ ૧૭
પુણ્ય પ્રકૃતિ દેવકો કારણ,
મૂઢ લહે નહીં ધર્મ લલના
જ્યું પીરો કોઈ અંધ ન માને,
લહત ન અંતર મર્મ મન મોહન૦ ૧૮
ગંધ રૂપ રસ ફરસ વિવર્જિત,
ન ધરે તિહાં સંઠાણ લલના
અણઅવતાર અશરીર અવેદી,
તું પ્રભુ શુદ્ધપ્રમાણ મન મોહન૦ ૧૯
કેવળજ્ઞાન દશા અવલોકે,
લોકાલોક પ્રમાણ લલના
દર્શન વીર્ય ચરણ ગુણધારી,
સેવત સબ અહિઠાણ મન મોહન૦ ૨૦
સત્તા શુદ્ધ અરૂપી તોરી,
નહીં જગકો વ્યવહાર લલના
કહા કહિયે કછુ કહત ન આવે,
તું પ્રભુ અલખ અપાર મન મોહન૦ ૨૧

દીપ ચંદ્ર રવિ ગ્રહગણ કેરો,
જિહાં પ્રસરત નહીં તેજ લલના
તિહાં એક તુજ ધામ બિરાજે,
નિર્મલ ચેતન સ્હેજ[1] મન મોહન૦ ૨૨
આદિ રહિત અજરામર નિર્ભય,
વ્યાપક એક અનંત લલના
શુદ્ધ પ્રકૃતિ અકષાય અમાયી,
તું પ્રભુ બહુ ગુણવંત મન મોહન ૨૩
તું માતા તું ત્રાતા ભ્રાતા,
પિતા બંધુ તું મિત્ત લલના
સરણ તુંહિ તુજ સેવા કીજે,
દૃઢ કરી તનુ વચ ચિત્ત મન મોહન૦ ૨૪
પાસ આશા પૂરો અબ મોરી,
અરજ એક અવધાર લલના
શ્રી નયવિજય વિબુધ પાય સેવક,
જસ કહે ભવજલતાર
મનમોહન જિનજી મેરિયે હો. ૨૫ ઇતિ.

---

૧ સહજ-નિરૂપાધિક

નવપદ મહિમા ગર્ભિત શ્રી શત્રુંજય મહા તીર્થાદિક યાત્રા વિચાર.



પ્રસ્તાવના.



" યોગ અસંખ્ય છે જિન કહ્યા,
નવપદ મુખ્ય તે જાણો રે.
તેહ તણે આલંબને,
આતમ ધ્યાન પ્રમાણો રે."

*નવપદ પ્રકરણમાં કહ્યું છે કે " હો હો મહાનુભાવો ! દશ દૃષ્ટાંતે દુર્લભ મનુષ્ય

* જુઓ યોગ્યતા દર્શકમાં અથવા પ્રશમરતિ ગ્રંથમાં તેનું મૂળ તથા ભાષાંતર આપેલું છે.

જન્મ પામીને અને તે સાથે વળી આર્યક્ષેત્ર, ઉત્તમ કુલ વિગેરે પ્રધાન સામગ્રી પુન્ય જોગે પામીને મહા અનર્થકારી પાંચ પ્રકારનો પ્રમાદ (મદ, વિષય, કષાય, નિદ્રા અને વિકથા) જલ્દી તજી દઈ ઉત્તમ ધર્મ કરણી કરવા તમારે પુરૂષાર્થ ફોરવવો જોઇએ. તે ધર્મ સર્વ જિનેશ્વરોએ દાન, શીલ, તપ અને ભાવ ભેદે કરી ચાર પ્રકારનો ઉપદિશ્યો છે." તેમાં પણ ભાવની પ્રધાનતા વખાણી છે. "ભાવ સહિતજ કરવામાં આવતી સઘળી ધર્મ કરણી દાન, શીલ, તપ પ્રમુખ સફળ કહી છે. ભાવ વગરની તે બધી કરણી લેખે થતી નથી." "ભાવ પણ મન સંબંદ્ધ છે અને આલંબન વગર મન અતિ દુર્જય છે તેથી મનને નિયમમાં રાખવા માટે સાલંબન (આલંબન વાળું) ધ્યાન કહેલું છે."

" જો કે શાસ્ત્રમાં અનેક પ્રકારનાં આલં-બન વખાણ્યાં છે તોપણ તે સહુમાં નવપદ ધ્યાનનું આલંબન મુખ્ય છે એમ જિનેશ્વરો કહે છે. ૧ અરિહંત, ૨ સિદ્ધ, ૩ આચાર્ય, ૪ ઉપાધ્યાય, ૫ સાધુ, ૬ દર્શન, ૭ જ્ઞાન, ૮ ચારિત્ર અને ૯ તપ એ નવપદ વખાણેલાં છે" એ નવપદનું કંઇક વિસ્તારથી વર્ણન તેમના સદ્ભુત ગુણોનો ઉલ્લેખ સાથે નવપદ પ્રકરણમાં પ્રથમ કરવામાં આવ્યું છે તે ત્યાંથી જાણી તત્સંબંધી સમજ મેળવવી યોગ્ય છે. એ નવપદજ જગત્માં સાર છે, તેથી તેનુંજ આ-રાધન કરવા અધિક લક્ષ રાખવાની જરૂર છે. એ નવપદમાં અરિહંતાદિક પાંચ પદ ધર્મી (ધર્માત્મા) છે ત્યારે દર્શનાદિક ચાર પદ ધર્મરૂપ છે. એ દર્શન (સમકિત) જ્ઞાન અને ચારિત્રરૂપ સદ્ધર્મનું આરાધન કર-વાથીજ તત્વતઃ ધર્માત્મા થઇ શકાય છે. પુર્વે

જે જે અરિહંતાદિક પુન્યાત્માઓ થયા છે તે સહુ ઉક્ત ધર્મની સેવા-આરાધના કરવાથીજ થયા છે અને ભાવિષ્યમાં પણ જે જે અરિહંતાદિક પુણ્યાત્માઓ થાશે તેઓ પણ પવિત્ર ધર્મની સેવા-આરાધના કરવાથીજ થશે. એથી વર્તમાનકાલે આપણે પણ એજ પવિત્ર ધર્મનું આરાધન કરવા ઉજમાળ રહેવું ઉચિત છે. ધર્મ ધર્મીજનોમાં નિવસે છે તેથી ધર્મનું આરાધન કરવા ઈચ્છનારે ઉક્ત અરિહંતાદિક પવિત્ર ધર્માત્માઓનું પુષ્ટ આલંબન લેવું ખાસ ઉપયોગી છે. પવિત્ર ધર્મ પ્રાપ્તિનો એજ અતિ ઉત્તમ માર્ગ છે.

અરિહંતાદિક પવિત્ર ધર્માત્માઓના નામ, સ્થાપના, દ્રવ્ય અને ભાવ એ ચારે નિક્ષેપા પૂજનિક છે. જેમનો ભાવ પવિત્ર હોય છે તેમનાં જ નામ, સ્થાપના અને દ્રવ્ય

પણ પવિત્ર કહ્યા છે પણ બીજાનાં નહિં. તેથી અરિહંતાદિક પવિત્ર આત્માઓનું (ભાવ સહિત) નામ સ્મરણ કરવાથી તેમની (શાશ્વત–અશાશ્વત) પ્રતિમાનાં દર્શનાદિક કરવાથી તેમજ ત્રિકાલગત તેમના આત્મદ્રવ્યને નમસ્કારાદિ કરવાથી આપણો આત્મા જાગૃત થાય છે એટલે એ અરિહંતાદિકમાં જેવા ઉત્તમ ગુણો છે તેવાજ ઉત્તમ ગુણો પ્રાપ્ત કરવા આપણો આત્મા ઉજમાળ થાય છે. જે ગુણો અરિહંતાદિકને વ્યક્તપણે (પ્રગટ) થયેલા છે તેવાને તેવાજ ગુણો આપણા પ્રત્યેક આત્મામાં શક્તિ (સત્તા)રૂપે તો રહેલાજ છે. યદ્યપિ તે ગુણો કર્મનાં આવરણથી ઢંકાઇ ગયેલા હોવાથી પ્રગટ દેખી શકાતા નથી, પરંતુ જો પ્રગટ ગુણી અરિહંત પરમાત્માદિકનું પુષ્ટ આલંબન લહીને કર્મનાં સઘળાં આવરણ દુર કરી દેવામાં આવે તો પછી સ્વસત્તામાં રહેલા સ-

મસ્ત ગુણો જોવાને તેવા ઝળહળતા પ્રગટ થાય છે. એથીજ અવ્યક્ત ગુણી એવા આપણે વ્યક્ત ગુણી એવા અરિહંતાદિક પરમેષ્ટીનું દૃઢ આલંબન લેવું ઉચિતજ છે. જે જે કાર્ય વિવેક સહિત વિધિ પૂર્વક કરવામાં આવે છે તે અલ્પ શ્રમે અદ્ભૂત લાભ મેળવી આપે છે એટલા માટે પવિત્ર ધર્મકરણીનું સેવન કરનારે યથોચિત મર્યાદા રૂપ વિધિ સાચવવા અને યદ્વા તદ્વા કરવા રૂપ અવિધિ દોષ ટાળવા ખાસ કાળજી રાખવી જોઇએ. જ્યારે જ્યારે શ્રી 'શત્રુંજય મહાતીર્થ' જેવા પરમ 'પવિત્ર તીર્થ સ્થળોની' સ્પર્શના સેવના કરવા જેવો પુન્ય સંયોગ મળે ત્યારે ત્યારે લક્ષ પૂર્વક જે કંઇ વિધિ સેવાનો ખપ કરવો જોઇએ અને અવિધિ દોષ ટાળવા જોઇએ તેનું દિગ્દર્શન પ્રસંગે પ્રસગે આગળ બોધ વચન રૂપે કરાવવામાં આવેલું છે તે નિજ લ-

ક્ષમાં રાખી લઇને સ્વહિત માર્ગનો આદર કરવા સહુ ભવ્યાત્માઓને ખાસ ભલામણ છે. જુઓ ! ખેતી કરનારા ખેડુત લોકો તેમનાં ક્ષેત્રને યથાવિધ ખેડી તેમાં ખાતર પ્રમુખ નાંખી ખંતથી યથા અવસરે વાવણી કરે છે અને તેનો વિનાશ થવા ન દેતાં પ્રતિદિન તેની રક્ષા પુષ્ટિ કરવા પુરતી કાળજી રાખે છે તો પરિણામે તેમાંથી ઇચ્છિત લાભ મેળવી શકે છે. એ રીતે આપણે પણ જે જે ધર્મ કરણી કરીયે તેનો યથાર્થ લાભ સંપાદન કરવા માટે એ ખેડુતની પેરે ખરી ખંતથી પૂરતી સંભાળ રાખી રહેવાની ખાસ જરૂર છે. સુજ્ઞેષુ કિં બહુના ? 'ઇતિ શમ્'



શ્રી શત્રુંજયાદિક પવિત્ર તીર્થોને ભેટવા જતાં ખાસ લક્ષમાં રાખવાનાં બોધ વચન.

શ્રી શત્રુંજય, ગિરિનાર, અર્બુદાચલ (આબુગઢ) અને સમેત શિખર પ્રમુખ ઉત્તમ તીર્થોને ભેટવા જતાં તેમજ ગમે તે ગામ, નગર, પુર, પાટણ પ્રમુખ સ્થળનાં પરમ ભૂષણ રૂપ શ્રી જિનચૈત્યો (જિન મંદિરો તેમજ તેમાં પ્રતિષ્ઠિત થયેલાં પ્રભુના બિંબો) ને જુહારવા જતાં, તથા મુનિજનોને વંદન કરવા જતાં યથાયોગ્ય પ્રવચન સારોદ્ધાર, પંચાશક, અને દેવવંદનભાષ્ય પ્રમુખ પવિત્ર શાસ્ત્રોમાં ફરમાવ્યા મુજબ આપણે **નિસ્સિહી** પ્રમુખ દશત્રિકો બરાબર લક્ષ રાખીને સાચવવી જોઇએ. એટલે કે ૧ જિનમંદિરાદિકમાં દર્શનાદિક પ્રસંગે યથા-

સ્થાને ત્રણવાર 'નિસ્સિહી' (તેનો પરમાર્થ સમજી લક્ષ પૂર્વક કહેવી જોઇએ. ૨, ચૈત્ય ફરતી ત્રણવાર 'પ્રદક્ષિણા' દેવી જોઇએ અને પ્રદક્ષિણા દેતાં કંઇ આશાતના જેવું નજરે પડે તો તે ટાળવા પ્રથમ ખપ કરવો જોઇએ ૩, ત્રણવાર આપણાં પાંચેઅંગો નમાવીને પંચાંગ પ્રણામ કરવો જોઇએ (પ્રથમ પ્રભુજી નજરે પડે એટલે તત્કાલ બે હાથ જોડી અંજલિબંધ પ્રણામ કરવો, પછી નજદીક અવતાં અર્ધાંગ નમાવી અર્ધાવનત પ્રણામકરવો ને છેવટે ચૈત્યવંદન કરતી વખતે પાંચે અંગ નમાવીને ત્રણવાર પંચાંગ પ્રણામ કરવો જોઇએ.)૪, ત્રણ પ્રકારની પૂજા (અંગ પૂજા, અગ્રપૂજા અને ભાવ ૫ પૂજા) કરવી જોઇએ. ૫, પ્રભુની ત્રણ અવસ્થા (છદ્મસ્થ અવસ્થા, કેવળી અવસ્થા અને નિર્વાણ અવસ્થા) ભાવવી જોઇએ. ૬, પ્રભુ શિવાયની ત્રણે દિશા તરફ જતી આપણી દૃષ્ટિને

સંવરી–નિયમમાં રાખીને પ્રભુની સન્મુખ જ સ્થાપી રાખવી જોઇએ. ૭, પ્રભુને પંચાંગ પ્રણામ કરતાં ત્રણવાર તેટલી ભૂમિનું પ્રમાર્જન કરવું જોઇએ. ૮, ચૈત્યવંદન કરતાં ઉચ્ચારવામાં આવતાં સૂત્રાદિકના શબ્દો શુદ્ધ બોલવા જોઇએ તેના રહસ્યાર્થમાં ઉપયોગ રાખવો જોઇએ અને પ્રભુની મુખમુદ્રા તરફ પણ સારી રીતે લક્ષ રાખવું જોઇએ. ૯, નમોથ્થુણં કહેતાં યોગમુદ્રા કરવી જોઇએ. જાવંતિ ચેઇઆઇં, જાવંત કેવિ સાહુ અને જયવીયરાય કહેતાં 'મુક્તાશુક્તિ મુદ્રા' અને કાઉસ્સગ્ગ કરતાં 'જિનમુદ્રા' કરવી જોઇએ તથા છેવટે ૧૦, ચૈત્યવંદન સમયે જાવંતિ ચે૦, જાવંત કેવિ સાહુ અને જય વીયરાય એ 'ત્રણ પ્રણિધાન' બરાબર લક્ષ પરોવી કહેવાં જોઇએ અથવા ચૈત્યવંદન સમયે મન વચન અને કાયાની એકાગ્રતા કરવી જોઇએ. એ દશે ત્રિકોનું અધિક સ્વરૂપ ભાષ્યત્રય નામના

ગુજરાતી પુસ્તકમાંથી પણ જોઇ જાણી, સમજી; અવિધિ દોષ ટાળવા અને વિધિ–માર્ગ આદરવા પૂરતો ખપ કરવો જોઇએ. ઉક્ત પવિત્ર સ્થળમાં દાખલ થતાં (પ્રવેશ કરતાં) પાંચ અભિગમ પાળવા પણ પૂરતું લક્ષ રાખવું જોઇએ. તે આરીતે ૧ આપણા ઉપયોગમાં લેવા યોગ્ય સચેત (સચિત્ત) વસ્તુનો ત્યાગ કરી દેવો જોઇએ,૨ શુદ્ધ વસ્ત્રઅલંકારાદિક અચેત(અચિત્ત) વસ્તુ સાથેજ રાખી લેવી જોઇએ. ૩ અખંડ ઉત્તરાસંગ (જનોઇના આકારે) નાંખીને પ્રવેશ કરવો જોઇએ ૪ મનને એકાગ્ર કરીને અંદર પ્રવેશવું જોઇએ અને ૫ દેવ–ગુરૂ નજરે પડતાંજ બે હાથ જોડી મસ્તકે લગાડી નમસ્કાર કરવો જોઇએ. વળી રાજ્યચિન્હ રૂપ ગણાતાં ૧ છત્ર, ૨ ચામર, ૩ મુગટ, ૪ ખડ્ગ, તેમજ ૫ ઉપાનહ (મોજડી પ્રમુખ) બાહેર ઉતારી નાંખીનેજ અંદર પ્રવેશ કરવો

જોઇએ. અન્યથા આપણા ઇષ્ટ દેવ-ગુરૂની આશાતના કરી લેખાય છે. દેવ-ગુરૂનાં દર્શન-વંદન પૂજાદિક કરીને પાછાં વળતાં (બાહેર નિસરતાં) આપણા ઇષ્ટ દેવ-ગુરૂને પુંઠવાળીને (પુંઠ દઇને) ચાલવું જોઇએ નહિ પણ વિવેકથી તેમને આપણી પુંઠ ન પડે એમ ઉપયોગ રાખીને અદબસર પાછાં ફરવું જોઇએ. લૌકિકમાં પણ કોઇ શહેનશાહ પ્રમુખ મ્હોટા માતબર લોકની સલામે ગયા હોય તેમને પણ સલામી લહી પાછા પગે ચાલવું પડે છે. તેમ છતાં કોઈ જાણતાં અજાણતાં પુંઠ દઇને ચાલતું કે ચાલ્યું હોય તો તેણે તે માતબરનું અપમાન કર્યું લેખાય છે. જ્યારે આમ છે ત્યારે ત્રણ જગતના પરમ ઉપકારક ગુરૂ એવા આપણા ઈષ્ટ પ્રભુનો આપણે કેટલો બધો વિનય સાચવવો જોઈએ? આ બાબત લગારે ઉપેક્ષા કર્યા વગર સહુ કોઈ સજ્જનોએ

વિશેષે કાળજી પૂર્વક ઉક્ત વ્યવહાર શુદ્ધિ સાચવવા ખાતર પૂરતોખ્યાલ રાખવો જોઇએ. કોઇ પણ હિત કાર્ય ઉચિત વિવેક પૂર્વક કરવાથીજ વ્યવહાર શુદ્ધિ પળે છે. શ્રી શત્રુંજયાદિક 'પવિત્ર તીર્થોની સ્પર્શના' કરતી વખતે, અને ગમે તે સ્થળે દેવાધિદેવ (વીતરાગ પરમાત્મા) ને જૂહારતી વખને તેમજ બ્રહ્મચર્ય, નિઃસંગતા પ્રમુખ ઉત્તમ ગુણોશી અલંકૃત આચાર્યાદિક પવિત્ર આત્માઓનાં દર્શન કરવા અર્થે તેઓની સમીપે જતાં ખુલ્લાં (અલવાણું) પગે Bare-footed ચાલીને જવું જોઇએ. તેવા પવિત્ર સ્થળે ચાલતાં જતાં અને ગયા બાદ હૃદયમાં તેમના પવિત્ર ગુણોનુંજ સતત સ્મરણ અને બની શકે તેટલું સદ્દગુણોનું અનુકરણ કરવું જોઇએ. તીર્થાદિક પવિત્ર સ્થલે પુન્યયોગે આવી તે તીર્થાદિકની સારી રીતે સેવા કરવી જોઇએ પણ દેહાદિક જડ વસ્તુઓ ઉપર

મોહ મમતા રાખીને સુખ શીલ થઈ કેવળ બેસી રહેવું નહિં જોઇએ અથવા ઇંન્દ્રિયાદિકની લગામ મોકળી મૂકી દઇ સ્વેચ્છાએ મ્હાલવું નહિં જોઇએ. જે પામર જીવો તીર્થ સ્થળમાં આવી લાભ લઈ જવાને બદલે ઉલટો અવળો વ્યાપાર કરીને તોટો બાંધે છે તે હતભાગ્ય જનોનો કયાંય છૂટકો થતો નથી એમ દીલમાં વિચારી સુજ્ઞ જનોએ દુષ્ટ પ્રમાદાચરણ તજી, પોતાનું લક્ષ સુધારી સુકૃત ઉપાર્જન કરી લેવા શીઘ્ર સાવધાન થઇ જવું જોઈએ. કદાચ કોઇ કુકર્મ વશાત્ અવળે રસ્તે દોરાયા છતાં, શ્રી શત્રુંજય જેવા પરમ પવિત્ર તીર્થ સ્થલનો સાચા તન મનથી દૃઢ આશ્રય કરી ફરી ધર્મ સન્મુખ થયેલા પાપી જીવો પણ પાવન થઇ જાય છે. જૂઓ ! કહ્યું છે કે “ ચ્યાર હત્યારા નર પરદારા, દેવ ગુરૂ દ્રવ્ય ચોરી ખાવે; ચૈત્રી કાર્તિકી પૂનમ જાત્રા,

તપ જપ ધ્યાનથી કર્મ જલાવે, ગિરિવર દર્શન વિરલા પાવે," મતલબ કે ધર્મજ એક અશરણુને શરણુ આપનાર અને અધમનો પણુ ઉદ્ધાર કરનાર નિષ્કારણુ બધુ સમાન છે. અત્ર પરસ્તાવે શત્રુંજય .માહાત્મ્યમાં વિસ્તારથી વર્ણવેલું કંડુ રાજાનું ચરિત્ર મનન પૂર્વક વાંચી ધડો લેવા જેવું છે. તેમાં પ્રસંગે કહ્યું છે કે "ધર્મનાજ પ્રભાવે સુખસાહેબી પામીને જે કોઇ કૃતઘ્ન એજ ધર્મનો અનાદર કરે છે તે સ્વસ્વામી દ્રોહ કરનાર પાપી પ્રાણીનું ભવિષ્ય શી રીતે સુધરી શકશે ? નહિંજ સુધરી શકે." આવાં માર્મિક ઊંડી અસર કરનારાં વચનોથી જેમ કંડુ રાજા જાગ્રત થઇ ગયો હતો તેમ ભવભીરૂજનોએ પણુ જાગૃત થવું જોઇએ. નહિંતો "લગન વેળા ગઇ ઉંઘમાં પછી વર પસ્તાય" એના જેવું બનશે. શાણાં માણુસોને આટલી શિખામણુ પણુ બસ છે. સંસારિક

પાપ–આરંભમાં રગદોળાયાથી મલીન થઈ ગયા છતાં છેવટે નિર્મળ થવા ઇચ્છતા ભવ્ય જનોએ પવિત્ર તીર્થ સ્થળમાં આવીને અદ્ભૂત વીર્યોલ્લાસથી પ્રભુ પ્રતિમાનું અથવા નિગ્રંથ સાધુ પુરૂષાદિકનું ઉત્તમ આલંબન લહી સ્થિર ચિત્તથી ચપલતા રહિત પ્રેમપૂર્વક રૂચિ બહુમાન સહિત શુદ્ધ સનાતન માર્ગ આદરવો જોઇએ. અને અનાદિકાળથી દ્રઢ રૂઢ થયેલા દોષ જાળનો ઉચ્છેદ કરવા પ્રબળ પુરૂષાર્થ સેવવો જોઇએ. શત્રુંજયાદિક મહાતીર્થના ઉચ્ચ પ્રદેશમાં આવી સદ્ગુરૂનાં ચરણમાં આધીન રહી, યથાશક્તિ તપ જપ સંયમવડે અનાદિ કર્મ મળનો ક્ષય કરવા ઉજમાળ થવું જોઇએ. પૂર્વે અનંત આત્માઓએ પવિત્ર રત્નત્રયીનું યથાર્થ આરાધન કરી જેમ સકળ કર્મનો ક્ષય કરી શાશ્વત સુખ મેળવ્યું છે તેમ વર્તમાન સમયે પણ ભાવિક જનોએ

પવિત્ર ધર્મનું આરાધન કરી લેવા લક્ષ રાખવું જોઇએ. શાશ્વત-મોક્ષ સુખ મેળવવું એજ આપણું સાધ્ય બિંદુ હોવું જોઇએ અને એ શાશ્વત સુખનોજ સાચો ઉપાય ગવેષીને આપણે પ્રમાદ રહિત આદરવો જોઇએ.

સર્વજ્ઞ ભાષિત શાશ્વત-મોક્ષ સુખ મેળવવાનો ખરો અકસીર ઉપાય કયો છે ?

તત્વાર્થસૂત્રકાર કહે છે તેમ સમ્યગ્ દર્શન, જ્ઞાન અને ચારિત્ર રૂપ રત્નત્રયીનું સેવન કરવું એ મોક્ષ પ્રાપ્તિનો ખરો અકસીર ઉપાય છે. શ્રી જિનેશ્વર ભગવાને (સર્વજ્ઞ પરમાત્માએ) ભાખેલાં તત્વોમાં યથાર્થ શ્રદ્ધાન રાખવું તે સમ્યગ્ દર્શન યા સમ્યક્ત્વ કહેવાય છે તે તત્વોનો નિર્મળ (ચોખ્ખો શંકા

રહિત) બોધ મેળવવો તે સમ્યગ્ જ્ઞાન અને એ ઉભયના પરિણામે તજવા યોગ્યનો ત્યાગ અને આદરવા યોગ્યનો આદર કરવો એ સમ્યક્ ચારિત્ર કહ્યું છે. અથવા આત્માની અનંત ગુણ વિભૂતિ(સત્તાગત ગુણ સમૃદ્ધિ)ની ચોકકસ પ્રતીતિ થવી તે સમ્યકત્વ, તેનું યથાર્થ ભાન થવું તે જ્ઞાન અને એ ઉભયના પરિણામે સ્વરૂપ સ્થિરતા કહો કે નિજ ગુણમાંજ રમણતા થવી તે ચારિત્ર એ રીતે આત્મ શ્રદ્ધા આત્મજ્ઞાન અને આત્મ રમણતા રૂપ રત્નત્રયીનું યથાવિધ સેવન કરવું એજ મોક્ષનો ખરો ઉપાય છે.

'શત્રુંજયાદિક મહાતીર્થાદિકનું સેવન પણ એજ હેતુથી કરવાનું છે. પૂર્વોક્ત રત્નત્રયીરૂપ મોક્ષમાર્ગ પામવા માટેજ અને એમાંજ આગળ વધવા માટેજ શુદ્ધ દેવ ગુરૂનાં, સત્પુરૂષોનાં, શત્રુંજયાદિક પાવન તીર્થોનાં તેમજ તેમાં પાવન થવા આવતા અને આ-

વેલા શાસન રસિક એવા ચતુર્વિધ સંઘનાં દર્શન, વંદન પૂજન, બહુ માનાદિક સદ્દભાવથી કરવાનાં છે. એવું ઉત્તમ લક્ષ ભાવિક યાત્રિકોએ સદાય રાખી રહેવાનું છે–ભૂલવાનું નથી. લક્ષ વગરની કરાતી કરણી એકડા વગરના મીંડા જેવી કહીછે. પવિત્રતીર્થ સ્થળોમાં પુન્યયોગે અનાયાસે અથવા અલ્પશ્રમે પ્રાપ્ત થતો સતુસમાગમનો અપૂર્વ લાભ લહી બને તેટલી તત્ત્વ ગવેષણા કરવી, સ્વ શંકા સ્થળોનું સમાધાન મેળવી નિઃશંક થાવું, અને એમ તત્વ જ્ઞાનવડે આત્મ શ્રદ્ધારૂપ સમકિતનો પાયો મજબુત રચી તે ઉપર યથાશક્તિ વ્રત નિયમ અંગીકાર કરી લેવા રૂપ શુભ ઈમારતનું ચણુત્તર કરવું બહુજ હિતકારી છે. પણ આ બધું જે કલ્પિત સુખની ઇચ્છા–કામના તજી (નિષ્કામપણે) કરવામાં આવે તોજ પરિણામે તે અક્ષય મોક્ષ

સુખ આપવાવાળું થઈ શકે. ક્ષણિક અને કલ્પિત સુખની આશાથી ધર્મકરણી કરવી એ તો બોર જેવા તુચ્છ વસ્તુની ખાતર ચિંતામણિ રત્ન જેવી અમૂલ્ય વસ્તુ વેચી દેવા જેવું થાય છે. એમ સમજીને જે મોક્ષના અર્થી મુમુક્ષુ જનો છે તે આ લોક પરલોક સંબંધી ક્ષણિક અને કલ્પિત સુખની ઇચ્છા કે આશા રાખ્યા વગરજ કેવળ નિષ્કામપણેજ ધર્મ સાધના કરે છે અને એજ માર્ગ ખરેખર અનુમોદવા યોગ્ય અને હિતકારક વખાણ્યો છે.

વેદાદિક અન્ય શાસ્ત્રોમાં પણ મોક્ષના ઉપાય તરીકે કહેવામાં આવેલું કંઇક અત્ર પ્રસંગાગત જણાવવામાં આવે છે. તેમાં કહ્યું છે કે "મોક્ષ સુખ મેળવવાનો ઉપાય પરમાત્મ સ્વરૂપનું યથાર્થ જ્ઞાન થવું એજ છે" અત્ર પ્રસ્તાવે 'પ્રભુપણે પ્રભુ ઓળખીરે, અમલ વિમલ ગુણ ગેહ; સાધ્ય દૃષ્ટિ સાધક

પણે રે, વંદે ધન્ય નર તેહ ' ઇત્યાદિક આપ્ત વચનો તેનું સમર્થન કરે છે- "મનનો લય કરવો એ પરમાત્મ સ્વરૂપનું જ્ઞાન થવાનો ઉપાય છે." અને "શુદ્ધ નિષ્કામપણે કર્મ ઉપાસના કરવી એ મનના લયનો ઉપાય છે."

"આ સર્વ જગત્ વિનાશી છે તેમ વિ-ચાર પૂર્વક જાણવું અને અનુભવવું અને તે-વો દૃઢ નિશ્ચય કરવો એ નિષ્કામ થવાનો ઉપાય છે. (શાન્ત સુધારસ ભાવનામાં પણ એવોજ ઉદાર આશય જણાવેલો છે અને એ-જ ભાવનુ અનેક મહાશયોએ અનેક રીત્યા સમર્થન કરેલું જણાય છે. જેમકે—

"તાહરૂં ધ્યાન તે સમકિત રૂપ,
તેહિજ જ્ઞાન અને ચારિત્ર તેહ છે જી.
તેહથી જાયે સઘળાં હો પાપ,
ધ્યાતા રે ધ્યેય સ્વરૂપ હોયે પછે જી.

ઈત્યાદિક અનેક સૂક્ત વચનો અત્ર સમર્થન રૂપે કહી શકાય તેમ છે. છતાં સ્થળ સંકોચથી કહેવામાં આવ્યા નથી.

" ટુંકાણમાં તીર્થ શબ્દનો અર્થ અને આપણું કર્તવ્ય. "

જે ભવ્યજનોને તારે અથવા તરવાનું સામર્થ્ય આપે, જેનાવડે ભવ્યજનો ભવ સાગર તરી પેલે પાર જઇ શકે તે તીર્થ સ્થાવર અને જંગમ બે પ્રકારનાં છે. તેમાં શ્રી શત્રુંજયાદિક સ્થાવર તીર્થો છે ત્યારે જિનશાસન રસિક ગણનાયક ગણધર પ્રમુખ ચતુર્વિધ સંઘ જંગમ તીર્થરૂપ ગણાય છે. મોક્ષાર્થી જનોએ એ ઉભય તીર્થનો યથાયોગ્ય વિનય સત્કાર કરવો પરમ હિતરૂપ છે. બંને પ્રકારના તીર્થમાંથી કોઇનો પણ અનાદર કરવો તો યોગ્ય નથીજ. વિકથાદિક પ્રમાદાચરણનો ત્યાગ કરી ઉક્ત

તીર્થોનો સર્વ પ્રકારે લાભ લેવા પ્રયત્ન શીલ થાવું એ આ મનુષ્ય જન્માદિક દુર્લભ સામગ્રી પામ્યાનું ઉત્તમોત્તમ ફળ સમજવાનું છે. સુજ્ઞેષુ કિં બહુના. આ માનવ ભવમાંજ આવું ઉત્તમોત્તમ ફળ મેળવવા આપણે ભાગ્યશાળી થઇ શકિયે તે માટે શુદ્ધ દેવ ગુરૂ અને ધર્મ ઉપર અવિહડ પ્રીતિ ભક્તિનો શુદ્ધ અવિરૂદ્ધ ભાવ જગાવવાની પૂરી જરૂર છે. વારૂ ત્યારે,

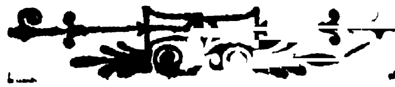
---

શુદ્ધ દેવ ગુરૂ ધર્મ પ્રત્યે કેવી અવિહડ પ્રીતિ–ભક્તિ જાગવી જોઇએ !

ચકોર પક્ષી જેવી પ્રીતિ ચંદ્ર પ્રત્યે દાખવે છે, અને સુરભિ ગાય જેવી પ્રીતિ પોતાના વાછડા તરફ દાખવે છે તેવી સાચી અકૃત્રિમ પ્રીતિ ધર્મ સાધન તરફ જાગ્રત થવી જોઇએ, જેવો પ્રેમ ઉત્તમ સતી પોતાના સ્વા-

મી તરફ દાખવે છે, જેવો પ્રેમ સુપુત્ર પોતાના સુખદાયી માતપિતા તરફ દાખવે છે અને જેવો પ્રેમ સાહિત્ય પ્રેમી (સહૃદય આત્મા) સાહિત્ય પ્રત્યે દાખવે છે તેવો સાચો સ્વાભાવિક પ્રેમ શુદ્ધ દેવગુરૂ પ્રત્યે જાગ્રત થવો જોઇએ.જ્યારે વિશુદ્ધ પ્રેમથી આપણી સાતે ધાત રંગાઈ જાય, જ્યારે શુદ્ધદેવ ગુરૂ અને ધર્મની ખાતર ગમે તેટલો સ્વાર્થ ત્યાગ કરવા આત્મા તૈયાર થાય, પાછી પાની ન કરે, યાવત્ ધર્મની રક્ષા માટે પ્રાણાર્પણ પણ કરતાં સંકોચાય નહિં અને સર્વ રીત્યા સર્વ પ્રયત્ને સર્વથા ધર્મનીજ રક્ષા કરે ત્યારેજ આત્મા આ માનવ ભવનું ઉત્તમોત્તમ ફળ મેળવવા ભાગ્યશાળી થઈ શકે ઇતિ શમ્.

લેખક—પવિત્રશાસન રાગી કપૂર વિજય.



શ્રી શત્રુંજય તીર્થનાં ઉત્તમ ૨૧ નામ ગર્ભિત ચૈત્યવંદન.

સિદ્ધાચળ શિખરે ચઢી, ધ્યાન ધરો જગદીશ; મન વચ કાય એકાગ્રશું, નામ જપો એકવીશ.

૧ શત્રુંજય ગિરિ વંદિયે ૨ બાહુબલિ ગુણધામ; ૩ મરૂદેવ ને ૪ પુંડરીકગિરિ, ૫ રૈવતગિરિ વિશરામ. ૬ વિમલાચલ ૭ સિદ્ધરાજજી, નામ ૮ ભગીરથ સાર; ૯ સિદ્ધક્ષેત્ર ને ૧૦ સહસ્ર કમલ, ૧૧ મુક્તિ નિલય જયકાર. ૧૨ સિદ્ધાચલ ૧૩ શતકૂટ ગિરિ, ૧૪ ઢંક ને ૧૫ કોડિનિવાસ; ૧૬ કદંબગિરિ, ૧૭ લોહિત્ય નમો, ૧૮ તાલધ્વજ ૧૯ પુણ્યરાશ. ૨૦ મહાબલ ને ૨૧ દૃઢશક્તિ સહી, એમ એકવીશ નામ; સાતે શુદ્ધિ સમાચરી, કરિયે નિત્ય પ્રણામ. [1]દગ્ધ [2]શૂન્ય ને [3]અ-

---

૧ ધર્મકરણી કરતાં અન્ય બાબતમાં મનનો ક્ષેપ વિક્ષેપ કરવો. ૨ ઉપયોગ શૂન્ય જડવત્ સમુ-ર્છિમની પેરે કરણી કરવી. ૩ જે કરણી જેમ કરવી

વિધિ દોષ, ૪અતિ પ્રવૃત્તિ જેહ; ચાર દોષ છંડી ભજો, ભક્તિ ભાવ ગુણગેહ. મનુષ્ય જન્મ પામી કરી, સદ્ગુરૂ તીરથ યોગ; શ્રી શુભવીરને શાસને, શિવ રમણી સંયોગ.

શ્રી ગૌતમાય નમઃ

અથ શ્રીસિદ્ધગિરિસ્તુતિઃ

દોહા—૧૦૮

શ્રીઆદીશ્વર અજર અમર, અવ્યાબાધ અહનીશ પરમાતમ પરમેસરૂ, પ્રણમું પરમ મુનીશ.૧; જય જય જગપતિ જ્ઞાનભાન, ભાસિત લોકાલોક ‹ ‹‹‹ ›વરૂપ સમાધિમય, નમિત સુરાસુરથોક. ૨ શ્રીસિદ્ધાચલ મંડણો, નાભિનરેસર નંદ;

કહી હોય તે ઉલટસુલટ સ્વમતિથી કરવી ૪ સ્વશક્તિ નપાસ્યા વિના તેમજ શાસ્ત્ર મર્યાદા ઉલ્લંઘીને કરણી કરવી. સાધુએ દ્રવ્ય ક્ષેત્રકાળ ભાવને લક્ષમાં રાખી યથાશક્તિ સંયમ માર્ગ સેવવો જોઇએ તેમ નહિં કરતાં દિગંબરોની પેરે પ્રવર્તવું તે અતિ પ્રવૃત્તિ.

મિથ્યામતિ મત ભંજણો, ભવિકુમુદાકર ચંદ. ૩
પૂર્વ નવાણું જસ શિરે, સમવસર્યા જગનાથ;
તે સિદ્ધાચલ પ્રણમિયે, ભકતે જોડી હાથ. ૪
અનંત જીવ ઇણ ગિરિવરે, પામ્યા ભવનોપાર;
તે સિદ્ધાચલ પ્રણમિયે, લહિયે મંગલમાલ. ૫
જસ શિર મુકુટ મનોહરૂ, મરૂદેવીનો નંદ;
તે સિદ્ધાચલ પ્રણમિયે, ઋદ્ધિ સદા સુખવૃંદ. ૬
મહિમા જેહનો દાખવા, સુરગુરૂ પણ મતિમંદ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પ્રગટે સહજાનંદ. ૭
સત્તાધર્મ સમારવા, કારણ જેહ પડૂર;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, નાસે અઘ સવિ દૂર. ૮
કર્મકાટ સવિ ટાલવા, જેહનું ધ્યાન હુતાશ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પામીજે સુખવાસ. ૯
પરમાનંદ દશા લહે, જસ ધ્યાને મુનિરાય;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પાતક દૂર પલાય. ૧૦
શ્રદ્ધાભાસન રમણતા, રત્નત્રયીનું હેતુ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, [1]ભવ મકરાકર સેતુ. ૧૧

---

૧ ભવસાગર તરવા સેતુ સમાન.

મહાપાપી પણ નિસ્તર્યા, જેહનું ધ્યાન સુહાય;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, સુર નર જસ ગુણગાય. ૧૨
[1]પુંડરીક ગણધર પ્રમુખ; સિધ્યા સાધુ અનેક;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે આણી હૃદય વિવેક. ૧૩
ચંદ્રશેખર સ્વસાપતિ, [2] જેહને સંગે સિદ્ધ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પામીજે નિજ ઋદ્ધ. ૧૪

જલચર ખેચર તિરિય સવે, પામ્યા આતમ ભાવ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, ભવજલ તારણ નાવ. ૧૫
[1]સંઘયાત્રા જેણે કરી, કીધા જેણે ઉદ્ધાર;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે. છેદીજે ગતિચાર ૧૬
પુષ્ટિશુદ્ધ સંવેગ રસ, જેહને ધ્યાને થાય;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, મિથ્યામતિ સવિ જાય. ૧૭

સુરતરૂ સુરમણિ [3]સુરગવી, સુરઘટ સમજસ ધ્યાવ
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પ્રગટે શુદ્ધ સ્વભાવ. ૧૮
[1]સુરલોકે સુરસુંદરી, મળી મળી થોકે થોક;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, ગાવે જેહના [4]શ્લોક. ૧૯
યોગીશ્વર જસ દર્શને, ધ્યાન સમાધિ લીન;

---

૨ સ્વભગિનીનો ભોગી. ૩ કામધેનુ ૪ ગુણ-વર્ણન

તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, હુઆ અનુભવ રસ લીન. ૨૦

માનું ગગને સૂર્ય શશી, દિયે પ્રદક્ષિણા નિત્ય;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, મહિમા દેખણ ચિત્ત.૨૧

સુર અસુર નર કિન્નરા, રહે છે જેહની પાસ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પામે લીલવિલાસ ૨૨

મંગલકારી જેહની, મૃત્તિકા [1]હારિ ભેટ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, કુમતિ કદાગ્રહ મેટ. ૨૩

કુમતિ [2]કૌશિક જેહને, દેખી ઝાંખા થાય;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, સવિ તસ મહિમા ગાય. ૨૪

સૂરજ કુંડના નીરથી, આધિ વ્યાધિ પલાય;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, જસ મહિમા ન કહાય. ૨૫

સુંદર ટુંક સોહામણી, મેરૂસમ પ્રાસાદ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, દૂર ટલે વિખવાદ. ૨૬

---

૧ મનોહર ૨ ઘૂડો.

દ્રવ્ય ભાવ વૈરી તણા, જિહાં આવે હોયશાંત;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, જાયે ભવની ભ્રાંત. ૨૭
જગહિતકારી જિનવરા, આવ્યા એણે ઠામ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, જસ મહિમા ઉદ્દામ. ૨૮
નદી શેત્રુંજી સ્નાનથી, મિથ્યા મળ ધોવાય;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, સવી જનને સુખદાય.
આઠ કર્મ જે સિદ્ધગિરે, ન દીયે તીવ્ર વિપાક;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, જિહાં નવિ આવે કાક.
સિદ્ધશિલા [1]તપનીયય, રત્નસ્ફટિક ખાણ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પામ્યા કેવલ નાણ ૩૧
સોવન રૂપા રત્નની, ઔષધિ જાત અનેક;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, ન રહે પાતક એક. ૩૨
સંયમધારી સંયમે, પાવન હોય જિણ ખેત્ર;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, દેવા નિર્મલ નેત્ર ૩૩
શ્રાવક જિહાં શુભ દ્રવ્યથી, ઉત્સવ પૂજા સ્નાત્ર;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પોષે પાત્ર સુપાત્ર. ૩૪
સાહમ્મીવત્સલ પુણ્ય જિહાં, અનંતગુણું કહેવાય
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, સોવન ફૂલ વધાય. ૩૫

---

૧ સુવર્ણમય

સુંદર જાત્રા જેહની દેખી હરખે ચિત્ત;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, ત્રીભુવનમાંહે વિદિત[2]
પાલીતાણું પુર ભલું, સરોવર સુંદર પાલ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, જાયે સકલ જંજાલ. ૩૭
મનમોહન પાગે ચઢે, પગ પગ કર્મ ખપાય;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, ગુણ ગુણિભાવ લખાય
જેણે ગિરિ રૂંખ સોહામણાં, કુંડે નિર્મલ નીર;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, ઊતારે ભવતીર.[3] ૩૯
મુક્તિમંદિર સોપાન સમ, સુંદર ગિરિવરપાજ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, લહિયે શિવપુર રાજ.
કર્મ કોટિ અઘ વિકટભટ, દેખી ધ્રુજે અંગ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, દિન દિન ચઢતે રંગ.
ગૌરી ગિરિવર ઉપરે, ગાવે જિનવર ગીત;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, સુખે શાસનરીત. ૪૨
કવડ યક્ષ રખવાલ જસ, અહોનિશ રહે હજુર;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, અસુરાં[4] રાખે દુર. ૪૩
ચિત્ત ચાતુરી ચક્રેસરી, વિઘ્ન વિનાસણહાર;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, સંઘ તણી કરે સાર. ૪૪

---

૨ પ્રસિદ્ધ-પ્રખ્યાત ૩ ભવપાર. ૪ હલકા દેવ.

સુરવરમાં મઘવા* યથા, ગ્રહગણમાં જિમ ચંદ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, તિમ સવિ તીરથ ઇંદ.
દીઠે દુર્ગતિ વારણો, સમર્થો સારે કાજ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, સવિ તીરથ શિરતાજ.
પુંડરીક પંચ કોડીશું, પામ્યા કેવલ નાણ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, કર્મ તણી હોય હાણ.
મુનિવર કોડી દસસહિત, દ્રાવિડ ને વારિખેણ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, ચઢિયા શિવ નિશ્રેણ ૪૮
નમિ વિનમિ વિદ્યાધરા, દોય કોડી મુનિ સાથ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પામ્યા શિવપુર આથ.
ઋષભવંશીય નરપતિ ઘણા, ઇણે ગિરિ પહોતા મોક્ષ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, ટાલ્યા ઘાતિકદોષ ૫૦
રામ ભરત બિહું બાંધવા, ત્રણ કોડી મુનિયુત્ત;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, ઇણેગિરિ શિવ સંપત્ત
નારદ મુનિવર નિર્મલો, સાધુ એકાણું લાખ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પ્રવચન પ્રગટ એ ભાખ

---

* ઇન્દ્ર.

સાંબ પ્રદ્યુમ્ન ઋષિ કહ્યા, સાડિ આઠે કોડિ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પૂર્વકર્મ વિછોડી. ૫૩
થાવચ્ચાસુત સહસશું, અણસણ રંગે કીધ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, વેગે શિવપદ લીધ. ૫૪
શુક પરમાચારજ વળી, એક સહસ અણગાર;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પામ્યા શિવપુર દ્વાર.
શૈલ સૂરિ મુનિ પાંચસે,સહિત હુઆ શિવનાહ;[1]
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, અંગે ધરી ઉત્સાહ. ૫૬
ઇમ બહુ સિદ્ધયા ઇણે ગિરે, કહેતાં નાવે પાર;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, શાસ્ત્રમાંહે અધિકાર. ૫૭
બીજ ઇહાં સમકિત તણું, રોપે આતમ ભોમ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, ટાલે પાતક સ્તોમ.[2]
બ્રહ્મ સ્ત્રી ભ્રૂણ[3] ગોહત્યા, પાપે ભારિત જેહ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પહોતા શિવપુર ગેહ.
જગ જોતાં તીરથ સવે, એ સમ અવર ન દીઠ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, તીર્થમાંહે ઉક્કિઠ.[1] ૬૦
ધન ધન સોરઠ દેશ જિહાં, તીરથમાંહે સાર;

---

૧ નાથ ૨ સમુદાય (સમૂહ) ૩ બાળ-ગર્ભ

તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, [2]જનપદમાં શિરદાર.૬૧
અહોનિશ આવત ઢુંકડા, તે પણ જેહને સંગ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પામ્યા શિવ વધુ રંગ.
વિરાધક જિન આણના, તે પણ હુઆ વિશુદ્ધ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પામ્યા નિર્મલ બુદ્ધ.૬૩
મહામ્લેચ્છ શાસન રિપુ,તે પણ હુઆ ઉપસંત;[3]
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે મહિમા દેખી અનંત.૬૪
મંત્ર યોગ અંજન સવે, સિદ્ધ હુવે જિણ ઠામ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પાતકહારી નામ. ૬૫
સુમતિ સુધારસ વરસતે, કર્મદાવાનલ સંત;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે,ઉપશમ તસ ઉલ્લસંત.૬૬
શ્રુતધર નિતુ નિતુ ઉપદિશે, તત્વાતત્વ વિચાર;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે,અહે ગુણયુત શ્રોતાર.[4]૬૭
પ્રિયમેલક ગુણગણ તણું, કીરતિકમલા સિંધુ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, કલિકાલે જગબંધુ. ૬૮
શ્રી શાંતિ તારણ તરણ, જેહની ભક્તિ વિશાલ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, દિન દિન મંગલમાલ.૬૯

---

૧ ઉત્કૃષ્ટ. ૨ દેશ. ૩ ઉપશાન્ત ૪ સાંભળનારૂ

શ્વેતધ્વજા જસ લહકતી, ભાંખે ભવિને એમ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, ભ્રમણ કરો છો કેમ? ૭૦
સાધક સિદ્ધદશા ભણી, આરાધે એક ચિત્ત;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, સાધન પરમ પવિત્ત.૭૧
સંઘપતિ થઈ એહની, જે કરે ભાવે યાત્ર;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે,તસ હોય નિરમલ ગાત્ર.૭૨
શુદ્ધાતમ ગુણ રમણતા, પ્રગટે જેહને સંગ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, જેહનો જસ અભંગ.૭૩
રાયણવૃક્ષ સોહામણો જિહાં જિનેશ્વર પાય;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, સેવે સુરનરરાય. ૭૪
પગલાં પૂજી ઋષભનાં, ઉપશમ જેહને ચંગ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, સમતા પાવન અંગ.૭૫
વિદ્યાધરજ મલે બહુ, વિચરે ગિરિવર શ્રૃંગ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, ચઢતે નવરસ રંગ. ૭૬
માલતી મોઘર કેતકી, પરિમલ મોહે ભૃંગ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પૂજો ભવિ એકંગ. ૭૭
અજિત જિનેસર જિહાં રહ્યા,ચોમાસું ગુણગેહ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, આણી અવિહડ નેહ.૭૮
શાંતિ જિનેસર સોલમા, સોલ કષાય કરી અંત;

તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, ચતુર માસ રહંત. ૭૯
નેમિ વિના જિનવર સવે, આવ્યા છે જિણ ઠામ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, શુદ્ધ કરે પરિણામ. ૮૦
નમિ નેમિ જિન અંતરે, અજિતશાંતિસ્તવ કીધ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, નંદિષેણ પ્રસિદ્ધ. ૮૧
ગણધરમુનિઉવજ્ઝાયતિમ, લાભ લહ્યા કેઇ લાખ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, જ્ઞાનઅમૃતરસચાખ. ૮૨
નિત્ય ઘંટા ટંકારવે, રણઝણે જલ્લરી નાદ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, મણિમય મૂરતિ સાર. ૮૪
ચોમુખ ચઉગતિ દુખ હરે સોવનમયસુવિહાર;[1]
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, અક્ષય સુખ દાતાર. ૮૫
ઈત્યાદિક મહોટા કહ્યા, સોલ ઉદ્ધાર સફાર;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, લઘુ અસંખ્ય વિચાર. ૮૬
દ્રવ્યભાવ વૈરી તણો, જેહથી થાયે અંત;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, શત્રુંજય સમરંત. ૮૭
પુંડરીક ગણધર હુઆ, પ્રથમ સિદ્ધ ઇણે ઠામ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પુંડરીકગિરિ નામ. ૮૮
કાંકરે કાંકરે ઇણે ગિરિ, સિદ્ધ હુઆ સુપવિત્ત;

---

૧ સુંદર પ્રાસાદ—જિનભુવન.

તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, સિદ્ધખેત્ર સમચિત્ત. ૮૯

મલ દ્રવ્યભાવ વિશેષથી, જેહથી જાયે દુર;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, વિમલાચલ સુખપૂર ૯૦

સુરવરા બહુ જે ગિરે, નિવસે નિરમલ ઠાણ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે,સુરગિરિ નામ પ્રમાણ.૯૧

પરવત સહુમાંહે વડો, મહાગિરિ તેણે કહંત;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે,દરશન લહે પુણ્યવંત.૯૨

પુણ્ય અનર્ગલ જેહથી, થાયે પાપ વિનાશ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, નામ ભલું પુણ્યરાશ ૯૩

લક્ષ્મીદેવી જે ભણ્યો, કુંડે કમલ નિવાસ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પદ્મનામ સુવાસ. ૯૪

સવિ ગિરિમાં સુરપતિ સમો, પાતક પંક વિલાત;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પર્વત ઇંદ્ર વિખ્યાત. ૯૫

ત્રિભુવનમાં તીરથ સવે, તેમાં મોટો એહ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, મહાતીરથ જસ રેહ ૯૬

આદિ અંત નહિં જેહની, કોઇ કાલે ન વિલાય;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, શાશ્વતગિરિ કહેવાય.૯૭

ભદ્ર ભલા જે ગિરિવરે, આવ્યા હોય અપાર;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, નામ સુભદ્ર સંભાર. ૯૮
વીર્ય વધે શુભ સાધુને, પામી તીરથ ભક્તિ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, નામે જે દ્રઢશક્તિ. ૯૯
શિવગતિ સાધે જે ગિરે, તે માટે અભિધાન;
તેતીરથેશ્વરપ્રણમીયે, મુક્તિનિલયગુણખાણ. ૧૦૦
ચંદ્ર સુરજ સમકિતધરા, સેવ કરે શુભ ચિત્ત;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પુષ્પદંત વિદિત. ૧૦૧
ભિન્ન રહે ભવજલ થકી, જે ગિરિ લહે નિવાસ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, મહાપદ્મ સુવિલાસ. ૧૦૨
ભૂમિધરા જે ગિરિવરે, ઉદધિ ન લોપે લીહ[1]
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પૃથિવીપીઠ અનીહ. ૧૦૩
મંગલ સવિ મલવા તણું, પીઠ એહ અભિરામ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, ભદ્રપીઠ જસ નામ. ૧૦૪
મૂલ જસ પાતાલમેં, રત્નમય મનોહાર;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, પાતાલ મૂલ વિચાર. ૧૦૫
કર્મ ક્ષય હોયે જિહાં, હોય સિદ્ધ સુખકેલ;

૧ મર્યાદા.

તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, અકર્મ કરે મન મેલ. ૧૦૬
કામિત સવિ પૂરણ હોયે, જેહનું દરિસણ પામ;
તે તીરથેશ્વર પ્રણમીયે, સર્વકામ મન ઠામ. ૧૦૭
ઇત્યાદિક એકવીશ ભલાં, નિરૂપમ નામ ઉદાર;
જે સમર્યાં પાતક હરે, આતમ શક્તિ અનુહાર.

કળસ.

ઇમ તીર્થ નાયક, સ્તવન લાયક, સંથુણ્યો શ્રીસિદ્ધગિરિ અઠોતરસય ગાહ સ્તવને, પ્રેમ ભક્તે મનધરી; શ્રીકલ્યાણસાગર સુરિ શિષ્યે, શુભ જગીશે સુખ કરી; પુણ્યમહોદય સકલ મંગલ, વેલી સુજસે જયસિરી. ઇતિ સિદ્ધ ગિરી સ્તુતિ. સંબંધી ૧૦૮ દોહા સંપૂર્ણ.

શ્રીશત્રુંજય તીર્થ સંબંધી એકવીશ નામના ગુણ ગર્ભિત એકવીશ ખમાસમણ આપવાના દોહા.

૧ સિદ્ધાચલ સમરૂં સદા, સોરઠ દેશ મોઝાર; મનુષ્ય જન્મ પામી કરી, વંદુ વાર

હુજાર. ૧. [1]અંગ [2]વસન [3]મન [4]ભૂમિકા, [5]પૂજોપગરણ સાર; [6]ન્યાયદ્રવ્ય [7]વિધિ શુદ્ધતા, શુદ્ધિ સાત પ્રકાર. ૨. કાર્તિક શુદિ પુનમ દિન, દશ કોટી પરિવાર; દ્રાવિડ વારિખિલ્લજી, સિદ્ધ થયા નિરધાર ૩. તિણે કારણ કાર્તિકી દિને, સંઘ સયલ પરિવાર; આદિ જિન સનમુખ રહી, ખમાસમણ બહુવાર ૪. એકવીશ નામે વરણવ્યો, તિહાં પહેલું અભિધાન; શત્રુંજય શુકરાયથી, જનક વચન બહુ માન૫. (અહીંયાં "સિદ્ધાચલ સમરૂં સદા" એ દુહો પ્રત્યેક ખમાસમણ દીઠ કહેવો.) ૧.

૨ સમોસર્યા સિદ્ધાચલે, પુંડરીક ગણધાર; લાખ સવા માહાતમ કર્યું, સુરનર સભા મોઝાર. ૬. ચૈત્રી પુનમને દિને, કરી અણસણ એક માસ; પાંચ કોડિ મુનિ સાથશું, મુક્તિ

---

૧ શરીર શુદ્ધિ, ૨ વસ્ત્ર શુદ્ધિ, ૩ ચિત્ત શુદ્ધિ, ૪ ભૂમિ શુદ્ધિ, ૫ ઉપગરણ શુદ્ધિ, ૬ દ્રવ્ય શુદ્ધિ, ૭ યથાર્થ વિધિશુદ્ધિ

નિલયમાં વાસ. ૭. તિણે કારણ પુંડરીકગિરિ, નામ થયું વિખ્યાત; મન વચ કાયે વંદીયે, ઉઠી નિત્ય પ્રભાત. ૮. સિ૦ ૨

૩ વીશ કોડીશું પાંડવા, મોક્ષ ગયા ઇણે ઠામ; એમ અનંત મુક્તે ગયા. સિદ્ધક્ષેત્ર તિણે નામ. ૯. સિ૦ ૩

૪ અડસઠ તીરથ ન્હાવતાં, અંગરંગ ઘડી એક; તુંબીજળ સ્નાને કરી, જાગ્યો ચિત્ત વિવેક. ૧૦. ચંદ્રશેખર રાજા પ્રમુખ, કર્મ કઠિન મલધામ; અચલ પદે વિમલા થયા, તિણે વિમલાચલ નામ. ૧૧ સિ૦ ૪

૫ પર્વતમાં સુરગિરિ વડો, જિન અભિષેક કરાય; સિદ્ધ હુવા સ્નાતક પદે, સુરગિરિ નામ ધરાય. ૧૨. અથવા ચઉદે ક્ષેત્રમાં, એ સમો તીરથ ન એક; તિણે સુરગિરિ નામે નમું, જિહાં સુરવાસ અનેક. ૧૩ સિ૦ ૫

૬ એંસી યોજન પૃથુલ છે, ઉંચપણે છવીશ; મહિમાએ મોટો ગિરિ, મહાગિરિ

નામ નમીશ. ૧૪ સિ૦ ૬

૭ ગણધર ગુણવંતા મુનિ, વિશ્વ માંહે વંદનીક; જેહવો તેહવો સંયમી, વિમળાચલ (એ તીરથે) પુજનીક. ૧૫. વિપ્રલોક વિષધર સમા, દુઃખીયા ભૂતળ માન; દ્રવ્યલિંગી કણ ક્ષેત્ર સમ, 'મુનિવર છીપ સમાન. ૧૬. શ્રાવક મેઘ સમા કહ્યા, કરતા પુણ્યનું કામ; પુણ્યની રાશિ વધે ઘણી, તેણે પુણ્યરાશિ નામ. ૧૭ સિ૦ ૭.

૮ સંયમધર મુનિવર ઘણા, તપ તપતા એક ધ્યાન; કર્મ વિયોગે પામીયા, કેવળ લક્ષ્મી નિધાન. ૧૮. લાખ એકાણું શિવ વર્યા, નારદશું અણગાર; નામ નમો તેણે આઠમું, શ્રીપદગિરિ નિરધાર. ૧૯ સિ૦ ૮

૯ શ્રી સીમંધર સ્વામીયે, એ ગિરિ મહિમા વિલાસ; ઇંદ્રની આગે વર્ણવ્યો, તેણે એ ઇન્દ્રપ્રકાશ. ૨૦. સિ૦ ૯

૧૦ દશ કોટિ અણુવ્રતધરા, ભક્તે જમાડે સાર, જૈન તીર્થયાત્રા કરી, લાભ તણો નહીં

પાર. ૨૧. તેહ થકી સિદ્ધાચલે, એક મુનિને દાન; દેતાં લાભ ઘણો હુવે, મહા તીરથ અભિધાન. ૨૨. સિ૦ ૧૦.

૧૧ પ્રાયે એ ગિરિ શાશ્વતો, રહેશે કાળ અનંત; શત્રુંજય માહાત્યમ સુણી, નમો શાશ્વતગિરિ સંત. ૨૩. સિ૦ ૧૧.

૧૨ ગૌ નારી બાલક મુનિ, ચઉ હત્યા કરનાર; યાત્રા કરતાં .કાર્તિકી, ન રહે પાપ લગાર. ૨૪. જે પરદારા લંપટી, ચોરીના કરનાર; દેવ દ્રવ્ય ગુરૂ દ્રવ્યના, જે વળી ચો-રણહાર. ૨૫. ચૈત્રી કાર્તિક પુનમે, કરે યાત્રા ઇણે ઠામ; તપ તપતાં પાતિક ગળે, તિણે દૃઢશક્તિ નામ. ૨૬. સિ૦ ૧૨.

૧૩ ભવભય પામી નીકળ્યા, થાવચ્ચા સુત જેહ; સહસ્સ મુનિશું શિવ વર્યા, મુક્તિ નિલયગિરિ તેહ. ૨૭ સિ૦ ૧૩.

૧૪ ચંદા સુરજ બિંહુ જણા, ઉભા ઇણે ગિરિ શ્રૃંગ; વધાવિયો વર્ણવ કરી, (કરી

વર્ણવ તે :વધાવીયો) પુષ્પદંત ગિરિ રંગ ૨૮. સિ૦ ૧૪.

૧૫ કર્મકલણુ ભવજળ તજી, ઇહાં પામ્યા શિવસદ્મ; પ્રાણી પદ્મ નિરંજની, વંદો ગિરિ મહાપદ્મ. ૨૯. સિ૦ ૧૫.

૧૬ શિવવહુ વિવાહ ઉત્સવે, મંડપ રચિયો સાર, મુનિવર વર બેઠક ભણી, પૃથ્વીપીઠ મનોહાર ૩૦ સિ૦ ૧૬.

૧૭ શ્રી સુભદ્રગિરિ નમો, ભદ્ર તે મંગળ રૂપ; જલતરૂરજ ગિરિવર તણી, શિસ ચઢાવે ભૂપ. ૩૧ સિ૦ ૧૭

૧૮ વિદ્યાધર સુર અપચ્છરા, નદી શત્રુંજી વિલાસ; કરતા હરતા પાપને, ભજીયે ભવિ કૈલાસ. ૩૨ સિ૦ ૧૮.

૧૯ બીજા નિરવાણી પ્રભુ, ગઇ ચોવીશી મોઝાર; તસ ગણધર મુનિમાં વડા, નામે કદંબ અણગાર. ૩૩. પ્રભુ વચને અણસણ કરી, મુક્તિપુરીમાં વાસ; નામે કદંબગિરિ નમો, તો હોય લીલ વિલાસ. ૩૪ સિ૦ ૧૯.

૨૦ પાતાલે જસ મુલ છે, ઉજ્વલ ગિરિનું સાર; ત્રીકરણ યોગે વંદતા, અલ્પ હોયે સંસાર. ૩૫ સિ૦ ૨૦.

૨૧ તન મન ધન સુત વલ્લભા, સ્વર્ગાદિક સુખ ભોગ; જે વંછે તે સંપજે, શિવ રમણી સંયોગ. ૩૬. વિમલાચલ પરમેષ્ટીનું, ધ્યાન ધરે ષટ માસ; તેજ અપૂરવ વિસ્તરે, પુરે (પૂગે)સઘળી આશ. ૩૭. ત્રીજે ભવ સિદ્ધિ લહે, એ પણ પ્રાયિક વાચ; ઉત્કૃષ્ટા પરિણામથી, અંતર મુહૂરત સાચ. ૩૮. સર્વ કામદાયક નમો, નામ કરી ઓલખાણ; શ્રી શુભ વીરવિજય પ્રભુ, નમતાં કોડ કલ્યાણ. ૩૯. સિદ્ધા૦ ૨૧.



શ્રી શત્રુંજય મહાતીર્થ યાત્રા વિધિ

શ્રી શત્રુંજય માહાત્મ્ય.

પ્રથમ: તીર્થંકર શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનના આદેશથી તેમના પ્રથમ ગણધર શ્રી પુંડરીક મહારાજાએ જગતના કલ્યાણ માટે સર્વતત્વ-યુક્ત અને અનેક આશ્ચર્યથી ભરેલું 'શ્રી શત્રુંજય મહાતીર્થનું માહાત્મ્ય' સવા લાખ શ્લોકોથી પ્રગટ કર્યું હતું. ત્યાર બાદ શ્રી મહાવીર સ્વામીના શાસનથી તેમના ગણધર શ્રી સુધર્માસ્વામીએ ભાવી મનુષ્યોનાં આયુષ્ય અતિ અલ્પ જાણી તેમના ઉપકાર માટે ઉક્ત માહાત્મ્યને સંક્ષેપી ૨૪ હજાર શ્લોક પ્રમાણ કર્યું. ત્યાર પછી શ્રી સૌરાષ્ટ્ર દેશના માહારાજા 'શિલાદિત્ય'ના આગ્રહથી તેમના સમર્થ ગુરૂ

"શ્રી ધનેશ્વરસૂરિએ" તેમાંથી સાર સાર અહી વલ્લભીપુરમાં લગભગ ૧૦ હજાર શ્લોક પ્રમાણ સુખબોધક શત્રુંજય માહાત્મ્ય બનાવ્યું. આ સુખબોધક શ્રી શત્રુંજય માહાત્મ્ય ઉપરાંત એક શત્રુંજય લઘુકલ્પ અને બીજો શત્રુંજય મહાતીર્થકલ્પ એ પણ પૂર્વ મહાપુરૂષ પ્રણીત હોવાથી પ્રમાણભૂત છે. તેમાં પણ બહુ અગત્યની બાબતનો સમાવેશ કરેલો છે. જ્ઞાતાસૂત્ર તથા અંતગડ દશાંગ સૂત્ર પણ આ તીર્થરાજની પવિત્રતાની ઉત્તમ સાક્ષી આપે છે.

તીર્થરાજનાં ઉત્તમ ૨૧ નામ.

૧ શત્રુંજય, ૨ બાહુબલી, ૩ મરૂદેવ, ૪ પુંડરીકગિરિ, ૫ રૈવતગિરિ, ૬ વિમલાચલ, ૭ સિદ્ધરાજ, ૮ ભગીરથ, ૯ સિદ્ધક્ષેત્ર, ૧૦ સહસ્રકમલ, ૧૧ મુક્તિનિલય, ૧૨ સિદ્ધાચલ, ૧૩ શતકૂટગિરિ, ૧૪ ઢંક, ૧૫ કોડી નિવાસ, ૧૬ કદંબગિરિ, ૧૭ લોહિત્ય, ૧૮ તાલધ્વજ, ૧૯ પુણ્યરાશિ, ૨૦ મહાબલ અને ૨૧ દ્રઢશ-

ક્તિ. એ તેનાં સુપ્રસિદ્ધ ઉત્તમ ૨૧ નામ છે. શત્રુંજય મહાતીર્થ કલ્પમાં કંઈ પાઠાંતરે જુદાં નામ પણ કહ્યાં છે. ઉક્ત બધાં નામ સુર નર અને મુનિજનોએ તેના ઉત્તમ ગુણને અનુસરી પાડેલાં છે. વળી તેનાં ૧૦૮ નામ પણ કહેવાય છે, જેમાંનાં ૯૯ નામ તો નવાણું પ્રકારની પૂજામાં જ આવેલાં છે. તે નવાણું નામ ઉપરાંત બીજાં પણ નામ શ્રી શત્રુંજય માહાત્મ્ય પ્રમુખમાં દેખાયછે. એ બધાંએ નામ કંઇને કંઇ ઉત્તમ હેતુથી જ પ્રસિદ્ધ થયેલ છે. તેમાં પણ ઢંક, કદંબ, કોડીનિવાસ, લોહિત્ય અને તાલધ્વજ એ પાંચ કૂટ તો દેવતાધિષ્ટિત રત્નખાણો, ગુફાઓ, ઔષધી અને રસકુંપિકા વડે યુક્ત છે. તે પાંચ કુટ સજીવન કહેલાં છે.

તીર્થરાજનું માન–પ્રમાણ.

દરેક અવસર્પિણી કાળના પ્રથમાદિક છ આરામાં તેનું માન અનુક્રમે ૮૦, ૭૦, ૬૦, ૫૦, ૧૨ યોજન અને ૭ હાથનું ઘટતું જતું કહેલું છે.

તેવીજ રીતે ઉત્સર્પિણી કાળના ચઢતા છ આરામાં તેનું માન અનુક્રમે ૭ હાથથી વધતું જતું છેવટે ૮૦ યોજન પ્રમાણ થતું કહેલું છે. ઋષભદેવ (પ્રથમ તીર્થંકર) ના સમયે તેનું માન ઉંચપણે ૮ યોજન, મૂળમાં વિસ્તાર ૫૦ યોજન, અને ઉપર શિખર તળે ૧૦ યોજનનું હતું. એ ત્રીજા આરાના છેડે રહેલું ગિરિનું માન જણાવ્યું. તેવીજ રીતે ચોથા આરાના છેડે મૂળ ઘેરાવમાં ૧૨ યોજનનું માન સમજી લેવું.

સિદ્ધાચળ ઉપર તીર્થંકરોનું અવાર-નવાર આવાગમન.

અતીત કાળમાં ઋષભસેન પ્રમુખ અસંખ્ય તીર્થંકરો એ ગિરિરાજ ઉપર સમવસરી અનેક જીવોને ઉદ્ધરી પોતે સિદ્ધિપદને પામ્યા છે. ભવિષ્ય કાળમાં પદ્મનાભ પ્રમુખ તીર્થંકરો અહીં આવી સમવસરશે, તેમજ વર્તમાન ચોવીશીમાં શ્રી નેમિનાથ વગર ૨૩ તીર્થંકરો

આવી સમવસર્યા છે. કેવળજ્ઞાન-દર્શનવડે અનંત લાભ જાણીને, તીર્થંકર ભગવાનો અત્ર અવારનવાર આવી સમવસર્યા છે. તેમાં પણ વર્તમાન ચોવીશીના પ્રથમ તીર્થંકર શ્રી ઋષભદેવ ભગવાન તો અપાર લાભ જાણી પૂર્વ ૯૯ વાર અત્ર આવી સમવસર્યા છે.

પ્રથમ તીર્થંકર ભગવાનના પ્રથમ ગણધર શ્રીપુંડરીક મહારાજ અત્ર એક માસનું અણસણ પાળી ચૈત્રી પૂર્ણિમાના દિવસે પાંચ ક્રોડ મુનિઓ સાથે મોક્ષપદ પામ્યા છે, તે દિવસથી આ ગિરિરાજ "પુંડરીક" નામથી પ્રસિદ્ધિને પામ્યો છે.

રૂષભદેવ ભગવાન પહેલાં ૧૮ ક્રોડાક્રોડ સાગરોપમ જેટલા કાળ સુધી ધર્મવ્યવધાન[1] પડેલું તેથી તે વખતે ભાવી જનોના કલ્યાણ અર્થે સૌધર્મ ઇંદ્રના આદેશથી પ્રભુના પુત્ર ભરત ચક્રવર્તીએ પ્રભુના મુખથી શ્રીતીર્થરા-

---

૧ એટલો વખત ભરત ક્ષેત્રમાં ધર્મનો અભાવ હતો.

જના ગુણુ સાંભળી શ્રીસંઘપતિ તીલક કરાવી ચક્રવર્તી સંબંધી સકળ સમૃદ્ધિ સાથે લઇ શ્રી નાભ ગણુધરને આગળ કરી શ્રી તીર્થરાજને ભેટી ત્યાં વર્ધકી રત્નની પાસે ૨૨ જિનાલય યુક્ત એક અતિ ઉત્તંગ શ્રીરૂષભદેવ પ્રભુ પ્રાસાદ બનાવ્યો. ૨૨ જિનાલય યુક્ત શ્રીરૂષભદેવ પ્રભુનો પ્રાસાદ બનાવવાનો હેતુ એ જણાય છે કે નેમિ-નાથ શિવાય ૨૩ તીર્થંકરો અત્ર સમવસરેલાછે.

સંઘપતિ થઈ સંઘ સાથે યાત્રા કરવા આવનારનો રાખવા યોગ્ય વિવેક.

પ્રથમ ઉત્તમ ગુરૂ મહારાજ પાસે અક્ષત વાસક્ષેપ કરાવવો. ત્યાર બાદ મહર્ધિક શ્રેષ્ઠી પ્રમુખે સંઘપતિને તેમજ સંઘવણને ઉત્તમ પુ-ષ્પમાળા પહેરાવવી. પછી સંઘપતિ સર્વ સ્થા-નકથી શ્રી સંઘને આમંત્રણ કરી બોલાવે અને સ્વનગર ચૈત્યોમાં પ્રથમ મહોત્સવ કરે. પછી જ્ઞાની ગુરૂજનોને ભક્તિથી પોતાના ઘરે બો-લાવી સર્વ વિઘ્નોનો નાશ કરવા માટે પ્રથમ શાંતિ કર્મ કરાવે, જેથી મંત્રોવડે પ્રત્યક્ષ થ-

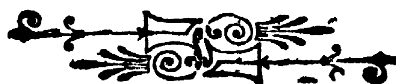
પેલા દેવતાઓ નિર્વિઘ્ને યાત્રા પૂર્ણ કરાવે. સંઘપતિ, સાથે એક મનોહર ચૈત્ય શ્રી આદીશ્વર પ્રભુની પ્રતિમા યુક્ત રાખે. શુભ દિવસે શુભ મુહૂર્તે શુભ શુકનયોગે ત્યાંથી પ્રયાણ કરે. ગુરૂ મહારાજને આગળ કરી, માર્ગમાં જિન શાસનની પ્રભાવના કરતા, જીર્ણ ચૈત્યાદિકનો ઉદ્ધાર કરતાં, દીન દુઃખીને યોગ્ય [1]આલંબન દેતા અને સંઘ સાધર્મિક જનોની યથાયોગ્ય ભક્તિ કરતા અનુક્રમે તીર્થરાજ નજદીક આવે. અહીંથી તીર્થરાજનાં દર્શન થાય છે એવી વધામણી આપનારને અતિ ઉદારતાથી 'તુષ્ટિદાન'[2] આપે. અને ગિરિરાજનાં સાક્ષાત્ દર્શન કરી વાહનનો ત્યાગ કરી વિકસ્વર લોચનવડે તિર્થાધિરાજને નિરખી પચાંગ પ્રણામ કરી પ્રભુના ચરણની પેરે ગિરિરાજની સેવા કરે. ગિરિરાજને વગર દેખ્યાં પણ શ્રી સંઘની ભક્તિ કરવાથી બહુ લાભ થાય છે, તો પછી ગિરિરાજને સાક્ષાત્ નજરે જોયા બાદ શ્રી

૧ આશ્રય-સહાય. ૨ પારિતોષિક-ઈનામ

સંઘની ભક્તિ કરવાના ફળનું કહેવુંજ શું ? ગિરિરાજનાં દર્શન થયા બાદ ત્યાંજ નિવાસ કરી સંઘપતિએ મહાધવોની સાથે ઉપવાસ કરવો અને શુદ્ધ થઈ ઉત્તમ વસ્ત્ર અલંકાર ધારી પત્ની સહીત દેવાલયમાં આવી પ્રભુની સ્નાત્ર પુજા કરવી. પછી ઉત્તમ ધૂપ દહન કરી મંગળ ધ્વનિ સહિત મંગળ ગીત ગાતાં શ્રી ગિરિરાજ તરફ થોડાં પગલાં જઇ ઉત્તમ યક્ષ કર્દમવડે ભૂમિ ઉપર વિલેપન કરી શ્રી સંઘને સ્વસ્તિકલ્યાણકારી એવો અક્ષતનો કે મોતીનો એક સ્વસ્તિક (સાથીઓ) કરવો. પછી બધો કોલાહલ શાંત કરાવી ગુરૂ મહારાજને આગળ કરી સંઘપતિએ વિધવિધ દ્રવ્યોથી પુજનોત્સવ કરવો, અને સંઘ પુજા સાધર્મીવાત્સલ્ય તથા દેવાલયમાં સંગીત ભક્તિભાવથી કરવાં. તે સમયે મહાધવોએ તેમજ અન્ય મહાશયોએ પણ પત્ની સહિત સંઘપતિની વસ્ત્રાલંકાર તથા પુષ્પમાળાથી બહુ

માનપુર્વક પુજા કરવી. તે દિવસ દેવગુરૂની ભક્તિ કરતાં સહુએ ત્યાંજ રહેવું અને ભરત મહારાજની પેરે શ્રી તીર્થરાજની સ્તુતિ કરવી. જે ભવ્યજનો ભક્તિભાવથી ગિરિરાજની સ્તુતિ કરે છે તે 'સ્વસ્થાને રહ્યા છતાં તીર્થયાત્રાનું ઉત્તમ ફળ પામે છે.

બીજા દીવસે પ્રભાતે સંઘ સહિત જિનાલયમાં જઈ તીર્થંકર ભગવંતને તથા ગુરૂ મહારાજને વંદના કરી સંઘપતિ વિગેરે પારણું કરે. ત્યાર બાદ ગુરૂ મહારાજને આગળ કરી સંઘપતિ સંઘ સહિત શ્રી તીર્થરાજને ભેટવા આતુરતા ધારી આગળ ચાલે, મંગળ ધ્વનિ સહિત શ્રી ગિરિરાજ ઉપર ચઢતાં વાટમાં ગિરિરાજની અદ્દભૂત શોભા જોઇ દીલમાં અતિ આલ્હાદ પામે.



ગિરિરાજનો અદ્‌ભૂત મહિમા.



અન્ય સ્થળે અતિ ઉગ્રતપ અને બ્રહ્મચર્યથી જે ફળ મળે તે અત્ર શુદ્ધ ભાવથી નિવસવાવડેજ પ્રાપ્ત થઇ શકે છે.

કોટિ ગમે મનુષ્યોને ઇચ્છિત ભોજન કરાવાથી જે ફલ પ્રાપ્ત થાય તે અત્ર એક ઉપવાસ માત્રથી પ્રાપ્ત થઇ શકે છે.

સ્વર્ગ મૃત્યુ અને પાતાલમાં જે જે તીર્થો છે, તેમનાં દર્શનનું ફળ પુંડરીક ગિરિરાજને ભાવથી ભેટવા વડે પ્રાપ્ત થઇ શકે છે.

શ્રી શત્રુંજયના માર્ગમાં યાત્રાર્થે જતા સાધુ સંઘની ભક્તિ, પ્રભાવના, વૈયાવચ્ચ પ્રમુખ કરતાં ગિરિરાજ દુર હોય ત્યાં સુધી ક્રોડ ગણું ફળ અને ગિરિરાજ સાક્ષાત્ નજરે પડતાં અનંતગણું ફળ પ્રાપ્ત થઇ શકે છે.

જે જે મહાનુભાવ મુનિઓને અત્ર કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું છે, તેમજ નિર્વાણ પ્રાપ્ત

થયું છે, તે સર્વને વંદન કરવાનું ફળ શ્રી પુંડરીક ગિરિરાજને ભાવસહિત વદન કરતાં પ્રાપ્ત થઇ શકે છે. અષ્ટાપદ, સમેતશિખર, પાવાપુરી, ચંપાપુરી અને ગિરનારજીને વંદન કરતાં જે પુન્ય ફળ થાય છે તેથી સોગણું ફળ આ ગિરિરાજને શુદ્ધ ભાવથી વંદન કરવા વડે મળી શકે છે.

અત્ર પ્રભુ પૂજા (શુદ્ધ દ્રવ્યથી) કરનારને જે ફળ મળે તેથી સોગણું ફળ શાસ્ત્ર રીતિ મુજબ નિર્માણ થયેલી જિનપડિમા ભરાવવાથી પ્રાપ્ત થાય છે. હજાર ગણું ફળ શાસ્ત્ર રીતિથી જિનભુવન કરાવતાં મળે છે. પરંતુ આ તીર્થનું યથાર્થ રક્ષણ કરનારને તો અનંત ગુણું પુણ્ય હાંસલ થઇ શકે છે. પ્રભુ આજ્ઞાનું રહસ્ય જાણી તે પ્રમાણે પરમાર્થ દાવે વર્તનારનીજ બલિહારી છે. શ્રેષ્ઠ ફળ તેજ મેળવી શકે છે. આ ગિરિરાજને મન, વચન અને કાયાની શુદ્ધિથી સ્મરણ કરતો જે કોઇ ભવ્યાત્મા અત્ર ગિરિરાજ ઉપર શુભ નિષ્ઠા

રાખી મોક્ષફળની ઇચ્છાથી નવકારશી, પોરસી, પુરિમઢ્ઢ, એકાસણું, આયંબિલ અને ઉપવાસ કરે છે, તે અનુક્રમે છઠ્ઠ, અઠ્ઠમ, દસમ (ચાર ઉપવાસ), દુવાલસ (પાંચ ઉપવાસ), અર્ધમાસ અને એક માસ ઉપવાસનું ફળ મેળવી શકે છે. સમતા સહિત અધિક તપનું તો કહેવુંજ શું ?

જે ભવ્યાત્મા અન્ન પાણી રહિત (ચોવિહારો) છઠ્ઠ કરીને સાત યાત્રા જયણા સહિત કરે છે તે ત્રીજે ભવે મોક્ષપદ પામી શકેછે.

આજ પણ આ ગિરિવરના પસાયથી ગમે તેવા આચાર વર્જિત જીવ પણ અનશન આરાધી (આહાર લોલુપતા તજી સુખે સ્વર્ગે જઇ શકે છે.

આ ગિરિરાજ ઉપર પ્રભુ ભક્તિ યોગ્ય પૂજાનાં ઉપગરણ આપવાવડે ભવિષ્યમાં તે દાતા ઉત્તમ સમૃદ્ધિ પામી શકે છે.

આ તીર્થરાજ ઉપર તાજાં અને ઉત્તમ

સુગંધિ પુષ્પોની જયણાથી ગુંથેલી માળાઓ ચઢાવવાવડે મોટું પુણ્ય બંધાયછે. (સોયવડે વિંધેલા ફુલોની માળા કરતાં છુટાં સારાં સારાં ફુલ ચઢાવવા વધારે શ્રેયકારી છે. સોય ઘોંચવાથી ફુલના જીવને કેટલી કિલામના થતી હશે તે આપણા પોતાના જ દાખલાથી સહજ સમજી શકાય તેવું છે. વધારે શક્તિ હોય તો શ્રેષ્ઠ સુગંધિ ફુલોના પગર પણ ભરાવી શકાય. આ બાબત ચાલતો અવિધિ દોષ ટાળવા દરેક ભવ્યજને ખાસ લક્ષ દેવાની જરૂરછે.)

આ ગિરિરાજ ઉપર કૃષ્ણાગરૂ પ્રમુખનો ધુપ કરવાથી ૧૫ ઉપવાસનું ફળ મળેછે. અને ઉત્તમ કર્પૂરમિશ્રિત ધુપ કરવાથી એક માસ ઉપવાસનું ફળ મળી શકેછે. વળી સાધુ-મુનિરાજને શુદ્ધ આહાર પાણી વસ્ત્ર પાત્ર ઔષધ ભેષજ અને રહેવા સ્થાન વિગેરે આપવાથી કેટલાક માસના ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

અન્ય તીર્થોમાં સુવર્ણ ભૂમિ અને ભૂષણોનું દાન દેવાથી જે પુન્ય પ્રાપ્ત થાય તે આ

ગિરિરાજ ઉપર પ્રભુની પૂજા અને સ્નાત્ર માત્રથી પ્રાપ્ત થઇ શકે છે.

જે ભવ્યાત્માઓ શ્રી શત્રુંજય ગિરિરાજને સદાય પોતાના હૃદય કમળમાં ધ્યાયા કરે છે તેઓ સકળ મહા ભયોથી મુક્ત થાય છે. જો કે સંખ્યા રહિત તીર્થંકરાદિના ચરણ સ્પર્શવડે તથા અનંત કોટા કોટી જનો અત્ર સિદ્ધ (સર્વથા કર્મ મુક્ત) થવાવડે આ મહાતીર્થ સદાય પૂજનિક છે તોપણ ભવ્ય જનોને વિશેષે આલંબનભૂત થાય એવા હેતુથી ઇન્દ્ર મહારાજની પ્રેરણાવડે ભરત ચક્રવર્તીએ અત્ર એક ઋષભ પ્રભુનો પ્રાસાદ બાવીશ જિનાલય યુક્ત બનાવ્યો. તે પ્રથમ ઉદ્ધાર.

બીજો ઉદ્ધાર સગર ચક્રવર્તીએ શ્રી અજિતનાથ પ્રભુના સમયે કરાવ્યો. તે વખતે પ્રથમની રત્નમય પ્રતિમા તેમણે પડતો કાળ જાણી સુવર્ણ ગુફામાં પધરાવી દીધી.

તે સુવર્ણ ગુફામાં વિરાજમાન કરેલી રત્નમયી શ્રી રૂષભ પ્રતિમાને કોઇ ધન્ય કૃત-

પુન્ય ભવ્ય આત્માજ જોઈ શકે છે. તેને માટે બૃહત્ શત્રુંજય કલ્પમાં આવો અધિકાર કહેલો છે કે-ચેલણ તલાવડી સમીપે રહેલી (દેવાધિષ્ઠિત) ગુફામાં પધરાવેલી ભરત મહારાજાએ કરાવેલી પ્રભુ પ્રતિમાને ભેટનાર-નમન કરનાર મહા પુરૂષ એકાવતારી થાયછે. દધિફળ (કોઠાં) ના વૃક્ષ સમીપે અલખ્ખ દેવડીની નજદીકના ભાગમાં મોક્ષના દ્વાર જેવું તે સુવર્ણ ગુફાનું દ્વાર ઉઘાડીને અઠ્ઠમ તપના આરાધનથી તુષ્ટમાન થયેલો કપર્દી યક્ષ તે ગુફામાં પધરાવેલી ભરતે ભરાવેલી પ્રભુ પ્રતિમાનાં દર્શન કરાવે છે. (તે મહાનુભાવ ભવ્ય આત્મા એકાવતારી થઇ મોક્ષ પામે છે.) મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં વિચરતા (વિહરમાન) સીમંધર પ્રભુ પણ ત્યાં રહેલા ભવ્ય જનોની આગળ (દ્વાદશ પર્ષદા મધ્યે) શ્રી શત્રુંજય મહાતીર્થના ગુણ ગાય છે એવું એનું અદ્ભુત માહાત્મ્ય છે.

આ ગિરિરાજ ઉપર અસંખ્ય ઉદ્ધાર, અ-

સંખ્ય જિનમંદિરો, અને અસંખ્ય પ્રતિમા-
ઓ પુન્યશાળી જીવોએ કરાવેલ છે. તેમાં મોટા
૧૬ ઉદ્ધારની વાત ૯૯ પ્રકારની પૂજા વિગેરે-
માં સુપ્રસિદ્ધ છે.

તીર્થયાત્રા કરતાં પાળવી જોઇતી છરી.

૧ સચિત્ત પરિહારી—કાચું પાણી, કાચાં ધાન્ય, કાચી વનસ્પતિ (ફળ ફુલ વગેરે) તે બધાં અપરિપક્વ હોય, સચેત હોય, ત્યાં સુધી તેવાં ખાન પાનનો ત્યાગ.

૨ એકલઆહારી—એક સ્થાને બેસીને નિયમિત એકજ વખત નિરવદ્ય- નિર્દોષ અન્ન પાનનુંજ સેવન કરવું.

૩ ગુરૂ સાથે પદચારી—ગુરૂ માહારાજને આગળ કરી તેમની પછવાડે વિનયપૂર્વક ઉઘાડા પગે વાહન વગર ચાલવું.

૪ ભૂમિસંથારી—માંચા, પલંગ તજી કેવળ ભૂમિ ઉપર સંથારવું.

૫ બ્રહ્મચર્યધારી—યાત્રાના દિવસોમાં સ્ત્રી

પુરૂષોએ વિષય ક્રિડાનો સંતોષ વૃત્તિથી ત્યાગ કરી નિર્મળ શીળ પાળવું.

૬ આવશ્યક દોષવારી—ઉભય ટંક દેવસી અને રાઈપ્રતિક્રમણ કરી લાગેલાં કંઇ પણ દૂષણ ટાળવા ખપી થવું; અન્ય સ્થળે " આવશ્યક દોષવારીના બદલે શુદ્ધ સ-મ્યકત્વધારી " એમ કહેલું છે. એટલે કોઇ પ્રકારના લૌકિક કે લોકોત્તર મિથ્યાત્વ સે-વનથી સદંતર અલગાજ રહેવા પ્રયત્ન-શીલ થાવું. અર્થાત્ શુદ્ધ સમ્યકત્વ પાળવું.

નવાણું યાત્રા કરનારે ઉક્ત છરી ઉ-પરાંત કરવાની કરણી.

૧ એક લક્ષ નવકાર—મહામંત્રનો જાપ પુરો કરવો. ઉક્ત જાપ સ્થિર ચિત્તથી (મન વચન અને કાયાની શુદ્ધિથી) ગણવો યુ-ક્ત છે. જાપ ગણતાં કોઇ સાથે વાર્તાલાપ કરવો નહિ. જાપ માર્ગમાં ચાલતા ગણવા કરતાં સ્થિર મુકામે ગણવો ઠીક છે; કેમકે

માગે ચાલતાં જીવ જયણા પાળવાનો ખાસ ખપ કરવો જોઇએ. જો હર હમેશ (બાંધી) ૧૦ નવકારવાળી ગણી શકાય તો ૯૯ દિવસે તે જાપ પુરો થઇ શકે. કારણસર કદાચ ન ગણી શકાય તો તે આગળ પાછળ ગણીને પણ છેવટે પુરો લક્ષ જાપ ગણી દેવો ઉચિત છે.

૨ પ્રતિદિન તીર્થ જળાદિકથી શુદ્ધ થઇ શુદ્ધ વસ્ત્ર અલંકાર ધારણ કરી જયણા સહિત બની શકે ત્યાં સુધી નિરંતર એક એક જ યાત્રા આશાતના ટાળીને કરવી.

૩ હરહંમેશ બની શકે ત્યાં સુધી અષ્ટ પ્રકારી પૂજા કરવી. તેમાં વાપરવાનાં દ્રવ્ય પોતાનાં ઘરનાં શુદ્ધ નિર્દોષ વાપરવાં.

૪ જો કે હરેક જિનમંદિરમાં પ્રભુનાં દર્શન કરતાં 'નમો જિણાણં' અથવા એકાદ નમસ્કાર શ્લોક પ્રમુખથી સામાન્ય ચૈત્યવંદન તો કરવુંજ, પરંતુ મનહર પાંચેક સ્થળે વિશેષે ચૈત્યવંદન પ્રમુખ કરી ભા-

વની વૃદ્ધિ થાય તેમ કરવું.

૫ મૂળ નાયક શ્રી આદીશ્વર ભગવાનના દે-
રાસર ફરતી ત્રણ પ્રદક્ષિણા (બનતાં સુધી
બીજાં બધાં ચૈત્યોનાં દર્શન સાથે સાથેજ
થઇ જાય તેમ) દરેક યાત્રા વખતે દેવી.

૬ શ્રી તીર્થરાજ આરાધન અર્થે તેમના ઉ-
ત્તમ ગુણનું સ્મરણ કરીને પ્રતિદિન ૯ ખ-
માસમણ દેવાં. તેમજ નવ લોગસ્સનો
કાઉસ્સગ વિગેરે યથાયોગ્ય કરવું.

૭ ૯૯ યાત્રાની પૂર્ણાહુતિ થતાં એકી સાથે
મૂળ નાયકજીના ચૈત્ય ફરતી ૯૯ પ્રદક્ષિણા
તેમજ ૧૦૮ ખમાસમણ દેવાં. તેવીજ રીતે
યથાશક્તિ વિશેષ પ્રકારે પ્રભુની પૂજા
(૯૯ પ્રકારી વિગેરે) ભણાવવી અને તેવે
પ્રસંગે યથાશક્તિ દ્રવ્ય ભાવથી ભક્તિની
વૃદ્ધિ થાય તેમ લક્ષ રાખવું.

૮ બધી પાગોની ફરસના કરવા ઉપરાંત ગિ-
રિરાજની ૬ ગાઉની, ૧૨ ગાઉની વિગેરે
પ્રદક્ષિણા ફરવા બનતો ખપ કરવો. તેવે

પ્રસંગે બનતાં સુધી ખુલ્લા પગે ચાલી જ-
યણા પૂર્વક પૂર્વોક્ત મર્યાદા સહિત ગિરિ-
રાજની સેવા ભક્તિ કરવી.

૯ પ્રતિદિન યાત્રાર્થે જતાં માર્ગમાં પ્રભુની
પાદુકાઓ તેમજ સિદ્ધ થયેલા મહાશયો-
ની પ્રતિમાઓ આવે તેમને ભાવ સહિત
નમન પૂજન વિગેરે કરવા લક્ષ રાખવું.
પાસે થઇને અનાદર કરી ચાલ્યા જવું
એ કોઇ રીતે ઉચિત લેખાય નહિ.

સાત છઠ્ઠ અને બે અઠ્ઠમનો તપ કરી શ્રી ગિરિરાજનું ધ્યાન કરતાં યાત્રાદિકનો પ્રમાદ રહિત લાભ લેવો.

સાતે છઠ્ઠમાં અનુક્રમે આવી રીતે જાપ જપતાં ૨૦ નવકારવાળી ગણવી.

તેમજ ૨૧ લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ તથા ૨૧ ખમાસમણાં (ગિરિરાજના ઉત્તમ ૨૧ ગુણગર્ભિત નામના દુહા બોલીને) દેવાં.

૧ શ્રી આદીશ્વર પરમેષ્ઠિને નમ:

૨ શ્રી આદીશ્વર અર્હતે નમ:

૩ શ્રી આદીશ્વર નાથાય નમ:
૪ શ્રી આદીશ્વર સર્વજ્ઞાય નમ:
૫ શ્રી આદીશ્વર પારંગતાય નમ:
૬ શ્રી શત્રુંજય સિદ્ધક્ષેત્ર પુંડરીકાયનમ:
૭ શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર પુંડરીક વિમલ ગિરિવ-
રાય નમ:
૮-૯ બન્ને અઠ્ઠમમાં નીચે મુજબ જાપ.
શ્રી સિદ્ધાદ્રિ શત્રુંજય સિદ્ધગિરિવરાય નમ:

યાત્રિકોએ લક્ષમાં રાખવા યોગ્ય ખાસ અગત્યની સૂચના.

૧. જયણા પૂર્વક સાતે શુદ્ધિ સાચવીને યાત્રાર્થે જતાં વિકથાદિક પ્રમાદ સેવવો નહિ. વિકથાથી તો પોતાનું તથા પરનું પણ બગડે છે. તેથી હૃદયમાં શ્રી ગિરિરાજના ગુણનું સ્મરણ કરતાં કરતાં વધતા શુભ પરિણામે ઉપર ચઢવું.

૨. ધર્મનું મૂળ વિનય હોવાથી નમ્રતા રાખી ચાલવું. યાત્રાર્થે જતાં દેહનું દમન કરવું. ખાસ મોટી માંદગી વિગેરે કારણ વગર

'ડોળી' કરી તેમાં બેસી જવા કરતાં ખુલ્લા પગે ચાલીનેજ બીજા કોઇને તકલીફ આપ્યા શિવાય યાત્રા કરવી. પ્રભુ પૂજા ચૈત્યવંદનાદિક વખતે પણ વિનય ગુણ વિસરી જવો નહિ. સદ્ગુણી સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવિકા વિગેરેનું યથાયોગ્ય માન સાચવવા ભૂલવું નહિ.

૩. તીર્થજળ પવિત્ર હોવાથી તેને ઉષ્ણ કરી કે કરાવી સ્નાન કરવા કરતાં તે શુદ્ધ જળથીજ જયણા પૂર્વક સ્નાન કરી પ્રભુ પૂજનમાં પ્રવૃત્ત થવું યુક્ત છે.

૪. યાત્રા પૂજાદિકમાં ભાઇઓએ તેમજ બ્હેનોએ બરાબર પોત પોતાની મર્યાદા સાચવવા સંભાળ રાખવી. એકજ સ્થળે પૂજન વિગેરે કરતાં મર્યાદા જળવાય નહિ તો બીજા સ્થળે ભાવ સહિત પ્રભુભક્તિ કરી લેવી.

૫. ડુંગર પૂજા કરવા જતાં માર્ગમાંજ પગથીયાં ઉપર પુષ્પાદિક ચઢાવવા કરતાં ખાસ નિયમિત સ્થળોએ કે ડુંગરમાંની કોઇ અલાયદી શિલા ઉપર પુષ્પાદિક ચઢાવવા યુક્ત

છે. તેવે પ્રસંગે નજરે પડતી અશુચિ વિગેરે ગમે તે આશાતના દુર કરવા કરાવવા પૂરતુ લક્ષ રાખવા ચુકવું નહિ.

૬. સ્નાન કરતી વખતે પહેરવાનું વસ્ત્ર પોત પોતાનું અલાયદુંજ રાખવું દુરસ્ત છે, તેમજ તેજ વસ્ત્રથી ભીનું અંગ નહિ લુછતાં અલાયદા અંગુછા વિગેરેથીજ શરીર સાફ કરવું યુક્ત છે. એમ કરવાથી શરીરની આરોગ્યતા જળવાશે અને અન્યથા થતી આશાતના પણ દુર થઇ શકશે. આ બાબત સંબંધી સમજુ ભાઇ બ્હેનોએ ઉપેક્ષા કરવી નહિ.

૭. પ્રભુ પાસે ધરવા માટે ફળ, ફુલ વિગેરે જે ઉત્તમ દ્રવ્ય લઇ જવાનાં હોય તે જેમ તેમ અનાદરથી નહિ લઇ જતાં આદર પૂર્વક લઇ જવાં. માર્ગમાં જતાં કેટલાક મુગ્ધ યાત્રાળુઓ શ્રીફળને ચોટલીથી ઝાલી લઇ જતા જોવામાં આવે છે તે રીતિ અનુચિત છે. શ્રીફળ આદિક આદર સહિત બે હાથમાં અથવા સ્થાળ પ્રમુખમાં રાખીનેજ લઇ જવું ઉચિત છે.

૮. યાત્રાર્થે જતાં ઉપર માર્ગમાં પણ કોઇ પણ પ્રકારે અશુચિ પ્રમુખ આશાતના આપણાથી ન થાય એવી સંભાળ રાખતાં રહેવું.

૯. યથાશક્તિ પોરસી પ્રમુખનું પચ્ચખાણ કરીનેજ ઉપર ચઢવું. કેમકે અત્રે કરેલું થોડું પણ પચ્ચખાણ મહાન્ લાભ આપે છે.

૧૦. આ ક્ષેત્રમાં હરેક રીતે સીદાતા સાધર્મી ભાઇઓને વિવેક સહિત સહાય આપી ધર્મમાર્ગમાં જોડવા પ્રયત્ન કરવો.

૧૧. દેહ ઉપરની માયા ઓછી કરી સુખશીલપણું તજીને અહીં સ્વશક્તિ અનુસારે દાન, શીલ, તપ અને ભાવરૂપ ધર્મનું સારી રીતે સેવન કરવું. આ પુણ્ય ક્ષેત્રમાં વિવેકથી કરેલી ધર્મકરણી મહા લાભકારી થાયછે.

૧૨. પ્રતિદિન બનતાં સુધી જયણા પૂર્વક (જીવની વિરાધના ન થાય તેમસંભાળથી)એકજ યાત્રા કરવી. મ્હોટા પર્વ દિવસે બીજી યાત્રા કરવા ખાસ ઇચ્છા થાય તોતે બહુ સ્થિરતાથી જયણા પૂર્વક વિધિ યુક્તજ કરવી.

૧૩. કેટલાક અણસમજુ ભાઇઓ દેરાસર કે દેરી વિગેરેની ભીંતો ઉપર પેનશીલ કે કોયલા વતી પોતાનાં નામ લખી કે ગમે તેવાં ચિત્ર કાઢીને ભીંતોને કાળી કરી આશાતના કરે છે, આવી રીતે પોતાનું નામ અમર કરવાને ઇચ્છતા મૂઢ જનો પોતાના નામ ઉપર તીર્થની આશાતનારૂપ મશીનો કુચો દે છે, તેથી તેમ સમજુ માણસોએ જાતે નહિં કરતાં, કરનાર શખ્સોને સમજૂતિ આપવા વારંવાર પ્રયત્ન કરવો.

૧૪. કેટલાક યાત્રાળુઓ બહુ અંધારામાં યાત્રાર્થે જાય છે, તેમ નહીં જતાં સારી રીતે અજવાશ થયા બાદ જયણા સહિત પગે ચાલી યાત્રા કરવી યુક્ત છે.

૧૫. કેટલાક યાત્રાળુઓ ખાસ કારણ વગર ડોળી કરી યાત્રાઓ કરે છે તેથી તેમના નિમિત્તે ડોળીવાળા ઉપર કેટલી જાતની આશાતના કરે છે તે સંબંધી વિચાર કરી સમજુ માણસોએ તેવી અવિધિ આશાતના તજીને જ બનતાં

સુધી યાત્રાનો લાભ લેવો જોઇએ. ગતાનુંગતિ કતા તો કરવી નજ જોઇએ.

૧૬. યાત્રાર્થે આવેલા ભાઇ બ્હેનોએ પ્રભુ પૂજા, ગુરૂવંદન, સત્ત્વાનુકંપા (પ્રાણી-દયા), શુભપાત્રદાન, ગુણાનુરાગ અને શાસ્ત્રશ્રવણરૂપ પોતાનાં નિત્યકૃત્ય વિસારી નહિ દેતાં તે નિ-યમસર સેવવાં જોઇએ.

૧૭. અત્ર સદા સાધર્મિક જનોની બની શકે તેટલી સેવા ભક્તિવડે આરાધના કરવી. પરંતુ તેની કોઈ રીતે વિરાધના તો કરવી નહિંજ.

૧૮. તીર્થભક્તિ માટે જેટલું તન, મન, ધનથી કરાય તે ઓછુંજ છે એમ સમજી જે કંઈ યથાશક્તિ કરવામાં આવે તેનો ગર્વ તો કરવોજ નહિં, પણ પૂર્વ મહા પૂરૂષોનાં દૃષ્ટાંત લઈ સ્વલઘુતાજ ભાવવા લક્ષ રાખવું.

૧૯. અત્ર પ્રાયઃ કોઇ પણ જાતનાં પાપમાં પ્રવૃત્તિ ન થાય તેવી કાળજી રાખવી. કોઇપણ નબળી સંગતિથી અલગા રહેવું. સર્વ જીવને

આપણા આત્મા સમાન લેખી શુદ્ધ દયાની લાગણી રાખવી અને પરિણામની વિશુદ્ધિ કરવી.

૨૦. કોઇને કર્કશ—કઠોર કે મર્મ વચન કહેવું નહિ. મિષ્ટ પ્રિય અને હિત વચન જ વદવું. ગમે તેવા પ્રસંગમાં પણ અહિત અસત્ય અને અપ્રિય વચન ન જ બોલવું.

૨૧. આપણી વૃત્તિ દેખી બીજા તેની અનુમોદના કરે અને તેનું અનુકરણ પણ કરે તેવી શાંત-નિર્મળ-પ્રમાણિક-નિષ્કપટ વૃત્તિ યાત્રા પ્રસંગે વિશેષે રાખવી. શાસનની પ્રભાવના કરવાનો એ સરલ રસ્તો છે.

૨૨. કોઈ પ્રકારના દુર્વ્યસનથી અત્ર સદંતર દુર રહેવા જ પ્રયત્ન કરવો. આવા પવિત્ર સ્થળે તો કેવળ ધર્મ સેવનનું જ વ્યસન રાખવું કે જેથી આપણું એકાન્ત હિતજ થાય.

૨૩. ટુંકાણમાં તીર્થ-ભક્તને છાજે તેવીજ ઉત્તમ રહેણી કહેણી અત્ર રાખી રહેવું.

૨૪. કોઈ રીતે અનીતિ કે અન્યાયને ઉત્તેજન મળે તેમ નહિ કરતાં, ન્યાય નીતિને

જ ઉત્તેજન મળે તેમ હરેક પ્રસંગે જાતે કરવું, અને બીજા પાસે કરાવવા લક્ષ રાખવું.

૨૫. આવા ઉત્તમ તીર્થે આવવાનો શો હેતુ છે? તે પાર પડે છે કે નહિં? તેમાં જો કસૂર થતી હોય તો તે સુધારી લેવાની પૂરી કાળજી રાખી પોતામાંજ જોતાં રહેવું.

૨૬. તીર્થંકર ભગવાન સમાન પવિત્ર આ તીર્થરાજની સેવા ભક્તિનો લાભ આપણને અનેકવાર મળે તેવી ચીવટ રાખી સાનુકૂળ પ્રસંગ પામી તેવો લાભ લેવા ચૂકવું નહિં.

૨૭. કોઇ પણ પ્રકારના મત કદાગ્રહથી અત્ર સદંતર દૂર રહેવું. અને પ્રબળ પુન્ય યોગે પ્રાપ્ત થતા સત્પુરૂષોનો સમાગમ મેળવી આપણી અનાદિ જડતા-અવિવેક દૂર થાય અને સદ્વિવેક પ્રગટ થાય એવો હરેક પ્રયત્ન સેવવો.

(૯૧)

શ્રી સિદ્ધગિરિના આશ્રયથી ઉદ્ધાર પામેલા કંડૂરાજા.



પૂર્વે કંડુ નામે ચંદ્રપુરીનો રાજા હતો. તે અનેક ખોટાં વ્યસનોમાં ગ્રસ્ત, મહાપાપી અને યમ જેવો ક્રૂર હતો. અનેક અન્યાયાચરણથી પ્રજાને પીડતાં તેને ક્ષયરોગ ઉત્પન્ન થયો, તેથી તેનો દેહ ક્ષીણ થવા માંડયો, એટલે તેને મિત્રની જેમ ધર્મનું સ્મરણ થયું. મૂઢબુદ્ધિવાળા જીવો જ્યાં સુધી સર્વ રીતે સુખી હોય છે ત્યાંસુધી ધર્મને કિંચિત્ માત્ર સંભારતા પણ નથી. પરંતુ જ્યારે મૃત્યુનો ભય લાગે છે ત્યારેજ તેઓ ધર્મને યાદ કરે છે.

એકદા તે કંડુરાજા પોતે કરેલાં અન્યાયાચરણને સંભારતાં ખિન્ન ચિત્તે સભામાં બેઠા

હતો, એવામાં કલ્પવૃક્ષના પત્ર ઉપર લખેલો એક દિવ્ય શ્લોક કોઇએ આકાશમાંથી મૂકેલો તેની પાસે આવી પડયો. તે શ્લોક તેના પુન્ય-શાળી પૂર્વજોના પુન્યથી વશ થયેલી તેની ગોત્રદેવી "અંબિકાએ" તેને જાગ્રત કરવા નાંખેલો હતો. તેનો ભાવાર્થ એ હતો કે "પુર્વ ભવમાં કરેલાં સુકૃતથી સઘળી સંપ-ત્તિને પામ્યા છતાં જે મૂઢાત્મા આ ભવમાં ધર્મનેજ વિસારી દેછે તે સ્વ સ્વામીદ્રોહ કર-નાર મહાપાતકીનું શ્રેય શી રીતે થઇ શકશે? ઉક્ત શ્લોકનો ભાવાર્થ મનમાં વિચારી પોતે કરેલાં અનેક અન્યાયાચરણને સંભારી બહુ ખેદ પામતો ચિંતાતુર થયેલો તે રાજા રાત્રી-ના વખતે એકલો રાજ્ય છોડી મરવાને માટે નિશ્ચય કરી ચાલી નીકળ્યો. જેવો તે નગર બહાર નીકળ્યો કે તરતજ એક સુંદર ગાય તેના જોવામાં આવી. તે ગાય રાજાની સામે ધસી આવી તેને પ્રહાર કરવા લાગી. તે જોઇ રાજાએ પણ રીસથી ખડ્ગ ઉગા-

મીને તે ગાયના બે ટૂકડા કરી નાંખ્યા. તેમાંથી એક હાથમાં કાંતી નચાવતી ભયંકર સ્ત્રી નીકળી. તે સ્ત્રીએ આક્રોશ કરી તેને યુદ્ધ કરવા કહ્યું. જેથી તે સ્ત્રીનાં ગર્વયુક્ત વચન સાંભળી જેવો તેની સામે ખડ્ગ ઉગામવા જાય છે તેવામાં તે સ્ત્રીની કાતીવડે પોતાને વીંધાઈ ગયેલો અને રૂધિર ઝરતો જોઈ કંડૂરાજા બહુજ ખેદ પામ્યો, એટલે તે સ્ત્રીએ તેને પુનઃ યુદ્ધ કરવા જણાવ્યું. તેથી તે શોકસાગરમાં ડુબી ગયો છતો વિચારવા લાગ્યો કે-અહો! દૈવ જ્યારે વિપરીત થયું ત્યારે હું એક સ્ત્રીથી પણ પરાભવ પામ્યો. અહો! હું મરવા માટેજ નીકળ્યો હતો તે ભૂલી જઇ મેં ગૌહત્યાનું મહાપાપ કર્યું. હવે મારી શી ગતિ થશે? હવે આપત્તિમાં આવી પડેલો હું શું કરૂં? અથવા "દવ બળે ત્યારે કુવો ખોદવો શા કામનો?"

આવી રીતે તે શોકગ્રસ્ત બની વિચાર કરતો હતો તેવામાં તેને તે સુંદર યુવતી, જે

અંબિકા હતી, તેણે કહ્યું કે હે મૂઢ! હજી તારા ચિત્તમાં ધર્મ બુદ્ધિ પ્રગટી નથી. ફક્ત તું દુઃખાવિષ્ટ થવાથી હવણાં ધર્મને સંભારે છે. જોકે મહાંત્રપણે તેં અનેક કુકૃત્યો કર્યાં છે, તોપણ હવે તું ધર્મનો આશ્રય લે. કારણ કે તેના જેવો કોઈ ઉપગારી નથી. છેવટે પશુ જે તેનો આશ્રય લેછે, તેને તે તારે છે. હું "અંબિકા" નામે તારી ગોત્રદેવી છું. તારી પરીક્ષા કરવા માટે મેં આ બધી પ્રવૃત્તિ કરી છે. હજુ તારામાં ધર્મની યોગ્યતા નથી, તેથી તું દેશાટન અને તીર્થાટન કર. ક્ષમાઃયુક્ત સર્વ દુઃખ સહન કર. પછી જ્યારે તારામાં યોગ્યતા જોઇશ ત્યારે ફરી પ્રગટ થઇ તને ઉચિત માર્ગ જરૂર બતાવોશ. એમ કહી દેવી અંતર્ધાન થઈ ગઇ. કંડુ રાજા વિચારે છે કે હજુ મારૂં ભાગ્ય જાગતું છે, કે મારી ગોત્ર દેવીએ હિત બુદ્ધિથી મને દર્શન દીધું. હવે હું પ્રમાદરહિત એવો ઉદ્યમ કરૂં કે જેથી

થોડાજ વખતમાં ધર્મને યોગ્ય થઈ આત્મ-હિત સાધી શકું. એમ વિચારી પ્રભાતે તે ત્યાંથી કોઇ દિશા તરફ ચાલી નીકળ્યો. પ્ર-સન્ન ચિત્ત થવાથી તે દુઃખ ભુલી ગયો. પછી તે કોલ્લાક ગિરિ ઉપર આવી રાત્રી વાસ રહ્યો. પાછલે પ્રહરે કોઇક વૈરી યક્ષે પ્રગટ થઇ ક્રોધ યુક્ત વચનથી કહ્યું કે હે દુષ્ટ? તેં પુર્વે મને મારી, મ્હારી સ્ત્રીનું હરણ કર્યું છે. તે તને સાંભરે છે? હવે તારૂં મરણ નજ-દીક આવ્યું છે માટે તારા ઈષ્ટનું સ્મરણ કર. એમ કહી તેણે તેની બહુ પેરે કદર્થના કરી. છેવટે તેને કોઈ એક ગુફામાં જીવતો મુકીને યક્ષ અંતર્ધાન થઇ ગયો. આ વખતે તે રાજા પોતે પુર્વે કરેલાં અન્યાયાચરણને સંભારી સંભારી મનમાં ચિંતવે છે કે આ દુઃખ તો દુકૃતનાં પ્રત્યક્ષ ફળ રૂપ છે પણ શું જાણું તેનાં કેવાં કટુક ફળ આગળ ભોગવવાં પડશે?

એવી રીતે પોતાનાં દુષ્કૃત્યોની નિંદા ક-રતો તે પાપના ક્ષય માટે અહીં તહીં ભમવા

લાગ્યો. એવામાં તેની ગોત્રદેવી અંબિકા પ્રગટ થઈ બોલી કે હે વત્સ ! હવે જ્યાં ત્યાં ફરવાની તને જરૂર નથી. ફક્ત શત્રુંજયગિરિનુંજ તું સેવન કર. તેં પૂર્વે એવાં દુષ્કૃત્યો કર્યા છે કે તે ગિરિરાજનું સેવન કરવાથીજ સર્વ પાપનો ક્ષય થઇ શકશે તે વગર તેનો ક્ષય થઈ શકશે નહિ. એવી રીતે ગોત્રદેવીએ કહેલાં હિતકારી વચનો સાંભળી અને તેનાંજ મુખે તે ગિરિરાજનો પ્રૌઢ મહિમા શ્રવણ કરી, અતિ ઉત્સાહપૂર્વક તે તીર્થરાજ તરફ ચાલી નીકળ્યો અને તેના દર્શન થાય ત્યાંસુધી તેણે ખાનપાનનો ત્યાગ કર્યો. અનુક્રમે ગિરિરાજનાં અને એક શાંત મુનિનાં તેને દર્શન થયાં. મુનીના સદુપદેશથી તેણે તેમની પાસે ચારિત્ર અંગીકાર કર્યું. ચારિત્ર અંગીકાર કરી અનુક્રમે શ્રી તીર્થરાજને શુદ્ધ ભાવથી ભેટી, તીર્થાધિપતિ શ્રી આદિનાથનાં વારંવાર અનિમેષપણે દર્શન કરી, તે મહાદુષ્કર તપ કરવા લાગ્યો. તેથી તેનાં સકળ

કર્મ ક્ષીણ થઇ ગયાં અને શુદ્ધ ધ્યાન યોગે તે શિવરમણીનો ભોક્તા થયો. એવી રીતે એક નિષ્ઠાથી જે ભવ્યજનો શ્રીશત્રુંજય તીર્થનું તેમજ શ્રી આદીશ્વર પ્રભુનું સેવન કરશે તે પણ કંડૂનરપતિની પેરે સર્વ દુઃખનો અંત કરી અનુક્રમે પરમપદ પામશે. જિતારી રાજા પણ એ તીર્થાધિરાજના સેવનથી સર્વ રીતે સુખી થયો. શાંતનુ રાજા પણ પોતાના પુત્રો સહિત શત્રુંજય તીર્થ તથા શ્રી શત્રુંજયી નદીનું સેવન કરી પોતાનાં દુઃખનો અંત કરી સુખ સમૃદ્ધિ પામ્યો. પૂર્વ કર્મના યોગથી કોઢ રોગાવિષ્ટ થયેલો મહીપાલ કુમાર ફક્ત સૂર્ય કુંડના જળના સ્પર્શ માત્રથી રોગ મુક્ત થઇ કાંચન જેવી કાયાવાળો થયો. એવી રીતે તીર્થ પતિનાં સેવનથી કઇક જીવોનાં કલ્યાણ થયાં છે, થાય છે, અને ભાવિકાળે પણ થશે.

જો કે એ ગિરિરાજ ઉપર કાળની અનંતતાથી અનંત કોટિ જીવો સિદ્ધિપદ પામ્યા છે, તોપણ વર્તમાન ચોવીશી વિગેરેમાં સિ-

દ્વિપદ વરેલા જીવોની અત્ર ટુંક નોંધ પ્રસંગોપાત આપવામાં આવે છે.

કોણ	કેટલી સંખ્યા સાથે.
શ્રી ઋષભદેવ પ્રભુના વંશજો	અસંખ્યાતા.
શ્રી પુંડરીક ગણધર	પાંચક્રોડ
દ્રાવિડ વારિખિલ્લ	દશ ક્રોડ
આદિત્યયશા(ભરત મહારાજાના પુત્ર)	એકલાખ
સોમયશા (બાહુબલીના વડા પુત્ર)	તેર ક્રોડ
બાહુબલિના પુત્ર	એક હજાર ને આઠ
નમિ વિદ્યાધરની પુત્રી ચર્ચા પ્રમુખ	ચોસઠ
નમિ વિનમિ વિદ્યાધરો	બે ક્રોડ
સાગરમુનિ	એક ક્રોડ
ભરતમુનિ	પાંચ ક્રોડ
અજીતસેન	સત્તર ક્રોડ
અજિતનાથ પ્રભુના સાધુઓ	દશ હજાર.
શ્રી સાર મુનિ	એક ક્રોડ
શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુસાથે	૧૫૨૫૫૭૭૭ મુનિઓ
રામ ભરત (દશરથ પુત્રો)	ત્રણ ક્રોડ
પાંચ પાંડવો	વીશ ક્રોડ મુનિઓ

વસુદેવની સ્ત્રીઓ	પાંત્રીશ હજાર.
વૈદર્ભી	ચુમાળીશસે (૪૪૦૦)
નારદ ઋષિ	એકાણુ લાખ
શાંબ પ્રદ્યુમ્ન	સાડીઆઠ ક્રોડ
દમિતારિ મુનિ	ચૌદ હજાર
થાવચ્ચા પુત્ર	એક હજાર
શુક પરિવ્રાજક (શુકાચાર્ય)	એક હજાર
સેલગાચાર્ય	પાંચસે સાધુ
સુભદ્રમુનિ	સાતસો સાધુ
કાલિક મુનિ	એક હજાર
કદંબ ગણધર (ગત ચોવિશીમાં)	એક ક્રોડ
સંપ્રતિ જીનના થાવચ્ચાગણધર	એક હજાર

આ શિવાય ઋષભસેનજીન પ્રમુખ અસંખ્યાતા તીર્થંકરો, દેવકીજીના છ પુત્રો, જાળી મયાળી ને ઉવયાળી (જાદવપુત્રે), સુવ્રત શેઠ, મંડકમુનિ, સુકોસળમુનિ, તેમજ અયમત્તામુનિ વિગેરે સંખ્યા રહિત મહાત્માઓ અત્ર સિદ્ધિ પદ પામ્યા છે.

અત્ર થયેલા ૧૬ મ્હોટા ઉદ્ધારોની ટુંક નોંધ.

૧ ભરતચક્રવર્તીએ (સપરિવાર) શ્રીનાભ ગણધરની સાથે અહીં આવી કરાવ્યો.

૨ ભરતચક્રવર્તીની આઠમી પાટે થયેલા દંડવીર્ય ભૂપાલે કરાવ્યો.

૩ સીમંધર સ્વામીનો ઉપદેશ સાંભળી ઇશાનેન્દ્રે કરાવ્યો.

૪ ચોથા દેવલોકના ઇન્દ્ર મહેન્દ્રે કરાવ્યો

૫ પાંચમા દેવલોકના સ્વામી બ્રહ્મેન્દ્રે કરાવ્યો

૬ ભુવનપતિના ઇન્દ્ર ચમરેન્દ્રે કરાવ્યો.

૭ અજીતનાથ સ્વામીના બંધુ સગર ચક્રવર્તીએ કરાવ્યો.

૮ અભિનંદન સ્વામીનાઉપદેશથી વ્યંતરેન્દ્રોએ કરાવ્યો.

૯ ચંદ્રપ્રભુના શાસનમાં ચંદ્રશેખર મુનિના ઉપદેશથી તેમના પુત્ર ચંદ્રયશાએ કરાવ્યો.

૧૦ શ્રી શાંતિનાથજીના પુત્ર ચક્રાયુધજીએ પ્રભુની દેશના સાંભળીને કરાવ્યો.

૧૧ શ્રી મુનિસુવ્રત સ્વામીના શાસનમાં રામચંદ્રજીએ કરાવ્યો.

૧૨ શ્રી નેમિનાથજીના ઉપદેશથી પાંડવોએ દેવ સહાયથી કરાવ્યો.

૧૩ જાવડશા શેઠે વજ્રસ્વામીની સહાયથી સંવત્ ૧૦૮ માં કરાવ્યો.

૧૪ શ્રી કુમારપાળ રાજાના વખતમાં બાહડમંત્રીએ ૧૨૧૩ માં કરાવ્યો.

૧૫ સમરાશા ઓશવાળે સંવત્ ૧૩૭૧ માં કરાવ્યો.

૧૬ કરમાશા શેઠે સંવત્ ૧૫૮૩ માં કરાવ્યો

આ મુખ્ય ઉદ્ધારોનીજ વાત છે. તે શિવાય શત્રુંજય કલ્પમાં કહ્યા મુજબ અત્ર અસંખ્ય ઉદ્ધારો, અસંખ્ય ચૈત્યો અને અસંખ્ય પ્રતિમાઓ કરાવવામાં આવેલ છે. એ બધો આ. ઉત્તમ ગિરિરાજનો જ પ્રભાવ જાણવો.



" પ્રતિદિન જાપ સ્મરણ કરવા વડે કરવા યોગ્ય આ તીર્થરાજનાં અનેક ઉત્તમ નામોની યાદી "

૧ શત્રુંજય, ૨ બાહુબલી, ૩ મરુદેવ, ૪ પુંડરીકગિરિ, ૫ રૈવતગિરિ, ૬ વિમલાચલ, ૭ સિદ્ધરાજ, ૮ ભગીરથ, ૯ સિદ્ધક્ષેત્ર, ૧૦ સહસ્રકમલ, ૧૧ મુક્તિનિલય, ૧૨ સિદ્ધાચલ, ૧૩ શતકૂટગિરિ, ૧૪ ઢંક, ૧૫ કોડી નિવાસ, ૧૬ કદંબગિરિ, ૧૭ લોહિત્ય, ૧૮ તાલધ્વજ, ૧૯ પુણ્યરાશિ, ૨૦ મહાબલ અને ૨૧ દઢ શક્તિ, ૨૨ શતપત્ર, ૨૩ વિજયાનંદ, ૨૪ ભદ્રંકર, ૨૫ મહાપીઠ, ૨૬ સુરગિરિ, ૨૭ મહાગિરિ, ૨૮ મહાનંદ, ૨૯ કર્મસૂડણ, ૩૦ કૈલાસ

૩૧ પુષ્પદંત, ૩૨ જયંત, ૩૩ આનંદ, ૩૪ શ્રીપદ, ૩૫ હસ્તગિરિ, ૩૬ શાશ્વતગિરિ, ૩૭ ભવ્યગિરિ, ૩૮ સિદ્ધશેખર, ૩૯ મહાયશા, ૪૦ માલ્યવંત, ૪૧ પૃથ્વીપીઠ, ૪૨ દુઃખહર, ૪૩ મુક્તિરાજ, ૪૪ મણિકંત, ૪૫ મેરૂમહીધર, ૪૬ કંચનગિાર, ૪૭ આનંદધર, ૪૮ પુણ્યકંદ, ૪૯ જયાનંદ, ૫૦ પાતાલમૂલ, ૫૧ વિભાસ, ૫૨ વિશાલ, ૫૩ જગતારણ, ૫૪ અકલંક, ૫૫ અકર્મક, ૫૬ મહાતીર્થ, ૫૭ હેમગિરિ, ૫૮ અનંતસક્તિ, ૫૯ પુરૂષોત્તમ, ૬૦ પર્વતરાજા, ૬૧ જયોતિરૂપ, ૬૨ વિલાસભદ્ર, ૬૩ સુભદ્ર, ૬૪ અજરામર, ૬૫ ક્ષેમંકર, ૬૬ અમરકતુ, ૬૭ ગુણકંદ, ૬૮ સહસ્રપત્ર. ૬૯ શિવંકર, ૭૦ કર્મક્ષય, ૭૧ તમોકંદ, ૭૨ રાજરાજેશ્વર, ૭૩ ભવતારણ, ૭૪ ગજચંદ્ર, ૭૫ મહોદય, ૭૬ સુરકાંત, ૭૭ અચળ, ૭૮ અભિનંદ, ૭૯ સુમતિ, ૮૦ શ્રેષ્ઠ, ૮૧ અભયકંદ, ૮૨ ઉજવળગિરિ, ૮૩ મહાપદ્મ, ૮૪ વિશ્વાનંદ, ૮૫ વિજયભદ્ર, ૮૬ ઇન્દ્રપ્રકાશ, ૮૭ કપર્દી-

વાસ, ૮૮ મુક્તિનિકેતન, ૮૯ કેવળદાયક, ૯૦ ચર્ચગિરિ, ૯૧ અષ્ટોતર શતકૂટ, ૯૨ સૌંદર્ય, ૯૩ યશોધર, ૯૪ પ્રીતિમંડન, ૯૫ કામુક કામ અથવા 'કામદાયી' ૯૬ સહજાનંદ, ૯૭ મહેન્દ્રધ્વજ, ૯૮ સર્વાર્થસિદ્ધ, ૯૯ પ્રિયંકર.

આ નામો શિવાય શ્રી શત્રુંજય માહાત્મ્યમાં બ્રહ્મગિરિ, નાન્દિગિરિ, શ્રેયઃપદ, પ્રભોઃપદ, સર્વકામદ, ક્ષિતિમંડળમંડન, સહસ્રાખ્ય, તાપસગિરિ, સ્વર્ગગિરિ, ઉમાશંભુગિરિ, સ્વર્ણગિરિ, ઉદયગિરિ અને અર્બુદગિરિ, વિગેરે નામો પણ આપેલાં જણાય છે. વળી ઉપરલાં ૯૯ નામ ઉપરાંત બીજાં ૯ નામ સહિત તેનાં ૧૦૮ નામ પણ અન્યત્ર કહ્યાં છે. ૯૯ યાત્રા કરનારાઓ તેમાંના પ્રત્યેક નામની પ્રતિદિન એક એક નવકારવાળી ગણે અથવા ઉક્ત ૧૦૮ નામોનું એક સાથે સ્મરણ કરે.



ઉક્ત તીર્થના સંબંધે કેટલીક પવિત્ર વસ્તુઓની ઓળખાણ અને તેનો અદ્ભૂત મહિમા.

રાજાદની (રાયણ વૃક્ષ) અને તેની નીચે રહેલાં પ્રભુનાં ચરણ.

આ રાયણનું વૃક્ષ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનની પાદુકાવડે પવિત્ર ગણાય છે. શ્રી ઋષભદેવ ભગવાન અનેક વખત આવી એ રાયણ નીચે સમવસર્યા છે, તેથી તે પવિત્ર તીર્થની પેરે વંદનિક છે. તેનાં પત્ર, ફળ તથા શાખા ઉપર દેવતાઓના વાસ હોવાથી પ્રમાદવડે તે તોડવાં કે છેદવાં નહિં. જ્યારે કોઈ સંઘપતિ પૂર્ણ ભક્તિભાવથી તેની પ્રદક્ષિણા દે છે ત્યારે જો તે રાયણ તેના ઉપર હર્ષથી દુધ વર્ષાવે

છે તો તે ઉભય લોકમાં સુખી થાય છે. જો તેની શુદ્ધ દ્રવ્યથી આદર સહિત પૂજા કરવામાં આવે છે તો તે સ્વપ્નમાં આવી સર્વ શુભાશુભ કહી દે છે. વળી તેની આદરસહિત પૂજા કરવાથી ભૂત, વેતાળ, શાકિની, રાક્ષસ, પ્રમુખનો વળગાડ હોય તે પણ જતો રહે છે અને બીજા વિકાર પણ થઈ શકતા નથી. એ ઉત્તમ વૃક્ષના પત્ર, પુષ્પ કે શાખાદિક સહેજે પડેલાં હોય તો તેને આદર સહિત લઈ આવી જીવની જેમ સાચવવાં. એનાં જળનું સિંચન કરવાથી સર્વ વિઘ્નની શાંતિ થાયછે. એ પવિત્ર વૃક્ષને સાક્ષી રાખી જે દોસ્તી બાંધે છે તે અત્ર અત્યંત સુખ અનુભવી છેવટે પરમ પદ પ્રાપ્ત કરે છે. એ રાયણવૃક્ષથી પશ્ચિમ દિશા તરફ એક દુર્લભ રસકુંપિકા છે. જે આસ્થા સહિત અઠ્ઠમ તપનું આરાધન કરે છે તે કોઇક ભાગ્યવાન્ પુરુષ તેના પ્રભાવથી તે રસકુંપિકાનો રસ મેળવી શકે છે. તે રસના

ગંધ માત્રથી લોઢું સુવર્ણ થઈ જાય છે. એક રાજાદનીજ જો પ્રસન્ન હોય તો બીજી શાની જરૂર છે?

શત્રુંજયા નદી.

સૌરાષ્ટ્ર (સોરઠ) દેશમાં અનંત મહિમાથી પૂર્ણ અને અનંત સુકૃતનું સ્થાન એવું શત્રુંજય નામે મહાતીર્થ છે. તેનાં દર્શન, સ્પર્શન, શ્રવણ અને સ્તવનથી પણ પાપનો લોપ થઈ જાય છે. તે ક્ષણવારમાં પ્રાણીઓને સ્વર્ગનાં અને મોક્ષનાં સુખ આપે છે. તેના જેવું ત્રણ લોકને પાવન કરનારૂં કોઇ પણ બીજું તીર્થ નથી. તે શત્રુંજય મહાતીર્થની દક્ષિણ બાજુએ પ્રભાવિક જળથી પૂર્ણ એક શત્રુંજયા નામની નદી છે. શત્રુંજય મહાતીર્થને સ્પર્શી રહેલી હોવાથી તે નદી મહા પવિત્ર છે અને ગંગા સિંધુનાં દિવ્ય જળથી પણ અધિક ફળદાતા છે. તેમાં (વિવેકથી) સ્નાન કરના-

રનું સકળ પાપ ધોવાઇ જાય છે. શત્રુંજય મહાતીર્થની તે જાણે વેણી હોય તેવી શોભેછે. વળી તે ગંગા નદીની પેરે પૂર્વ દિશા તરફ વહેનારી, અપૂર્વ સુકૃતનાં સ્થાનરૂપ, અનેક ઉત્તમ દ્રહોવડે પ્રભાવવાળી અને અત્યંત આશ્ચર્ય ઉત્પન્ન કરતી છતી શત્રુંજયા, જાન્હુવી, પુંડરિકિણી, પાપંકષા, તીર્થભૂમિ અને હંસા એવાં અનેક નામથી પ્રખ્યાત છે. તેમાં કદંબગિરિ અને પુંડરિકગિરિ નામના શિખરની મધ્યમાં 'કમળ' નામનો એક મહા પ્રભાવિક દ્રહ છે તેના જળવડે અને મૃત્તિકા (માટી) નો પિંડ કરી જો નેત્ર ઉપર બાંધવામાં આવે તો 'રતાંધળાપણું' વિગેરે અનેક પ્રકારના નેત્ર વિકારનો નાશ થઇ જાય છે. વળી તે જળના પ્રભાવથી બીજા પણ ભૂત વેતાળાદિક સંબંધી દોષો દુર જાય છે અને તેમાં જીવની ઉત્પત્તિ થતી નથી.

શ્રી આદિશ્વર ભગવાનનું ભવ્ય મંદિર.

જેમાં હાલ મૂળ નાયક શ્રી આદીશ્વર ભગવાન બિરાજમાન છે તે ભવ્ય મંદિર સંબંધી કુમારપાળ પ્રબંધમાં આવી હકીકત છે કે એકદા કુમારપાળ રાજાના 'ઉદયન' મંત્રી સૌરાષ્ટ્ર દેશમાં યુદ્ધ પ્રસંગે ગયા હતા, તે વખતે શ્રી આદીશ્વર ભગવાનનાં દર્શન કરવાની ઇચ્છાથી પોતે શત્રુંજય ગિરિ ઉપર ચઢયા. ત્યાં શુદ્ધ શ્રદ્ધા સહિત પ્રભુની પૂજા આરતિ પ્રમુખ કૃત્ય કરીને જ્યારે ચૈત્યવંદન કરવા બેઠા ત્યારે કોઈ એક ઊંદર દીવાની વાટ લઈ કાષ્ટમય મંદિરની ફાટમાં પેસતો હતો તેને પૂજારીઓએ વારતાં જોયો. તે જોઈ કાષ્ટમય પ્રાસાદનો નાશ થઈ જવાની સંભાવના વિગેરેથી ખેદ પામી મંત્રીશ્વર મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યા કે મારી પાસે સારી સમૃદ્ધિ તથા અધિકાર છતાં આવા ઉત્તમ તીર્થ ઉપરનાં

દેરાસરનો ઉદ્ધાર કર્યો નથી ત્યાં સુધી મારી સઘળી સંપત્તિ નિરર્થક જ છે. એમ વિચારી અભિગ્રહ લીધો કે જ્યાં સુધી આ જિનમંદિરનો જીર્ણોદ્ધાર ન થાય ત્યાં સુધી મારે બ્રહ્મચર્ય પાળવું, એક જ વખત ભોજન કરવું, ભૂમિ ઉપર સૂઈ રહેવું અને તાંબુલનો પણ ત્યાગ કરવો. આવી રીતનો અભિગ્રહ ધારીને પાટણ તરફ પાછા આવતાં માર્ગમાં જ મંત્રીશ્વરનું મરણ થયું. તે વખતે પોતે ગ્રહણ કરેલો અભિગ્રહ સામંતોને જણાવી કહ્યું કે આ મારો મનોરથ પૂરો કરવા મારા પુત્રને કહેવું. મંત્રીશ્વરે ગ્રહણ કરેલા અભિગ્રહ સુજબ સામંતોના કહેવાથી તેના પુત્ર વાગ્ભટ (બાહડ) મંત્રીએ શુભ મુહુર્તે શત્રુંજય ઉપરના મુખ્ય દેરાસરના જીર્ણોદ્ધારનું કામ આરંભ્યું. લગભગ બે વર્ષે જીર્ણકાષ્ટમય ચૈત્યના સ્થાને નવીન આરંભેલું ચૈત્ય તૈયાર થયું. તેની વધામણી લાવનારને મંત્રીએ સુવર્ણની બત્રીશ જીભો બક્ષીસ આપી. એવામાં બીજા કોઇ પુરુષે

આવી તે ચૈત્યમાં ફાટ પડયાનું જણાવ્યું, તેને મંત્રીએ સુવર્ણની ચોસઠ જીભો આપી. કે.-ધ્રુએ તેનું કારણ પૂછવાથી મંત્રીએ જણાવ્યું કે અમારા જીવતાં તેમ થયું તે ઠીકજ થયું. કેમકે અમે જાતે જ તેનો ફરી ઉદ્ધાર કરાવીશું. પછી તે ફાટ પડવાનું કારણ શોધી કઢાવીને માંહે રાખવામાં આવેલી ભમતી મજબુત પાષાણોવડે પૂરાવી નાંખી. ત્રણ વર્ષે જીર્ણો-દ્ધારનું કામ પુર્ણ થયું. એ શુભ કાર્યમાં મં-ત્રીએ લગભગ ત્રણ ક્રોડ દ્રવ્યનો વ્યય કર્યો. વિક્રમ સંવત્ ૧૨૧૧ (કવચિત ૧૨૧૩) વર્ષે શ્રી હેમચંદ્ર આચાર્ય સમક્ષ મહોત્સવ સહિત ઉ-ક્ત ચૈત્ય ઉપર સુવર્ણમય દંડ, કળશ, અને ધ્વજ ચઢાવ્યાં. ત્યાર બાદ બીજા ઉદ્ધાર ક-રનારાઓએ મુળ દેવળ ફરીને બંધાવ્યું જ-ણાતું નથી, એ ઉપરથી મુળ નાયકજીનું વ-ર્તમાન ભવ્ય દેરાસર બાહડ મંત્રીશ્વરનું ક-રાવેલું સિદ્ધ થાય છે. દેરાસરનો ઓસાર જોતાં પણ પ્રથમ રાખેલી ભમતી પુરી નાંખેલી હોય એમ અનુમાન થઇ શકે છે.

સૂર્યોદ્યાન તથા તેમાં આવેલો સૂર્યાવર્ત અથવા સૂર્યકુંડ.

શ્રી શત્રુંજય ગિરિની પૂર્વ દિશામાં સૂર્યોદ્યાન નામનું અતિ અદ્‌ભુત નંદન વન સરખું ઉદ્યાન છે. આ ઉદ્યાનમાં સર્વ કાર્યમાં ઉપયોગી એવી અનેક દિવ્ય ઔષધીઓ થાયછે. તેમાં સૂર્યાવર્ત નામનો કુંડ નિર્મળ જળથી ભરેલો છે, તે સર્વ રોગ સબંધી પીડાનો નાશ કરે છે. એ સૂર્યકુંડના જળના એક બિંદુ માત્રથી અઢાર પ્રકારના કોઢ દૂર થઇ જાય છે. એકદા ચંદ્રચૂડ નામનો વિદ્યાધર પોતાની પ્રિયા સાથે ચૈત્રી પૂર્ણિમાની યાત્રા કરીને વિમાનમાં બેશી જતો હતો, ત્યાં શત્રુજય ગિરિની નજદીકમાં આ મનોહર ઉદ્યાન જોઇ પોતાની પ્રિયાની પ્રેરણાથી વિમાન નીચે ઉતારી ઉદ્યાનમાં તથા તેમાં આવેલા સૂર્યાવર્ત કુંડમાં યથેચ્છ ક્રીડા કરી પાછાં નિવર્તતાં તે કુંડનું પ્રભાવિક નિ-

મળ જળ સાથે લઇ વિમાનમાં બેશી ચાલ્યાં. માર્ગમાં ચાલતાં નીચે દૃષ્ટિ નાખતાં મહીપાળ રાજાની ચતુરંગી સેના તેમના જોવામાં આવી. ચારે તરફ ઘણાં માણસોથી વીંટાયેલા રોગાર્ત્ત મહીપાળ કુમારને જોઇ કરૂણા લાવી વિદ્યાધર પ્રત્યે તેની પ્રિયાએ કહ્યું કે-આપની આજ્ઞા હોય તો આપણી સાથે રાખેલું સર્વાવર્ત્ત કુંડનું જળ આ અતિ રોગાર્ત્ત ઉપર સિંચું. વિદ્યાધરની અનુમતિથી તેણીએ મહીપાળ કુમાર ઉપર તે પ્રભાવિક જળના બિંદુઓ ક્ષેપવ્યા કે તરતજ તેનું શરીર રોગરહિત-નિરોગી બની ગયું. જેમ તાપથી કરમાઇ ગયેલું વૃક્ષ વર્ષાયોગે નવપલ્લવ થઇ જાય છે તેમ તે પ્રભાવિક જળના પ્રયોગથી મહીપાળનું શરીર પણ નવપલ્લવ થયું. કુષ્ટાદિક રોગ માત્ર દૂર થવાથી તેનું શરીર દિવ્ય કાંતિવાળું બન્યું. અદ્યાપિ પણ તેનો મહિમા સુપ્રસિદ્ધ છે.



ચિલ્લણ તલાવડી.

જ્યારે સંઘપતિ શ્રી ભરતેશ્વર શ્રી સંઘ સહિત શ્રીનાભ ગણધરને આગળ કરીને શ્રી શત્રુંજય મહાતીર્થની યાત્રાર્થે ઉપર ચઢ્યા ત્યારે ભરત મહારાજા ઉત્તર તરફના માર્ગે ચઢતા હતા અને બીજા સર્વે પોતપોતાની શક્તિ મુજબ જૂદે જૂદે રસ્તે કૌતકવડે ચઢતા હતા. શ્રી સુધર્મા ગણધરના શિષ્ય શ્રી ચિલ્લણ નામના તપસ્વી મુનિ અનેક યાત્રિક લોકોથી વિંટાઇને પશ્ચિમ માર્ગ તરફથી ચઢતા હતા. ઉપર ચઢતાં ચઢતાં આગળ જતાં યાત્રિક લોકોને અત્યંત તૃષા લાગવાથી તેમણે ચિલ્લણ મુનિને પ્રાર્થના કરી કે મહારાજ! તૃષાવડે અમારાં પ્રાણ ચાલ્યાં જાય છે. આ વાત સાંભળવાથી ચિલ્લણ મુનિએ કૃપાવડે તેમને પોતાનું જળપાત્ર બતાવ્યું. ત્યારે તેમણે કહ્યું કે આટલા જળ પાત્રથી અમારા સહુની તૃષા શાંત થઇ શકશે નહિં માટે આપ અમારી

ઉપર કૃપા કરી લબ્ધિવડે એટલુ જળ બ-
તાવો કે સહુને તૃપ્તિ થઇ શકે. સંઘના લો-
કોની એ પ્રકારની વિનંતિથી ચિલ્લણ મુનિએ
પોતાની પાસેના પ્રાશુક (અચેત) જળનું
ક્ષેપન કરવાથી તપોલબ્ધિવડે એક સુંદર સ-
રોવર બનાવ્યું. તે જળથી સંઘલોકો પોતાની
તૃષા શાંત કરીને સ્વસ્થ થયા અને ચિલ્લણ
મુનિએ તેનું નિર્માણ કર્યાથી તેનુ ચિલ્લણ સ-
રોવર એવું નામ પ્રખ્યાત થયું. તે સરોવરનું
જળ ઘણું પવિત્ર ગણાય છે.

તાલધ્વજ ગિરિ ઉપર સાચા દેવ.

પ્રથમ શત્રુજય મહાતીર્થ યાત્રાવિધિના
પ્રસંગે જણાવેલા ઢંકાદિક પાંચ ફૂટો પૈકી તા-
લધ્વજ, તલાજા બંદરની નજદીકમાં આવેલ છે,
આ ગિરિવરમાં અનેક વિશાળ ગુફાઓ આવેલી
છે, તેમાં પણ કેટલીક ગુફાઓ તો બહુજ ભ-
વ્ય દેખાવવાળી અને જેમાં સંખ્યાબંધ મા-
ણસો સમાઇ શકે તેવી છે. પ્રથમ તેમાં મહા-

ત્મા પુરૂષો ધ્યાનારૂઢ થઇ રહેતા હશે એમ અનુમાન થાય છે. ગુફાઓના મુખ ભાગમ નિર્મળ જળવાળાં ટાંકાં રહેલાં છે, અત્યારે તે વધારે વપરાશમાં આવતાં નથી. આ ગિરિરાજના પરિસરમાં તાલધ્વજી નામની મોટી નદી આવેલી છે, તેનો થોડેક દૂર શત્રુંજયી નદી સાથે સંગમ થાય છે અને તે બન્ને નદીઓ પુર્વદિશામાં સમુદ્રને જઇ મળેછે. આ ગિરિરાજ ઉંચાણમાં બહુ વધારે નથી. થોડેક ઉંચે ચઢતાં સાચા દેવની ટુંક આવે છે. લોકો તેમને સુમતિનાથના નામથી ઓળખે છે પરંતુ પ્રભુનું લંછન જોતાં તે કુંથુનાથજી સંભવે છે. મૂળ નાયકના ફરતી કેટલીક દિવ્ય પ્રતિમા યુક્ત દેરીયો આવેલી છે. થોડાંક વર્ષ પહેલાં નીચે ગામમાંથી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની મોટી પ્રતિમા નીકળી આવેલ છે તે હાલમાં ગામના મંદિરમાં વિરાજે છે. ભરત મહારાજા પણ અત્ર પધાર્યા હતા, તેમણે અહીં પ્રભુપ્રાસાદ નિપજાવ્યો હતો અને તાલધ્વજ યક્ષને

અહીંનો અધિષ્ઠાયક સ્થાપ્યો હતો આ સ્થળ ખરેખર રમણિક છે અને ગિરરાજની છેક ઉપર આવેલા ચઉમુખના દેરાસર પાસેથી કુદરતી દેખાવ અત્યંત ભવ્ય જણાય છે, જે દેખવાથી આત્માર્થી જનોને કઇક સદ્વિચારો સ્ફુરે છે અને વૈરાગ્યની વૃદ્ધિ થાય છે. તેથી શત્રુંજય તીર્થની નજદીકમાં આવેલ આ તીર્થ પણ ભાવથી ભેટવા લાયકજ છે. નિવૃત્તિના અર્થી જનોને તે વધારે માફક આવે એમ છે. વળી ગામમાં ઉતરવા વિગેરેની પણ સોઇ સારી છે.

મહુવા (મધુમતિ નગરીમાં) મહાવીર સ્વામી.



શ્રી શત્રુંજય તીર્થની યાત્રા કરી કેટલાક ભાવિક જાત્રિક ભાઇ બ્હેનો તાલધ્વજગિરિને ભેટી પછી મહુવામાં બિરાજમાન મહાવીર-સ્વામીની જાત્રા કરવા જાય છે. લોકોમાં આ

'જીવિત સ્વામી' ની પ્રતિમા તરીકે ઓળખાય છે. જેમણે શત્રુંજય તીર્થ ઉપર તેરમો ઉદ્ધાર શ્રી વજ્રસ્વામીની સહાયથી વિ. સં. ૧૦૮ માં કરાવ્યો છે તે જાવડશા શેઠને આ મધુમતી નગરી ઇનામમાં મળેલી હતી. પછી પ્રાપ્ત થયેલા અનર્ગળ ધનનો વ્યય કરીને પોતે તેરમો ઉદ્ધાર કરાવ્યો હતો. હાલમાં ભાવનગરના મોટા દેરાસરમાં બિરાજમાન મૂળ નાયક શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનની પ્રતિમા તેરમા ઉદ્ધારની છે એમ એક પુરાણા સ્તવન ઉપરથી જણાય છે. આકૃતિ ઉપરથી પણ આ પ્રભુ પ્રતિમા પુરાતની હોય એમ સમજાય છે.

રૈવતાચળ (ગિરિનાર ઉપર)
નેમિનાથ ભગવાન.

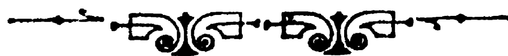


પહેલાં ગિરનારજી ઉપર શ્રીનેમિનાથ ભગવાનની લેપમયી પ્રતિમા હતી. એકદા 'રત્નો' નામે સંઘપતિ સંઘ સાથે યાત્રાર્થે આ-

વેલો હતો. સંઘસહિત શ્રીનેમિનાથનો અભિ-
ષેક કરતાં તે લેપમયી પ્રતિમા ગળી ગઈ,
તેથી સંઘપતિ 'રતનો' બહુ જ દિલગીર
થયો. આવી રીતે થયેલી આશાતના ટાળવા
પૂર્વક તીર્થ ભક્તિનો લાભ ભવ્યજનો કાયમ
લઇ શકે એવી મતલબથી સંઘપતિ શાસન
દેવી શ્રી અંબિકાનું સ્મરણ કરી 'એકાગ્ર ચિ-
ત્તથી' આહાર પાણીનો ત્યાગ કરી બેઠો. તેના
દૃઢ નિશ્ચયથી છેવટે અંબિકાએ તુષ્ટમાન થઈ
તેને કંચન ગુફામાં લઇ જઇ વજ્રરત્નમયી શ્રી
નેમિનાથ ભગવાનની પ્રતિમા મૂળ નાયક ત-
રીકે સ્થાપવા માટે આપી. તે પ્રભુ પ્રતિમા
પ્રથમ અનેક ઇંદ્રોએ પૂજેલી છે અને કાલાદિ
દોષથી તેની કોઈ હલકા લોકો આશાતના ન
કરે એવી બુદ્ધિથી તે રત્નમયી પ્રતિમાનું મૂળ
તેજ દેવ માયાવડે સંહરી લીધું છે તો પણ
તેનો પ્રભાવ તો જેવો ને તેવોજ વર્તે છે, તેમજ
ભવિષ્ય કાળમાં પણ વર્તશે, તેથી તે પ્રભુની
પ્રાચીન પ્રતિમા અતિ આદરથી પૂજવા ભેટવા

લાયક છે. રતન શેઠ શ્રી નેમિનાથ ભગવાનના શાસનમાં થયેલા સમજવા અને આ પ્રભુ પ્રતિમા, બ્રહ્મેન્દ્રે પોતાનું ભાવિ કલ્યાણ શ્રીનેમિનાથ માહારાજનાજ સાનિધ્યથી થવાનું ગઈ ચોવિશીના ત્રીજા સાગર નામના તીર્થંકર મહારાજના અમોઘ વચનથી જાણીને અત્યંત હર્ષ સહિત બનાવી છે. ત્યાર બાદ તે અનેક ઇંદ્રાદિકવડે આદર સહિત પૂજાઈ છે, અને વળી ભવિષ્ય કાળમાં પણ સારી રીતે પૂજાતી રહેશે. હાલમાં વિદ્યમાન વિશાળ મંદિર સિદ્ધરાજ જયસિંહના વખતમાં તેના મંત્રીશ્વરે કરાવેલું ગણાય છે.

ચંદ્રપ્રભાસ તીર્થ (પ્રભાસપાટણ)



શ્રી નેમિનાથ ભગવાનની યાત્રા કરી ભાવિક યાત્રાળુઓ પ્રભાસપાટણ યાત્રાર્થે જાયછે. આ પણ પ્રાચીન તીર્થ છે. પહેલાં અહીં ચંદ્રપ્રભુજી પધારી કાઉસ્સગ્ગ મુદ્રાએ રહેલા,

ત્યારે સમુદ્રના અધિષ્ઠાયક દેવે પ્રભુની અદ્-ભૂત ભક્તિ કરી હતી. આ સ્થળ ચંદ્રપ્રભુના પવિત્ર ચરણ ન્યાસથી વધારે પ્રસિદ્ધિને પામેલુ છે, પ્રથમ અહીં ધરણેન્દ્રે ચંદ્રપ્રભુનો મહા નિર્મળ પ્રાસાદ કરાવ્યો હતો, તેમ જ સીતા (રામપત્ની) એ પણ નવીન પ્રાસાદ કરાવી તેમાં ચંદ્રપ્રભુને સ્થાપિત કર્યા હતા.



અજારાપાર્શ્વનાથ (અજયપુર મંડન)



'રત્નસાગર' નામે એક મહાન શ્રેષ્ઠિ વિ-વિધ કિરિયાણાથી વહાણ ભરીને જતો હતો, ત્યાં એકાએક ભારે તોફાન લાગ્યું. પ્રાણ પણ બચવાં મુશ્કેલ જણાયાં. તેવામાં તેણે આકા-શવાણી સાંભળી, કે " હે ભદ્ર ! તું મુઝાઇશ નહીં. આ બધું મેં કર્યું છે. હું પદ્માવતી છું. આ સમુદ્રમાં કલ્પવૃક્ષના સંપુટમાં રહેલી ભા વી ભગવાન શ્રીપાર્શ્વનાથજીની મૂર્તિ છે. તે પ્રભાવિક પ્રતિમાને ધરણેંદ્રાદિકે ઘણા વખત

પૂજેલી છે, હમણા અજયરાજાના પુન્યથી તે પ્રતિમા અહીં આવેલી છે. તેને સમુદ્રમાંથી બહાર કાઢીને અજય રાજા (જે રઘુપુત્ર હમણાં દિગવિજય કરીને દીવબંદરમાં આવી રહેલો છે તે) ને અર્પણ કરજે. તે પ્રભાવિક પ્રભુ પ્રતિમાના દર્શન કરતાંજ તેના ૧૦૭ રોગ તત્કાળ નાશ પામી જશે." આ પ્રમાણે આકાશવાણી સાંભળીને તેણે તત્કાળ નાવિકોને સમુદ્રમાં ઉતારી તે ઉત્તમ પ્રતિમા કઢાવી લીધી. એટલે સઘળુ તોફાન શાંત થઈ ગયું અને વહાણ અનુકુળ પવને દીવ બંદરે આવી પહોંચ્યું. રાજાને તત્કાળ કોઇએ જઈ વધામણી આપી એટલે તે અશ્વારૂઢ થઇને સામો આવ્યો. પ્રતિમા યુક્ત સંપુટને કિનારે ઉતાર્યો. મોટા આડંબરથી તેને નગર પ્રવેશ કરાવી, રાજાએ રમણિક સિંહાસન ઉપર સ્થાપિત કરી તેને આદર સહિત પૂજા કરી ઉઘાડયો, તો તેમાં શ્રીપાર્શ્વનાથ સ્વામીની અદ્દભુત પ્રતિમા જોવામાં આવી. જોતાં વેંતજ હર્ષભેર રાજાએ

પ્રભુને પંચાંગ પ્રણામ કર્યો. એટલે આનંદ અમૃત શરીરમાં સંચરતાં તેનો રોગ તત્કાળ દૂર થઈ ગયો. પછી રાજા રત્નસાગરની સાથે ભક્તિથી પ્રભુની પૂજા કરી સુખે રાજ્ય ભોગવવા લાગ્યો. પછી અજય નામનું નવું નગર વસાવી તેમાં પાર્શ્વનાથનો એક ઉત્તમ પ્રાસાદ કરાવી પ્રભુને બિરાજમાન કર્યા અને પોતે ત્યાં જઈ ત્રિકાળ પૂજા કરવા લાગ્યો. તેમ જ તેના કાયમ નિર્વાહાર્થે તેણે દશ ગામ સહિત તે નગર અર્પણ કર્યું. તે પવિત્ર બિંબ અત્યારે અજારા પાર્શ્વનાથના નામથી ઓળખાયછે એ અતિ પ્રાચીન પ્રભુપ્રતિમાના દર્શનનો અદ્‌ભુત લાભ લેવા ઇચ્છનાર ધારે તો થોડા પ્રયાસે લઇ શકે એમ છે. આ પવિત્ર અને પુરાતન તીર્થ સ્થળની પાસે ઉન્નતપુર (ઉના) અને દીવ બંદરમાં પણ દર્શન કરવા લાયક જુનાં જિન બિંબો છે. તે સ્થળે સુપ્રસિદ્ધ આચાર્ય શ્રી હીરસૂરિજી પધારેલા છે. તેમનો સ્વર્ગવાસ પણ ઉનામાં થયેલો હોવાથી ત્યાં બગીચામાં

તેમનો સ્તૂભ પણ બનેલો છે. વિશાળ બગીચો જિન મંદિરોના નિર્વાહાર્થે બાદશાહ તરફથી ઇનામ મળેલો ગણાય છે. તે સ્તૂભ પણ દર્શનીય છે. ભવ્યાત્માઓએ પ્રસંગોપાત જણાવેલી ઉપરની સઘળી હકીકત લક્ષમાં રાખી આવાં પવિત્ર તીર્થ સ્થળને ભેટી જેમ સ્વપર હિતમાં અભિવૃદ્ધિ થાય તેમ પ્રવર્તી સ્વમાનવ ભવની સફળતા કરી લેવી ઉચિત છે.

અર્બુદાચળ (આબુગઢ) ઉપર શ્રી આદિનાથ તથા નેમિનાથ ભગવાન.



શ્રી આબૂ (દેલવાડા) ગઢ ઉપર વિમળશા મંત્રીશ્વરે તથા વસ્તુપાળે અને તેજપાળે ક્રોડા ગમે દ્રવ્યનો વ્યય કરીને ભવ્ય દેરાસરો બંધાવ્યાં છે. તેમાં એવા પ્રકારની ઉત્તમ કોરણી કરવામાં આવેલીછે કે દુનીયામાં અત્યારે કોઇ પણ તેની હોડ કરી શકે તેમ નથી. પા-

શ્ચિમાત્ય લોકો (યુરોપીઅનો) પણ એકે અવાજે તેની તારીફ કરે છે. ઉક્ત સ્થળ દ્રવ્યથી અને ભાવથી પણ નિવૃત્તિજનક છે.

તારંગા (તારણાગિરિ) ઉપર શ્રી અજિતનાથ સ્વામી.

આ ગિરિ ઉપર શ્રી કુમારપાળ ભૂપાળનો બનાવેલો અતિ ઉત્તુંગ અને અદ્ભુત પ્રાસાદ છે તેમાં એવા પ્રકારનું કાષ્ટ વાપરવામાં આવેલું કહેવાય છે કે તે અગ્નિ સંયોગે બળવાને બદલે તેમાંથી પાણી છુટે છે. તેમાં શ્રી અજિતનાથ પ્રભુની અતિ મનોહર શાંત મુદ્રા બિરાજે છે. આ ઉત્તમ પ્રાસાદની આસપાસ ચોમેર ઘણા ઊંચા અને મહિમાવાળા પહાડો છે તેમાં એક સ્થળે કોટિ શિલા છે, જ્યાં એક ક્રોડ મુનિવરોએ અનશન આરાધેલું કહેવાય છે. યાત્રાળુઓને ઉતરવા વિગેરેની સોઇ અહીં બહુ સારી છે.

અણુહિલપૂર પાટણમાં બિરાજમાન.

શ્રી પંચાસરા પાર્શ્વનાથ પ્રમુખ

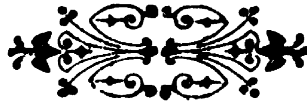


શીલગુણસૂરિ પાસે કેળવાયેલા વનરાજ ચાવડાની રાજધાનીનું શહેર પંચાસર હતું. તેમાં જિનપ્રાસાદ બંધાવી બિરાજમાન કરેલા પાર્શ્વનાથ ભગવાન પંચાસરા કહેવાય છે. કાળ દોષથી પંચાસર હાલ પડી ભાંગ્યું છે. અને પંચાસરાજીને કુમારપાળ રાજાના પાયતખ્ય શહેર પાટણમાં બિરાજમાન કરવામાં આવ્યા છે. ત્યાં સાથે વનરાજની પણ મૂર્તિ છે. એ ઉપરાંત સકૂળ કલ્યાણક ભૂમિઓ તથા ગત ચોવિશીમાં થયેલા દામોદર નામના તીર્થંકર ભગવાનના સમયમાં અષાઢી શ્રાવકે ભરાવેલી શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ સ્વામીની અતિ અદ્‌ભૂત પ્રતિમા તથા પ્રતિવાસુદેવ રાવણના વખતમાં ભરાવેલી અંતરિક્ષ પાર્શ્વ-

નાથ સ્વામીની પ્રતિમા તથા જેના સ્નાત્રાભિષક જળથી શ્રીપાળ પ્રમુખનો કોઢ રોગ નષ્ટ થયો હતો, તે શ્રી ઋષભદેવ (કેશરીયાજી) તથા ખંભાત શહેરનાં શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રમુખની પ્રાચીન અને પ્રભાવિક પ્રતિમાઓ પ્રેમ સહિત વંદન પૂજન કરવા લાયક છે.



સાત પ્રકારની શુદ્ધિ સાચવવાની રૂઢ.



અંગ વસન મન ભૂમિકા, પૂજોપગરણ સાર;
ન્યાય દ્રવ્ય વિધિ શુદ્ધતા, શુદ્ધિ સાત પ્રકાર.

૧ અંગ શુદ્ધિ, ૨ વસ્ત્ર શુદ્ધિ, ૩ ચિત્ત શુદ્ધિ, ૪ ભૂમિકાશુદ્ધિ, ૫ પૂજા ઉપગરણ શુદ્ધિ, ૬ દ્રવ્યશુદ્ધિ અને ૭ વિધિ વિધાન શુદ્ધિ; એ સાત પ્રકારની શુદ્ધિ આત્માર્થી જનોએ પવિત્ર યાત્રા પ્રસંગે પણ અવશ્ય આચરવા યોગ્ય છે. કહ્યું છે કે "સાતે શુદ્ધિ સમાચરી, કરીયે નિત્ય પ્રણામ" મતલબ કે ઉક્ત સાતે શુદ્ધિનું યથાયોગ્ય સેવન કરીનેજ શ્રી તીર્થરાજને પ્રતિદિન પ્રણામ કરવો ઘટે છે.

પ્રથમ અંગશુદ્ધિ-સંસારિક કાર્યમાં રચ્યા પચ્યા રહેનાર મલીનારંભી ગૃહસ્થ જનોએ પરમપૂજ્ય શ્રીતીર્થપતિની પૂજા સેવામાં પ્રવર્તતાં દેહ શુદ્ધિ વિવેક પુર્વક કરવી યુક્ત છે. શ્રીમાન્ હરિભદ્ર સુરિવરે અષ્ટકમાં કહ્યું-જ છે કે "પ્રાય: જળ શિવાયના જીવોની વિરાધના ન થાય તેમ જયણા સહિત દેવાધિદેવ તીર્થંકર ભગવાનની તેમજ નિસ્પૃહી મુનિજનોની સેવા ભક્તિ કરવા નિમિતે ગૃહસ્થ જનોને દ્રવ્ય સ્નાન કરવાની અનુમતિ છે. અને તેમ કરતાં :ગૃહસ્થ જનોનો ઉદ્દેશ ઉચ્ચ હોવાથી તે તેમને પાપબંધભણી નહિં; પરંતુ પુણ્યનીપુષ્ટિ નિમિત્તે થાય છે. સામાન્ય રીતે તો શાસ્ત્રમાં કંઈક ઉષ્ણ જળવડેજ શરીર શુદ્ધિ કરવા સુચવ્યું છે. પરંતુ તીર્થજળ પ્રસ્તાવે ઉષ્ણ જળનોજ આગ્રહ ઘટતો નથી; સ્વભાવિક તીર્થજળનાં રજકણોનોજ વિશેષ મહિમા ઠેકાણે ઠેકાણે શાસ્ત્રમાં તેમજ લોકમાં પણ પ્રસિદ્ધ છે. તેવાં પ્રભાવિક તીર્થ

જળોને તપાવી-ઉષ્ણ કરી કે કરાવીને તે વડે સ્નાન કરવાની રૂઢિ સુખશીલપણાનેજ પુષ્ટિ આપનારી જણાય છે; તે બાબત પુરતો વિચાર કરી હિતકર માર્ગજ આદરવો યુક્ત છે. પવિત્ર જળથી દેહ શુદ્ધિ થયા બાદ ભીંજેલા મલીન વસ્ત્રથી શરીરને લુંછવાથી પુનઃ અંગ અશુદ્ધ થઇ જાય છે. માટે તેવે પ્રસંગે અલાયદા શુદ્ધ વસ્ત્રનોજ ઉપયોગ કરવો ઘટિત છે. બનતાં સુધી સ્નાન કરતી વખત પહેરવાનું વસ્ત્ર પણ મેલું-દુર્ગંધીવાળું નહિ વાપરતાં તે પણ અલાયદુંજ રાખવું જોઇએ. એમ કરવાથી શરીરનું આરોગ્ય પણ સચવાઇ શકે છે. તેવે પ્રસંગે નાહક અન્ય એકેન્દ્રિય પ્રમુખ જીવોની વિરાધના થવા ન પામે તેવી સાવચેતી રાખવાની પણ જરૂરીયાત છે. જળને સારી રીતે ગાળ્યા બાદજ વપરાશમાં લેવાથી તેમજ શુષ્ક અને નિર્જીવ સ્થળે યથાયોગ્ય સંશોધન કરીને સ્નાન કરવાથી તેવી જીવયતના સુખે પળી શકે છે. પ્રભુઆજ્ઞા-

માંજ ધર્મ રહેલો હોવાથી અને આજ્ઞા વિ-
રૂદ્ધ કરેલો કે કરવામાં આવતી ધર્મ કરણી
નિષ્ફળપ્રાય. થતી હોવાથી સદ્‌ગૃહસ્થોએ
જીવ જયણા માટે અવશ્ય કાળજી રાખવી
ઘટે છે. અને એ રીતે વર્તતાં અનુક્રમે આત્મ-
કલ્યાણ સાધી શકાય છે તેથી વિવેક સહ શ-
રીરશુદ્ધિ કરવી ઘટે છે. વળી વાયુપ્રકોપ,
વિશુચિકા (અજીર્ણ) પ્રમુખ રોગ પેદા ન
થાય અને શરીર સમધાત બન્યું રહે તેવો
શુદ્ધ સાત્વિક ખોરાક મિતસર લેવાથીજ સ્વ.
ધર્મ-કર્મ સુખે સાધી શકાય છે અને એથી
ઉલટા ચાલવાથી શરિરની અસ્વસ્થતા થઇ
જતાં ધર્મ કરણી કરવામાં અંતરાય પડે છે
અને વખતે દેવ ગુરૂની કે તીર્થની સેવાભ-
ક્તિ કરવા જતાં આશાતના લાગવાનો પણ
પ્રસંગ આવી પડે છે, તે માટે જેમ શરીર
શુદ્ધિ સારી રીતે જળવાઇ રહે તેમ વખતો
વખત ખાનપાનાદિક પ્રસંગે પણ બહુજ
કાળજી રાખવાની જરૂર છે. એમ કરવાથી

સ્વહિત સાધનમાં અધિક સરલતા થઇ શ-
કશે. વળી શરીર શુદ્ધિ સાથે વસ્ત્ર સંબંધી
શુદ્ધિ રાખવાની પણ બહુ જરૂર છે.

બીજી વસ્ત્ર શુદ્ધિ–ઉત્તમ દેવ ગુરૂનું પૂજન–
અર્ચન કરવા પ્રસંગે તેમજ પવિત્ર તીર્થ-
રાજની સેવા ભક્તિના પ્રસગે પણ અંગ
શુદ્ધિની પેરે વસ્ત્ર શુદ્ધિની તેટલીજ જરૂર
છે. તેવા ઉત્તમ પ્રસંગે પહેરવા ઓઢવાનાં
વસ્ત્ર મેલાં કે ફાટેલાં તૂટેલાં નહિં રાખતાં તે
સારાં સાફ કરેલાં અખંડજ રાખવાં જોઇએ
અને તે પણ દેવ પૂજામાં છાજે એવાં સ્વ
શક્તિના પ્રમાણમાં ઉમદાંરાખવાં જોઇએ.

એક શાટક ઉત્તરાસંગ–દેવ ગુરૂને વંદન
કરવા જતાં સાંધાસુધી કર્યા વગરનું સળંગ
અખંડ ઉત્તરાસંગ રાખવાનું ગૃહસ્થ–શ્રાવકને
કહેલું છે તેમ અન્ય ઉચિત વસ્ત્ર આશ્રીપણ
સ્વતઃ સમજી લેવાનું છે. જેમ શરીર શુદ્ધિથી
ચિત્તની પ્રસન્નતા બની રહે છે. તેમ વસ્ત્ર
શુદ્ધિથી પણ મન ઉપર સારી અસર થઈ

શકે છે; તેથી તેવી બાબતમાં કેવળ ઉપેક્ષા કે ખોટી કરકસર નહિં કરતાં પોત પોતાના ગજા પ્રમાણે તેવા ઉત્તમ પ્રસંગે તો જરૂર વસ્ત્ર શુદ્ધિ માટે યોગ્ય કાળજી રાખવી ઉચિતજ છે. જેઓ સાધન સંપન્ન હોય, સારી સ્થિતિમાં હોય તેમણે તો સંસારિક કાર્યમાં વપરાતાં વસ્ત્રો ઉપરાંત જુદાં જુદાં ધાર્મિક કાર્યો માટે ખાસ કરીને સારાં શુદ્ધ વસ્ત્રો અલાયદાંજ રાખી મમતારહિત તેનો યથાયોગ્ય ઉપયોગ કરવોજ જોઇએ. જેઓ વસ્ત્ર શુદ્ધિના નિયમનો ભંગ કરી જેવાં તેવાં મલીન વસ્ત્રો વડેજ સર્વ વ્યવહાર ચલાવે છે તેમને તેમની ગંભીર ભૂલને લીધે શરીરાદિકના આરોગ્ય માટે પણ વધારે સહન કરવું પડે છે. એમ વિચારી શાણા માણસો વસ્ત્રશુદ્ધિ માટે ખાસ કરીને વધારે કાળજી રાખે છે,

ત્રીજી ચિત્ત શુદ્ધિ—પ્રબળ રાગ દ્વેષ રૂપ કષાય, મિથ્યાત્વ અને અજ્ઞાનતા રૂપ મળને દૂર કરી દેવાથી ચિત્ત શુદ્ધિ થઇ શકે છે. અથવા

ભય, દ્વેષ અને ખેદરૂપ દોષને દુર કરવાથી પણ ચિત્ત શુદ્ધિ થઇ શકે છે. પરિણામની ચંચળતા એજ ભય, સદ્‌ગુણ કે સદ્‌ગુણ-વાળી વસ્તુ ઉપર અરૂચિ આવવી તે દ્વેષ અને કલ્યાણકારી ક્રિયા કરતાં થાકી જઇએ તે ખેદ; મતલબ કે જે જે અંતર વિકારોવડે ચિત્ત શુદ્ધિ થતી અટકે છે, તે તે વિકારોને વિવેક વડે સમજી દૂર કરવાથી ચિત્ત શુદ્ધિ સહેજે સંપજે છે. રાગ દ્વેષ અને મોહ પ્રમુખ મહાવિકારોથી સર્વથા મુક્ત થયેલા વીતરાગ પરમાત્માએ બતાવેલાં સઘળાં આત્મસાધનનો મૂળ હેતુ અંતર શુદ્ધિ કરવાનોજ છે. તે વાત સહુ કોઇ આત્માર્થી ભાઇ બ્હેનોએ ખાસ કરીને લક્ષમાં રાખવા યોગ્ય છે. જો એ મુદ્દાની વાત લક્ષમાં; રાખી ગમે તે આત્મસાધનના માર્ગમાં યથાશક્તિ પ્રવર્તાય તો તેથી અજ્ઞાન, મિથ્યાત્વ, કષાય પ્રમુખ અંતર વિકારો ઉપશમ્યા વગર રહેતા નથી. પરંતુ ઉપર જણાવેલી પ્રભુઆજ્ઞા તરફ

દુર્લક્ષ રાખી, જો આપમતિથી કે ગતાનુગતિકતાથી ક્રિયા કરવામાં આવે તો તેવી અજ્ઞાન ક્રિયાથી રાગ દ્વેષાદિક અંતર વિકારો દુર થવાને બદલે ઉલટા વધવાનોજ સંભવ વધારે રહે છે. જેમ લાભનો અર્થી વ્યાપારી ગમે તે વ્યાપાર કરતાં પરિણામે પોતાને નુકશાન નહિં થતાં થોડો ઘણો પણ ચોખ્ખો લાભજ થાય તેવોજ વ્યાપાર કરે છે તેમ આત્માર્થી જનોએ પણ હરેક ધર્મ કરણી કરતાં પોતાના રાગ દ્વેષ મોહ મિથ્યાત્વાદિક અંતર વિકારો દુર થતા જાય અને ચિત્ત શુદ્ધિ પ્રમુખ ઉત્તમ લાભ મળતો જાય તેવીજ રીતે પ્રવર્તવું ઉચિત છે. કોઇ પ્રકારે વિકારની વૃદ્ધિ તો થવા ન જ પામે તેવી પૂરતી સંભાળ હરેક પ્રસંગે અવશ્ય રાખવી જોઇએ.

ચોથી ભૂમિકા શુદ્ધિ–બે પ્રકારની ભૂમિકા શુદ્ધિ કહેવાય છે. એક દ્રવ્ય ભૂમિકાશુદ્ધિ અને બીજી ભાવ ભૂમિકાશુદ્ધિ. દેવ ગુરૂને જુહારવા જતાં જયણા સહિત વિધિ પૂર્વક

ચૈત્યદ્વારમાં કે ઉપાશ્રયમાં પેસી દૂરથી પણ દેવ ગુરૂનું દર્શન થતાં જ અંજલિબદ્ધ નમન કરી પ્રદક્ષિણા દઇ નજરે પડતી આશાતના ટાળી દેવ ગુરૂ શન્મુખ અતિ નમ્રપણે આવી પંચાંગ પ્રણામ કરતી વખતે ઉત્તરાસંગ પ્રમુખ વડે યથાયોગ્ય ભૂમિ પ્રમાર્જન કરીનેજ ઇષ્ટ દેવ ગુરૂની પૂજા ભક્તિ કે સ્તુતિ કરવી ઉચિત છે. આ પ્રમાણે વિધિ સાચવવાનો હેતુ પોતાની ભાવ ભૂમિકા-હૃદયશુદ્ધિ કરવી એજ છે. પૂર્વોક્ત ભય, દ્વેષ અને ખેદ દોષને દૂર કરવાથીજ ભાવ ભૂમિકાની શુદ્ધિ થઇ શકે છે. જેમ જિન ચૈત્યાદિકનું નિર્માણ કરતાં ભૂમિકા શુદ્ધિ કરવા માટે ભૂમિમાં રહેલાં શલ્યાદિક દૂર કરી દેવામાં આવે છે, તેમ હૃદય ભૂમિમાં રહેલાં રાગ દ્વેષાદિક (કષાય) શલ્ય, મિથ્યાત્વ શલ્ય, તેમજ પૂર્વોક્ત ભયાદિક શલ્યો અવશ્ય દુર કરવાંજ જોઇએ. ત્યારેજ યથાર્થ અંતર શુદ્ધિ થયેલી ગણાય છે. જેમ શલ્ય રહિત શુદ્ધ ભૂમિકા ઉપર ચણા-

વેલા પ્રાસાદમાં સુખે નિવાસ કરી શકાય છે તેમ જેમાં અંતર શલ્ય દુર થયાં છે એવી હૃદય શુદ્ધિ થયે છતેજ સુજજનો સહજાનંદનો અનુભવ કરી શકે છે. ખરેખરૂં સુખ હૃદય શુદ્ધમાંજ છે. તેથી જેમ સત્વર હૃદય શુદ્ધિ થાય તેમ પવિત્ર લક્ષ સહિતજ હરેક પ્રસંગે આત્માર્થી જનોએ પ્રવર્તવાનું છે. ગાડરિયા પ્રવાહે પ્રવર્તવાથી કશું આત્મહિત સધાતું નથી. તેથી જેવી રીતે હૃદય શુદ્ધિ થવા પામે તેવા અંતર લક્ષ-ઉપયોગ સહિતજ સફળ ધર્મ કરણી કરવી હિતકર છે. બાકી લોક રંજનાર્થે કે અંધ પરંપરાએ વર્તવામાં કંઇ પણ સ્વ હિત સધાતું નથીજ.

પાંચમી પૂજા ઉપગરણ શુદ્ધિ–શ્રી તીર્થરાજને ભેટતી વખતે શુદ્ધ દેવગુરૂની સેવા ભક્તિના પ્રસંગે જે કંઈ ઉપગરણો–પૂજા સામગ્રીની જરૂર પડે, તે અતિ ઉદાર દીલથી સારી સંભાળપૂર્વક ઉત્તમ પ્રકારના મંગળિક દ્રવ્યો વડે નિપજાવેલ હોય તો ચિત્તની પ્રસ-

ત્રતા સાથે ભાવ ઉલ્લાસની વૃદ્ધિ નિમિત્તે બને છે. પુર્વ મહા પુરૂષોએ પ્રભુ ભક્તિ પ્રસંગે જે મર્યાદા અંકિત કરેલી છે તેને અનુસરી યથાશકિત પ્રમાદ રહિત આપણે પણ આત્મ કલ્યાણાર્થે લાભ લેવો ઉચિત છે.

સ્વસ્વ શક્તિ—સાધન પ્રમાણે અનેક પ્રકારે પ્રભુ પુજા થઇ શકે છે, તેમાં અષ્ટ પ્રકારી પૂજા પ્રતિદિન લક્ષ પુર્વક કરવા દરેક શ્રદ્ધાળુ ભાઇ બ્હેનોએ ઉજમાળ રહેવું જોઇએ.

અષ્ટ પ્રકારી પૂજા જેમ જેમ અંતર લક્ષ સહિત કરવામાં આવે તેમ તેમ અધિક આત્મહિત રૂપ હોવાથી તે બાબત અત્ર પ્રસંગોપાત સંક્ષેપથી બ્યાન કરીએ છીએ.

૧ જળપુજા—શુદ્ધ કરેલાં પવિત્ર કુંભાદિકમાં જયણા સહિત ગાળીને આણેલાં તીર્થજળાદિકવડે પ્રભુને સ્નાત્ર અભિષેક (પ્રક્ષાલન) કરતાં હૃદયમાં ભાવવું કે પ્રભુ અભિષેકના પ્રભાવે અમારા અનાદિ કર્મ—મલ દૂર થઇ જાય. શુચિ—પવિત્ર જળથી જયણાસહિત સ્નાન કરી ઇ-

દ્રની પેરે ઉત્તમ વસ્ત્રાલંકાર ધારણ કરી નિ-
ર્મળ નીરની ધારાથી અંતર લક્ષ પૂર્વક શ્રી
જિનેશ્વર પ્રભુને ન્હવરાવતાં ઉત્તમ ભાવના યોગે
પોતેજ પોતાના આત્માને ક્રમે મળ રહિતકરી
શકે છે.

પ્રભુને અભિષેક કરી રહ્યા બાદ ઘણાંજ
સુંવાળાં બારીક વસ્ત્રથી પ્રભુના પવિત્ર ગાત્રને
આદર સહિત લુંછી લેવું, ત્યારપછી અનુક્રમે
ઉત્તમ ચંદનાદિકવડે પૂજા કરવી ઉચિત છે.

૨ ચંદન પૂજા-પ્રભુના આખા અંગે ઉત્તમ
ચંદન પ્રમુખ શીતળ પદાર્થો એકઠા મેળવી
વિલેપન કરવું જોઇએ. આજકાલ કેટલાક મુગ્ધ
ભાઇ બ્હેનો ઉપર મુજબ અંગ વિલેપન કરવું
મુકી દઇ પ્રભુના અંગે પુષ્કળ કેશર ચઢાવે
છે. જો કે ચોખ્ખું કેશર મળે તો તેવડે પ્રભુના
અંગે તિલક પ્રમુખ કરવા નિષેધ નથી પરંતુ
ખાસ કરીને ચંદનનોજ મોટો ભાગ વાપર-
વાનો છે. અંતર લક્ષથી ચંદન પ્રમુખના શી-
તલ રસવડે પ્રભુને વિલેપન કરતાં ભાવિક

આત્મા પોતાનેજ કષાય તાપથી મુક્ત કરી શીતળ કરી શકે છે. પ્રભુના આલંબનથી-પોતેજ શીતળ બનેછે એટલે રાગ દ્વેષ રૂપ કષાય તાપથી મુકાઈ શાંત થાય છે.

૩ કુસુમ (પુષ્પ) પૂજા—ઉત્તમ પ્રકારનાં તાજાં ખુશબોદાર ખીલેલાં અખંડ ફુલોવડે પ્રભુ પૂજા કરનાર પ્રભુના આલંબને ચિત્તની પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરી શકે છે. કાચી કળીઓ કે નહિં ઉઘડેલાં તેમજ વાસી અને જીવાકુલ પુષ્પો પ્રભુને ચઢાવવાં યોગ્ય નથી. થોડાં કે ઘણાં ઉત્તમ જાતનાંજ ફુલોવડે પ્રભુ પૂજા કરવી ઉચિત છે શાસ્ત્ર નીતિ અનુસારે ફુલને કિલામના ન ઉપજે તેમ પુષ્પ માળાઓ, પુષ્પગૃહ કે પુષ્પના પગર ભરવાદિક વડે પણ પ્રભુ પૂજા કરાયછે. કેટલાક ભોળા લોકો શાસ્ત્ર નીતિને બાજુ મુકી ફુલને સોયથી વીંધીને પુષ્પમાળા તેયાર કરાવી લે છે, તે વ્યાજબી જણાતું નથી. કાચા સુતરના દોરાવડે શિથિલ ગાંઠ દઇને ઉત્તમ સુગંધી પુષ્પોની

જે માળા જયણાથી કરવામાં આવી હોય તે વડે પ્રભુ પૂજા કરવી ઉચિત ગણાય છે.

૪ ધૂપ પૂજા—ઉત્તમ દ્વાદસાંગ, કૃષ્ણાગરૂ, કપૂર પ્રમુખ દ્રવ્યોથી, બનાવેલ ધૂપની ઘટા ઉખેવતાં જેમ ધૂપ ઘટા ઊંચી ચઢે છે અને દુર્ગંધને દૂર કરી સુવાસના વિસ્તારે છે તેમ ધૂપ પૂજા કરનાર આત્મા પ્રભુ આલંબને અનાદિ મિથ્યાત્વરૂપ કુવાસનાને ટાળી સુશ્રદ્ધાન રૂપ સુવાસનાને વિસ્તારી ઊંચી ગતિ પામવાનો અધિકારી થઈ શકે છે.

લઘુ કલ્પમાં કહ્યું છે કે સામાન્ય ધૂપ પૂજા કરવાથી પંદર ઉપવાસનું ફળ મળે છે. અને ઉત્તમ કર્પૂરાદિક મિશ્ર ધૂપ પૂજા કરવાથી એક માસ ઉપવાસનું ફળ મળે છે. તેથી ઉક્ત પૂજામાં અધિક પ્રીતિ જોડવી ઉચિત છે.

૫ દીપ પૂજા—ગાયના ઉત્તમ સુગંધી ઘી વડે દીપક પૂજા કરનાર પોતાનો અનાદિ અજ્ઞાન અંધકાર દૂર કરી ઉત્તમ જ્ઞાન પ્રકાશ મેળવી શકે છે. પરંતુ તે પ્રસંગે દીપકમાં

પતંગાદિક જીવો જંપલાઇ પડી વિનાશ ન પામે તેવી જયણા ખાતર ફાનસ વિગેરેનો ઉપ-યોગ રાખવો જરૂરનો છે. જિન મંદિર પ્રમુખમાં કોઇ પણ સ્થળે દીપક પ્રગટાવતાં જયણાને વિસરી જવી જોઇએ નહિં. જેટલું કામ જયણા સહિત બને તેટલુંજ કલ્યાણકારી છે. હાંડી, ઝુંમર વિગેરેમાં પણ દીપકો પ્રગટવા હોય તો જરૂર જયણા રાખવી જોઇએ.

૬ અક્ષત—અખંડ (અણીશુદ્ધ) ચોખાવડે આત્માને સ્વસ્તિ—કલ્યાણકારી સ્વસ્તિક રચનાર આત્મા ઉત્તમ ભાવના યોગે રત્નત્રયી-રૂપ પ્રભુના માર્ગને પામી ચાર ગતિને છેદી, અંતે સિદ્ધિ ગતિને પામી શકે છે. સ્વસ્તિક (સાથિયો) રચતાં પ્રભુ સન્મુખ રહી ઉપર જણાવેલી પ્રાર્થના શુભ ભાવના સહિત કરવી જેથી અક્ષય સુખની પ્રાપ્તિ સહેજે થઇ શકે.

૭ નૈવેદ્ય—અનાદિ દેહાધ્યાસ (દેહ મમતા) યોગે જીવને જાતજાતનાં ખાન પાનમાં રતિ લાગેલી છે તેથી વિરક્ત થવાને પ્રભુ સ-

મીપે વિધ વિધ જાતનાં પકવાન, રસોઈ ઢોકીને પ્રભુ પાસે એવીજ પ્રાર્થના કરવાની છે કે હે પ્રભુ! અમારૂં અનાદિ કાળનું પુદ્ગલાનંદીપણું તજાવી અમને અણાહારી પદ પ્રાપ્ત કરાવો.

૮ ફળ—સરસ ઉત્તમ જાતિનાં વિધવિધ ફળ પ્રભુ પાસે ઢોકી એવી પ્રાર્થના કરવાની છે કે હે જગદીશ! આપ અમારાં અનાદિ કાળ-નાં જન્મ જરા મરણ સંબંધી અનંતાં દુઃખ નિવારી અમને અક્ષય સુખમય મોક્ષ ફળની બક્ષીસ આપો! આવી રીતે સંક્ષેપથી હેતુ સહિત સમજાવેલી અષ્ટ પ્રકારી પૂજા હરેક શ્રદ્ધાળુ ભાઈ બ્હેનોએ પ્રતિદિન કરવા ખપ કરવો જોઇએ. ઉક્ત દ્રવ્ય પૂજા કર્યા બાદ ચૈત્યવંદન પ્રમુખ વડે પ્રભુના ગુણગ્રામ કરી આત્માને તલ્લીન કરવો યુક્ત છે.

છઠ્ઠી દ્રવ્ય શુદ્ધિ—પ્રભુ પૂજાદિક નિમિત્તે જોઇતાં બધાં પૂજોપગરણ ન્યાય યુક્ત દ્રવ્યથી મેળવવા પ્રયત્ન કરવો જોઇએ. મતલબ કે શ્રદ્ધાવંત ગૃહસ્થે પ્રથમ તો અનીતિ કે અ-

ન્યાયનો માર્ગ તજી નીતિ—ન્યાયના ધોરણ-નેજ અવલંબી રહેવું જોઇએ. નીતિથી વ્યાપારાદિક કરતાં દ્રવ્ય ન મળે એવી માન્યતા કેવળ મુર્ખાઇ ભરેલીજ જાણવી. શાસ્ત્રકાર તો દ્રવ્ય ઉપાર્જન માટે ખરો ઉપાયજ નીતિનો બતાવે છે, નીતિથી દ્રવ્ય મળે છે એટલુંજ નહીં પણ મળેલું દ્રવ્ય સુખે ભોગવી શકાય છે અને તે સ્થિર ટકી રહેવાથી વંશ પરંપરા સુધી ચાલ્યા કરે છે. વળી નીતિના દ્રવ્યથી સદ્બુદ્ધિ સુજે છે, તેનો સદ્વ્યય થાયછે અને પરિણામે તે મહા લાભદાયી નીવડે છે. ત્યારે અનીતિના માર્ગે ઉપાર્જેલા ધનના ભોગવટાથી બુદ્ધિ બગડે છે, તે ભોગવતાં કંઇક વિઘ્નો આવે છે, અને થોડા વખતમાં તેનો નાશ પણ થઇ જાય છે. સળેલાં ધાન્યની પેરે અનીતિનું દ્રવ્ય ફળદાયી થઇ શકતું નથી. તેથીજ જ્ઞાની પુરૂષો પોકારી પોકારી નીતિનોજ માર્ગ આદરવા આગ્રહ કરે છે, તે માર્ગે ચાલનાર પ્રભુની આજ્ઞાનું

પાલન કરનાર લેખાય છે અને તે સદ્ગતિનો ભાગી થઇ અંતે પરમ પદ–મોક્ષ સુખનો ભોક્તા થઇ શકે છે.

સાતમી યથાયોગ્ય વિધિ શુદ્ધિ-તીર્થયાત્રા કરવા જતાં આપણા આત્માનું એકાંતહિત સધાય તેવી રીતે જયણા સહિત ચાલવું. માર્ગમાં કોઈ પ્રકારની વિકથા કરવી નહિ. કોઇ સાથે કલેશમાં ઉતરવું નહિ. કોઇને અપ્રિય લાગે અને અહિતરૂપ થાય તેવું વચન કહેવું નહિ. શાંત વૃત્તિથી ચિત્તમાં શુભ ભાવના ભાવતાં ભાવતાં અળવાણાં (ઉઘાડે) પગે સંભાળ રાખી રાખીને ચાલવું. વિના કારણ કોઇને બોજારૂપ ન થાવું. પવિત્ર તીર્થરાજનો યોગ પામી સુખશીલપણું ઓછું કરવું. પોતાના મન વચન કાયાને બની શકે તેટલાં નિયમમાં રાખવાં. કોઈના વચન ઉપર ખીજવાઈ જઇ પોતાના મનની શાંતિ ખોઇ દેવી નહિ. એવી રીતે કાળજી રાખીને વિધિ સહિત તીર્થ સ્પર્શના કરવી, તેવા પ્રસંગે કૃપણતા-

દિક દોષો દૂર કરી ઉદાર વૃત્તિ આચરવી. તીર્થપતિ શ્રીઅરિહંત મહારાજને ભેટી ભાવ સહિત, ચઢતા પરિણામે પ્રભુની પૂજા અર્ચા (સેવા-ભક્તિ) કરવી. આપણી સમજ પ્રમાણે પ્રભુની સ્તુતિ કરવી. સામાન્ય રીતે સઘળાં ચૈત્યો આદરપૂર્વક જુહારવાં. અતિ નમ્રપણે પ્રભુ મુદ્રાઓને નિહાળી નિહાળી નમન કરતાં જવું, અને વિશિષ્ઠ સ્થળોએ સ્થિરતાથી ચૈત્યવંદન પ્રમુખ કરવા પણ લક્ષ રાખવું. પ્રદક્ષિણા દેતાં કયાંય કોઇ પ્રકારની આશાતના થતી કે થયેલી નજરે પડે તો તે નિવારવા-દૂર કરવા ખાસ ચીવટ રાખવી. પોતાનાથી જે જાતે થઇ નજ શકે એવું હોય તે કરવા અન્ય યોગ્ય જનને ભલામણ કરી દેવી. પણ તેવી બાબતમાં છેક ઉપેક્ષા તો નજ કરવી. આશાતના ટાળવી તે પણ ભક્તિનુંજ અંગ ગણાય છે. માર્ગમાં ચાલતાં કે તીર્થ ઉપર ચઢતાં પ્રભુ આજ્ઞાનાં ખપી એટલે પવિત્ર શાસન રાગી જે કોઇ સાધુ,

સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવિકા મળે તેમનો ઉચિત વિનય સાચવવો. બની શકે તેટલી તેમની સેવા ભક્તિવડે આરાધના કરવી. પરતુ વિ. રાધના તો કદાપિ પણ કરવીજ નહિ. ઉપર કે નીચે જિન ચૈત્યાદિકમાં ચૈત્યવંદન કરતાં આપણાથી જે જ્ઞાનાદિક ગુણમાં અધિક હોય તેવા વડીલ જનેનો અધિક વિનય સાચવવો. તેઓ ચૈત્યવંદનાદિક કરતા હોય તો આપણે તે નમ્ર વૃત્તિથી શ્રવણ કરવું. પરંતુ તેમનાથી જુદું કરીને સામું ડાળી નાંખવું નહિ. તેમ છતાં જુદું કરવા જેવોજ પ્રસંગ હોય, તોપણ એવા મંદ સ્વરથી કરવું કે જેથી બીજાની ભક્તિમાં કોઇ પણ પ્રકારે વ્યાઘાત પડે નહિં. જિન મંદિરમાં પેસતાં કે નીકળતાં ઘંટાદિક વગાડતાં પણ એવો ખ્યાલ અવશ્ય રાખવો. મતલબ કે જે કંઇ કરણી આપણે કરીયે તે એવા અંતર લક્ષથી કરવી કે તેથી આપણું એકાંત હિત થવા ઉપરાંત બીજા પણ આત્માર્થી જનો તેનું અનુમોદન તેમજ

અનુકરણ કરે. સ્થિર ચિત્તથી કરેલી ધર્મ કરણી લેખે થાય છે, તેથી આપણી સ્થિરતા ટકી રહે તેવી અને તેટલી કરણી પ્રસન્ન-ચિત્તથી કરવી. દુનિયાના સર્વ જીવો સાથે તેમાં પણ આપણા સાધર્મી ભાઇઓ તથા બ્હેનો સાથે વિશેષે કરીને મૈત્રી ભાવ રાખવો ધર્મચુસ્ત સદ્ગુણી જનોમાં પ્રગટી નીકળેલા સદ્ગુણો નિહાળી નિહાળીને દીલમાં બહુજ રાજી થાવું. તેમનામાંથી બની શકે તેટલો સદ્ગુણ ગ્રહણ કરીનેજ કૃતાર્થ થાવું. દ્વેષ ઇર્ષા અદેખાઈ પ્રમુખ દુર્ગુણોને તો દેશવટોજ દેવો. દોષ દૃષ્ટિથી ગુણ ગ્રહણ કરી શકાતાજ નથી પરંતુ ઉલટા આપણામાં દોષનીજ વૃદ્ધિ થાય છે. જે બાપડા નવીન-શિખાઉ હોય એટલે ધર્મ અભ્યાસમાં પશ્ચાત્ હોય તેમનો ઉપર અનુકંપા લાવી જેમ તેઓ પણ અભ્યાસમાં આગળ વધી આપણી બરોબર થાય તેમ ઇચ્છવું અને કરવું, પણ નાહક તેમની ઉપેક્ષા કે અવગણના કરવી નહિંજ.

ગમે તેવા પાપી તથા દેવ ગુરૂના નિંદક હોય તોપણ તેમની ઉપર દ્વેષ કરવામાં પોતાને તેમજ તેમને કશો ફાયદો થતો નથી, તેથી દ્વેષ તો નજ કરવો. તેમજ તેવા નિર્દય પ્રાણીઓ સાથે રાગ પણ કરવામાં કશું સ્વહિત કે પરહિત સધાતું નથી તેથી રાગ પણ ન કરવો. તેમનાથી તો તદ્દન ઉદાસીનજ રહેવું હિતકારી છે. ઉપર સંક્ષેપ માત્રથી કહેલી મૈત્રી, મુદિતા, કરૂણા અને માધ્યસ્થ ભાવનાથી સદાય આપણા આત્માને સુવાસિત રાખવો. વળી વિધિના પ્રસ્તાવે શાસ્ત્રકારે કહેલું છે કે:—

"દગ્ધ શૂન્ય ને અવિધિ દોષ, અતિ પ્રવૃત્તિ જેહ,
ચાર દોષ છંડી ભજો, ભક્તિ ભાવ ગુણ ગેહ "

મતલબ કે વિધિ રસિક જનોએ દગ્ધદોષ, શૂન્યતાદોષ, અવિધિ દોષ અને અતિ પ્રવૃત્તિ દોષ; એ ચાર દોષોને અવશ્ય તજવા જોઇએ. ઉક્ત ચાર દોષ રહિતપણે દેવ ગુરૂ કે તીર્થ સંબંધી સેવા ભક્તિ બહુ ગુણકારી-અત્યંત

લાભદાયી થઇ શકે છે, માટે તે ચારે દોષનું સ્વરૂપ સમજવા અને સમજીને નિર્દોષ કરણી કરવા પ્રયત્ન કરવો ઘટે છે.

૧ દગ્ધદોષ=કોઇએક ધર્મકરણી કરતાં બીજી બીજી કરણી કરવા મન દોરાય, મન મુકામે નહિ રહેતાં, ચાલતી ક્રિયાનો લાભ નહિ લેતાં અન્ય અન્ય સ્થાને ભટકતું રહે, તેથી ચાલુ કરણી નિષ્ફળપ્રાય થઇ જાય જેથી તે ચાલુ ક્રિયામાં અંગારાની વૃષ્ટિવત્ લેખી શકાય.

૨ શૂન્યતાદોષ-જે કંઇ ધર્મકરણી કરવામાં આવે તે સંમૂર્છિમની પરે ઉપયોગ શૂન્યપણે સમજ વગર અથવા શબ્દ, અર્થ કે તદુભયના લક્ષ વગરજ કરાય અથવા તો હું શુ કરૂં છું? મેં શું કર્યું? તેમજ હવે મારે શું કરવાનું છે? તેનું જેમાં કશુંજ ભાન ન હોય, એવી શુન્ય કરણીથી શો લાભ થઇ શકે? કશોજ નહિં. તથા કારના પ્રભાવ વગરની ઉપયોગ શૂન્ય કરણીમાં રસ-લહેજત કયાંથી આવે?

૩ અવિધિ દોષ-જે ધર્મકરણીનો જેવો

ક્રમ (મર્યાદા) જણાવેલ હોય તેથી વિપ-રીત-ઉલટપાલટ આપમતિથી કરે કે જ્ઞાનીને પૂછી યથાર્થ સમજ મેળવ્યા વગરજ જેમ ફાવે તેમ ગાડરીયા પ્રવાહે કરે યા તો અધિક ઓછી કરે અથવા આગળ પાછળ કરે તેથી સ્વહિત તો ભાગ્યેજ થાય, પરંતુ અવિધિથી ઉલટું અહિત પણ થાય.

૪ અતિ પ્રવૃત્તિ દોષ-દિગંબરની પેરે દેશ, કાળ, ભાવને તપાસ્યા વગર ગજા ઉપરાંતની ક્રિયા કરવાનો ખોટો આગ્રહ કહો કે કદાગ્રહ કરે તેથી પણ લાભને બદલે હાનિજ થાય.

ઉક્ત ચારે દોષોનું સ્વરૂપ ગુરૂ ગમ્યથી વિશેષે જાણી જેમ બને તેમ નિર્દોષ-દોષરહિ-ત ધર્મકરણી કરવા ખપ કરવો તેમજ જેઓ વિધિ રસિક હોઇ સેવવામાં આવતી ધર્મક-રણીનું રહસ્ય ગુરૂગમ્ય મેળવી તે પ્રમાણે આદર સહિત આચરણ કરતા હોય તેવા ઉત્તમ પુરૂષોનો સમાગમ મેળવી તેમની શુદ્ધ નિર્દોષ, ધર્મકરણી નિહાળી પોતાની ધર્મ

કરણીમાં ચલાવી લેવાતી ભૂલો સુધારવાના ખપી થવું બહુ જરૂરનું છે.

જે ભાગ્યવંત જનો યથાર્થ વિધિ યુક્ત ધર્મકરણી કરે છે, તેઓ ધન્ય કૃત પુન્ય છે. તેમજ જેઓ પોતે યથાશક્તિ નિર્દોષ ધર્મ-કરણી કરવા ઉપરાંત અન્યયોગ્ય જનોને તેમાં સહાય કરે છે, નિર્દોષ કરણીની અનુ-મોદના કરે છે-તેની મુક્ત કંઠથી પ્રશંસા કરે છે, યાવત્ તેની પ્રાણાંતે નિંદા તો કદાપિ કરતાજ નથી, તેઓ પણ ધન્ય છે. નિર્દોષ ધર્મકરણીની તેમજ નિર્દોષ કરણી કરનારની નિંદા કરનારને નિકાચિત કર્મ બંધ થાય છે જેથી તેને બહુજ સંસાર પરિભ્રમણ કરવું પડે છે; તેથી તેવી નિંદા કરવાનો ઢાળ તો સર્વથા વર્જવા યોગ્યજ છે.

જેમને શરૂઆતમાં ધર્મકરણી કરતાં સહજ સ્ખલનારૂપ અવિધિ દોષ લાગે છે, પરંતુ તેનો યથાર્થ વિધિ જાણવા અને આ-દરવા જે ખપ કરે છે તેઓ પણ શુભ ભાવ-

ના યોગે સારો લાભ મેળવી શકે છે. જેઓ કહે છે કે અવિધિથી કરવા કરતાં નહિજ કરવું સારૂં, તે તેમનું કહેવું વિપરીત-શાસ્ત્ર વિરૂદ્ધજ છે. આત્માર્થી ભાઇ બ્હેનોએ પ્રમાદ તજી વિધિના ખપી તો. થવુંજ જોઇએ.



ॐ

અથ શ્રી ધનપાલ કવિ વિરચિત શ્રી ઋષભપંચાશિકા ભાષા[1]-અનુવાદ

(ભાવાર્થ સહ)

---

૧ ઉક્ત કવિવર કૃત શ્રી યુગાદિ દેવ પ્રભુના અદ્ભૂત ગુણ ગર્ભિત આ અનુપમ કૃતિ શ્રીમાન્ હેમચંદ્ર સૂરીશ્વરે શ્રી સિદ્ધગિરિરાજ ઉપર ગાઇ હતી. તે સંબંધી પરમાર્હંત શ્રી .કુમારપાળ રાજાએ

૧ હે જગતના જીવોને કલ્પવૃક્ષ સમાન કામિત ફળને આપનાર! અને રાગરૂપી કમળના વનને નિમીલન કરવા (સંકોચી દેવા) ચંદ્રકાન્તિ સમાન! તથા સમસ્ત મુનિગણના નાયક! હે ત્રિલોકચુડામણિ (મોક્ષના મંડનરૂપ) પ્રભુ! આપશ્રીને અમારો નમસ્કાર હો!!!

૨ વળી ક્રોધરૂપી અગ્નિને શાન્ત કરવા મેઘ સમાન! શ્રેષ્ઠ એવી જ્ઞાન દર્શનરૂપ લક્ષ્મીના ઘર સમાન! મોહરૂપી અંધકારના સમૂહને ટાળવા સૂર્ય સમાન! અને ગુણના સમુદાયરૂપી પૌરજનોને નિવસ-

---

ગુરૂ મહારાજને પૃચ્છા કરતાં ઉક્તાકૃતિની મહત્તા તેમણે દર્શાવી હતી. આકૃતિ ઉપરાન્ત ઉક્ત કવિવરે એક 'પાયલચ્છી' નામનો પ્રાકૃત ભાષાનો 'શબ્દકોશ' વિક્રમ સંવત ૧૦૨૯ માં બનાવ્યો જણાય છે તેમજ 'તિલકમંજરી' નામનો અતિ અદ્ભૂત ગ્રંથ ભલા ભલા પંડિતોના ચિત્તને ચમત્કાર ઉપજાવે એવો બનાવ્યો છે.

વા માટે નગર સમાન એવા હે પ્રભુ! આપ જયવંત વર્તો!

૩ મોહરૂપી અંધકારથી વ્યાપ્ત સંસાર કારાગૃહમાં-પૂરાયેલા એવા મુજને, દૈવયોગે મહા આકરા રાગ દ્વેષના પરિણામરૂપી ગ્રંથીનો છેદ થવા રૂપ કપાટ સંપુટ ઉઘડી જવાથી, સૂર્ય સમાન આપનું દર્શન થયું. અર્થાત્ અપૂર્વ કરણ (અપૂર્વ વીર્યોલ્લાસ) થી રાગદ્વેષમય ગ્રંથીનો ભેદ કરીને સમકિત રત્ન પામી, સદ્વિવેકવડે આપ પરમાત્માનું હું દર્શનપામ્યો.

૪ હે જિનરવિ! આપના દર્શનના આનંદથી વિકસિત થતાં ભવ્ય કમલોમાંના દૃઢબદ્ધ થઇ રહેલા-લોલી ભાવને પામેલા મોહાન્ધકારરૂપ ભ્રમરના સમૂહ છુટા પડી જાય છે. એટલે આપના અપૂર્વ દર્શન યોગે ભવ્યજનોનો મોહાંધકાર નાશી-પલાયન કરી જાય છે.

૫ હે નાથ! આપ નાભિ કુલગરના ગૃહમાં

અવતર્યા ત્યારે સર્વાર્થ (સર્વાર્થ સિદ્ધ) નામના દેવ વિમાનનું શ્રેષ્ઠતા સંબંધી સર્વ અભિમાન ગળી ગયું.

૬ અચિંત્ય અને દુર્લભ મોક્ષ સુખ આપનાર અપૂર્વ કલ્પવૃક્ષ એવા આપનો અવતાર થયે છતે હે જગદ્ગુરૂ! કલ્પવૃક્ષો શરમાઇ ગયાં હોય તેમ અંતર્ધાન (અદૃશ્ય) થઇ ગયાં.

પ્રભુનાં પાંચે કલ્યાણક સમયે સર્વત્ર ઉદ્યોત થાય છે તે વાત હવે કવિ કહે છે.

૭ કાળ ચક્રના એક પડખે આ અવસર્પિણી કાળમાં આપનો જન્મ થયે છતે ત્રીજો આરો જાણે સુવર્ણમય હોય એવો દીપી રહ્યો.

૮ જ્યાં આપનો જન્મ અભિષેક થયો અને જ્યાં આપ શિવસુખ સંબંધી સંપદાને પામ્યા. તે બન્ને અષ્ટાપદ શૈલો અન્ય ગિરિવરોના મુકુટરૂપ થયા. અર્થાત્ અષ્ટાપદ એટલે સુવર્ણ, તેનો શૈલ એટલે મેરૂ, જ્યાં પ્રભુનો જન્માભિષેક દેવોએ

કર્યો હતો તે, તથા બીજો અયોધ્યાની નજીકમાં રહેલો અષ્ટાપદ નામે પર્વત જ્યાં પ્રભુ મોક્ષે પધાર્યા હતા. તે બન્ને ગિરિવરો બીજા બધામાં શિરોમણિ થયા.

૯ ઇંદ્રવડે જલ્દી રાજ્યાભિષેક કરાયેલા એવા આપને સવિસ્મય દેખનારા યુગલિયાઓને ધન્ય છે કે જેમણે કમળનાં પત્રોવડે આપને અભિષેક કરવાનું જળ ચિરકાળસુધી (હાથમાં) ધરી રાખ્યું હતું.

૧૦ વિદ્યા અને શિલ્પકળા જેમણે દર્શાવ્યાં છે તથા સમસ્ત લોકવ્યવહાર જેમણે સ્પષ્ટ સમજાવ્યો છે એવા આપ જેમના સ્વામી થયા છો તે પ્રજા કૃતાર્થ-ચરિતાર્થ થયેલી છે.

૧૧ જેમણે બંધુઓને (પુત્રોને) પૃથ્વી વહેંચી આપી છે અને એક વર્ષ પર્યંત અવિચ્છિન્નપણે દ્રવ્ય સમૂહનું દાન દીધું છે એવા આપે હે ધીર! જે નિયમધુરા ધારણ કરી છે તે ધુરાને બીજો કોણ

ધારી શકે? પ્રભુને ધીર કહેવાથી એક વર્ષ પર્યંત પ્રભુએ ક્ષુધા પરિસહ સહ્યો એ વાત સ્તુતિકારે સૂચવી છે.

૧૨ હે જગદ્ગુરૂ! રાજ્ય સમયે આલિંગન કરેલી અને દીક્ષાસમયે પરિત્યાગ કરેલી રાજ્યલક્ષ્મીની અશ્રુધારાજ હોયની! એવી કાજળ જેવી કાળી કેશજટાવડે વિભૂષિત સ્કંધવાળા આપ શોભી રહ્યાછો.

૧૩ અનાર્ય દેશોમાં અનાર્યલોકોને આપે મોન વ્રત ધારીને ઉપશાન્ત કર્યા તે યુક્તજ છે કેમકે સત્પુરૂષો મોનપણેજ પરનાં શુભ કાર્ય સાધી આપે છે.

૧૪ મુનિ અવસ્થામાં પણ આપના ચરણમાં લીન થયેલા નમિ અને વિનમિ વિદ્યાધરોના નાયક થયા. ગુરૂની ચરણ સેવા કદાપિ નિષ્ફળ થતીજ નથી.

૧૫ મેઘ જેમ વનવૃક્ષને સંતોષે તેમ જેણે તપ શોષિત અને નિરાહાર એવા આપને વર્ષના અંતે (ઈક્ષુરસથી) સંતોષિત

કર્યા તે શ્રેયાંસકુમારનું કલ્યાણ થાઓ!
હવે પ્રભુના જ્ઞાન કલ્યાણક આશ્રી સ્તુતિકાર કહે છે.

૧૬ જેમ સંપૂર્ણ સૂર્યોદયવાળા દિવસનો ઉદય થયે છતે ગગન અંતર્વર્તી સમસ્ત અંધકાર નાશ પામેછે તેમ આપને નિર્મળ કેવળ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થયે છતે જગતનો મોહ (અંધકાર) વિલય પામી ગયો.

૧૭ કેવળજ્ઞાન સંબંધી પૂજા મહીમાના અવસરે ભરતે આપને ચક્ર રત્ન સદૃશ લેખ્યા તેનું કારણ એ કે વિષમ એવી વિષયતૃષ્ણા મ્હોટા·પુરૂષોને પણ મતિમોહ (વ્યામોહ-ભ્રાન્તિ) ઉપજાવે છે

૧૮ કેવળજ્ઞાન ઉત્પત્તિ પછી તરત આપના પ્રથમ સમવસરણના પ્રારંભમાં કેવળ દેવાંગનાઓની દેહકાંતિએ કરેલો છે ઉદ્યોત જેનો એવી અગ્નિ દિશા જાણે સેવા નિમિત્તે સાક્ષાત્ આવેલા અગ્નિ દેવતાજ હોય તેવી શોભી રહી હતી.

૧૯ આપના પ્રથમ દર્શન સમયે (કચ્છ મહા કચ્છ વિના) પ્રથમ ઉત્પન્ન થયેલા અત્યંત નમ્ર તાપસોએ ગ્રહણ કરેલાં વ્રતના ભંગવડે મલીન એવો પોતાનો મુખરાગ નિશ્ચે (નમસ્કારના મિષે) ઢાંકી દીધો. મતલબ કે જગત્ જનો સમક્ષ પ્રભુ સાથે વ્રત લહી, પોતે નિઃસત્ત્વ થઇ તાપસપણું આદર્યું તેથી લજ્જાવડે સ્વમુખ દેખાડવા અસમર્થ એવા તેમણે પ્રણામને મિષે સ્વ મસ્તક નમાવી દીધું.

૨૦ તે તાપસોવડે વિંટાયેલા અને વિશાળ સ્કંધ પ્રદેશ ઉપર વિસ્તરેલા જટા કલાપ વાળા એવા આપે ક્ષણવાર કુળપતિ (તાપસાચાર્ય) ની શોભા ધારણ કરી. (કેમકે ત્યાર પછી તો તે તાપસોએ પ્રભુના ઉપદેશથી શ્રમણલિંગ સ્વીકારી લીધું છે.)

૨૧ હે નાથ ! આપની મુખમુદ્રા જોનારા જે હર્ષ પરિપૂર્ણ થતા નથી તે જો કેવળજ્ઞાની ન હોય તો સંજ્ઞી છતાં પણ અ.

સંજ્ઞીજ સમજવા.

૨૨ જે જગત્‌કર્તાપણાદિક (કલ્પિત) ગુણોવડે અન્ય દેવો અસામાન્ય સમુન્નતિ (અસાધારણ મોટાઈ) પામ્યા છે, તે (કલ્પિત) ગુણો આપના સદ્‌ભૂત ગુણ સંબંધી કરાતા ગાનમાં મને હાસ્ય પેદા કરેછે. (એવા કારણથી કે કેવળ કલ્પિત મિથ્યા આરોપિત ગુણોવડે અન્ય દેવોએ મેળવેલી મિથ્યા આડંબરવાળી મોટાઇ કયાં! અને સાચા સદ્‌ભૂત ગુણો પ્રગટ થયાથી આપને સહજ પ્રાપ્ત થયેલી ત્રિભુવન પૂજયતા કયાં?)

૨૩ હે જિન? મત્સરી લોકો પ્રથમ વચન વદવામાં કુશળ છતાં દોષ રહિત એવા આપની નિંદા કરવાના પ્રસ્તાવે ભાંગી તુટી વાણીવડે બાળકની જેવી ચેષ્ટા કરે છે. (કેમકે આપનામાં લેશમાત્ર પણ દોષ નહિ દેખવાથી તે બાપડા હતાશ બની જાય છે.)

૨૪ અનુરાગ (દૃઢરાગ) રૂપી પલ્લવોવાળા અને રતિ રૂપી વેલડી ઉપર સ્ફુરી રહેલ સ્મિત (હાસ્ય) રૂપી ફૂલવાળા શૃંગાર વનમાં તપથી તપ્ત થયેલું પણ આપનું મન લીન થયું નથી. (એ આશ્ચર્ય રૂપ છે.)

૨૫ જે કામદેવની આજ્ઞા હરિહરાદિક દેવોએ પણ શેષા (દેવ-નિર્માલ્ય ચરણામૃત-પુષ્પમાલાદિક) ની પેરે પ્રેમ પૂર્વક મસ્તકે ચઢાવી છે તે કામદેવ પણ આપના ધ્યાના નલમાં મીણની જેમ ઓગળી ગયો છે.

૨૬ જગતજનોનો દર્પ દળવાને સમર્થ એવા મન્મથરાજા (કામદેવ) ના યોદ્ધારૂપ મૃગાક્ષી સ્ત્રીઓનાં નેત્ર-કટાક્ષો કેવળ આપના વિષેજ નિષ્ફળ થયાં. મતલબ કે સ્ત્રી કટાક્ષો કેવળ આપની ઉપરજ ફાવી શકયા નહિ.

૨૭ હે ધર્મસારથિ ! આપનું પ્રવચન દીઠે છતે મનને ઉન્માર્ગે લઈ જનાર (ઉદ્ધત)

ઘોડાની જેવા વિષમ રાગદ્વેષ (વિકારો) નિશ્ચિત માર્ગે ચાલે છે. એટલે કે તેઓ મનને મોક્ષમાર્ગ વિના બીજે ખોટે માર્ગે દોરી જઇ શકતા નથી.

૨૮ પ્રબળ કષાયરૂપ ચોરો જેમાં (વસે) છે એવા આ ભવ અરણ્યમાં ભયથી ઉભગેલા જનોને ખડ્ગ, ચક્ર અને ધનુષ્યરૂપ રેખાઓ જેમાં સદા સારી રીતે અંકિત છે એવાં આપનાં ચરણોજ શરણભૂત છે.

૨૯ આપના સિદ્ધાન્તરૂપી સરોવરથી ભ્રષ્ટ થએલા જીવો જેમ નીકનું જળ સકળ વૃક્ષ જાતિમાં ઠેકાણે ઠેકાણે બંધાતું છતું ફરે છે તેમ સકળ ૮૪ લક્ષ જીવાયોનિમાં કર્મવડે ઠેકાણે ઠેકાણે બંધાતા છતાં પરિભ્રમણ કર્યા કરે છે. મતલબ કે માર્ગ ભ્રષ્ટ જીવો મહા વિટંબના પામે છે.

૩૦ જેમ કૂપના અરહટ્ટની ઘટમાળા જળ ભરેલી ઉંચે આવે છે. અને ઠાલી થયેલી નીચે જાય છે તેમ આપના વચનને

આરાધેલા જીવો ઉર્દ્ધગતિ પામે છે અને વિરાધેલા નીચગતિને પામે છે.

૩૧ જેમ અન્ય બૌધાદિક દર્શનીઓ સુકોમળ શય્યા ઉપર શયન કરવું, પ્રભાતમાં કાંજી પીવી વિગેરે (શરીરને સુખકારી) અનુષ્ઠાનથી (કષ્ટ વગર) મોક્ષ મેળવી આપે છે તેમ આપ કરતા નથી તો પણ (સમ્યગ જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રરૂપ) આપના સત્ય માર્ગમાં લાગેલા વિચક્ષણ–પંડિતો શિવસુખને ગવેષે છે. મતલબ કે બૌધાદિકોએ કલ્પેલી સહેલી મુક્તિ પાયા વિનાની છે. ત્યારે જિનોએ કહેલી પુરૂષાર્થ સાધ્ય મુક્તિ તેવી નથી પણ સાચી છે.

૩૨ હે જિન! આ સંસારરૂપી ચોપાટમાં અક્ષો (ઇંદ્રિયો–પાસા) વડે સંચાર્યમાણ થતા જીવો, દેવતત્ત્વ બુદ્ધિથી આપને દીઠે છતે, પગડું દીઠ લખોટીઓની પેરે વધ, બંધ કે મરણના ભાગી થતા નથી.

૩૩ હે પ્રભુ! સામગ્રી વિકળના યોગે ધર્મો-

પદેશના અભાવથી આપના વડે ઉપેક્ષા
કરાયેલા જીવો નિગોદરૂપ એકજ શ્રૃંખળા-
થી નિયંત્રિત થયેલા અને સહુ સાથેજ
આહાર નિહાર ક્રિયા કરતા અનંતકાળ
ગમાવે છે.

૩૪ હે તપોનિધિ ! જે દુ:ખોવડે કદર્થિત થ-
યેલા જનોને આપનામાં પરમ પ્રેમ પ્ર-
ગટે છે તે દુ:ખો પાપાનુબંધી તો નથી
જ કિંતુ પુણ્યાનુબંધી હોવાથી ઉલટાં
તે પ્રશંસનીય છે.

૩૫ આપની સેવાથી મોહનો ઉચ્છેદ અવ-
શ્ય થશે એ વાતથી હું પ્રમોદ પામું છું.
પરંતુ મોહનો ઉચ્છેદ થયા બાદ આપને
નહિં વંદાય એ વાતથી મને દુ:ખ પેદા
થાય છે. (કેમકે કેવળી કેવળીને વંદન
ન કરે એવો નિયમ છે.)

૩૬ આપની સેવાથી વિમુખ એવા જે મિથ્યા
દૃષ્ટિ જનો તેમની રાજ્યાધિકાર સંબંધી
સંપદાની જેમ પરિણામે વિડંબનાકારી

સંપદાઓ મુઝને પ્રાપ્ત ન થાઓ ! મત-
લબ કે પરિણામે નીચી ગતિમાં ખેંચી
જનારી સંપદા, સંપદા નથી પણ વિપ-
દારૂપજ છે.

૩૭ હે દેવ! અન્ય દીપક તમસ્તોમ (અં-
ધકાર)ને ભેદીને લોકને ઘટાદિક પદાર્થો
પ્રગટ દેખાડે છે, પણ જગતમાં અનન્ય
દીપક એવા આપનું દીપકકાર્ય વિપરીત
જણાય છે, કેમકે આપ તો પ્રથમ પોતા-
ના ઉપદેશ રૂપી કિરણોવડે ભવ્ય જીવોને
જીવાદિક પદાર્થો અવબોધો છો અને
પછી તત્વાવબોધ ઉત્પન્ન કરીનેજ અ-
જ્ઞાન અંધકારને ભેદો છો.

૩૮ જેમના કર્ણમાં આપના વચન રૂપ મં-
ત્રનું એક પણ પદ પડ્યું છે, તે જીવો
મિથ્યાત્વ રૂપી વિષથી મૂર્છિત છતાં પણ
(ચિલાતિપુત્ર-તથા રોહિણીયા ચોરની
પેરે) શું સચેતન થતા નથી ? અર્થાત્
થાયછેજ

૩૯ કુતીર્થિકનાં આગમ ક્ષણાર્ધ પણ સાંભળ્યાં છતાં આપના વિષે સ્થિર પ્રેમને પ્રગટાવે છે, તેથી તે આપના આગમના જાણકારનું મન હરી શકતા નથી. મતલબ કે કુતીર્થિકનાં આગમ વાક્ય પરસ્પર અસંબદ્ધપણાથી અસાર હોવાને લીધે જેમ જેમ તે સાંભળવામાં આવે છે તેમ તેમ યથાર્થવાદી એવા આપનામાં પ્રેમ પ્રગટાવે છે એ વાત યુક્તજ છે.

૪૦ સ્વપક્ષમંડન પૂર્વક-પરપક્ષ ખંડન માટે વાદીઓ વડે પ્રયોજાએલા અન્યોઅન્ય સંલગ્ન હાથીઓની જેવા આપના નયો ક્ષણમાત્રમાં પ્રતિપક્ષ (શત્રુ) ને વિમુખ કરી નાંખે છે.

૪૧ જે જ્યોતિષ વિદ્યા પ્રમુખ વચનોવડે અસમંજસ (પરસ્પર સંબંધ વિનના) પરસિદ્ધાન્તો શ્લાઘા પામે છે તે આપના (અગાધ) સિદ્ધાન્ત સમુદ્રની પાસે માત્ર બિંદુઓના કણીયા છે.

૪૨ ઝહાજ સમાન આપનો ત્યાગ કર્યે છતે પ્રતિસમય આપદાના મુખમાં પડેલા જીવો ભવસમુદ્રમાં વિવિધ વિડંબનાપામેછે.

૪૩ હે દેવ! બીજા જીવોનું તો શું કહેવું ? અણુધાર્યા આવેલા તંદુળિયા-મચ્છના ભવમાં અંતર્મુહુર્ત કાળ વસી મ્હેંજ સાતમી નરકમાં ૬૬ સાગરોપમ વ્યવધાન રહિત વીતાવ્યા. અર્થાત્ એટલા લાંબા કાળ પર્યંત અવિચ્છિન્ન દુઃખો મ્હેંજ સહ્યાં છે.

૪૪ (હે દેવ!) તિર્યંચપણામાં પણ જ્ઞાનાવરણી કર્મથી અત્યંત અવરાયેલા એવા મ્હેં શીત, તાપ અને વર્ષા સંબંધી ભારે આકરૂં દુઃખ અનુભવ્યું.

૪૫ હે દેવ ! મનુષ્ય ભવનાટકને વિષે ઉત્પન્ન થયેલા મ્હેં ઉત્સંગના મધ્યથી (ખોળામાંથી) ચાલી નીકળેલા એટલે આયુષ્ય ક્ષયથી મરણ પામેલા (પાત્રરૂપ) પ્રાપ્ત થયેલા પ્રિય પુત્ર કલત્ર-સ્ત્રી વડે અંક શુન્ય જોયા મતલબકે મનુષ્ય ભવોમાં પણ મ્હેં પ્રિય પુત્ર કલ-

ત્રાદિકના વિયોગથી ભારે દુઃખ સહન કર્યું.

૪૬ (વળી હે દેવ!) દેવલોકમાં પણ મ્હેં દુશ્મનોની સમૃદ્ધિ દેખી મહર્દ્ધિક (મહા સમૃદ્ધિવંત) દેવોની આજ્ઞાઓ ઉઠાવી અને નીચ એવા કિલ્વિષ પ્રમુખ દેવપણામાં દારિદ્ર (નિઃસત્વતા) અને સંતાપ સહ્યા.

૪૭ (હે દેવ!) ભવવનને સિંચતા એવા મ્હેં અરહટ્ટ પ્રેરિત ઘટી સંસ્થાન અવસર્પિણી અને ઉત્સર્પિણી સમેત પરાવર્તની પેરે પુદ્ગલ પરાવર્તો બહુ વાર કર્યા.

૪૮ હે નાથ! હું સંસારમાં અનંતકાળ ભમ્યો, તોપણ તેમાં દુઃખથી બ્હીનો નહિ. હમણાં આપને દીઠે છતે ભય જાગ્યો છે; અને (સાથેજ) ભય ગયો મતલબકે ક્રોધાદિકથી આવી રીતે ચારગતિમાં વિડંબના પામ્યો એમ સમજતાં ભય જાગ્યો અને ક્ષમાદિકથી તેમનું હું નિરાકરણ કરી નાંખીશ એમ નિશ્ચય થતાં મ્હારો ભય ટળ્યો.

૪૯ હે જગદ્‌ગુરૂ! યદ્યપિ આપ કૃતાર્થ અને મધ્યસ્થ એટલે સ્વસ્વરૂપસ્થ છો તથાપિ હું પ્રાર્થું છું કે કદાચિત્ પણ એટલે કોઈક દેશકાળને વિષે પણ ફરીને અથવા પુનઃ પુનઃ અમને આપનું દર્શન હશો.

૫૦ ધ્યાનાગ્નિવડે દગ્ધ કરી નાંખ્યાં છે કર્મેન્ધન જેણે એવા અને અતિ દુસ્તર ભવ ભયરૂપી સમુદ્રને તરવા પ્રવહણ સમાન એવા હે પ્રભુ! બાળબુદ્ધિ એવા મ્હેં (ધનપાળે) સમ્યગ્ ધર્મની પ્રાપ્તિ રૂપ ફળને આપનાર એવા આપની ભક્તિવડે સ્તુતિ કરી છે. (તેથી મને સમ્યગ્ ધર્મની પ્રાપ્તિ, નિર્મળ ધ્યાનયોગે સકલ કર્મોનો ક્ષય અને ભવ ભયનો પ્રણાશ થાઓ!) તથાસ્તુ! ઇતિ શમ્.

શ્રી ધનપાળ પંચાશિકા ભાષા
અનુવાદ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી સિદ્ધાચલ ચૈત્યવંદનાનિ.

[1]વિમલ કેવલ જ્ઞાન કમલા, કલિત ત્રિભુવન હિતકરં; સુરરાજ સંસ્તુત ચરણ પંકજ, નમો આદિ જિનેશ્વરં. ૧ વિમલ ગિરિવર શૃંગ મંડણ, પ્રવર ગુણ ગણ ભુધરં; સુર અસુર કિન્નર કોડી સેવિત, નમો આદિ જિનેશ્વરં. ૨ કરતી નાટક કિન્નરીગણ, ગાય જિન ગુણ મનહરં; નિર્જરાવલી નમે અહુનિશ, નમો આદિ જિનેશ્વરં. ૩ પુંડરીક ગણપતિ સિદ્ધિ સાધી, કોડિ પણ[2] મુનિ મનહરં; શ્રી વિમલ ગિરિવર શૃંગ[3] સિધ્ધા, નમો આદિ જિનેશ્વરં ૪ નિજ સાધ્ય સાધન સુર મુનિવર, કોડિનંત[4] એ ગિરિવરં; મુક્તિ રમાણી[5] વર્યા રંગે, નમો આદિ જિનેશ્વરં. ૫ પાતાલ નર સુરલોક માંહિ, વિમલ ગિરિવરતો પરં;[6] નહીં અધિક તીરથ તીર્થપતિ

---

૧ નિર્મલ, ૨ પાંચ, ૩ શિખર, ૪ અનંત ક્રોડ, ૫ સ્ત્રી, ૬ ગિરિરાજથી અધિક.

કહે, નમો આદિ જિનેશ્વરં ૬ ઇમ વિમલ ગિરિવર શિખર મંડણ, દુઃખ વિહંડણ ધ્યાઇએ; નિજ શુદ્ધ સત્તા સાધનાર્થં, પરમ જ્યોતિ નિપાઇએ. ૭ જિત મોહ કોહ વિછોહ નિદ્રા, પરમ પદસ્થિત જયકરં; ગિરિરાજ સેવા કરણ તત્પર, પદ્મવિજય સુહિતકરં. ૮

૨

શ્રી શત્રુંજય સિદ્ધક્ષેત્ર, સિદ્ધાચલ સાચો ॥ આદીશ્વર જિનરાયનો, જીહાં મહિમા જાચો ॥ ઇહાં અનંત ગુણવંત સાધુ, પામ્યા શિવવાસ ॥ એહ ગિરિ સેવાથી અધિક, હોય લીલ વિલાસ ॥ દુષ્કૃત સવિ દૂરે હરે એ, બહુ ભવ સંચિત જેહ ॥ સકલ તીર્થ શિર સેહરો દાન નમે ધરી નેહ.

૩

આદીશ્વર જિનરાયનો, ગણધર ગુણવંત ॥ પ્રગટ નામ પુંડરિક જાસ, [1]મહિમાંહે મહંત ॥

---

૧ દુનિયામા.

પંચ કોડી સાથે મુણિંદ, અણુસણ તિહાં કીધ ॥ શુકલધ્યાન ધ્યાતા અમૂલ, કેવળ તિહાં લીધ ॥ ચૈત્રી પૂનમને દિને એ, પામ્યા પદ મહાનંદ ॥ તે દિનથી પુંડરિક ગિરિ, નામ દાન સુખકંદ ॥ ઇતિ.

૪

સકલ સુહંકર સિદ્ધક્ષેત્ર, સિદ્ધાચલ સુણીએ ॥ સુર નર નરપતિ અસુર ખેચર, નિર[૨]-કરે જે થુણીએ ॥ સકલ તીરથ અવતાર સાર, બહુ ગુણ ભંડાર ॥ પુંડરિક ગણધાર જાણ, પામ્યા ભવપાર ॥ ચૈત્રી પૂનમને દિન એ, કર્મ મર્મ કરી દૂર ॥ તે તીરથ આરાહિયે, દાન સુયશ ભરપૂર ॥ ઇતિ ॥

૫

એ તીરથ ઉપર અનંત, તીર્થંકર આવ્યા ॥ વળી અનંતા આવશે, સમતારસ

---

૨ સમુદાયવડે.

ભાખ્યા ॥ આ ચોવીશી માંહિ એક, નેમીશ્વર [3]પાંખે ॥ જિન ત્રેવીશ સમોસર્યા, એમ આગમ ભાંખે ॥ ગણધર મુનિવર કેવલી, સમોસર્યા ગુણવંત ॥ પ્રેમે તે ગિરિ પ્રણમતાં, હરખે દાન હસંત ॥ ઇતિ ॥

૬

એ તીરથના ઉપરે, થયા ઉદ્ધાર અસંખ્ય ॥ તિમ પ્રતિમા જિનરાયની, થઇ તાસ નવિ સંખ્ય[4] ॥ અજિત શાંતિ જિનરાજ ઇથ્થ[5], રહ્યા ચોમાસી ॥ એ તીરથે મુનિ અનંત, હુઆ શિવપુરવાસી ॥ ચૈત્રી પૂનમને દિને એ, મહિમા જાસ મહાન ॥ એ તીરથ સેવન થકી, દાન વધે બહુ વાન. ॥ ૨ ॥ ઇતિ ॥

૭

અષ્ટાપદ આદિ અનેક, જગ તીરથ મોટાં ॥ તેહથી અધિકું સિદ્ધક્ષેત્ર, એહ વચન નવિ

---

૩ વિના. ૪ સંખ્યા. ૫ અહીં.

ખોટાં ॥ જે માટે એ તીર્થ સાર, સાસય [૬]પ્રતિ-રૂપ ॥ જેહ અનાદિ અનંત શુદ્ધ, ઇમ કહે જિન ભૂપ ॥ કલિકાલે પણ જેહનો એ, મહિમા પ્રબલ [૧]પડુર ॥ શ્રી વિજયરાજ સૂરીંદથી, દાન વધે બહુ નૂર. ॥ ૩ ॥ ઇતિ ॥

૮

એહ ગિરિ ઉપર આદિ દેવ, પ્રભુ પ્રતિમા વંદો ॥ રાયણ હેઠે પાદુકા, પૂજી આણંદો ॥ એહ ગિરિનો મહિમા અનંત, કુણ કરે વખાણ ॥ ચૈત્રી પૂનમને દિવસે, તેહ અધિકો જાણ ॥ એહ તીરથ સેવો સદા એ, આણી ભક્તિ ઉદાર; શ્રી શત્રુંજય સુખદાયકો, દાનવિજય જયકાર. ॥ ૨ ॥

૯

ચૈત્રીપૂનમને દિવસ, શત્રુંજય ભેટે ॥ ભક્તિ ધરે જે ભવ્ય લોક, તે ભવ દુઃખ મેટે ॥ આદી-

---

૬ શાસ્વતા જેવું પ્રાગશાસ્વતુ. ૧ પ્રબલ.

શ્વર જિનની અમૂલ, પૂજા વિરચાવે ॥ ઇતિ[2] [3]ભીતિ સઘલી ટલે, સુખ સંપદ પાવે ॥ પરમાતમ પરકાશથી એ, પ્રગટે પરમાનંદ ॥ શ્રી વિજયરાજ સૂરીશ્વરૂ, દાન અધિક આણંદ ॥

૧૦

નાભિ નરેશ્વર વંશ મલય, ગિરિચંદન સોહે ॥ જસ પરિમલશું વાસિયો, ત્રિભુવન મન મોહે ॥ અપછર રંભા ઉર્વશી, જેહના અવદાત ॥ ગાય [4]અહનિશ હર્ષશું, મરૂદેવી જાત ॥ નિરૂપાધિક જસ તેજશું એ, સમ[5]મય સુખનો ગેહ ॥ જ્ઞાનવિમલ પ્રભુતા ઘણી, અખય અનંતી જેહ ॥ ઇતિ ॥

૧૧

જીમ ચૈત્રીપૂનમ તણો, અધિકો વિધુ[6] દીપે ॥ ગ્રહ ગણ તારાદિક તણા, પરમ તેજને જીપે ॥

---

૨ સાત પ્રકારના ઇતિ. ૩ ભય. ૪ દિનરાત. ૫ સમતામય. ૬ ચંદ્ર.

તિમ લૌકિકના દેવ તે, તુમ આગે હીણા ॥ લોકોત્તર અતિશય ગુણે, રહે સુર નર લીણા ॥ નિવૃત્તિ[7] નગરે જાયવા એ, એહિજ અવિચલ સાથ ॥ જ્ઞાન વિમલ સૂરિ એમ કહે, ભવ ભવ એ મુજ નાથ ॥

૧૧

આદીશ્વર જિનરાયનો, પહેલો જે ગણધાર ॥ પુંડરિક નામે થયો, જે ભવિ જન સુખકાર ॥ ચૈત્રી પૂનમને દિને, કેવલસિરિ પામી ॥ ઇણ ગિરિ તેહથી પુંડરિક, ગિરિ અભિધા[8] પામી ॥ પંચ કોડિ મુનિશું લહ્યા એ, કરી અનશન શિવ ઠામ ॥ જ્ઞાનવિમલ સૂરિ તેહના પય પ્રણમે અભિરામ ॥

૧૩

ચૈત્રી પૂનમને દિને, જે ઇણ ગિરિ આવે ॥ આઠ સત્તર બહુ ભેદશું, જે ભક્તિ વિરચાવે ॥

---

૭ મોક્ષપુરે. ૮ નામ.

આદીશ્વર અરિહંતની, તસ સઘળાં કર્મ ॥ દૂર ટલે સંપદ મલે, ભાંજે ભવ ૯ભર્મ ॥ ઇહ ભવ પરભવ ભવે ભવે એ, ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણ ॥ જ્ઞાનવિમલ ગુણ મણિ તણો, ત્રિભુવન તિલક સમાન. ॥ ઇતિ ॥

૧૪

શ્રી શત્રુંજય સિદ્ધક્ષેત્ર, પુંડરિક ગિરિ સાચો ॥ વિમલાચલને તીર્થરાજ, જસ મહિમા જાચો ॥ મુક્તિ નિલય શતકુટ નામ, પુષ્પદંત ભણીજે ॥ મહાપદ્મને સહસ્રપત્ર, ગિરિરાજ કહીજે ॥ ઇત્યાદિક બહુ ભાંતિ શું એ, નામ જપો નિરધાર ॥ ધીરવિમલ કવિરાજનો, શિષ્ય કહે સુખકાર ॥

૧૫

શેત્રુંજ શિખરે ચઢિય સ્વામી, કહીયે૧ હું અર્ચિશું ॥ રાયણ તરૂવર તલે પાય, આણંદ

---

૯ મર્મ. ૧ ક્યારે.

ચરચિશું ॥ ન્હવણ વિલેપન પૂજના, કરી આ-
રતી ઉતારીશ ॥ મંગલ દીપક જ્યોતિ થુતિ,[૨]
કરી દુરિત નિવારીશ ॥ ધન્ય ધન્ય તે દિન
માહરો એ, ગણીશ સફલ અવતાર ॥ નય કહે
આદીશ્વર નમો, જીમ પામો જયકાર ॥ ઇતિ ॥

૧૬

તુજ મૂર્ત્તિને નિરખવા, મુજ નયણાં ત-
રસે ॥ તુમ ગુણ ગણને બોલવા, રસના[૧] મુજ
હરખે ॥ કાયા અતિ આણંદ મુજ, તુમ યુગ-
પદ ફરસે ॥ તો સેવક તાર્યા વિના, કહો કિમ
હવે સરશે ॥ એમ જાણીને સાહેબા એ, નેક
નજરે મોહિ જોય ॥ જ્ઞાન વિમલ પ્રભુ સુ નજ-
રથી, તે શું જે નવિ હોય ॥

૧૭

સર્વાર્થ સિદ્ધ થકી, ચવિયા આદિ જી-
ણંદ; પ્રથમ રાય વનિતા વસે, માનવ ગણ

---

૨ સ્તવના ૧ જીભ.

સુખ કંદ. ॥ ૧ ॥ યોનિ નકુલ જીણંદને, હાયન[2] એક હજાર ॥ ઓનાતીતે કેવલી, વડ હેઠે નિરધાર. ॥ ૨ ॥ ઉત્તરાષાઢા જનમ છે એ, ધન રાશિ અરિહંત ॥ દશ સહસ પરિવારશું, વીર કહે શિવ કંત ॥ ૩ ॥ ઇતિ ॥

૧૮

આદિદેવ અલવેસરૂ, વિનીતાનો રાય ॥ નાભિરાય કુલ મંડણો, મરૂદેવા માય ॥ ૧ ॥ પાંચશેં ધનુષની દેહડી, પ્રભુ પરમ દયાલ ॥ ચોરાશી લખ પૂર્વનું, જસ આયુ વિશાલ ॥ ૨ ॥ વૃષભ લંછન જિન વૃષધરૂ એ, ઉત્તમ ગુણ મણિખાણ ॥ તસ પદ પદ્મ સેવન થકી, લહીયે અવિચલ ઠાણ ॥ ૩ ॥

૧૯

પ્રથમ જિનેશ્વર રૂષભ દેવ, સર્વાર્થથી ચવિયા ॥ વદિ ચઉથે આષાઢની, શક્રે[3] સંસ્ત-

---

૨ વર્ષ. ૩ સૌધર્મેંદ્ર.

વિયા ॥ અષ્ટમી ચૈત્રહ વદિ ગણી, દિવસે પ્રભુ જાયા ॥ દીક્ષા પણ તિણહિજ દિને, ચઉ નાણી થાયા ॥ ફાગુણ વદિ ઇગ્યારસી એ, જ્ઞાન લહે શુભ ધ્યાન ॥ મહા વદિ તેરશે શિવ લહ્યા, પરમાનંદ નિધાન ॥ ઇતિ ॥

અથ શ્રી શાંતિ જિન ચૈત્યવંદનો.

૧

સર્વારથ સિદ્ધે થકી, ચવીયા શાંતિ જિનેશ ॥ હસ્તી નાગપુર અવતર્યા, યોનિ હસ્તિ વિશેષ. ॥ ૧ ॥ માનવગણ ગુણવંતને, મેષરાશિ સુવિલાસ ॥ ભરણીએ જનમ્યા પ્રભુ, છદ્મસ્થા ⁴ઇગવાસ. ॥૨॥ કેવલ નંદી*તરૂતલે એ, પામ્યા અંતર જાણ; વીર કરમને ક્ષય કરી, નવરાત શું નિરવાણ ॥ ૩ ॥ ઇતિ ॥

---

૪ એક વર્ષ. * પીપળાનું ઝાડ.

૨

શાંતિ જિનેશ્વર સોલમા, અચિરા સુત વંદો ॥ વિશ્વસેન કુલ[૫]નભમણિ, ભવિજન સુખકંદો ॥૧॥ મૃગ લંછન જિન આઉખું, લાખ વરસ પ્રમાણ ॥ હથિણાઉર નયરી ધણી, પ્રભુજી ગુણ મણિ ખાણ ॥ ૨ ॥ ચાલીશ ધનુષની દેહડીએ, સમ ચઉરસ સંઠાણ॥ વદન પદ્મ જ્યું ચંદલો, દીઠે પરમ કલ્યાણ. ॥ ૩ ॥ ઇતિ ॥

૩

ભાદ્રવા વદિ સાતમ દિને, સર્વાર્થથી ચવિયા॥ વદિ તેરશે જેઠ જણ્યા, દુઃખ દોહગ શમીયા ॥ જેઠ વદિ ચઉદસ દિને, લીયે સંજમ પ્રેમ॥ કેવલ ઉજવલ પોષની, નવમી દિને એમ॥ પંચમ ચક્રી પરવડા એ, સોલમા શ્રી જિનરાજ॥ જેઠ વદિ તેરશે શિવ લહ્યા, નય કહે સારો કાજ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥

---

૫ સૂર્ય.

અથ શ્રી નેમિનાથજીન ચૈત્યવંદનો.

૧

નેમિનાથ બાવીશમા, અપરાજીતથી આ-
ય ॥ સોરીપુરમાં અવતર્યા, કન્યારાશિ સુહાય ॥
૧ ॥ યોનિ વાઘ વિવેકીને, રાક્ષસગણ અદ્ભુત ॥
રિખ ચિત્રા ચોપન દિને, મૌનવતા મન પૂત[૬] ॥
૨ ॥ વેતસ હેઠે કેવલીએ, પંચ સયાં છત્રીશ ॥
વાચંયમશું શિવ વર્યા, વીર નમે નિશ-
દીસ ॥ ૩ ॥ ઇતિ ॥

૨

અપરાજીતથી આવિયા, કાતિ[૧] વદિ બા-
રસ ॥ શ્રાવણ શુદિ પંચમી જણ્યા, યાદવ
અવતંસ ॥ શ્રાવણ શુદિ છઠ્ઠે સંજમી, આ-
સોજ અમાવસ નાણ ॥ શુદિ અષાઢની આ-
ઠમે, શિવ સુખ લહે રસાલ ॥ અરિહંત નેમિ
અણ પરણીયા એ, રાજીમતિના કંત ॥ જ્ઞાન
વિમલ ગુણ એહના, લોકોત્તર વૃત્તાંત ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥

---

૬ પવિત્ર. ૧ કાર્તિક.

અથ શ્રી પાર્શ્વનાથજીન ચૈત્યવંદનો.

૧

નયરી વાણા[2]રસીયે થયા, પ્રાણતથી પરમેશ ॥ યોનિ ચ્યમ્ર સુહંકર, રાક્ષસગણ સુવિશેષ ॥ ૧ ॥ જન્મ વિશાખાયે થયો, પાર્શ્વ પ્રભુ મહારાય ॥ તુલારાશિ છદ્મસ્થમાં, ચોરાશી દિન જાય ॥ ૨ ॥ ધવતરૂ પાસે પામીયા એ, ખાયિ[3]ક દુગ ઉપયોગ ॥ મુનિ તેત્રીશેં શિવ વર્યા, વીર અક્ષય સુખ ભોગ ॥ ઇતિ ॥ ૩ ॥

૨

કૃષ્ણ ચોથ ચૈત્રહ તણી, પ્રાણતથી આયા ॥ પોષ વદિ દશમી જનમ, ત્રિભુવન સુખ પાયા ॥ પોષ વદિ ઇગ્યારશે, લહે મુનિવર પંથ ॥ કમઠાસુર ઉપસર્ગનો, ઠાઢ્યો પછી મથ ॥ ૧ ॥ ચૈત્ર કૃષ્ણ ચોથહ દિને એ, જ્ઞાનવિમલ ગુણ નૂર ॥ શ્રાવણ શુદિ આઠમે લહ્યા, અવિચલ સુખ ભરપૂર. ઇતિ

---

૨ કાશી. ૩ કેવળજ્ઞાન અને કેવળદર્શન.

અથ શ્રી મહાવીરસ્વામીનાં ચૈત્યવંદનો.

૧

ઉર્દ્ધલોક દશમાથકી, કુંડપુરે મંડાણ ॥ વૃષભ યોનિ ચઉવીશમા, વર્દ્ધમાન જિનભાણ ॥૧॥ ઉત્તરા ફાલ્ગુની ઉપના, માનવગણ સુખદાય ॥ કન્યારાશિ છદ્મસ્થમાં, બાર વરસ વહી જાય ॥ ૨ ॥ શાલ વિશાલ તરૂતલે એ, કેવલ નિધિ પ્રગટાય ॥ વીર બિરૂદ ધરવા ભણી, એકાકી શિવ જાય ॥ ઈતિ ॥ ૩ ॥

૨

શુદિ આષાઢ છઠ્ઠુ દિવસે, પ્રાણુતથી ચવીયા ॥ તેરસ ચૈત્રહ શુદિ દિને, ત્રિશલાયે જણીયા ॥ મૃગશિર વદિ દશમી દિને, આપે૪ સંયમ આરાધે ॥ શુદિ દશમી વૈશાખની, વર કેવલ સાધે ॥ કાતિ કૃષ્ણ અમાવસી એ, શિવ ગતિ કરે ઉદ્યોત ॥ જ્ઞાનવિમલ ગોતમ લહે, પર્વ દીપોત્સવ હોત ॥ ઈતિ ॥

---

૪ સ્વયમેવ.

અથ શ્રી શત્રુંજય મહાતીર્થની થોયો.

જોડા. ૧

શ્રી શત્રુંજય ગિરિવર વાસવ, વાસવ સેવિત પાયજી ॥ જયવંતા વરતો તિહુંકાલે, મંગલ કમલા દાયજી ॥ સિરિ રિસહેસર શિષ્ય શિરોમણિ, પુંડરિકથી તે સાધ્યો જી ॥ ચૈત્રી પૂનમ આ ચોવીશી, મહિમા જેહનો વાધ્યો જી ॥ ૧ ॥ અનંત તીર્થંકર શત્રુંજય ગિરિ, સમોવસર્યા બહુ વારજી ॥ ગણધર મુનિવર શું પરવરિયા, તિહુઅણના આધારજી ॥ તે જિનવર પ્રણમો ભવિ ભાવે, તિહુઅણ સેવિત ચરણાજી ॥ ભવ ભય ત્રાતા મંગલ દાતા, પાપ રજોહર ભરણાજી ॥ ૨ ॥ શ્રી આદીસર વચન સુણિને, પુંડરીક ગણધારજી ॥ આગમ રચના કીધી પોઢી, નય નિક્ષેપા ધારજી ॥ ચૈત્રી પૂનમને દિન આગમ, આરાધો ભવિ પ્રાણીજી ॥ આતમ નિર્મલતા વર ભાવો, કતક ફલ જીમ પાણીજી. ॥ ૩ ॥ શત્રુંજય સેવાનો રસિયો, વસિ-

યો ભવિ જન ચિત્તેજી ॥ ચઉવિહ સંઘનાં વિ-
ઘન હરેવા, ઉદ્યત અતિશય નિત્તેજી ॥ કવડ
યક્ષ જિન શાસન મંડપે, મંગલવેલિ વધારો
જી ॥ શ્રી વિજયરાજ સૂરીશ્વર સેવક, સફલ
કરો અવતારોજી ॥ ૪ ॥

૨

શત્રુંજય મહિમા, પ્રગટયો જેહથી સાર ॥
ચૈત્રી પૂનમ દિન, આપ્યો એહ ઉદાર ॥ રિ-
સહેસર સેવા, શિર વહો ધરી આણંદ ॥
તિહુઅણ ભવિ કૈરવ,[૫] વિપિન વિકાશન ચંદ
॥ ૧ ॥ જિનવર ઉપદેશે, ભરતાદિક નૃપ છેક ॥
શત્રુંજય શીખરે, ચૈત્ય કરાવ્યાં અનેક ॥ તે
જીન આરાધો, ભક્તિ ધરી અતિ છેક ॥
આતમ અનુભાવી, વાધે વૃદ્ધિ વિશેષ
॥ ૨ ॥ શત્રુંજય સિહરે, સમોસર્યા જિનરાજ ॥
આગમ નિસુણીને, ચૈત્રી તપ કરો સાર ॥ પું-
ડરિક મુનિસર પરે, લહેશો જય જયકાર ॥

---

૫ ચંદ્રવિકાશી કમળનું વન.

॥ ૩ ॥ ગોમુખ ચક્કેશરી, શાસન ચિંતાકારી ॥ રિસહેસર સેવા, રસિકવસે સુખધારા ॥ ॥ વિમલાચલ સેવક, વિઘન નિવારો માઈ॥ શ્રી વિજયરાજ સૂરિ, શિષ્ય કહે ચિત્ત લાઇ ॥ ૪॥

૩

શ્રી શત્રુંજય મંડણ, રિસહ જિણેસર દેવ ॥ સુર નર વિદ્યાધર, સારે જેહની સેવ ॥ સિદ્ધાચલ શિખરે, સોહાકર શ્રૃંગાર ॥ શ્રી નાભિ નરેસર, મરૂદેવી રો મલ્હાર ॥ ૧ ॥ એ તીરથ જાણી, જિન ત્રેવિશ ઉદાર ॥ એક નેમ વિના સવિ, સમવસર્યા સુખકાર ॥ ગિરિ કડણે આવી, પહોતા ગઢ ગિરનાર ॥ ચૈત્રી પૂનમ દિને, તે વંદૂ જયકાર ॥ ૨ ॥ જ્ઞાતાધર્મકથાંગે, અંતગડ સૂત્ર મઝાર ॥ સિદ્ધાચલ સિધ્યા, બોહલા બહુ અણગાર ॥ તે માટે એ ગિરિ, સવિ તીરથ શિરદાર ॥ જિણ ભેટે થાવે, સુખ સંપત્તિ વિસ્તાર ॥ ૩ ॥ ગોમુખ ચક્કેસરી, શાસનની રખવાલી ॥ એ

તીરથ ફેરી, સાન્નિધ્ય કરે સંભાલી ॥ ગિરૂઓ જસ મહિમા, સંપ્રતિ કાળે જાસ ॥ શ્રી જ્ઞાનવિમળસૂરિ, નામે લીલ વિલાસ ॥ ૪ ॥

૪

પ્રણમો ભવિયો રિસહ જિણેસર, શત્રુંજય કેરો રાયજી ॥ વૃષભ લંછન જસ ચરણ સોહે, સોવન વરણી કાયજી ॥ ભરતાદિક શત પુત્રતણો જે, જ[૧]નક અયોધ્યા રાયજી ॥ ચૈત્રી પૂનમને દિન જેહના, મહોટા મહોત્સવ થાયજી ॥ ૧ ॥ અષ્ટાપદ ગિરિ શિવપદ પામ્યા, શ્રી રિસહેસર સ્વામીજી ॥ ચંપાયે વસુપુજ્ય નરેસર, નંદન શિવ ગતિ ગામીજી ॥ વીર અપાપાપુર ગિરનારે, સિધ્ધા નેમ જિણંદાજી ॥ વીશ સમેતગિરિ શિખરે પહોતા, એમ ચોવીશે વંદાજી ॥ ૨ ॥ આગમના ગમતા પરે જાણો, સવિ વિષનો કરે નાશજી ॥ પાપ તાપ વિષ દૂરે કરવા, નિશિ દિન જેહ

---

૧ પિતા—ઋષભદેવ.

ઉપાસેજી ॥ મમતા કુંચૂકી કીજે અલગી, નિર્વિષતા આદરીયેજી ॥ ઇણિપરે સહજથકી ભવ તરીયે, જિમ શિવસુંદરી વરીએજી ॥ ॥ ૩ ॥ કવડ જક્ષ પ્રત્યક્ષ થઈને, જેહના [૨]પરતા પૂરેજી ॥ દોહગ દુર્ગતિ દુર્જનનો ડર, સંકટ સઘલાં ચૂરેજી ॥ દિન દિન દોલત દીપે અધિકી, જ્ઞાનવિમલ ગુણ નૂરજી ॥ જીતતણાં નિશાન વજાવો, બોધિબીજ ભરપૂરજી ॥ ૪ ॥

૫

સવિ મલિ કરી આવો, ભાવના ભવ્ય ભાવો ॥ વિમલગિરિ વધાવો, મોતીયાં થાળ લાવો ॥ જો હોય શિવ જાવો, ચિત્ત તો વાત ભાવો ॥ ન હોય દુશ્મન દાવો, આદિ પૂજા રચાવો ॥ ૧ ॥ શુભ કેશર ઘોલી, માંહે કર્પૂર ચોલી ॥ પહેરી સિત પટોળી, વાસીયે ગંધ ધૂલી ॥ ભરી પુષ્કર નોલી, ટાલિયે દુઃખ હોલી ॥ સવિ જિનવર ટોલી, પૂજિ-

---

૨ વાચ્છિત.

યે ભાવ ભોગી ॥ ૨ ॥ શુભ અંગ અગ્યાર, તેમ ઉપાંગ બાર ॥ વળી મૂળ સૂત્ર ચાર, નંદી અનુયોગદ્વાર ॥ દશ પયન્ના ઉદાર, છેદ ષટ વૃત્તિ સાર ॥ પ્રવચન વિસ્તાર, ભાષ્ય નિર્યુક્તિ સાર ॥ ૩ ॥ જય જય જયનંદા, જૈનદૃષ્ટિ સુરિંદા ॥ કરે પરમાનંદા, ટાળતા દુઃખ દંદા ॥ જ્ઞાનવિમળ સૂરિંદા, સાધ્ય મા-કંદ કંદા ॥ વર વિમળ ગિરિંદા, ધ્યાનથી નિત્ય ભદ્રા ॥ ૪ ॥

૬

ત્યાશી લાખ પૂરવ ઘરવાસે, વસીયા પરિકર યુક્તાજી ॥ જનમ થકી પણ દેવતરૂ ફૂલ, ક્ષીરોદધિ જળ ભોક્તાજી ॥ મઈસુઅ ઓહિ નાણુ સંયુત્ત, નયણ વયણ કજ ચંદા જી ॥ ચાર સહસશું દીક્ષા શીક્ષા, સ્વામી ઋષભ જિણંદાજી ॥ ૧ ॥ મનપર્યવ તવ નાણ ઉપન્યું, સંયત લિંગ સહાવાજી ॥ અઢિય દ્વીપમાં સન્નિ પંચેંદ્રિય, જાણે મનો-ગત ભાવાજી ॥ દ્રવ્ય અનંતા સૂક્ષ્મ તીરછી

અઢારશેં ખિત્ત ઠાયાજી ॥ પલિય અસંખ્ય ભાગ ત્રિકાલિક, દ્રવ્ય અસંખ્ય પરજાયાજી ॥ ૨ ॥ ઋષભ જિણેસર કેવળ પામી, રયણ સિંહાસણ ઠાયાજી ॥ અનભિલાપ્ય અભિલાપ્ય અનંતા, ભાગ અનંત ઉચ્ચરાયાજી ॥ તાસ અનંતમે ભાગે ધારી, ભાગ અનંતે સૂત્રજી ॥ ગણધર રચિયાં આગમ પૂજી, કરીયે જનમ પવિત્રજી ॥ ૩ ॥ ગોમુખ જક્ષ ચક્કેસરી દેવી, સમકિત શુદ્ધ સોહાવેજી ॥ આદિ દેવની સેવ કરંતી, શાસન શોભ ચઢાવેજી ॥ શ્રદ્ધા સંયુત જે વ્રતધારી, વિઘન તાસ નિવારેજી ॥ શ્રી શુભવીરવિજય પ્રભુ ભગતે, સમરે નિત્ય સવારેજી ॥ ૪ ॥

૭

શાંતિ સુહંકર સાહિબો, સંયમ અવધારે ॥ સુમતિને ઘરે પારણું, ભવપાર ઉતારે ॥ વિચરંતા અવની તળે, તપ ઉગ્ર વિહારે ॥

૧ પર્યાયો.

જ્ઞાન ધ્યાન એક તાનથી, તિર્યંચને તારે ॥ ૧ ॥ પાસ વીર વાસુપૂજ્યને, નેમ મલ્લિ કુમારી ॥ રાજ્યવિહૂણા એ થયા, આપે વ્રતધારી ॥ શાંતિનાથ પ્રમુખા સવિ, લહી રાજ્ય નિવારી ॥ મલ્લિ નેમ પરણ્યા નહિ, બીજા ઘરબારી ॥ ૨ ॥ કનક કમળ પગલાં ઠવે, જગ શાંતિ કરીજે ॥ રયણ સિંહાસન બેસીને, ભલી દેશના દીજે ॥ યોગાવંચક પ્રાણિયા, ફળ લેતાં રીઝે ॥ પુષ્કરાવર્તના મેઘમાં, મગશેર[2]લ ન ભીંજે ॥ ૩ ॥ ક્રોડવદન શુકરારૂઢો, શ્યામરૂપે ચાર ॥ હાથ બીજોરૂં કમલ છે, દક્ષિણ કર સાર ॥ જક્ષ ગરૂડ વામ [3]પાણીએ, નકુલાક્ષ વખાણે ॥ નિર્વાણીની વાત તો, કવિ વીર તે જાણે ॥ ૪ ॥

અથ શ્રી નેમિનાથની સ્તુતિ.

દુરિત ભય નિવારં, મોહ વિધ્વંસકારં ॥

---

૨ મગશેલીઓ પત્થર. ૩ ડાબે હાથે.

ગુણવંત અવિકારં, પ્રાપ્ત સિદ્ધિ સુદારં ॥ જિ-
નવર જયકારં, કર્મ સંકલેશ હારં ॥ ભવ
જલનિધિ તારં, નૌમિ નેમી કુમારમ્ ॥ ૧ ॥
અડ જીનવરમાતા, સિદ્ધિ સૌધે પ્રયાતા ॥
અડ જિનવર માતા, સ્વર્ગ ત્રીજે વિખ્યાતા ॥
અડજિન વરમાતા, પ્રાપ્ત માહેંદ્ર સ્થાના ॥
ભવ ભય જિન ત્રાતા, સંતને સિદ્ધિ દાતા ॥
॥ ૨ ॥ ઋષભ જનક જાવે, નાગ સુરભાવ
પાવે ॥ ઇશાન સગ કહુંવે, શેષ કાંતા સમાવે ॥
પદમાસન સુહાવે, નેમ આધંત પાવે ॥
શેષ કાઉસ્સગ્ગ ભાવે, સિદ્ધિ સૂત્રે પઠાવે ॥
॥ ૩ ॥ વાહન પુરૂષ જાણી, કૃષ્ણવર્ણે પ્રમા-
ણી ॥ ગોમેધને પદ્દપાણી, સિંહ બેઠી વરા-
ણી ॥ તનુ કનક સમાણી, અંબિકા ચાર
પાણી ॥ નેમ ભગતિ ભરાણી, વીર વિજયે
વખાણી ॥ ૪ ॥

અથ શ્રી પાર્શ્વનાથજીની સ્તુતિ.

પાસ જિણંદા વામાનંદા, જબ ગરભે ફૂ-

લી ॥ સુપના હવે અર્થ વિશેષે, કહે મઘ- વા મલી ॥ જિનવર જાયા સુર હુલરાયા, હુવા રમણિ પ્રિયે ॥ નેમી રાજી ચિત્ત વિ- રાજી, વિલોકિત વ્રત લીયે ॥ ૧ ॥ વીર એ- કાકી ચાર હજારે, દીક્ષા ધુર જિનપતિ ॥ પા સને મલ્લિ ત્રય[૪] શત સાથે, બીજા સહુસે વ્રતી ॥ ષટ શત સાથે સંયમ ધરતા, વાસુ- પૂજ્ય જગ ધણી ॥ અનુપમ લીલા જ્ઞાન ર- સીલા, દેજો મુજને ઘણી ॥ ૨ ॥ જિનમુખ દીઠી વાણી મીઠી, સુર તરૂ વેલડી ॥ દ્રાખ વિહાસે ગઇ વનવાસે, પીલે રસ સેલડી ॥ સાકર સેતી તરણા લેતી, મુખે પશુ ચાવતી ॥ અમૃત મીઠું સ્વર્ગે દીઠું, સુરવધૂ ગાવતી ॥ ૩ ॥ ગજ મુખ દક્ષો વામન યક્ષો, મસ્તકે ફણાવલી ॥ ચાર તે બાંહી, કચ્છપ[૫] વાહી, કાયા જસ શામળી ॥ ચઉ કર પ્રૌઢા નાગા- રૂઢા, દેવી પદ્માવતી ॥ સોવન કાંતિ પ્રભુ ગુ ણ ગાતી, વીર ઘરે આવતી ॥ ૪ ॥

---

૪ ત્રણશેં. ૫ કાચબાના વાહનવાળી.

અથ શ્રી વીરજીન સ્તુતિ.

વીર જગત્પતિ જન્મજ થાવે, નંદન નિશ્ચિત શિખર રહાવે, આઠ કુમારી ગાવે ॥ આઠ ગજદંતા હેઠે વસાવે, રૂચક ગિરીથી છત્રીશ જાવે, દ્વીપ રૂચક ચઉભાવે ॥ છપ્પન દિગ્‌કુમરી હુલશાવે, સૂતી[1] કરમ કરી નિજ ઘર પાવે, શક્ર સુઘોષા વજાવે ॥ સિંહનાદ કરિ જયોતિષી આવે, ભવન વ્યંતર શંખ પડહે મિલાવે, સુરગિરિ જન્મ મહ્હાવે ॥ ૧ ॥ ઋષભ તેર શશિ સાત કહીજે, શાંતિનાથ ભવ બાર સુણીજે, મુનિસુવ્રત નવ કીજે ॥ નવ નેમીશ્વર નમન કરીજે, પાસ પ્રભુના દસ સમરીજે, વીર સત્તાવીશ લીજે ॥ અજિતાદિક જિન શેષ રહીજે, ત્રણ્ય ત્રણ્ય ભવ સઘળે ઠવીજે, ભવ સમકિતથી ગણીજે॥ જિનનામ બંધ નિકાચિત કીજે, ત્રીજે ભવ તપ ખંતી ધરીજે, જિનપદ ઉદયે સીઝે ॥૨॥

---

૧ સુવાવડ.

આચારાંગ આદે અગ અગ્ચાર, ઉવવાઈ આદે ઉપાંગ તે બાર, દશ પયંન્ના સાર ॥ ૭ છેદ સૂત્ર વિચિત્ર પ્રકાર, ઉપગારી મૂલ સૂત્ર તે ચાર, નંદિ અનુયોગ દ્વાર ॥ એ પીસ્તાલીશ આગમ સાર, સુણતાં લહીયે તત્ત્વ ઉદ્ધાર, વસ્તુ સ્વભાવ વિચાર ॥ વિષયભુજંગિની વિષ અપહાર, એ સમો મંત્ર ન કો સંસાર, વીરશાસન જયકાર ॥ ૩ ॥ નકુલ બીજોરૂં હાથ કર ઝાલી, માતંગ સુર શામ કંતી તે-[2]જાલી, વાહન ગજ શૂંઢાલી ॥ સિંહ ઉપર બેઠી રઢીયાળી, સિદ્ધાયિકા દેવી લટકાળી, હરિતાભા ચાર ભુજાલી ॥ પુસ્તક અભયા જમણે ઝાલી, માતુલિંગ ને વીણા રસાળી, વામ ભુજા નહિં ખાલી ॥ શુભ ગુરૂ ગુણ પ્રભુ ધ્યાન ઘટાળી, અનુભવ નેહશું દેતી તાલી, વીર વચન ટંકશાળી ॥ ૪ ॥

---

૨ તેજસ્વી.

અથ પંડિત શ્રી વીરવિજય જીકૃત શ્રી શત્રુંજય મહિમાગર્ભિત નવાણું પ્રકારી પૂજા પ્રારંભ.

॥ દોહા ॥

॥ શ્રીશંખેશ્વર પાસજી, પ્રણમી શુભ-ગુરૂ પાય ॥ વિમલાચલ ગુણ ગાયશું, સમરી શારદ માય ॥ ૧ ॥ પ્રાયે એ ગિરિ શાશ્વતો, મહિમાનો નહિં પાર, પ્રથમ જિણંદ સમો-સર્યા, પૂર્વ નવાણું વાર ॥ ૨ ॥ અઢીય દ્વીપમાં એસમો, તીર્થ નહી ફલદાય, કલિ યુગકલ્પતરૂ વડો, મુક્તાફલશું વધાય ॥ ૩ ॥ યાત્રા નવાણુ જે કરે, ઉત્કૃષ્ટે પરિણામ, પૂજા નવાણું પ્રકારની, રચતાં અવિચલ ધામ ॥૪॥ નવકલશે અભિષેક નવ, એમ એકાદશ વાર, પૂજાદીઠ શ્રીફલ પ્રમુખ, એમ નવાણું પ્રકાર ॥૫॥

॥ પૂજા ॥ ઢાલ, જુંબખડાની દેશી ॥

॥ યાત્રા નવાણું કરીયેં સલુણા, કરિયેં પંચ સનાત ॥ સુનદાકો કત નમો ॥ ગણુણું લખ નવકાર ગણુી જેં, હોય અઠમ છઠ સાત ॥ ॥ સુ૦ ॥ ૧ ॥ રથ યાત્રા પ્રદક્ષિણા દીજેં પૂજા નવાણું પ્રકારે ॥ સુ૦ ॥ ધુપ દીપ ફુલ નૈવેદ્ય મૂકી, નમિયેં નામ હજાર ॥ સુ૦ ॥ ॥ ૨ ॥ આઠ અધિક શત ટુંક ભલેરાં, મહો ટાં તિહાં એકવીશ ॥ સુ૦ ॥ શત્રુંજયગિરિ ટુંક એ પહેલું, નામ નમો નિશદીસ ॥ સુ૦॥ ॥ ૩ ॥ સહસ અધિક અઠ મુનિવર સાથે, બાહુબલી શિવઠામ ॥ સુ૦ ॥ બાહુબલી ટુંક નામ એ બીજું, ત્રીજું મરૂદેવી નામ ॥ ॥ સુ૦ ॥ ૪ ॥ પુંડરિકગિરિ નામ એ ચોથું, પાંચ કોડી મુનિ સિદ્ધ ॥ સુ૦ ॥ પાંચમું ટુંક રેવત ગિરિ કહિયેં, તેણે એ નામ પ્રસિદ્ધ ॥ સુ૦ ॥ ૫ ॥ વિમલાચલ સિદ્ધરાજ ભગીરથ, પ્રણમીજે સિદ્ધ ક્ષેત્ર ॥ સુ૦ ॥ છ-રીપાળી એણે ગિરિ આવી, કરિયે જન્મ

પવિત્ર ॥સુ૦॥ ૬॥ પૂજાયે પ્રભુ રીજવું રે, સાધું કાર્ય અનેક ॥ સુ૦ ॥ શ્રીશુભવીર હૃદયમાં વસજો, અલબેલા ઘડી એક ॥સુ૦॥૭॥

॥ અથ કાવ્યં ॥ દ્રુતવિલંબિતવૃત્તમ્ ॥

॥ ગિરિવરં વિમલાચલનામકં, ઋષભમુખ્યજીનાં ઘ્રિપવિત્રિતં ॥ હૃદિ નિવેશ્ય જલૈર્જિનપૂજનં, વિમલમા કરોમિ નિજાત્મકં ॥ ॥ ૧ ॥ એ કાવ્ય પ્રત્યેક પૂજા દીઠ કહેવું ॥

॥ અથ મંત્રઃ ॥

॥ૐ હ્રીં શ્રીં ॥ પરમ પુરુષાય પરમેશ્વરાય, જન્મજરામૃત્યુનિવારણાય શ્રીમતે જિનેંદ્રાય, જલાદિકં યજામહે સ્વાહા ॥ એ મંત્ર પણ પ્રત્યેક પૂજા દીઠ કહેવો ॥ ઇતિ પ્રથમ પૂજાભિષેકે ઉત્તરપૂજા સમા૦ ॥

॥ અથ દ્વિતીયપૂજા પ્રારંભઃ ॥

॥ દોહા ॥

॥ એકેકું ડગલું ભરે, ગિરિસન્મુખ ઉજમાળ॥
કોડિ સહસ ભવનાં કર્યાં, પાપ ખપે તતકાલ ॥૧ ॥

૯૯ । રાગ પૂર્વી ॥ ઘડી ઘડી સાંભરે ॥
॥ શાંતિ સલુણા ॥ એ દેશી ॥

॥ ગિરિવર દરિસણ વિરલા પાવે, પૂરવ સંચિત કર્મ ખપાવે ॥ ગિરિ૦ ॥ ઋષભ જિનેશ્વરપૂજા રચાવે, નવનવે નામે ગિરિગુણ ગાવે ॥ ગિરિ૦ ॥ ૧ ॥ એ આંકણી ॥ સહસ્ત્ર કમલને મુક્તિનિલય ગિરિ, સિદ્ધાચલ શતકૂટ કહાવે ॥ ગિરિ૦ ॥ ઢંક કદંબને કોડિ નિવાસો, લોહિત તાલધ્વજ સુર ગાવે ॥ ॥ ગિરિ૦ ॥ ૨ ॥ ઢંકાદિક પંચ કૂટ સજીવન સુર નર મુનિ મલી નામ થપાવે ॥ ગિરિ૦ ॥ રયણખાણ જડી બૂટી ગુફાઓ, રસકૂંપિકા ગુરૂ ઇહાં બતાવે ॥ ગિરિ૦ ॥ ૩ ॥ પણ પુણ્યવંતા પ્રાણી પાવે, પુણ્ય કારણ પ્રભુપૂજા રચાવે ॥ ગિરિ૦ ॥ દશ કોડી શ્રાવકને જમાડે, જૈન તીર્થ યાત્રા કરી આવે ॥ ગિરિ૦ ॥ ૪ ॥ તેથી એક મુનિ દાન દિયંતાં, લાભ ઘણો સિદ્ધાચલ થાવે ॥ ગિરિ૦ ॥ ચંદ્રશેખર નિજ

ભગિની ભોગી, તે પણ એ ગિરિ મોક્ષે જાવે ॥ ગિરિ૦ ॥ ૫ ॥ ચાર હત્યારા નર પરદારા, દેવ ગુરૂદ્રવ્ય ચોરી ખાવે ॥ ગિરિ૦ ॥ ચૈત્રી કાર્તિકી પૂનમ યાત્રા, તપ જપ ધ્યાનથી પાપ જલાવે ॥ ગિરિ૦ ॥ ૬ ॥ ઋષભસેન જિન આદે અસંખ્યા, તીર્થંકર મુગતિસુખ પાવે ॥ ॥ ગિરિ૦ ॥ શિવવહૂ વરવા મંડપ એ ગિરિ, શ્રીશુભવીર વચન રસ ગાવે ॥ ગિરિ૦ ॥૭॥

॥ કાવ્યં ॥ ગિરિવરં૦ ॥

॥ અથ મંત્રઃ ॥

॥ ૐ ર્હીં શ્રી ॥ પરમ૦ ॥ ઇતિ દ્વિતીયાભિષકે ઉત્તરપૂજા સમાપ્તા ॥ ૨ ॥

॥ અથ તૃતીયપૂજા પ્રારંભઃ ॥

॥ દોહા ॥

॥ નેમિ વિના ત્રેવીશ પ્રભુ, આવ્યા વિમલગિરિંદ ॥ ભાવી ચોવીશી આવશે, પદ્મનાભાદિ જિણંદ ॥ ૧

॥ ઢાલ ॥ મનમોહન મેરે ॥ એ દેશી ॥

॥ ધન ધન તે જગ પ્રાણિયા, મનમોહન મેરે ॥ કરતા ભક્તિ પવિત્ર ॥ મ૦ ॥ પુણ્યરાશિ મહાબલ ગિરિ ॥ મ૦ ॥ દૃઢશક્તિ શતપત્ર ॥ મ૦ ॥૧॥ વિજયાનંદ વખાણિયે ॥ મ૦ ॥ ભદ્રંકર મહાપીઠ ॥મ૦॥ સુરગિરિ મહાગિરિ પુણ્યથી ॥ મ૦ ॥ આજ મેં નજરે દીઠ ॥ મ૦ ॥ ૨ ॥ એંશી યોજન પ્રથમારકે[1] ॥ મ૦ ॥ સિત્તેર સાઠ પચાસ ॥ મ૦ ॥ બાર યોજન સાત હાથનો ॥ મ૦ ॥ છઠ્ઠે પોહોળો પ્રકાશ ॥મ૦॥ ૩ ॥ પંચમ કાળે પામવો ॥ મ૦ ॥ દુલહો પ્રભુદેદાર ॥ મ૦ ॥ એકેંદ્રિય વિકલેંદ્રિમાં ॥ મ૦ ॥ કાઢયો અનંતો કાલ ॥ મ૦ ॥ ૪ ॥ પંચેંદ્રિય તિર્યંચમાં ॥ મ૦ ॥ નહીં સુખનો લવલેશ ॥ મ૦ ॥ ઘૂણાક્ષર ન્યાયે લહ્યો ॥ મ૦ ॥ નરભવ ગુરૂ ઉપદેશ ॥ મ૦ ॥ ૫ ॥ બહુશ્રુત ચરણની સેવના ॥ મ૦ ॥ વસ્તુધર્મ

---

૧ પહેલે આરે.

ઓલખાણ ॥ મ૦ ॥ આતમસ્વરૂપ રમણે રમે ॥ મ૦ ॥ ન કરે જૂઠ ડફાણ ॥ મ૦ ॥ ૬ ॥ કારણે કારજ નીપજે ॥ મ૦ ॥ દ્રવ્ય તે ભાવ નિમિત્ત ॥ મ૦ ॥ નિમિત્તવાસી આતમા ॥ મ૦ ॥ બાવના ચંદન શીત ॥ મ૦ ॥ ૭ ॥ અન્વયવ્યતિરેકે કરી ॥ મ૦ ॥ જિનમુખ દરશનરંગ ॥ મ૦ ॥ શ્રી શુભવીર સુખા સદા ॥ મ૦ ॥ સાધક કિરિયા અસંગ ॥ મ૦ ॥ ૮ ॥

॥ કાવ્યં ॥ ગિરિવરં૦ ॥

॥ અથ મંત્રઃ ॥

॥ ૐ હ્રીં શ્રીં ॥ પરમ૦ ॥ ઇતિ તૃતીયાભિષેકે ઉત્તરપૂજા સમાપ્તા ॥ સર્વગાથા ॥૩૨॥

॥ અથ ચતુર્થપુજા પ્રારંભઃ ॥

॥ દોહા ॥

શેત્રુંજી નદી ન્હાઇને, મુખ બાંધી મુખકોશ ॥ દેવયુગાદિ પૂજીયે, આણી મન સંતોષ ॥ ૧ ॥

॥ ઢાલ ॥ અની હાંરે વહાલોજી વાયે છે વાંસળી રે ॥ એ દેશી ॥

॥ અની હાંરે વહાલો વસે વિમલાચલે રે, જિહાં હુઆ ઉદ્ધાર અનંત ॥ વા૦ ॥ ॥ અ૦ ॥ વહાલાથી નહિ વેગલા રે, મુને વહાલો સુનંદાનો કંત ॥ વા૦ ॥ ૧ ॥ અ૦ ॥ આ અવસર્પિણી કાલમાં રે, કરે ભરત પ્રથમ ઉદ્ધાર ॥ વા૦ ॥ અ૦ ॥ બીજો ઉદ્ધાર પાટ આઠમે રે, કરે દંડવિરજ ભૂપાલ ॥ વા૦ ॥ ॥ ૨ ॥ અ૦ ॥ સીમંધર વચણા સુણી રે, ત્રીજો કરે ઈશાનેંદ્ર ॥ વા૦ ॥ અ૦ ॥ સાગર એક કોડી અંતરે રે, ચોથો ઉદ્ધાર માહેંદ્ર ॥ વા૦ ॥ ૩ ॥ અ૦ ॥ દશ કોડી વલી સાગરે રે, કરે પંચમ પંચમ[1] ઇંદ્ર ॥ વા૦ ॥ ॥ અ૦ ॥ એક લાખ કોટી સાગરે રે, ઉદ્ધાર કરે ચમરેંદ્ર ॥ વા૦ ॥ ૪ ॥ અ૦ ॥ બત્રીસ સાગર ઉદ્ધાર તે સાતમો રે, આઠમો વ્યંતરેંદ્રનો

---

૧ બ્રહ્મેંદ્ર.

સાર ॥ વા૦ ॥ અ૦ ॥ તે અભિનંદન ચંદ્ર- પ્રભુસગે રે, કરે ચદ્રજસા ઉદ્ધાર ॥ વા૦ ॥ ॥ ૫ ॥ અ૦ ॥ નંદન શાંતિજિણંદના રે, ચક્રાયુધ દશમ ઉદ્ધાર ॥ વા૦ ॥ અ૦ ॥ અ- ગીયારમો રામચંદ્રનો રે, બારમો પાંડવનો ઉ- દ્ધાર ॥ વા૦ ॥ ૬ ॥ અ૦ ॥ વીશ કોડિ મુ- નિ સાથે પાંડવા રે, ઇહાં વરિયા પદ મહા- નંદ ॥ વા૦ ॥ અ૦ ॥ મહાનંદ કર્મસૂડણ કે- લાશ છે રે, પુષ્પદંત જયંત આનંદ ॥ વા૦ ॥ ॥ ૭ ॥ અ૦ ॥ શ્રીપદ હસ્તગિરિ શાશ્વતો રે, એ નામ તે પરમ નિધાન ॥ વા૦ ॥ અ૦ ॥ શ્રી શુભવીરની વાણીયે રે, ધરી કાન કરો બહુમાન ॥ વા૦ ॥ ૮ ॥

॥ કાવ્યં ॥ ગિરિવરં૦ ॥

॥ અથ ॥ મંત્રઃ ॥

॥ ૐ હ્રીં શ્રીં ॥ પરમ૦ ॥ ઇતિ ચતુર્થા- ભિષેકે ઉત્તરપૂજા સમાપ્તા ॥ સર્વગાથા ॥૪૧॥

॥ અથ પંચમપૂજા પ્રારંભઃ ॥

॥ દોહો ॥

ચોથે આરે એ થયા, સવિ મહોટા ઉદ્ધાર ॥ સૂક્ષ્મ ઉદ્ધાર વચ્ચે થયા, કહેતાં નાવે પાર ॥ ૧ ॥

॥ ઢાળ ॥ તેજે તરણિથી વડો રે ॥

॥ એ દેશી ॥

સંવત એક અઠ્ઠોતરે રે, જાવડશાનો ઉદ્ધાર ॥ ઉદ્ધરજો મુજ સાહિબા રે, નાવે ફેરી સંસાર હો જિનજી ॥ ભક્તિ હૃદયમાં ધારજો રે, અંતર વૈરી વારજો રે, તારજો દીન દયાળ ॥ ૧ ॥ એ આંકણી ॥ બાહડમંત્રીયે ચૌદમો રે, તીરથે કર્યો ઉદ્ધાર ॥ બાર તેરોત્તર વર્ષમાં રે, વશ શ્રીમાળી સાર હો જિનજી ॥ ભક્તિ૦ ॥ ૨ ॥ સંવત તેર એકોત્તરે રે, સમરો શા ઓશવાળ ॥ ન્યાયદ્રવ્યવિધિ શુદ્ધતા રે, પન્નરમો ઉદ્ધાર હો જિનજી ॥ ભક્તિ૦ ॥ ૩ ॥ પન્નરસે સત્યાશીયે રે, સોલમો એ ઉદ્ધાર ॥ કર્મશાયે કરાવીયો રે, વરતે

છે જય જયકાર હો જિનજી ॥ ભક્તિ૦ ॥૪।
સૂરિ દુપ્પસહ ઉપદેશથી રે, વિમળવાહન-
ભૂપાળ ॥ છેલ્લો ઉદ્ધાર કરાવશે રે, સાસય-
ગિરિ ઉજમાળ હો જિનજી ॥ ભક્તિ૦ ॥૫॥
ભવ્યગિરિ સિદ્ધશેખરો રે, મહાજસ ને મા-
લ્યવંત ॥ પૃથ્વીપીઠ દુઃખહર ગિરિ રે, મુ-
ક્તિરાજ મણિકંત હો જિનજી ॥ ભક્તિ૦ ॥૬॥
મેરૂ મહીધર એ ગિરિ રે, નામે સદા સુખ
થાય ॥ શ્રીશુભવીરને ચિત્તથી રે, ઘડીયનમેં
મહેલ્લણુ જાય હો જિનજી ॥ ભક્તિ૦ ॥ ૭ ॥

॥ કાવ્યં ॥ ગિરિવરં ॥

॥ અથ મંત્રઃ ॥

॥ ૐ હ્રીઁ શ્રીઁ ॥ પરમ૦ ॥ ઇતિ પંચમા-
ભિષેકે ઉત્તરપૂજા સમાપ્તા ॥ સર્વગાથા ॥૪૯॥

॥ અથ ષષ્ઠપૂજા પ્રારંભઃ ॥

॥ દોહા ॥

સિદ્ધાચલ સિદ્ધિ વર્યા, ગૃહિ મુનિલિંગે
અનંત ॥ આગે અનંતા સિજઝશે, પૂજો ભવિ
ભગવંત ॥ ૧ ॥

॥ ઢાળ ॥ ચતુરેમેં ચતુરી કોણ જગતકી ॥
॥ મોહુની ॥ એ દેશી ॥

સખરેમેં સખરી કોણ, જગતકી મોહુની॥ ઋષભ જિનંદકી પડિમા, જગતકી મોહુની ॥ રયણમય મૂર્ત્તિ ભરાઈ, જગતકી મોહુની ॥ હાંહાંરે જગ૦ ॥ પ્યારે લાલ, જગતકી મો· હુની ॥ એ આંકણી ॥ ભરતે ભરાઇ સોય, પ્રમાના લે કરી ॥ કચનગિરિયે બેઠાઈ, દે· ખત દુનિયાં ઠરી ॥ હાંહાંરે દેખત૦ ॥ પ્યા૦ ॥ દેખ૦ ॥ ૧ ॥ સખરે૦ ॥ સાતમોદ્ધારમેં ચક્રીસગર, સુર ચિંતવી ॥ દુઃખમકાળ વિ· ચાર, ગુફામેં જા ઠવી ॥ હાંહાંરે ગુફા૦ ॥ પ્યા૦ ॥ ગુ૦ ॥ દેવ દેવી હર રોજ, પૂજનકું જાવતે ॥ પૂજાકો ઠાઠ બનાય, સાંચુ ગુણ ગા વતે ॥ હાંહાં રે સાંચુ૦ ॥ પ્યા૦ ॥ સાંચુ૦ ॥ ॥ ૨ ॥ સખરે૦ ॥ અપછરા ઘૂંઘટ ખોલકે, આગે નાચતે ॥ ગીત ગાન ઓર તાન, ખડા હરિ દેખતે ॥ હાંહાં રે ખડા૦ ॥પ્યારે૦॥ખ૦॥

જિનગુણ અમૃત પાનસેં, મગન ભઇ ઘડી ॥
ઠમ ઠમ ઠમકે પાઉ, બલૈયાં લે ખડી ॥ હાં
હાં રે બલૈ૦ ॥ પ્યા૦ બ૦ ॥ ૩ ॥ સખરે૦॥
યા રીત ભક્તિ મગનસેં, સુર સેવા કરે ॥
સુર સાન્નિધ્ય નર દર્શન, ભવ ત્રીજે તરે ॥
॥ હાંહાં રે ભવ૦ ॥ પ્યા૦ ॥ ભ૦ ॥ પશ્ચિમ
દિશા સોવન્ન, ગુફામેં આદહુતે ॥ તિને કંચન
ગિરિ નામકે, દુનિયાં બોલતે ॥ હાંહાં રે કે
દુનિ૦ ॥ પ્યા૦ ॥ દુ૦ ॥ ૪ ॥ સખરે૦
આનંદ ઘર પુણ્ય કંદ, જયાનંદ જાણીયે ॥
પાતાલમૂલ વિભાસ, વિશાળ બખાનીયે ॥
હાંહાં રે વિશા૦ ॥ પ્યારે૦ ॥ વિ૦ ॥ જગતા-
રણ અકલંક, એ તીરથ માનીયે ॥ શ્રી શુભ
વીર વિવેકે, પ્રભુકુ પીછાનીયે ॥ હાંહાં રે પ્ર
ભુ૦ ॥ પ્યા૦ ॥ પ્રભુ૦ ॥ ૫ ॥ સખરે૦ ॥
॥ કાવ્યં ॥ ગિરિવરં૦ ॥
॥ અથ મંત્રઃ ॥
॥ ॐ હ્રીં શ્રીં ॥ પરમ૦ ઇતિ ષષ્ઠાભિષેકે
ઉત્તરપૂજા સમાપ્તા ॥ સર્વ ગાથા ॥ ૫૪ ॥

॥ અથ સપ્તમપૂજા પ્રારંભઃ ॥

॥ દોહા ॥

નમિ વિનમિ વિદ્યાધરા, દોય કોડિ સુ- નિરાય ॥ સાથે સિદ્ધિવધૂ વર્યા, શત્રુંજય સુ- પસાય ॥ ૧ ॥

॥ ઢાલ ॥ સહસાવનમાં એક દિન

॥ સ્વામિ ॥ એ દેશી ॥

આવ્યાં છું[1] આશ ભર્યાં રે, વાલાજી અમે આવ્યાં છું આશભર્યાં ॥ એ આંકણી ॥ નમિ પુત્રી ચોસઠ મલીને, ઋષભ પાઉં પર્યાં ॥ કરજોડી વિનયે પ્રભુ આગે, એમ વયણાં ઉચ્ચર્યાં રે ॥ વા૦ ॥ ૧ ॥ નમિ વિનમી જે પુત્ર તુમારા, રાજ્યભોગ વિસર્યાં ॥ દિનદયાળે લીધો પામી, આજ લગે વિચર્યાં રે ॥ વા૦ ॥ ૨ ॥ બાહુશજય ઉમગી પ્રભુ પાસે, આવે કાજ સર્યાં ॥ અમે પણ તાતજી કારજ સાધ્યું, સાન્નિધ્ય આપ કર્યાં રે ॥ વા૦ ॥ ૩ ॥ એમ

---

૧ છીએ.

વહંતી પાગે ચઢંતી, અણુસણ ધ્યાન ધર્યાં॥ કેવળ પામી કર્મને વામી, જ્યોતસેં જ્યોતિ મિળ્યા રે ॥ વા૦ ॥ ૪ ॥ એક અવગાહને સિદ્ધ અનંતા, દુગ[1] ઉપયોગ વર્યાં ॥ ફરસિત દેશ પ્રદેશ અસંખિત, ગુણાકાર કર્યાં રે ॥ ॥ વા૦ ॥ ૫ ॥ અકર્મક મહાતીરથ હેમગિ-રિ, અનંતશક્તિ ભર્યાં ॥ પુરૂષોત્તમને પર્વત રાજા, જ્યોતીરૂપ ધર્યાં રે ॥ વ૦ ॥ ૬ ॥ વિલાસભદ્ર સુભદ્ર એ નામે, સુણતાં ચિત્ત ઠર્યાં ॥ શ્રીશુભવીર પ્રભુઅભિષેકે, પાતક દૂર હર્યાં રે ॥ વા૦ ॥ ૭ ॥

॥ કાવ્યં ॥ ગિરિવરં૦ ॥

॥ અથ મંત્ર ॥

॥ ૐ હ્રીં શ્રીં ॥ પરમ૦ ॥ ઇતિ સપ્તમા-સિદ્ધે ઉત્તરપૂજા સમાપ્તા ॥ સર્વગાથા ॥૬૩॥

॥ અથાષ્ટમપૂજા પ્રારંભઃ ॥

॥ દોહા ॥

દ્રાવિડને વારિખિલ્લજી, દશકોડી અણગા-

---

[1] કેવળજ્ઞાન અને દર્શન એ બે

૨ ॥ સાથે સિદ્ધિ વધૂ વર્યા, વંદૂં વારંવાર ॥ ॥ ૧ ॥

॥ ઢાળ ॥ તોરણ આઈ કયૂં ચલે રે ॥
॥ એ દેશી ॥

ભરતને પાટે ભૂપતિ રે, સિદ્ધિ વર્યા એણે ઠાય ॥ સલૂણા ॥ અસંખ્યાતા તિહાં લગે રે, હુઆ અજિત જિનરાય ॥ સલૂણા ॥ ૧ ॥ જેમ જેમ એ ગિરિ ભેટીયે રે, તેમ તેમ પાપ પલાય ॥ સ૦ ॥ અજિત જિનેશ્વર સાહિબો રે, ચોમાસુ રહિ જાય ॥ સ૦ ॥ જે૦॥ ॥ ૨ ॥ સાગરમુનિ એક કોડિશું રે, તોડ્યા કર્મના પાસ ॥ સ૦ ॥ પાંચ કોડિ મુનિરાજશું રે, ભરત લહ્યા શિવવાસ ॥ સ૦ ॥ જે૦ ॥ ॥ ૩ ॥ આદિથી ઉપકારથી રે, સત્તરકોડી સાથ ॥ સ૦ ॥ અજિતસેન સિદ્ધાચલે રે, ઝાલ્યો શિવવહૂ હાથ ॥ સ૦ ॥ જે૦ ॥ ૪ ॥ અજિતનાથ મુનિ ચૈત્રની રે, પૂનમે દશહજાર ॥ સ૦ ॥ આદિત્યયશા મુક્તિ વર્યા રે, એક લાખ અણગાર ॥ સ૦ ॥ જે૦ ॥ ૫ ॥

અજરામર ક્ષેમંકરૂ રે, અમરકેતુ ગુણકંદ ॥
॥ સ૦ ॥ સહસ્રપત્ર શિવકરૂ રે, કર્મક્ષય તમોકંદ ॥ સ૦ ॥ જે૦ ॥ ૬ ॥ રાજ રાજેશ્વર એ ગિરિ રે, નામ છે મંગલ રૂપ ॥ સ૦ ॥ ગિરિવર રજતરૂમંજરી રે, શીશ ચઢાવે ભૂપ ॥ સ૦ ॥ જે૦ ॥ ૭ ॥ દેવયુગાદિ પૂજતાં રે, કર્મ હોએ ચકચૂર ॥ સ૦ ॥ શ્રીશુભવીરને સાહિબા રે, રહેજો હેડા હજુર ॥ સ૦ ॥ જે૦ ॥ ૮ ॥

॥ કાવ્યં ॥ ગિરિવરં૦ ॥

॥ અથ મંત્રઃ ॥

॥ ૐ હ્રીં શ્રીં ॥ પરમ૦ ॥ ઇતિ અષ્ટમાભિષેકે ઉત્તરપૂજા સમાપ્તા ॥ સર્વગાથા ॥ ૭૨

॥ અથ નવમપૂજા પ્રારંભઃ ॥

॥ દોહા ॥

॥ રામ ભરત ત્રણુ કોડિશું, કોડિ મુનિ શ્રીસાર ॥ કોડિ સાઢિ આઠ શિવ વર્યા, સાંબ પ્રદ્યુમ્ન કુમાર ॥ ૧ ॥

॥ ઢાલ ॥ ઉચોને અલબેલો રે, કામણગારો કાનુડો ॥ એ દેશી ॥

સિદ્ધાચલશિખરે દીવો રે ॥ આદિશ્વર અલબેલો છે ॥ જાણુ દર્શન અમૃત પીવો રે ॥ આ૦ ॥ શિવ સોમજસાની લારે રે ॥આ ॥ તેર કોડિ મુનિ પરિવારે રે ॥ આ૦ ॥ સિ૦ ॥ ॥ ૧ ॥ કરે શિવરાંદરીનું આણું રે ॥આ૦॥ નારદજી લાખ એકાણું રે ॥ આ૦ ॥ વસુદેવની નારી પ્રસિદ્ધ રે ॥ આ૦ ॥ પાત્રીશ હજાર તે સિદ્ધિ રે ॥ આ૦ ॥ સિ૦ ॥ ૨ ॥ લખ બાવનને એક કોડિ રે ॥ આ૦ ॥ પંચાવન સહસને જોડી રે ॥ આ૦ ॥ સાતશેં સત્યોતેર સાધુ રે ॥ આ૦ ॥ પ્રભુ શાંતિ ચોમાસું કીધું રે ॥ આ૦ ॥ સિ૦ ॥ ૩ ॥ તવ એ વરિયા શિવનારી રે ॥ આ૦ ॥ ચૌદ સહસ મુનિ દમિતારી રે ॥ આ૦ ॥ પ્રદ્યુમ્નપ્રિયા અચંભી રે ॥ આ૦ ॥ ચૌંઆલિશશે વેદર્ભી રે ॥ આ૦ ॥ સિ૦ ॥ ૪ ॥ થાવચ્ચા પુત્ર હજારે રે ॥ આ૦ ॥ શુક પરિવ્રાજક એ

ધારે રે ॥ આ૦ ॥ સેલગ પણસય વિખ્યાતે રે ॥ આ૦ ॥ સુભદ્રમુનિ સયસાતે રે ॥ આ૦ ॥ ॥ સિ૦ ॥ ૫ ॥ ભવ તરિયા તેણે ભવતારણ રે ॥ આ૦ ॥ ગજચંદ્ર મહોદય કારણ રે ॥ ॥ આ૦ ॥ સુરકાંત અચલ અભિનંદા રે ॥ ॥ આ૦ ॥ સુમતિ શ્રેષ્ઠા ભયકંદા રે ॥આ૦॥ ॥ સિ૦ ॥ ૬ ॥ ઈહાં મોક્ષ ગયા કેઇ કોટી રે ॥ આ૦ ॥ અમને પણ આશા મોટી રે ॥ ॥ આ૦ ॥ શ્રદ્ધા સંવેગે ભરિયો રે ॥ આ૦ ॥ મેં મોટો દરિયો તરિયો રે ॥ આ૦ ॥ સિ૦॥ ॥ ૭ ॥ શ્રદ્ધાવિણ કુણ ઇહાં આવેરે ॥આ૦ ॥ લઘુ જલમાં કેમ તે નાવે રે ॥ આ૦ ॥ તેણે હાથ હવે પ્રભુ ઝાલો રે ॥ આ૦ ॥ શુભવી- રને હઇડે વહાલો રે ॥ આ૦ ॥ સિ૦ ॥ ૮ ॥

॥ કાવ્યં ॥ ગિરિવરં૦ ॥

॥ અથ મંત્રઃ ॥

॥ ૐ હ્રીં શ્રીં ॥ પરમં૦ ॥ ઇતિ નવમા ભિષેકે ઉત્તરપૂજા સમાપ્તા ॥ સર્વગાથા॥૮૧॥

॥ અથ દશમપૂજા પ્રારંભઃ ॥

॥ દોહા ॥

॥ કદંબ ગણધર કોડિશું, વળિ સંપ્રતિ જિનરાજ ॥ થાવચ્ચા તસ ગણધરૂ, સહુસશું સિદ્ધયાં કાજ ॥ ૧ ॥

॥ ઢાળ ॥ ધન્ય ધન્ય જિનવાણી ॥

॥ એ દેશી ॥

॥ એમ કેઈ સિદ્ધિ વર્યા મુનિરાયા, નામથી નિર્મળ કાયા રે ॥ એ તીરથ તારૂ ॥ જાલી મયાલીને ઉવયાલી, સિદ્ધયા અનશન પાલી રે ॥ એ૦ ॥ ૧ ॥ દેવકી પટ્ નંદન જીહાં સિદ્ધયા, આતમ ઉજ્જવલ કીધા રે ॥ ॥ એ૦ ॥ ઉજ્જવલગિરિ મહાપદ્મ પ્રમાણો, વેશ્વાનંદ વખાણો રે ॥ એ૦ ॥ ૨ ॥ વિજય ભદ્ર ને ઇંદ્ર પ્રકાશો, કહીયે કપર્દીવાસો રે ॥ એ૦ ॥ મુક્તિ નિકેતન કેવલદાયક, સ્વર્ગ-ગેરિ ગુણલાયક રે ॥ એ૦ ॥ ૩ ॥ એ નામે ભય સઘલા નાસે, જયકમલા ઘરવાસે રે ॥

॥ એ૦ ॥ શુકરાજા નિજ રાજયવિલાસી, ધ્યાન ધરે ષટ્ માસી રે ॥ એ૦ ॥ ૪ ॥ દ્રવ્ય સેવનથી સાજા તાજા, જેમ કુકડો ચંદ રાજા રે ॥ એ૦ ॥ ધ્યાતા ધ્યેય ધ્યાન પદ એકે, ભાવથી શિવફલ ટેકે રે ॥ એ૦ ॥ ૫ ॥ ડાલને છંડી બ્રહ્મને વળગો, જાણુ ન થાયે અલગો રે ॥ એ૦ ॥ મૂલ ઉર્ધ્વ અધ શાખા ચારે, છંદપુરાણે વિચારે રે ॥ એ૦ ॥ ૬ ॥ ઇંદ્રિય ડાલાં વિષય પ્રવાલાં, જાણંતા પણ બાલા રે ॥ એ૦ ॥ અનુભવ અમૃત જ્ઞાનની ધારા, જિનશાસન જયકારા રે ॥ એ૦ ॥ ૭ ॥ ચાર દોષ કિરિયા છંડાણી, યોગાવંચક પ્રાણી રે ॥ એ૦ ॥ ગિરિવર દર્શન ફરસન યોગે, સંવેદનને વિયોગે રે ॥ એ૦ ॥ ૮ ॥ નિર્જરતો ગુણ શ્રેણુ ચઢતો, ધ્યાનાંતર જઈ અડતો રે ॥ એ૦ ॥ શ્રીશુભવીર વસે સુખમોજે સિવસુંદરીની સેજે રે ॥ એ૦ ॥ ૯ ॥

॥ કાવ્યં ॥ ગિરિવરં૦ ॥

॥ અથ મંત્રઃ ॥

॥ ॐ હ્રીં શ્રીં ॥ પરમ૦ ॥ ઇતિ દશમાભિષેકે ઉત્તરપૂજા સમાપ્તા ॥ સર્વગાથા ॥૯૧॥

॥ અથ એકાદશપૂજા પ્રારંભઃ ॥

॥ દોહા ॥

॥ શત્રુંજય ગિરિમંડણો, મરૂદેવાનો નંદ ॥ યુગલા ધર્મ નિવારકો, નમો યુગાદિ જિણંદ ॥ ૧ ॥

॥ ઢાળ ॥ વીરકુંવરની વાતડી કેને કહિયે ॥ એ દેશી ॥

તીરથની આશાતના, નવિ કરીયે ॥ નવિ કરીયે રે નવિ કરિયે, ધુપધાન ઘટા અનુસરિયે, તરિયે સંસાર ॥ તીરથ૦ ॥ ૧ ॥ ॥ એ આંકણી ॥ આશાતના કરતાં, થકાં ધનહાણી ॥ ભૂખ્યાં ન મલે અન્ન પાણી, કાયા વળી રોગે ભરાણી, આ ભવમાં એમ ॥તી૦॥

॥ ૨ ॥પરભવ પરમાધામીને, વશ પડશે ॥ વેતરણી નદીમાં ભળશે, અગ્નિને કુંડે બલશે, નહીં સરણું કોય ॥ તી૦ ॥ ૩ ॥ પૂરવ નવાણું નાથજી, ઈહાં આવ્યા ॥ સાધુ કેઇ મોક્ષ સધાવ્યા, શ્રાવક પણ સિદ્ધિ સુહાવ્યા, જપતાં ગિરિ નામ ॥ તી૦ ॥ ૪ ॥ અષ્ટોત્તર શતકૂટ એ, ગિરિઠામે ॥ સૌંદર્ય યશોધર નામે, પ્રીતિમંડણ કામુક કામે, વળી સહજાનંદ ॥ તી૦ ॥ ૫ ॥ મહેંદ્રધ્વજ સરવારથ, સિદ્ધ કહિયે ॥ પ્રિયંકર નામ એ લહિયે, ગિર શીતલ છાંહે રહિયે, નિત્ય કરીયે ધ્યાન ॥ ॥ તી૦ ॥ ૬ ॥ પૂજા નવાણું પ્રકારની, એમ કીજે ॥ નરભવનો લાહો લીજે, વળી દાન સુપાત્રે દીજે, ચઢતે પરિણામ ॥ તી૦ ॥૭॥ સેવન ફલ સંસારમાં, કરે લીલા ॥ રમણી ધન સુંદર બાળા, શુભવીર વિનોદ વિશાલા, મંગલ શિવમાલ ॥ તી૦ ॥ ઇતિ એકાદશાભિષેકે ઉત્તરપૂજા સમાપ્તા ॥

॥ અથ કળશ ॥

॥ ધન્યાશ્રીરાગેણ ગીયતે ॥

॥ ગાયો ગાયો રે વિમલાચલ તીરથ ગાયો, પર્વતમાં જેમ મેરૂ મહીધર, મુનિમંડળ જિનરાયો ॥ તરૂગણમાં જેમ કલ્પતરૂવર, તેમ એ તીર્થ સવાયો રે ॥ વિ૦ ॥ ૧ ॥ યાત્રા નવાણુ અમે ઇહાં કીધી, રંગ તરંગ ભરાયો ॥ તીરથગુણ મુક્તાફલ માલા, સંઘને કંઠે ઠવાયો રે ॥ વિ૦ ॥ ૨ ॥ શેઠ હેમાભાઇ હુકુમ લઇને, પાલીતાણા શિર ઠાયો ॥ મોતીચંદ મલુકચંદરાજયે, સંઘ સકલ હરખાયો રે ॥ વિ૦ ॥ ૩ ॥ તપગછ સિંહસૂરીસર કેરા, સત્યવિજય સત્ય પાયો ॥ કપૂરવિજયગુરૂ ખિમાવિજય તસ, જસવિજય મુનિરાયો રે ॥ ॥ વિ૦ ॥ ૪ ॥ શ્રી શુભવિજય સુગુરૂ સુપસાયે, શ્રુતચિંતામણિ પાયો ॥ વિજયદેવેંદ્ર સૂરીસર રાજ્યે, પૂજા અધિકાર રચાયો રે ॥ ॥ વિ૦ ॥ ૫ ॥ પૂજા નવાણુંપ્રકારી રચાવો, ગાવો એ ગિરિરાયો ॥ વિધિયોગે એ પૂરણ

પ્રગટે, તવ હુઠવાદ હુઠાયો રે ॥ વિ૦ ॥ ૬ ॥ વેદ (૪) વસુ (૮) ગજ (૮) ચંદ્ર (૧) સંવત્સર, (૧૮૮૪) ચૈત્રી પૂનમ દિન ધ્યાયો ॥ પંડિત વીરવિજય પ્રભુધ્યાને, આતમ આપ ઠરાયો રે ॥ વિ૦ ॥ ૭ ॥ ઇતિ કળશ ॥

॥ કાવ્યં ॥ ગિરિવરં૦ ॥

॥ અથ મંત્રઃ ॥

॥ ૐ હ્રીં શ્રીં ॥ પં૦મ૦ ॥

॥ ઇતિ પંડિતશ્રીવીરવિજયજીકૃત શ્રી શત્રુંજયમહિમાગર્ભિત નવાણુંપ્રકારીપૂજા સંપૂર્ણા ॥ સર્વગાથા ॥ ૧૦૫ ॥

॥ અથ શ્રી સિદ્ધાચલજીનાં સ્તવનો. ॥

॥ રાગ વેલાવલ ॥

॥ તે દિન ક્યારે આવશે, શ્રી સિદ્ધાચલ જાશું ॥ ઋષભ જિણંદને પૂજવા, સૂરજકુંડમાં ન્હાશું ॥ તે૦ ॥ ૧ ॥ સમવસરણમાં બેસીને, જિનવરની વાણી ॥ સાંભલશું સાચે મને, પરમારથ જાણી ॥ તે૦ ॥ ૨ ॥ સ-

મકિત વ્રત સૂધાં[1] ધરી, સદ્ગુરૂને વંદી ॥ પાપ સરવ આલોઇને, નિજ આતમ નિંદી ॥ ॥ તે૦ ॥ ૩ ॥ પડિક્કમણાં દોય ટકનાં, કરશું મન કોડે ॥ વિષય કષાય વિસારીને, તપ કરશું હોડે ॥ તે૦ ॥ ૪ ॥ વહાલાને વેરી વિચ્ચે, નવિ કરશું વેહેરો[2] ॥ પરના અવગુણ દેખીને, નવિ કરશું ચેહેરો ॥ તે૦ ॥ ॥ ૫ ॥ ધરમ સ્થાનક ધન વાવરી, છક્કાયને હેતે ॥ પંચ મહાવ્રત લેઇને, પાલશું મન પ્રીતે ॥ તે૦ ॥ ૬ ॥ કાયાની માયા મેલીને, પરીસહને સહેશું ॥ સુખ દુઃખ સઘલાં વિચારીને, સમભાવે રહેશું ॥ તે૦ ॥ ૭ ॥ અરિહંત દેવને ઓલખી, ગુણ તેહના ગાશું ॥ ઉદયરતન ઈમ ઉચ્ચરે, ત્યારે નિર્મલ થાશું ॥ તે૦ ॥ ૮ ॥ ઇતિ ॥

(૨)

॥ આંખડીયે રે મેં આજ શેત્રુંજો દીઠો રે, સવા લાખ ટકાનો દહાડો રે, લાગે મુને મીઠો

---

૧ શુદ્ધ. ૨ અંતર.

રે ॥ એ આંકણી ॥ સફળ થયો રે મહારા મનનો ઉમાહો, વહાલા મારા ભવનો સાંસો[1] ભાંગ્યો રે ॥ નરક તિર્યંચ ગતિ દૂર નિવારી, ચરણે પ્રભુજીને લાગ્યો રે ॥ શેત્રુંજો દીઠો રે ॥ ૧ ॥ માનવ ભવનો લાહો લીજે ॥ વા૦॥ દેહડી પાવન કીજે રે ॥ સોના રૂપાને ફુલડે વધાવી, પ્રેમે પ્રદક્ષિણા દીજે રે ॥ શેત્રુ૦ ॥ ॥ ૨ ॥ દુધડે પખાલીને કેશરે ઘોલી ॥વા૦॥ શ્રી આદીશ્વર પૂજ્યા રે ॥ શ્રી સિદ્ધાચલ નયણે જોતાં, પાપ મેવાસી ધ્રુજયાં રે॥ શેત્રું૦ ॥ ૩ ॥ શ્રીમુખ સુધર્મા સુરપતિ આગે ॥ ॥ વા૦ ॥ વીર જિણંદ ઇમ બોલે રે ॥ ત્રણ ભુવનમાં તીરથ મ્હોટું, નહિં કોઈ શેત્રુંજા તોલે રે ॥ શેત્રું૦ ॥ ૪ ॥ ઇંદ્ર સરીખા એ તીરથની ॥ વા૦ ॥ ચાકરી ચિત્તમાં ચાહે રે ॥ કાયાની તો કાસલ કાઢી; સૂરજકુંડમાં નાહે રે ॥ શેત્રું૦ ॥ ૫ ॥ કાંકરે કાંકરે શ્રી સિદ્ધક્ષેત્રે ॥ વા૦ ॥ સાધુ અનંતા સીધા રે॥

---

૧ સંશય.

તે માટે એ તીરથ મ્હોટું, ઉદ્ધાર અનંતા કીધા રે ॥ શેત્રું૦ ॥ ૬ ॥ નાભિરાયા સુત નયણે જોતાં ॥ વા૦॥ મેહ અમીરસ વુઠયારે ॥ ઉદયરતન કહે આજ મ્હારે પોતે, શ્રી આદીશ્વર તુઠયા રે ॥ શેત્રુંજો૦ ॥સવા૦॥ ૭ ॥ઇતિ॥

(૨)

॥ ગરબાની દેશીમાં ॥

શ્રીસિદ્ધાચલમંડણ સ્વામી રે, જગજીવન અંતરજામી રે, એ તો પ્રણમું હું શિરનામી ॥ જાત્રીડા જાત્રા નવાણું કરીયે રે, કરિયે તો ભવજલ તરિયે ॥ જાત્રી૦ ॥ ૧ ॥ શ્રીઋષભ જિનેશ્વરરાયા રે, જિહાં પૂર્વ નવાણું આયા રે; પ્રભુ સમવસર્યા સુખદાયા ॥ જાત્રી૦ ॥૨॥ ચૈત્રી પૂનમ દિન વખાણું રે, પાંચ કોડી પુંડરીક જાણું રે, જે પામ્યા પદ નિરવાણું ॥ ॥ જાત્રી૦ ॥ ૩ ॥ નમિ વિનમિ રાજા સુખ સાતે રે, બે કોડી સાધુ સંઘાતે રે, એ તો પહોતા પદ લોકાંતે ॥ જાત્રી૦ ॥ ૪ ॥ કાર્તિકી પૂનિમે કર્મને તોડી રે, જિહાં સિધ્યા મુનિ દ-

શ કોડી રે, તે તો વંદો બે કર જોડી ॥ જાત્રી૦ ॥ ૫ ॥ એમ ભરતેશ્વરને પાટેરે, અસંખ્યાતા મુનિ વાટે રે, પામ્યા મુગતિરમણી એ વાટે ॥ જાત્રી૦ ॥ ૬ ॥ દોય સહસ્ર મુનિ પરીવાર રે, થાવચ્ચા સુત સુખકાર રે, સચપંચ સેલંગ અણગાર ॥ જાત્રી૦ ॥ ૭ ॥ વલી દેવકીસુત સુજગીશ રે, સીધ્યા બહુ યાદવવંશ રે, તે પ્રણમો રે મન હંસ ॥ જાત્રી૦ ॥ ૮ ॥ પાંચ પાંડવ ઇણે ગિરિ આવ્યા રે, સિધ્યા નવ નારદ ઋષિ રાયા રે, વલી સાંબ પ્રદ્યુમ્ન કહાયા ॥ જાત્રી૦ ॥ ૯ ॥ એ તીરથ મહિમાવંત રે, જિહાં સીધ્યા સાધુ અનંત રે, ઈમ ભાંખે શ્રી ભગવંત ॥ જા૦ ॥ ॥ ૧૦ ॥ ઉજ્જવલગિરિ સમો નહિ કોય રે, તીરથ મેં સઘળાં જોય રે, જે ફરસ્યાં પાપ ન હોય ॥ જાત્રી૦ ॥ ૧૧ ॥ (૧) એકલઆહારી (૨) સચિત્ત પરિહારી રે, (૩) પદચારી ને (૪) ભૂમિ સંથારી રે, (૫) શુદ્ધ સ-

મકિત ને (૬) બ્રહ્મચારી ॥ જાત્રી૦ ॥ ૧૨ ॥ એમ છહરી જે નર પાલે રે, બહુદાન સુ· પાત્રે આલે રે, તે જનમ મરણ ભય ટાળે ॥ ॥ જાત્રી૦ ॥ ૧૩ ॥ ધન્ય ધન્ય તે નરને નારી રે, ભેટે વિમલાચલ એક તારી રે, જા· ઉં તેહની હું બલિહારી ॥ જાત્રી૦ ॥ ૧૪ ॥ શ્રી જિનચન્દ્રસૂરિ સુપસાયે રે, જિનહર્ષ હો ય ઉચ્છાયે રે, ઇમ વિમલાચલગુણ ગાયે ॥ ॥ જાત્રી૦ ॥ ૧૫ ॥ ઇતિ ॥

(૪)

॥ ધોળની દેશીમાં ॥

શેત્રુંજે જઇયે ને પાવન થઇયે, યાત્રા ન· વાણું કરીયે રે ॥ ચાલો શેત્રુંજે જઇયે ॥ ॥ એ આંકણી ॥ ડુંગર ચડતાં ને હરખજ ધરતાં, જઇને ગભારામાં રહિયે રે ॥ ચાલો૦ ॥ ૧ ॥ સૂરજકુંડમાં દેહ પખાળી, નાઇને નિર્મલ થઇયે રે ॥ ચાલો૦ ॥ ભીમજ કુંડ· માં કલશજ ભરીયે, સોનાની શિરિયે વધાવો રે ॥ ચાલો૦ ॥ ૨ ॥ પાના મંગાવોને આગી

રચાવો, ઘણો અબિર ચડાવો રે ॥ ચાલો૦ ॥ ફૂલ મગાવોને હાર ગુંથાવો, પ્રભુજીને કંઠે ચઢાવો રે ॥ ચાલો૦ ॥ ૩ ॥ સુખડ કેશર ચંદન ઘસાવો, નવ અંગે પૂજા કરાવો રે ॥ ॥ ચાલો૦ ॥ અગર ઉખેવો ને ભાવના ભાવો નીચું નીચું શીશ નમાવો રે ॥ ચાલો૦॥૪॥ બેઠા સિંહાસણ હુકુમ ચલાવે, ઉપર છત્ર ધરાવે રે ॥ ચાલો૦ ॥ ખિમાવિજય મુનિ ગુરૂ સુપસાયા, ઋષભ તણા ગુણ ગાયા રે ॥ ચાલો૦ ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

(૫)

॥ ચાલો સખી સિદ્ધાચલ જઇયે, ચાલો સખી વિમલાચલ જઇયે ॥ કે ગિરિવર દેખી સુખ લઇયે, કે પાલીતાણે જઈ રહિયે ॥ ચાલો૦ ॥ ૧ ॥ કે એ ગિરિયાત્રાયે જે આવે, કે ભવ ત્રીજે સિદ્ધિ જાવે, કે અજરામર પદવી પાવે ॥ ચાલો૦ ॥ ૨ ॥ કે યાત્રા નવાણું કરિયે, કે નવકાર લાખ ખરા ગણિયે, કે ભવ સાગર સહેજે તરિયે ॥ ચાલો૦ ॥ ૩ ॥ કે છ

કે અઠ્ઠમ કાયા કસિયે, કે મોહરાજા સામે ધસિયે, કે વેગે શિવપુરમાં વસિયે ॥ ચાલો૦ ॥ ૪ ॥ કે સર્વ તીરથનો એ રાજા, કે સૂરજકુંડમાં જળ તાજા, કે રોગીયા નર હોય તે સાજા ॥ ચાલો૦ ॥ ૫ ॥ કે કેશર ચંદન ઘશી ઘોળી, કે કસ્તુરી બરાસ ભેળી, કે પૂજો સર્વ મળી ટોળી ॥ ચાલો૦ ॥ ૬ ॥ કે પૂજીને ભાવના ભાવો, કે કેવળજ્ઞાન યુગલ પાવો, કે જો હોયે શિવપુરમાં જાવો ॥ચાલો૦॥ ॥ ૭ ॥ કે અઢાર અઠોત્તેરા વરસે, કે મહાવદી પંચમીને દિવસે, કે ભેટ્યા શ્રી આદીશ્વર ઉલટે ॥ ચાલો૦ ॥ ૮ ॥ કે એહ ઉત્તમ પદના સેવા, કે દેજો મુને દેવાધિદેવા, કે શિવ રૂપી લખમીને સુખ મેવા ॥ ચાલો૦ ॥ ૯ ॥

(૬)

ગિરિરાજકું સદા મેરી વંદના, જિનકો દર્શન દૂર્લભ દેખી, કીધી કર્મ નિકંદના ॥ ગિરિ૦ ॥ ૧ ॥ એ આંકણી ॥ વિષય કષાય તાપ ઉપશમીયો, જિમ મલે બાવન ચંદના રે

॥ ગિરિ૦ ॥ ૨ ॥ ધન ધન તે દિન કબહી રે હોશે, થાશે તુમ મુખ દર્શના ॥ ગિરિ૦॥૩॥ તિહાં વિશાલ ભાવ પણ હોવે, જિહાં તુજ પદકજ ફરસના રે ॥ ગિરિ૦ ॥ ૪ ॥ વલી વલી દરિસન વહેલું લહીયે, એહ વિરહ નિત ભાવના રે ॥ ગિરિ૦ ॥ ૫ ॥ ચિત્ત માં હેથી કબહુ ન વિસારૂં, તુમ ગુણ ગણની ધ્યાવના રે ॥ ગિરિ૦ ॥ ૬ ॥ ભવ ભવ એહિજ ચિત્તમાં ચાહું, મેરે ઓર નહિ વિચારણા રે ॥ ગિરિ૦ ॥ ૭ ॥ ચિત્ત રમે દિન માવતની પરે, બાહોરી ન હોય ઉત્તારણા રે ॥ ગિરિ૦ ॥ ૮ ॥ જ્ઞાનવિમલ પ્રભુ પૂરણ કૃપાથી, સુશ્રેણિક બોધ સુવાસના રે ॥ ગિરિ૦

(૭)

॥ વિવેકી વિમલાચલ વસિયે, તપ જપ કરી કાયા કસીયે, ખોટી માયાથી ખસીયે ॥ ॥ વિ૦ ॥ વસી ઉનમારગથી ખસીએ ॥ ॥ વિ૦ ॥ ૧ ॥ માયા મોહનીયે મોહ્યા, કોણ રાખે રણમાં રોયો, આ નરભવ એળે ખોયો

॥ વિ૦ ॥ ૨ ॥ બાલલીલાયે હુલરાયો, જો- વન યુવતીયે ગાયો, તોયે તૃપ્તિ નવિ પાયો ॥ વિ૦ ॥ ૩ ॥ રમણી ગીત વિષય રા- ચ્યો, મોહની મદિરાયે માચ્યો, નવ નવ વેશ કરી નાચ્યો ॥ વિ૦ ॥ ૪ ॥ આગમવાણી સ- મી આશી, ભવજલધિ માંહિ વાસી, રોહિત મત્સ્ય સમો થાશી ॥ વિ૦ ॥ ૫ ॥ મોહની જાલને સંહારે, આપ કુટુંબ સકલ તારે, વ- રણવીયે તે સંસારે ॥ વિ૦ ॥ ૬ ॥ સંસારે કૂડી માયા, પંથશિરે પંથી આયા, મૃગતૃષ્ણા જલને ધાયા ॥ વિ૦ ॥ ૭ ॥ ભવદવ તાપ લહી આયા, પાંડવ પરિકર મુનિરાયા, શી- તળ સિદ્ધાચલ છાયા ॥ વિ૦ ॥ ૮ ॥ ગુરૂ ઉપદેશ સુણી ભાવે, સંઘ દેશો દેશથી આ- વે, ગિરિવર દેખી ગુણ ગાવે ॥ વિ૦ ॥ ૯ ॥ સંવત અઢાર ચોરાશીયે, માઘ ઉજ્જવલ એ- કાદશીયે, વાંદ્યા પ્રભુજી વિમલ વસિયે ॥ વિ૦ ॥ ૧૦ ॥ જાત્રા નવાણું અમે કરીયે, ભવ ભવ પાતિકડાં હરિયે, તીર્થ વિના કહો કિમ

તરીયે ॥ વિ૦ ॥ ૧૧ ॥ હંસ મયૂરા ઇણે ઠામે, ચકવા શુક પિક પરિણામે, દર્શને દેવ ગતિ પામે ॥ વિ૦ ॥ ૧૨ ॥ શેત્રુંજી નદિયે નાઈ, કહે સુર સાંનિધદાયી, પણુસય ચાપ ગુહા ઠાઈ ॥ વિ૦ ॥ ૧૩ ॥ રયણમય પડિમા પૂજે, તેનાં પાતિકડાં ધ્રૂજે, તે નર સીઝે ભવે ત્રીજે ॥ વિ૦ ॥ ૧૪ ॥ સાસય ગિરિ રાયણ પગલાં, ચઉમુખ આદે ચૈત્ય ભલાં, શ્રીશુભ વીર નમે સઘલાં ॥ વિ૦ ॥ ૧૫ ॥ ઇતિ ॥

(૮)

॥ મેં ભેટયા નાભિકુમાર, અખીઆં સફલ ભઇ ॥ મે ભેટયા૦ ॥ નેંના[1] સફલ ભઈ॥ મેં ભેટયા૦ ॥ એ આંકણી ॥ તીરથ જગમાં છે ઘણાં રે, તેહમાં એ છે સાર ॥ શેત્રુંજા સમ તીરથ નહીં રે, તુરત તરત ભવપાર ॥ અખીયાં૦ ॥ ૧ ॥ જુગલા ધર્મ નિવારિયા રે, તીન ભુવન તું સાર ॥ સોવન વરણી દેહ છે રે, વૃષભ લાંછન મનોહાર ॥ અખીયાં૦ ॥

૧ નેત્ર.

૨ ॥ સોરઠ મંડણ તું પ્રભુ રે, સકલ કરમ કરે દૂર ॥ કેવલ લખમી પામવા રે, વંછિત લીલા પૂર ॥ અખીયાં૦ ॥ ૩ ॥ ગિરિવર ફરસ્યો ભાવશું રે, સફલ કીયો અવતાર ॥ શ્રી જિનહરખ પસાયથી રે, સંઘ સદા સુખકાર ॥ અખીયાં૦ ॥ ૪ ॥ ઘણા દિવસની ચાહ હતી રે, દેખન પ્રભુ દીદાર ॥ રત્નસુંદર પાઠક કહે રે, અવિચલ લીલ અપાર ॥ અખીયાં૦ ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

(૯)

॥ એ તો સકલ તીરથનો રાય, મોહોટો ગિરિવર કહેવાય ॥ એહની જાત્રા પુન્યે થાય ॥ મનોહર મિત્ર એ ગિરિ સેવો, દુનિયામાં દેવ નહી એવો ॥ મ૦ ॥ એ આંકણી ॥ ૧ ॥ સુર નર વિદ્યાધર આવે, એ તો જાત્રા કરે મન ભાવે ॥ હાંરે એહનું સમકિત નિરમલ થાવે ॥ મ૦ ॥ ૨ ॥ સોનાને રૂપાનાં ફૂલ, મોતી માણેક રત્ન અમૂલ ॥ ગિરિ વધાવો બહુ મૂલ ॥ મ૦ ॥ ૩ ॥ કેસર સૂખડ

ને કપૂર, ગિરિ પૂજે ઉગમતે સૂર ॥ તેનાં કર્મ થાયે ચકચૂર ॥ મ૦ ॥ ૪ ॥ સૂરજ કુંડમાં જે નાયે, ભવોભવનાં પાતક જાયે ॥ એની દેહી કનકમય થાયે ॥ મ૦ ॥ ૫ ॥ મેતો પૂજ્યા શ્રી ઋષભ જિણંદા, મુજ હઇડે અતિહી આણંદા ॥ મુખ સોહે પૂનમકેરો ચંદા ॥ મ૦ ॥ ૬ ॥ મન જાણીને લાભ અનંત, આવ્યા ત્રેવીસે ભગવંત ॥ કીધો સકલ કર્મનો અંત ॥ મ૦ ॥ ૭ ॥ શેત્રુંજો જે નયણે નિહાલે, નરક તિર્યંચ ગતિ નિવારે ॥ તેનો શિવરમણી કર ઝાલે ॥ મ૦ ॥ ૮ ॥ સઘવી તારાચંદનો સંઘ, ભૂખણદાસ મળ્યા મનરંગ ॥ એ તો જાત્રા કરે સર્વ સંઘ ॥મ૦॥ ॥ ૯ ॥ શ્રીવિધિપક્ષ ગચ્છપતિ રાયા, ઉદય સાગર સૂરિ સુપસાયા ॥ શિષ્ય તિલકચંદે ગુણ ગાયા ॥ મ૦ ॥ ૧૦ ॥

(૧૦)

॥ રાગ પ્રભાતી ॥

॥ ચાલોને પ્રીતમજી પ્યારા, શેત્રુંજે જ-

જંચ ॥ શેત્રુંજે જઈયે રે સ્વામી, શેત્રુંજે જઇયે ॥ ચાલો૦ ॥ એ આંકણી ॥ શું સંસારે રહ્યા છો મૂંઝી, દિન દિન તન છીજે ॥ આથ આભની છાયા સરખી, પોતાની કીજે ॥ ચા૦ ॥ ૧ ॥ જે કરવું તે પેહેલાં કીજે, કાલે શી વાતો ॥ અણચિંતવી આવી પડશે, સબલાની લાતો ॥ ચા૦ ॥ ૨ ॥ ચતુરાઈશું ચિતમાં ચેતી, હાથે તે સાથે ॥ મરણ તણાં નીશાણાં મહોટાં, ગાજે છે માથે ॥ ચા૦ ॥ ૩ ॥ માત મરૂદેવાનંદન નિરખી, ભવ સફલો કીજે ॥ દાનવિજય સાહેબના સેવા, એ સંબલ લીજે ॥ ચા૦ ॥ ૪ ॥

(૧૯)

॥ સિદ્ધાચલ સિદ્ધ સુહાવે, અનંત અનંત કહાવે, ભેદ પંદરથી શિવ જાવે, ગુણ અગુરૂ લઘુ નિપજાવે રે ॥ વિમલાચલ વેગે વધાવો ॥ ગિરિરાજતણા ગુણ ગાવો રે, જો હોવે શિવપૂર જાવો રે ॥ વિમ૦ ॥ ૧ ॥ એ આંકણી ॥ જિતારી અભિગ્રહ લીધો, દિન સાતમે ભો-

જન કીધો ॥ શુકરાજાયે રાજ તે લીધો, શત્રુંજય નામ તે દીધો રે ॥ વિ૦ ॥ ૨ ॥ દેવ દાનવ ઈણ ગિરિ આવે, જિનરાજને શીશ નમાવે ॥ સૂત્રમાંહે નાચ નચાવે, જોગાવંચક ફળ પાવે રે ॥ વિ૦ ॥ ૩ ॥ વિદ્યાચારણ મુનિ વરિયા, મર્કટ ફળ જલ સંચરિયા ॥ આકાશ પવનરેં ચલિયા, દેખી હેમગિરિ હેઠા ઉતરિયા રે ॥ વિ૦ ॥ ૪ ॥ પ્રભુ દેખીને આનંદ પાવે, જિનરાજને શીશ નમાવે ॥ દેવ સાથે ભાવના ભાવે, પછી ઇચ્છિત સ્થાનકે જાવે રે ॥ વિ૦ ॥ ૫ ॥ જ્ઞાન દર્શન જેહથી લહિયે, નવમો શ્રાવક ગુણ વાહયે ॥ સંસારની રીતે રહિયે, જિનશાસન તીરસ કહિયે રે ॥ વિ૦ ॥ ૬ ॥ સહુ તીરથનો એ રાજા, સૂર્યકુંડમાં જળ તાજા ॥ નહાતાં જિન આનંદ ભાજા, હુઓ કુકડો તે ચંદરાજા રે ॥ ॥ વિ૦ ॥ ૭ ॥ એ તીરથ ભેટણ કાજે, ગુજરાતનો સંઘ સમાજે ॥ પંથે પંથે વિસામો છાજે, ગિરિ દેખી વધાવે ઉલ્લાસે રે ॥ વિ૦॥

॥ ૮ ॥ અઢાર તિહુંતેરા વર્ષે, માર્ગશિર વદિ તેરશ દિવસે ॥ ભેટ્યા આદીસર ઉલ્લાસે, જાણું ભવજળ પાર ઉતરશે રે ॥ વિ૦ ॥૯॥ ગિરિ દેખી લોચન ઠરિયાં, ચક્કેસરી વીર કેસરીયા ॥ જાય કેતકી વૃક્ષ લહેરીયાં, શેત્રુંજે નદી જળ ભરીયાં રે ॥ વિ૦ ॥ ૧૦ ॥ રાય ભરત રતન બિંબ ઠાવે, ચક્કેસરી યાત્રા કરાવે ॥ તે ત્રીજે ભવે શિવ જાવે, શુભવીર વચન રસ ગાવે રે ॥ વિ૦ ॥ ૧૧ ॥ ઇતિ ॥

(૧૨)

આવો ગિરિ સિદ્ધાચળ જઇએ, પાપ હુરી નિર્મળ થઇએ ॥ કુમતિ કદાગ્રહ તજીએ, આવો ગિરિ સિદ્ધાચળ જઇએ ॥ ૧ ॥ તારણ તીરથ દો કહીએ, થાવર જંગમને લહીએ ॥ લોકોત્તરને નિત ભજીએ ॥ આવો૦ ॥ ॥ ૨ ॥ પરમપદ અલવાણે પય ચરીએ, પુન્ય ઘણું લાભે ભરીએ ॥ સિદ્ધ અનંતા કાંકરીએ ॥ આવો૦ ॥ ૩ ॥ સોના રૂપાને ફુલે, મુગતાફળ અમુલખ મૂલે ॥ પૂજીને નામ ન-

હીં ભૂપે ॥ આવો૦ ॥ ૪ ॥ ચડીએ ગિરિવર અનુક્રમે, અંતર ધ્યાન રસે રમીએ ॥ મારૂદેવા નંદને નમીએ ॥ આવો૦ ॥ ૫ ॥ રાચણ હેઠળ જિનરાયા, પૂરવનવાણું ઈહાં આયા ॥ લળી લળી તસ પ્રણમું પાયા ॥ આવો૦ ॥ ૬ ॥ સૂરજકુંડમાં જળે નાહ્યશું, પેરણ ખીરોદક આણું ॥ આંગી રચી જિન ગુણ ગાશું ॥ આવો૦ ॥ ૭ ॥ તીરથ દર્શને ફરીએ, જોગ ઉપાધી દૂરે કરીએ; લાભ અનતો એણે ગિરિએ ॥ આવો૦ ॥ ૮ ॥ ગામ બગોદરેથી આવે, સંઘવી સંઘવણ મન ભાવે ॥ જિનગુણ માળા કંઠે ઠાવે ॥ આવો૦ ॥ ॥ ૯ ॥ ઓગણીશે બીલોતેર[1] વરસે, ઉજવલ પોષની છઠ દીવસે ॥ જિનવર ભેટી મન ઉલસે ॥ આવો૦ ॥ ૧૦ ॥ દેવકી નંદન અનુસરીએ, ઉજખાઝાળે જળ ભરીએ ॥ સિદ્ધ શિલા કાઉસ્સગ્ગ ધરીએ ॥ આવો ॥ ૧૧ ॥

---

૧ સંવત ૧૯૦૨

ભાવે ડુંગર ચિત્ત લાયા, સિદ્ધવડની શિતળ છાયા ॥ જાણું માવડલી માયા ॥ આવો૦ ॥ ॥ ૧૨ ॥ વિમળાચલ ફરશે પ્રાણી, જીવ ભવિક હોવે નાણી ॥ રિખવ કહે વરે શિવરાણી ॥ આવો૦ ॥ ૧૩ ॥ ઇતિ ॥

(૧૩)

ડુંગર પ્યારો મેં તો મોતીડે વધાવું રે, (૨) ડુંગર ફરસીત પાપ મીટત હે, ગિરિવર નીરખત આનંદ થાઉં રે ॥ ડુંગર૦ ॥ ॥ ૧ ॥ કાંકરે કાંકરે સિદ્ધા અનંતા, આદિનાથતણા ગુણ ગાઉં રે ॥ ડુંગર૦ ॥ ૨ ॥ સૂરજકુંડમાં નાહી નિર્મળ થઈ રે, કરી પૂજાને આંગી રચાવું રે ॥ ડુંગર૦ ॥ ૩ ॥ હાથીની પોળમાં અરિહંતજીને દેહરે રે, ધરી નૈવેદ્યને ભાવના ભાવું રે ॥ ડુંગર૦ ॥ ૪ ॥ નથુ કલ્યાણ કવી દીપનો શ્રાવક, કહે શ્રદ્ધાથી સમકિત પાઉં રે ॥ ડુંગર૦ ॥ ૫ ॥

(૧૪)

તુમે તો ભલે બિરાજોજી, શ્રી સિદ્ધાચળ

કે વાસી, સાહિબ ભલે બિરાજોજી ॥ એ આંકણી ॥ મારૂદેવીનો નંદન રૂડો, નાભિનરિંદ મલ્હાર ॥ જુગલા ધર્મ નિવારણ આવ્યા, પૂર્વ નવાણું વાર ॥ તુમે તો૦ ॥ ૧ ॥ મૂળદેવને સનમુખ રાજે, પુંડરિક ગણધાર ॥ પંચ કોડશ્યું ચૈત્રીપુનમે, વરીઆ શિવવધુ સાર ॥ તુમે તો૦ ॥ ૨ ॥ સહસકોટ દક્ષિણ બિરાજે, જિનવર સહસ ચોવીશ ॥ ચઉદશે બાવન ગણધરનાં, પગલાં પૂજો જગીશ ॥ ॥ તુમે તો૦ ॥ ૩ ॥ પ્રભુ પગલાં રાયણ હેઠે, પૂજી પરમાનંદ; અષ્ટાપદ ચઉવીસ જિનેશ્વર, સમેત વીશ જિણંદ ॥ તુમે તો૦ ॥ ૪ ॥ મેરૂ પર્વત ચૈત્ય ઘણેરા, ચઉમુખ બિંબ અનેક ॥ બાવનજિનાલય દેવળ નિરખી, હરખ લહુ અતિરેક ॥ તુમે તો૦ ॥ ૫ ॥ સહેસફણા ને શામળા પાસજી, સમવસરણ મંડાણ ॥ છીપાવસીને ખડતરવસી કાંઇ, પ્રેમાવસી પરમાણ ॥ તુમે તો૦ ॥ ૬ ॥ સંવત અઢાર ઓગણ પચાસે, ફાગણ અષ્ટમી દીન ॥ ઉજ્જવ

પક્ષે ઉજ્વળ હુઓ, ગિરિ ફરસ્યા મુજ મન ॥ તુમે તો૦ ॥ ૭ ॥ ઈત્યાદિક જિનબિંબ નિહાળી. સાંભળી સિદ્ધની શ્રેણ ॥ ઉત્તમ ગિરિવર કેણીપેરે વિસર, પદ્મવિજય કહે જેણ ॥ તુમે તો૦ ॥ ૮ ॥

(૧૫)

॥ એકવીશાની દેશી ॥

સુખકારી રે, સિદ્ધાચળ ગુણ ગેહ રે ॥ ભવિ પ્રણમો રે, હૃદય ધરી બહુ નેહ રે ॥ ॥ ત્રુટક ॥ બહુ નેહ આણી એહ જાણી, સકલ તીરથ સેહરો ॥ શ્રી ઋષભ દેવ જિણંદ પૂજી, પૂર્વ સવિ દુષ્કૃત હરો ॥ અસુર સુર મુનિરાજ કિન્નર, જાસ દરસન અહિલસે[૨] ॥ જેહનું ફરસન કરી ભવિ જન, મુગતિ સુખમાં ઉલ્લસે ॥ ૧ ॥ ઢાલ ॥ આદિસર રે, વિહરંતા જગમાંહિ રે ॥ સિદ્ધાચળ રે, આવી સમોસર્યા ત્યાંહિ રે ॥ ત્રુટક ॥ ત્યાંહિ ગણધર પુંડરિકને, ભુવન ગુરૂ ઇમ ઉપદિશે ॥ તુમ

૨ ઇચ્છે.

ન.મથી એ તીર્થ કેરો, અધિક મહિમા થા-
થશે ॥ સાત કર્મ તોડી મોહ મોડી, લહી કે-
વલનાણ રે ॥ ચૈત્રી પૂનમ દિવસે ઇણે ગિરી,
પામશો નિર્વાણ રે ॥ ૨ ॥ ઢાલ ॥ ઇમ નિ-
સુણી રે, શ્રી ગણધર પુંડરિક રે ॥ ભવજલ-
થી રે, જિમ અલગું પુંડરિક[૩] રે ॥ ત્રુટક ॥
પુંડરિક પરે જે ભય ન પામે, પરીસહ ઉપ-
સર્ગથી ॥ ક્રોધ ને મદ માન માયા, જાસ
ચિત્ત રતનથી ॥ પંચ કોડિ મુનિવર સઘાતે,
તિહાં અણસણ ઉચ્ચરે ॥ આઠકર્મ જાળી[૪] દા:
પ ટાળી, સિદ્ધ મંદિર અનુસરે ॥ ૩ ॥ઢાળ॥
તે દિનથા રે, એ ગિરિનું અતિ ઋદ્ધિ રે ॥
પુંડરિક ઇતિ રે, નામ થયું પ્રસિદ્ધ રે ॥ ત્રુ-
ટક ॥ પ્રસિદ્ધ મહિમા ચૈત્રી પૂનિમ, દિને જે
હનો જાણીયે ॥ બહુ ભાવ આણી સાર જા-
ણી, સુગુણ જાસ વખાણીયે ॥ દશ વીશ ત્રી
શ અને ચાલીશ પચાસ પુષ્પમાલ[૫] રે ॥સો

---

૩ કમળ. ૪ બાળી. ૫ ફુલની માળા.

ગસ્સ તેતી[૬] કાઉસ્સગ્ગનો થુઈ, નમુક્કાર રસાલ રે ॥ ૪ ॥ ઢાળ ॥ ફુલ તેતાં રે, ઢોય તેતી પ્રદક્ષિણા ॥ ચૈત્રી પૂજા રે, ઇણિ વિધિ કીજે વિચક્ષણા ॥ ત્રુટક ॥ વિચક્ષણા જિનરાજ પૂજી, પુંડરિક હિયડે ધરી ॥ શત્રુંજય ગિરીવર આદિ જિનવર, નમી ભવસાયર તરો ॥ ઇમ ચૈત્રી પૂનમતણો ઓચ્છવ, જે કરે ભવિ લોય રે ॥ શ્રી વિજયરાજ સૂરિંદ વિનયી, દાન શિવ સુખ હોય રે ॥ ઇતિ ॥

(૧૬)

॥ રસીયાની દેશી ॥

પ્રણમો પ્રેમે પુંડરિક ગિરી રાજીયો, ગાજીઓ જગમાં રે એહ ॥ સોભાગી ॥ યાત્રાયે જાતાં પગે પગે નિર્જરે રે, બહુ ભવ સંચિત એહ ॥ સોભાગી૦ ॥ ૧ ॥ પ્રણ૦ ॥ પાપ હોય વજ્ર લેપ સમોવડે, તેહ પણ જાયે રે દૂર ॥ સો૦ ॥ જો એહ ગિરીનું દર્શન કી-

૬ તેટના

જીવે, ભાવ ભગતિ ભરપૂર ॥ સો૦ ॥ ૨ ॥
॥ પ્રણ૦ ॥ ગૌબ્રહ્મહત્યાદિક હત્યા પંચ છે, કા-
રક તેહનો જે હોય ॥ સો૦ ॥ તે પણ એ
ગિરીનું દર્શન જો કરે, પામે શિવગતિ સોય
॥ સો૦ ॥ ૩ ॥ પ્ર૦ ॥ શ્રી શુકરાજ નૃપતિ
પણ ઇણગિરી, કરતો જિનવર ધ્યાન ॥સો૦॥
ષટમાસે રિપુ વિજય ગયા સવે, વાધ્યો અ-
ધિક તસ વાન ॥ સો૦ ॥ ૪ ॥ પ્ર૦ ॥ ચંદ્ર-
શેખર નિજ ભગિની ભોગવી, કીધું પાપ
મહંત ॥ સો૦ ॥ તેપણ એ તીરથ આરાધ-
તાં, પામ્યો શુભગતિ સંત ॥ સો૦ ॥ ૫ ॥
॥ પ્ર૦ ॥ મોર સર્પ વાઘણ પ્રમુખ બહુ, જીવ
છે જે વિકરાલ ॥ સો૦ ॥ તેપણ એ ગિરી
દર્શન પુણ્યથી, પામે સુગતિ વિશાલ ॥ સો૦
॥ ૬ ॥ પ્ર૦ એહવો મહિમા એ તીરથતણો,
ચૈત્રી પૂનમે વિશેષ ॥ સો૦ ॥ શ્રી વિજયરા-
જ સૂરીશ્વર શિષ્યને, દાન ગયાં દુઃખ લેશ
॥ સો૦ ॥ ૭ ॥ પ્રણ૦ ॥

(૧૭)

॥ લાછલદે માત મલ્હાર ॥ એ દેશી ॥

સિદ્ધાચળ ગુણ ગેહ, ભવિ પ્રણમો ધરી નેહ ॥ આજ હો સોહે મન મોહે તીરથ રાજીયોજી ॥ ૧ ॥ આદીશ્વર અરિહંત, મુગતિ વધૂનો કંત ॥ આજ હો પૂરવ નવાણું વાર આવી સમોસર્યાજી ॥ ૨ ॥ સકલ સુરાસુર રાજ, કિન્નર દેવ સમાજ ॥ આજ હો સેવા રે સારે કર જોડી કરીજી ॥ ૩॥ દરશનથી દુઃખ દૂર, સેવે સુખ ભરપૂર, આજ હો એણે રે કલિકાળે કલ્પતરૂ અછે જી ॥ ૪ ॥ પુંડરિક ગિરી ધ્યાન, લહીયે બહુ યશ માન, આજ હો દીપે રે અધિકી તસ જ્ઞાન કલા ઘણીજી ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

(૧૮)

॥ નાયકાની દેશી ॥

એક દિન પુંડરિક ગણધરૂ રે લાલ, પૂછે શ્રી આદિજિણંદ ॥ સુખકારી રે ॥ કહીયે ભવજલ ઉતરી રે લાલ, પામીશ પરમાનંદ

॥ ભવ વારી રે ॥ એ૦ ॥ ૧ ॥ કહે જિન ઈણ ગિરી પામશે રે લાલ, જ્ઞાન અને નિર્વાણ ॥ જયકારી રે ॥ તીરથ મહિમા વાધશે રે લાલ, અધિક અધિક મંડાણ ॥ નિર્ધારી રે ॥ એ૦ ॥ ૨ ॥ એમ નિસુણી તિહાં આવીયા રે લાલ, ઘાતિકર્મ કર્યાં દૂર ॥ ॥ તમ વારી રે ॥ પંચ કોડિ મુનિયે પરિવર્યા રે લાલ, હુવા સિદ્ધિ હજુર ॥ ભવ વારી રે ॥ એ૦ ॥ ૩ ॥ ચૈત્રી પૂનમ દિન કીજીયે રે લાલ, પૂજા વિવિધ પ્રકાર ॥ દિલ ધારી રે ॥ ફલ પ્રદક્ષિણા કાઉસ્સગ્ગ રે લાલ લોગસ્સ થુઇ નમુક્કાર ॥ નરનારી રે ॥ એ૦॥ ॥ ૪ ॥ દશ વીશ ત્રીશ ચાલીશ ભલા રે લાલ, પચાસ પુષ્પનીમાલ ॥ અતિ સારી રે ॥ નરભવ લાહો લીજીયે રે લાલ, જિમ હોય જ્ઞાન વિશાલ ॥ મનોહારી રે ॥એ૦॥ ૫ ॥ઇતિ।

(૧૯)

॥ શેત્રુંજે જઇયે લાલન ॥ એ દેશી ॥

।સિદ્ધગિરી ધ્યાવો ભવિકા સિદ્ધગિરી ધ્યા-

વો ॥ ઘરે બેઠાં પણ બહુ ફળ પાવો, ભવિકા બહુ ફળ પાવો ॥ ૧ ॥ નંદીશ્વર યાત્રે જે ફળ હોવે, તેથી બમણું ફલ તે કુંડલ ગિરી હોવે ॥ ભ૦ ॥ કું૦ ॥ ૨ ॥ ત્રિગણું રૂચકગિરી ચઉ ગજદંતા ॥ તેથી બમણુ જંબુ ફળ મહું-તા ॥ ભ૦ ॥ જ૦ ॥ ૩ ॥ ષડ્ગણું ધાતકી ચૈત્ય જુહારે, છત્રીશગણું ફળ પુષ્કર વિહારે ॥ ભ૦ ॥ પુ૦ ॥ ૪ ॥ તેહથી તેરસગણું મેરૂ ચૈત્ય જુહારે, સહસગણું ફળ સમેતશિખરે ॥ ॥ ભ૦ ॥ સ૦ ॥ ૫ ॥ લાખ ગણું ફલ અં-જનગિરી જુહારે, દશલાખ ગણું ફળ અષ્ટા-પદ ગિરનારે ॥ ભ૦ ॥ અ૦ ॥ ૬ ॥ કોડીગ-ણું ફલ શ્રી શત્રુંજે ભેટે, જેમ રે અનાદિનાં દુરિત ઉમેટે ॥ ભ૦ ॥ દુ૦ ॥ ૭ ॥ ભાવ અ-નંતે અનંત ફળ પાવે, જ્ઞાનવિમલ સૂરિ ઇમ ગુણ ગાવે ॥ ભ૦ ॥ ઇ૦ ॥ ૮ ॥

(૨૦)

॥ આજ સખી સંખેસરો ॥ એ દેશી ॥

એ ગિરૂઆ ગિરી રાજીઆ, પ્રણમીજે

ભાવે ॥ ભવ ભવ સંચિત આકરાં, પાતકડાં જાવ ॥ વજ્રલેપ સમ જે હોવે, તે પણ તેમ દૂરે ॥ એહનું દર્શન કીજીયે, ધરી ભક્તિ પ ફુરે ॥ ૨ ॥ ચંદ્રશેખર રાજા થયો, નિજ ભગિની લુબ્ધો ॥ તે પણ એ ગિરી સેવતાં, ક્ષણ માંહે સીધો ॥ ૩ ॥ શુકરાજા જય પામીયો, એહને સુપસાયે ॥ ગોહત્યાદિક પાપ જે, તે દૂર પલાયે ॥ ૪ ॥ અગમ્ય અપેય અભક્ષ્ય જે, કીધાં જેણે પ્રાણી ॥ તે નિર્મળ ઈણ ગિરીયે થયા, એ જિનવર વાણી ॥ ૫ ॥ વાઘ સર્પ પ્રમુખા પશુ, તે પણ શિવ પામ્યા ॥ એ તીરથ સેવ્યાથકી, સવિ પાતક [1]વામ્યા ॥ ૬ ॥ ચૈત્રી પૂનમે વંદતાં, ટળે દુઃખ કલેશ ॥ જ્ઞાનવિમળ પ્રભુતા ઘણી, હોયે સુજસ વિશેષ ॥ ૭ ॥ ઈતિ ॥

---

૧ ટાળ્યાં.

(૨૧)

તીરથ વારૂ એ તીરથ વારૂ,[1] સાંભલજો સો તારૂ રે ॥ ભવજલનિધિ તરવા ભવિજન ને, પ્રવહણ પરે એ તારૂ[2] રે ॥ તી૦ ॥ ૧ ॥ એ તીરથનો મહિમા મોટો, નવિ માને તે કારૂ[3] રે ॥ પાર ન પામે કહેતાં કોઇ, પણ કહિયે મતિ સારૂ રે ॥ તી૦ ॥ ૨ ॥ સાધુ અનંતા ઈહાં કણે સિધ્ધા, અંત કર્મના કીધા રે॥ અનુભવ અમૃત રસ જિણે પીધા, અભય દાન જગે દીધા રે ॥ તી૦ ॥ ૩ ॥ નમિ વિનમિ વિદ્યાધર નાયક, દ્રવિડ વારિખિલ્લ જાણો રે ॥ થાવચ્ચા શુકો સેલગ પંથગ, પાંડવ પાંચ વખાણો રે ॥ તી૦ ॥૪॥ રામ મુનિ ને નારદ મુનિવર, શંખ પ્રદ્યુમ્ન કુમાર રે ॥ મહાનંદ પદ પામ્યા તેહના, મુનિવર બહુ પરિવારો રે ॥ તી૦ ॥ ૫ ॥ તેહ ભણી સિદ્ધક્ષેત્ર એહનું, નામ થયું નિરધાર રે ॥

---

૧ સુંદર. ૨ તારનાર. ૩ હલકો માણસ.

શત્રુંજય કલ્પે માહાત્મ્યે, એહનો બહુ અધિકાર રે ॥ તી૦ ॥ ૬ ॥ તીરથ નાયક વાંછિત દાયક, વિમલાચલ જે પાવે રે ॥ જ્ઞાનવિમલ સૂરિ કહે તે ભવિને, ધર્મશર્મ[૪] ઘરે આવે રે ॥ તીરથ૦ ૦ ૭ ॥

(૨૨)

॥ શીતલ જિન સહજાનંદી ॥ એ દેશી ॥

વિમલાચલ વિમલા પાણી, શીતલ તરૂ છાયા ઠરાણી ॥ રસ વેધક કંચણ ખાણી, કહે ઈંદ્ર સુણો ઇંદ્રાણી ॥ ૧ ॥ સનેહી સંત એ ગિરી સેવો, ચઉદ ક્ષેત્રે તીર્થ ન એવો ॥ ॥ સનેહી૦ ॥ ષટ્રી પાળી ઉલ્લસીયે, છઠ્ઠ અઠ્ઠમે કાયા કસીયે ॥ મોહ મલ્લની સામા ધસીયે, વિમલાચલ વેગે વસીયે ॥ સ૦ ॥૨॥ અન્ય સ્થાનક કર્મ જે કરીએ, તે હિમગિરી હેઠે હરીયે ॥ પાછલ પ્રદક્ષિણા ફરીયે, [૨]ભવજલધિ હેલા[૩] તરીયે ॥ સ૦ ॥૩॥ શિવ

---

૪ સુખ. ૨ ભવરૂપી સમુદ્ર. ૩ તરતજ.

મંદિર ચઢવા કાજે, સોપાનની પંક્તિ બિરાજે ॥ ચઢતાં સમકિતિ તે છાજે, દૂર ભવ્ય અભવ્ય તે લાજે ॥ સ૦ ॥ ૪ ॥ પાંડવ પ્રમુહા કેઇ સંતા, આદીશ્વર ધ્યાન ધરંતા, પરમાતમ ભાવ ભજંતા, સિદ્ધાચલ સિદ્ધ અનંતા ॥ સ૦ ॥ ૫ ॥ ષટમાસી ધ્યાન ધરાવ, શુકરાજન રાજ્યને પાવે ॥ બહિરંતર શત્રુ હરાવે, શત્રુંજય નામ ધરાવે ॥ સ૦ ॥ ૬ ॥ પ્રણિધાને ભજો ગિરી જાચો, તીર્થંકર નામ નિકાચો ॥ મોહરાયને લાગે તમાચો; શુભવીર વિમલગિરિ સાચો ॥ સ૦ ॥ ૭ ॥

(૨૩)

નીલુડી[1] રાયણ તરૂ તળે ॥ સુણ સુંદરી ॥ પીલુડા[2] પ્રભુના પાય રે ॥ ગુણમંજરી ॥ ઉજ્વલ ધ્યાને ધ્યાઇએ ॥ સુણ૦ ॥ એહીજ મુક્તિ ઉપાય રે ॥ ગુણ૦ ॥ ૧ ॥ શિતળ છાયાએ બેશીયે ॥ સુણ૦ ॥ રાતડો[3] કરી મનરંગ રે

૧ નીલવર્ણી ૨ પીળા સુવર્ણવર્ણી. ૩ ચોલ

॥ ગુણ૦ ॥ પૂજીએ સોવન ફૂલડે ॥ સુણ૦ ॥ જેમ હોય પાવન અંગ રે ॥ ગુણ૦ ॥ ૨ ॥ [4]ખીર ઝરે જેહ ઉપરે ॥ સુણ૦ ॥ નેહ ધરીને એહ રે ॥ ગુણ૦ ॥ બીજે ભવે તે શિવ લહે ॥ સુણ૦ ॥ થાયે નિરમળ દેહ રે ॥ ગુણ૦ ॥ ૩ ॥ પ્રીત ધરી પ્રદક્ષિણા ॥ સુણ૦ ॥ દીએ એહને જે સાર રે ॥ ગુણ૦ ॥ અભંગ પ્રીતિ હોય જેહને ॥ સુણ૦ ॥ ભવ ભવ તુમ આધાર રે ॥ ગુણ૦ ॥ ૪ ॥ કુસુમ પત્ર ફળ મંજરે ॥ સુણ૦ ॥ શાખા થડ ને મૂળ રે ॥ ॥ ગુણ૦ ॥ દેવતણા વાસા[5]અ છે ॥ સુણ૦ ॥ તીરથને અનુકૂલ રે ॥ ગુણ૦ ॥ ૫ ॥ તીરથ ધ્યાન ધરી મુદા ॥ સુણ૦ ॥ સેવો એહની છાંચ રે ॥ ગુણ૦ ॥ જ્ઞાનવિમળ ગુણ ભાખિયો ॥ સુણ૦ ॥ શત્રુંજય માહાતમ માંચ રે ॥ ॥ ગુણમંજરી ॥ ૬ ॥ ઇતિ ॥

---

૩ મજીઠ જેવો. ૪ દુધ. ૫ રહેઠાણ.

(૨૪)

વીરજી આયા રે વિમલાચલકે મેદાન, સુરપતિ ભાયા રે સમવસરણ મંડાણ ॥ એ આંકણી ॥ દેશના દેવે વીરજી સ્વામ, શત્રુંજય મહિમા વરણવે તામ ॥ ભાખ્યાં આઠ ઉપર સો નામ, તેહમાં ભાખ્યું રે પુંડરગિરિ અભિધાન ॥ સોહમ ઇંદા રે તવ પૂછે બહુમાન, કિમ થયું સ્વામી રે ભાખો તાસ નિદાન ॥ વીરજી૦ ॥ ૧ ॥ પ્રભુજી ભાખે સાંભળો ઇંદ્ર, પ્રથમ જે હુવા ઋષભ જિણંદ ॥ તેહના પુત્ર તે ભરત નરિંદ, ભરતના હુઆરે ઋષભસેન પુંડરીક ॥ ઋષભજી પાસે રે દેશના સુણી તહકીક, દીક્ષા લીધી રે ત્રિપદી જ્ઞાન અધિક ॥ વીરજી૦ ॥ ૨ ॥ ગણધર પદવી પામ્યા જામ, દ્વાદશાંગી ગુંથી અભિરામ ॥ વિચરે મહીયલમાં ગુણધામ, અનુક્રમે આવ્યા રે શ્રી સિદ્ધાચલ સાર ॥ મુનિવર કોડિરે પંચતણે પરિવાર, અનશન કીધું

રે નિજ આતમને ઉદ્ધાર ॥ વીરજી૦ ॥ ૩ ।
ચૈત્રી પૂનમ દિવસે એહ, પામ્યા કેવળજ્ઞાન
અછેહ ॥ શિવસુખ વરિયા અમર અદેહ, પૂ-
ર્ણાનંદી રે અગુરૂ લઘુ અવગાહ ॥ અજ અ-
વિનાશી રે નિજ ગુણભોગી અબાહ, નિજ
ગુણ કરતા રે પર પુદ્ગલ નહિ ચાહ ॥ વી-
રજી૦ ॥ ૪ ॥ તેણે પ્રગટયું પુંડરિક ગિરિ
નામ, સાંભળો સોહમ દેવલોક સ્વામ ॥ એ-
હનો મહિમા અતિહિ ઉદ્દામ ॥ ઇણે દિન
કીજે રે, તપ જપ પૂજાને દાન ॥ વ્રત વલી
પોસો રે જેહ કરે અનિદાન, ફલ તસ પામેરે
પંચકોડી ગુણું માન ॥ વીરજી૦ ॥ ૫ ॥ ભ-
કતે ભવ્ય જીવ જે હોય, પંચમ ભવે મુક્તિ
લહે સોય ॥ તેહમાં બાધક છે નહિ કોય,
વ્યવહાર કેરી રે મધ્યમ ફલની એ વાત ॥
ઉત્કૃષ્ટ યોગે રે અંતરમુહૂર્ત વિખ્યાત, શિવ-
સુખ સાધે રે નિજ આતમ અવદાત ॥ વી-
રજી૦ ॥ ૬ ॥ ચૈત્રી પુનમ મહિમા દેખ, પૂ-
જા પંચ પ્રકારી વિશેષ ॥ તેહમાં નહિ ઉ

ણિમ કાંઇ રેખ, ઇણીપેરે ભાખે રે જિનવર ઉત્તમ વાણ ॥ સાંભળી બુજયા રે કેઇક ભવિક સુજાણ, ઇણીપરે ગાયો રે પદ્મવિજય સુપ્રમાણ ॥ વીર૦ ॥ ૭ ॥

(૨૫)

સુણ જીનવર શેત્રુંજા ધણીજી, દાસતણી અરદાસ ॥ તુજ આગળ બાળક પરેજી, હું તો કરૂં વેષાસરે ॥ જિનજી મુજ પાપીને તાર ॥ તું તો કરૂણારસ ભર્યોજી, તું સહુને‌ા હિતકાર રે જિનજી ॥ મુજ૦ ॥ ૧ ॥ હું અવગુણને‌ા ઓરડોજી, ગુણ તો નહીં લવલેશ ॥ પરગુણ પેખી નવી શકુ જી, કેમ સંસાર તરેશ રે જિનજી ॥ મુજ૦ ॥ ૨ ॥ જીવતણા વધ મે કર્યાજી, બોલ્યા મૃષાવાદ ॥ કપટ કરી પરધન હર્યાંજી, સેવ્યા વિષય સંવાદ રે જિનજી ॥ મુ૦ ॥ ૩ ॥ હું લંપટ હું લાલચ્યાજી, કર્મ કીધાં કેઇ કરોડ ॥ ત્રણ ભુવનમાં કે‌ા નહીંજી, જે આવે મુજ જોડ રે જિનજી ॥ મુજ૦ ॥ ૪ ॥ છિદ્ર પરાયાં અહની-

शेजी, जोतो रहुं जगनाथ ॥ कुगतितणी कर-
णी करीजी, जोडयो तेहशुं साथरे जिनजी ॥
॥ मुज० ॥ ५ ॥ कुमति कुटील कदाग्रहीजी,
वांकी गति मति मुज ॥ वांकी करणी म्हारी
जी, शी संभळावुं तुजरे जिनजी ॥ मुज० ॥
॥ ६ ॥ पुन्य विना मुज प्राणिओजी, जाणे
मेलुं रे आथ ॥ उंचा तरुवर मोरीयांजी,
त्यांही पसारे हाथरे जिनजी ॥ मुज० ॥ ७॥
वीण खाधा वीण भोगव्यांजी, फोगट कर्म
बंधाय ॥ आर्तध्यान मीटे नहींजी, कीजे
कवण उपाय रे जीनजी ॥ मुज० ॥ ८ ॥ का-
जळथी पण शामळाजी, मारा मन परणाम
॥ सोणा मांही ताहरुंजी, सभारुं नहीं नाम
रे जिनजी ॥ मुज० ॥ ९ ॥ मुग्ध लोक ठगवा
भणीजी, करुं अनेक प्रपंच ॥ कुड कपट हुं
केळवीजी, पापतणो करुं संचरे जीनजी ॥
॥ मुज० ॥ १० ॥ मन चंचळ न रहे कीमे
जी, राचे रमणी रे रुप ॥ काम विटंबण शी
कहुंजी, पडीश हुं दुर्गति कूपरे जिनजी ॥

॥ મુજ૦ ॥ ૧૧ ॥ કિશ્યા કહું ગુણ માહરા.
જી, કિશ્યા કહું અપવાદ ॥ જેમ જેમ સં-
ભારૂં હૈયેજી, તેમ તેમ વાધે વિખવાદરે જિ-
નજી ॥ મુજ૦ ॥ ૧૨ ॥ ગુરૂઆ[1] તે નવી લે-
ખવેજી, નિગુણ[2] સેવકની વાત ॥ નીચતણે
પણ મંદિરેજી, ચંદ્ર ન ટાળે જ્યોત રે જિન-
જી ॥ મુજ૦ ॥ ૧૩ ॥ નિગુણો તોપણ તાહુ-
રોજી, નામ ધરાવ્યું દાસ ॥ કૃપા કરી સં-
ભારજોજી, પુરજો મુજ મન આશરે જિનજી
॥ મુજ૦ ॥ ૧૪ ॥ પાપી જાણી મુજ ભણી
જી, મત મૂકો વિસાર ॥ વિખ હળાહળ આ
દર્યોજી, ઇશ્વર[3] ન તજે તાસરે જિનજી ॥મુજ૦
॥ ૧૫ ॥ ઉત્તમ ગુણકારી હુએજી, સ્વાર્થ
વિના સુજાણ ॥ કરસણ[4] સિંચે સરભરેજી,
મોહ ન માગે દાણરે જિનજી ॥ મુજ૦ ॥ ૧૬ ॥
તુ ઉપગારી ગુણ નિલોજી, તું શેવક પ્રતિ-

---

૧ મોટા પુરુષો. ૨ ગુણ વિનાના. ૩ શંકર.
૪ ખેતિ.

પાળ ॥ તુ સમરથ સુખ પૂરવાજી, કર મા-
હારી સંભાળ રે જિનજી ॥ મુજ૦ ॥ ૧૭ ॥
તુજને શું કહીએ ઘણુંજી, તું સૌ વાતે જાણ॥
મુજને થાજો સાહિબાજી, ભવ ભવ તાહરી
આશા રે જિનજી ॥ મુજ૦ ॥ ૧૮ ॥ નાભિ-
રાયા કુળ ચંદલોજી, મારૂદેવીના નંદ ॥ કહે
જિન હરખ નિવાજજ્યોજી, દેજો પરમાનંદ રે
જિનજી ॥ મુજ પાપીને તાર ॥ ૧૯ ॥ ઇતિ ॥

શ્રી ઋષભદેવનાં સ્તવનો.

(૧)

(હાંરે મ્હારે યોવનીયાનો લટકો દાહા-
ડાચારજો એ દેશી.)

હાં રે આજ મળિઓ મુજને તીનભુવન-
નો નાથ જો, ઉદયો સુખ સુરતરૂ મુજ ઘરઘર
આંગણે રે જો ॥ હાં રે આજ અષ્ટ મહાસિ-
દ્ધિ આવી માહરે હાથ જો, નાઠા માઠા દાહાડા
દરિસણ પ્રભુતણે રે જો ॥ ૧ ॥ હા રે મ્હારે

હિયડું ઉલટી ઉલ્લટરસની રાશિ જો, નેહસ- લુણી નજર નિહાળી તાહરી રે જો ॥ હાં રે હું તો જાણું નિશદિન બેસી રહું તુજ પાસ જો ॥ તાહરે નેહે ભેદી મીંજી માહરી રે જો. ॥ ૨ ॥ હાં રે મ્હારી પૂગી પૂરણ રીતે મનની હુંશ જો, દુરજાનિયા તે દુઃખભર્યાં આવટશે પડયા રે જો ॥ હાં રે પ્રભુ તું તો સુરતરૂ બીજા જાણ્યા તૂસ જો, તુજ ગુણહીરો મુજ હિયડા ધારે જડયો રે જો ॥ ૩ ॥ હાં રે પ્રભુ તુજશું મહારે ચોળ મજીઠો રંગ જો, લાગ્યો એહવો તે છે કુણ ટાળી શકે રે જો ॥ હાં રે પ્રભુ પલટે તે તો કાચો રંગ પતંગ જો, લાગ ન લાગે દુરજનનો કો મુજ થકે રે જો ॥ ૪ ॥ હાં રે પ્રભુ તાહરી મુદ્રા સાચી મોહનવેલ જો, મોહ્યા તીનભુવન જન દાસ થઈ રહ્યા રે જો ॥ હાં રે પ્રભુ જે નવિ રંજયા તે સુરતરૂને ઠેલિ જો, દુઃખ વિષવેલિ આદર કરવા ઉમહ્યા રે જો ॥ ૫ ॥ હાં રે પ્રભુ તાહ-

રી ભક્તિ ભીન્યુ માહરૂં ચિત્ત જો, તલ જિમ તેલે તેલે જેમ સુવાસના રે જો ॥ હાં રે પ્રભુ તાહરી દીઠી જગમાં મોટી રીત જો, સુફળ ફળ્યા અરદાસ વચન મુજ દાસના રે જો ॥ ॥ ૬ ॥ હાં રે માહરે પ્રથમ પ્રભુજી પૂરણ ગુણનો ઈશ જો, ગાતાં ઋષભ જિણેસર હુંશ મનતણી રે જો, હાં રે મ્હારે વિમલવિજય વર વાચકને શુભ શિષ્ય જો, રામે પામી દિન દિન દોલત અતિ ઘણી રે જો ॥ ૭ ॥

(૨)

ઋષભજિણંદશું પ્રીતડી, કિમ કીજેહો કહો ચતુર વિચાર ॥ પ્રભુજી જઈ અલગા વસ્યા, તિહાં કિણુ નવિ હો કો વચન ઉચ્ચાર ॥ ઋ૦ ॥ ૧ ॥ કાગળ પણ પહોંચે નહિં, નવિ પહોંચે હો તિહાં કો પરધાન ॥ જે પહોંચે તે તુમ સમો, નવિ ભાખે હો કોનું વ્યવધાન ॥ ઋ૦ ॥ ૨ ॥ પ્રીત કરે તે રાગિયા જિનવરજી હો તુમે તો વીતરાગ ॥ પ્રીતડી

જેહ અરાગીથી, ભેળવવી હો લોકોત્તર ભાગ ॥ ઋ૦ ॥ ૩ ॥ પ્રીતિ અનાદિની વિષ ભરી તે રીતે હો કરવા મુજ ભાવ ॥ કરવી નિર-વિષ પ્રીતડી, કિણ ભાંતે હો, કહો બને બનાવ ॥ ઋ૦ ॥ ૪ ॥ પ્રીતિ અનંતી પરથકી, જે તોડે હો તે જોડે એહ ॥ પરમ પુરૂષથી રા-ગતા, એકત્વતા હો દાખી ગુણ ગેહ ॥ ઋ૦ ॥ ॥ ૫ ॥ પ્રભુજીને અવલંબતાં, નિજ પ્રભુતા હો પ્રગટે ગુણરાશ ॥ દેવચંદ્રની સેવના, આપે મુજ હો અવિચળ સુખવાસ ॥ ઋ૦ ॥૬॥

(૩)

॥ કપૂર હોયે અતિ ઉજલો રે એ દેશી. ॥

જ્ઞાનરયણ રયણાયરૂ રે, સ્વામી ઋષભ જિણંદ ॥ ઉપકારી આરહા પ્રભુ રે, લોક લો-કોત્તરાનંદ રે ॥ ભવિયા૦ ॥ ૧ ॥ ભાવે ભ-જો ભગવંત ॥ મહિમા અતુલ અનંત રે ॥ ॥ ભ૦ ॥ ભા૦ ॥ એ આંકણી ॥ તિગ તિગ આકર સાગરૂ રે, કોડાકોડી અઢાર ॥ જુગલા

धर्म निवारीयो रे, धर्म प्रवर्त्तन हार रे ॥ ॥ भ० ॥ भा० ॥ २ ॥ ज्ञानातिशये भव्यना रे, संशय छेदनहार ॥ देव नरा तिरि संज्ञीया रे, वचनातिशय विचार रे ॥ भ० ॥ ॥ भा० ॥ ३ ॥ च्यार घने अथवा स्तवे रे, पूजातिशय महंत ॥ पच्च घने योजन टले रे, कष्ट ए तूर्य प्रसंत रे ॥ भ० ॥ भा० ॥ ॥ ४ ॥ योग क्षेमंकर जिनवरू रे, उपशम गंगा नीर ॥ प्रीति भक्तिपणे करी रे, नीत्य नमे शुभवीर रे ॥ भ० ॥ भा० ॥ ५ ॥

(४)

रूषभजिनेश्वर प्रितम माहरो रे, ओर न चाहुं रे कंत ॥ रीझयो साहिब संग न परिहर रे, भांगे सादि अनंत ॥ रू० ॥ १ ॥ प्रीत सगाई रे जगमां सहु करे रे, प्रीत सगाई न कोय ॥ प्रीत सगाई र निरूपाधिक कही रे, सोपाधिक धन खोय ॥ रू० ॥ २ ॥ कोइ कंत कारण काष्टभक्षण करे रे, मिलशुं कंतने धाय ॥ ए मेळो नवि कहीये संभवे

રે, મેળો ઠામ ન ઠાય ॥૩૦॥ ૩ ॥ કોઇ પતિરંજન અતિઘણો તપ કરે રે, પતિરંજન તનતાપ ॥ એ પતિરંજન મેં નવિ ચિત્ત ધર્યું રે, રંજન ધાતુમેળાપ ॥ ૩૦ ॥ ૪ ॥ કોઇ કહે લીલા રે અલખ અલખતણી રે, લખ પૂરે મન આશ ॥ દોષ રહિતને લીલા નવિ ઘટે રે, લીલા દોષ વિલાસ ॥ ૩૦ ॥ ૫ ॥ ચિત્ત પ્રસન્ને રે પૂજન ફળ કહ્યું રે, પૂજા અખંડિત એહ ॥ કપટરહિત થઇ આતમ અરપણા રે, આનંદઘન પદ રેહ ॥ ૩૦ ॥ ૬ ॥

(૫)

માતા મરૂદેવાના નંદ, દેખી તાહરી સુરતી મારૂં મન લોભાણુંજી ॥ મારૂં દીલ લોભાણુંજી ॥ દેખી૦ ॥ એ ટેક ॥ કરૂણાનાગર કરૂણા સાગર, કાયા કંચનવાન ॥ ધોરી લંછન પાઉલે કાંઈ, ધનુષ પાંચશેં માન ॥ માતા૦ ॥ ૧ ॥ ત્રિગડે બેશી ધર્મ કહંતા, સુણે પર્ષદા બાર ॥ યોજન ગામિની વાણી મીઠી વરસંતી જળધાર ॥ માતા૦ ॥ ૨ ॥ ઉર્વશી

રૂડી અપછરા ને, રામા છે મન રંગ ॥ પાયે નેપુર રણઝણે, કાંઇ કરતી નાટારંભ ॥ માતા૦ ॥ ૩ ॥ તુંહી બ્રહ્મા તુંહી વિધાતા, તું જગ તારણહાર ॥ તુજ સરિખો નહીં દેવ જગતમાં, અડવડીઆ આધાર ॥ માતા૦ ॥ ૪ ॥ તુંહી ભ્રાતા તુંહી ત્રાતા, તુંહી જગતનો દેવ ॥ સુરનર કિન્નર વાસુદેવા, કરતા તુજ પદ સેવ ॥ માતા૦ ॥ ૫ ॥ શ્રી સિદ્ધાચળ તીરથ કેરો, રાજા રૂષભ જિણંદ ॥ કીર્ત્તિ કરે માણેકમુનિ તાહરી, ટાળો ભવભય ફંદ ॥માતા૦

શ્રી શાંતિનાથનાં સ્તવનો.

(૧)

॥ મોતીડાની દેશી ॥

સકલ સમીહિત સુરતરૂ કંદા, શાંતિકરણ શ્રી શાંતિ જિણંદા ॥ સાહિબા જિનરાજ હમારા, મોહના જિનરાજ હમારા ॥ સા૦ ॥ ॥ એ આંકણી ॥ ત્રિકરણ શુદ્ધ ચરણ તુજ વિલગો, પલક માત્ર ન રહું હવે અલગો ॥

॥ સા૦ ॥ ૧ ॥ વિલગો તે અલગો કેમ જા-
શે, છંડયો પણ તુમ્હે નવિ છંડાશે ॥ સા૦ ॥
પ્રભુ તુમ્હે કોઇશું નેહ ન લાવો, વીતરાગ ક
હી સચિ સમજાવો ॥ સા૦ ॥ ૨ ॥ બીજા
અવર કહો એમ સમજે, પણ છોરૂ દીધાથી
રીઝે ॥ સા૦ ॥ બાલકના હઠથી નવિ ચાલે,
જે માગે તે માવિત્ર આલે ॥ સા૦ ॥ ૩ ॥
ભક્તિ ખેંચી મન માંહે આણ્યો, સહજ સ્વ-
ભાવે પણ મેં જાણ્યો ॥ સા૦ ॥ માહારે એક
પ્રતિજ્ઞા સાચી, તુમ પદ સેવા અંકે જાચી
॥ સા૦ ॥ ૪ ॥ કબજે આવ્યા તો છુટીજે,
જેહ માગે તેહજ દીજે ॥ સા૦ ॥ અભેદપણે
જો મનમાં મળશો, કબજેથી પ્રભુ તો નીકુ-
લશો ॥ સા૦ ॥ ૫ ॥ અખય ભાવ નિધિ
તુમ પાસ, આપી દાસને પૂરો આશ ॥ જ્ઞાન
વિમલ સમકિત પ્રભુતાઇ, દીધી સાહેબ એહ
વડાઈ ॥ સા૦ ॥ ૬ ॥ ઇતિ ॥

(૨)

શાંતિ પ્રભુ વિનતિ એક મોરી રે, તારી

આંખડી કામણગારી ॥ શાંતિ૦ ॥ વિશ્વસેન રાજા તુજ તાય રે, રાણી અચિરાદેવી માય રે ॥ તું તો ગજપુર નગરીનો રાય ॥ શાં૦ ॥ ॥ ૧ ॥ પ્રભુ સોવન કાંતિ બિરાજે રે, મુકુટે હીરા મણિ છાજે રે ॥ તારી વાણી ગંગાપૂર ગાજે ॥ શાં૦ ॥ ૨ ॥ પ્રભુ ચાલીશ ધનુષની કાયા રે, ભવિ જનના દિલમાં ભાયા રે ॥ કાંઈ રાજ રાજેસર રાયા ॥ શાં૦ ॥ ૩ ॥ પ્રભુ માહારા છો અંતરજામી રે, કરૂં વિનતિ હું શિરનામી રે ॥ ઋદ્ધિ રાજના છો તુમે સ્વામી ॥ શાં૦ ॥ ૪ ॥ પ્રભુ પર્ષદા બારે માંહે રે, દીયે દેશના અધિક ઉચ્છાહે રે ॥ પ્રભુ અંગીએ ભેટ્યા ઉમાહે ॥ શાં૦ ॥ ૫ ॥ શ્રાવક શ્રાવિકા બહુ પુણ્યવંતા રે, શુભ કરણી કરે મહંતા રે ॥ શાંતિનાથના દરિસણ કરતા ॥ શાં૦ ॥ ૬ ॥ સંવત અઢાર અઠ્ઠાણું ઓસાર રે, માસ કલ્પ કર્યો તિણિ વાર રે ॥ સૂરિ મુક્તિપદના ધાર ॥ શાં૦ ॥ ૭ ॥ ઇતિ

(૩)

તું મેરે મનમેં તું મેરે દિલમેં, નામ જપું પલ પલમેં હો ॥ પ્રભુજી ॥ તું૦ ॥ શાંતિ જિણેસર સાહેબ સાચો, શાંતિકરણ એક પલમેં હો ॥ પ્રભુજી ॥ તું૦ ॥ ૧ ॥ નિર્મળ જયોતિ વદનપર સોહે, નિકસ્યો જયું ચંદ વાદલમેં હો ॥ પ્રભુજી ॥ તું૦ ॥ મેરો મન પ્રભુ તુમસેં લીનો, મીન વસત જયું જલમેં હો ॥ પ્રભુજી ॥ તું૦ ॥ ૨ ॥ ભવ ભવ ભમતાં મેં દરિસણ પાયો, આશા પૂરો એક પલમેં હો ॥ પ્રભુજી ॥ તું૦ ॥ જિનરંગ કહે પ્રભુ શાંતિ જિણેસર, દેખ્યો જયું દેવ સકલમેં હો ॥ પ્રભુજી૦ ॥ તું૦ ॥ ૩ ॥ ઈતિ ॥

(૪)

સોલમા શ્રી જિનરાજ, ઓલગ સુણો અમતણી ॥ લલના ॥ ભગતથી એવડી કેમ, કરો છો ભોલામણી ॥ લ૦ ॥ ચરણે વિલગ્યો જેહ, આવીને થઈ ખરો ॥ લ૦ ॥ નિપટ તેહથી કોણ, રાખે રસ અંતરો ॥ લ૦ ॥ ૧ ॥

મેં તુજ કારણ સ્વામી, ઉવેખ્યા સુર ઘણા ॥ ॥ લ૦ ॥ માહરી હિશાથી મેં તો, ન રાખી કાંઈ મણા ॥ લ૦ ॥ તો તુમેં મુજથી કેમ, અપૂઠા થઈ રહો ॥ લ૦ ॥ ચૂક હોવે જો કોય, સુખે મુખથી કહો ॥ લ૦ ॥ ૨ ॥ તુજથી અવર ન કોય, અધિક જગતીતળે ॥ લ૦ ॥ જેહથી ચિત્તની વૃત્તિ, એકાંગી જઇ મળે ॥ ॥ લ૦ ॥ દીજે દરિસન વાર, ઘણી ન લગાવીએ ॥ લ૦ ॥ વાતડલી અતિ મીઠીયે, કિમ વિરમાવીએ ॥ લ૦ ॥ ૩ ॥ તું જો જળ તો હું કમલ, કમલ તો હું વાસના ॥ લ૦ ॥ વાસના તો હું ભ્રમર, ન મૂકું આસના ॥લ૦ તું છોડે પણ હું કેમ, છોડીશ તુજ ભણી ॥ ॥ લ૦ ॥ લોકોત્તર કોઇ પ્રીતિ, આવી તુજથી બની ॥ લ૦ ॥ ૪ ॥ હુરથી શાને સમકિત, દેઇને ભોળવ્યો ॥ લ૦ ॥ હવે કિમ જાઉ ખોટે, દિલાસે ઓલવ્યો ॥ લ૦ ॥ જાણી આસો દાસ, વિમાસો છો કિસ્યું ॥ લ૦ ॥ અમે પણ ખિજમતમાંહિ, કે ખોટા કિમ થ-

શું ॥ લ૦ ॥ ૫ ॥ બીજી ખોટી વાતે, અમે રાચું નહીં ॥ લ૦ ॥ મેં તુમ આગળ માહરા, મનવાળી કહી ॥ લ૦ ॥ રાખો પૂરણ પ્રીતિ, વિમાસો શું તમે ॥ લ૦ ॥ અવસર લહી એકાંત, વિનવીએ છે અમે ॥ લ૦ ॥ ॥ ૬ ॥ અંતરજામી સ્વામી, અચિરાનંદના ॥ લ૦ ॥ શાંતિકરણ શ્રી શાંતિજી, માનજો વંદના ॥ લ૦ ॥ તુજ સેવનાથી તન મન, આણંદ ઉપન્યો ॥ લ૦ ॥ કહે મોહનમનરંગ, સુપંડિત રૂપનો ॥ લ૦ ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥

(૫)

(ગરબાની દેશી.)

અચિરાનંદન વંદના રે લો, કાંઇ ભવ ભય ફંદ નિકંદના રે લો ॥ આરાધો આનંદમાં રે લો, કાંઇ મ પડો માયા ફંદમાં રે લો ॥ અચિ૦ ॥ ૧ ॥ હું તો પ્રભુને પૂજવા નિસર્યો રે લો, મુને ઘરનો ધંધો વિસર્યો રે લો ॥ મુખડું જોવા તાહરૂં રે લો, વહાલા મોહી રહ્યું મન માહરૂં રે લો ॥ અચિ૦ ॥૨॥

તાહરૂં રૂપ દીઠું જેવારનું રે લો, મુને વિ-
સર્યું પૂરવ સંસારનું રે લો ॥ તાહારી મૂરત
દીઠી જે ઘડી રે લો, મ્હારી આંખ હેયાની
ઉઘડી રે લો ॥ અચિં૦ ॥ ૩ ॥ મુને તુજશું
લાગી મોહની રે લો, મુને ન ગમે સંગત કે-
હની રે લો ॥ મુને ઘડી ઘડી તું સાંભરે રે
લો, વળી વિસાર્યો નવિ વિસરે રે લો ॥અ-
ચિં૦ ॥ ૪ ॥ રૂડી અણીઆલી તુજ આંખડી
રે લો, તેતો જાણુ કમળની પાંખડી રે લો ॥
મસ્તક મુકુટ સોહામણો રે લો, મુને જોવાનો
અલજો ઘણો રે લો ॥ અચિં૦ ॥ ૫ ॥ બાંહે
બાજુબંધ બહિરખા રે લો, કાંઇ કાને કુંડલ
સારિખા રે લો ॥ હાર હૈયે અતિ સોહતોરે
લો, તેતો ભવિયણનાં મન મોહતો રે લો ॥
॥ અચિં૦ ॥ ૬ ॥ પંચરંગી આંગી બની રે
લો, કાંઇ શી શોભા કહું તેહની રે લો ॥
ફૂલ પગર અતિ ફૂટરો રે લો, તાહારા વચણ
અમીરસ ઘૂટડો રે લો ॥ અચિં૦ ॥ ૭ ॥
દીપ ઝાલા ધૂપ આરતી રે લો, દુઃખ દાહગ

ફરે વારતી રે લો ॥ તાથે તાથે તાનમાં રે લો, તુને ગાયે સુરનર ગાનમાં રે લો ॥ અચિં૦ ॥ ॥ ૮ ॥ જો સેવક કરી લેખવો રે લો, તો સુનજરે સાહામું દેખવો રે લો ॥ ઉદયરતન કહે આજથી રે લો, મહારે કાજ સર્યાં જિન રાજથી રે લો ॥ અચિં૦ ॥ ૯ ॥ ઇતિ ॥

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવનો.

(૧)

જિનજી ગોડીમંડણ પાસકે, વિનતિ સાંભલો રે લો ॥ જિનજી અરજ કરૂં સુવિલાસકે, મૂકી આમલો રે લો ॥ જિનજી તુમ દર્શનને કાજ કે, જીવડો ટળવળે રે લો ॥ જિનજી મહેર કરો મહારાજ કે, આસા સવિ ફલે રે લો ॥ ૧ ॥ જિનજી મનભમરો લલચાય કે, પ્રભુની ઓલગે રે લો ॥ જિનજી જેમ તેમ મેળો થાય કે, તે કરજો વગેરે લો ॥ જિનજી દૂરથકાં પણ નેહ કે, સાચો માનજો રે લો ॥ જિનજી તુમથી લહું ગુણગેહ કે, અમૃત પાનજો રે લો ॥ ૨ ॥ જિનજી પ્રભુશું

બાંધ્યો પ્રેમકે, તે કેમ વિસરે રે લો ॥ જિન- જી બીજે જાવા નિયમ કે, પ્રભુથી દિલ ઠરે રે લો ॥ જિનજી જોતાં તાહરૂં રૂપકે, અનુભવ સાંભરે રે લો ॥ જિનજી તાહરી જ્યોતિ અનુપ કે, ચિંતા દુઃખ હરે રે લો ॥ ૩ ॥ જિનજી એહું ભોજન ખાય કે, મીઠાઇની લાલચે રે લો ॥ જિનજી આતમને હિત થાય કે, પ્રભુના ગુણ રૂચે રે લો ॥ જિનજી કર્મ તણાં બળ જોર કે, તેહથી તારિયે રે લો ॥ જિનજી સમકિતના જે ચોર કે, તેહને વારિયે રે લો ॥ ૪ ॥ જિનજી નિજ સેવક જાણીને મુક્તિ બતાવીયે રે લો ॥ જિનજી કરૂણારસ આણીને, મનમાં લાવીયે રે લો ॥ જિનજી વાચક સહજ સુંદરનો, સે- વક એમ કહે રે લો ॥ જિનજી પંડિત શ્રી નિત્યલાભ કે, પ્રભુથી સુખ લહે રે લો ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

(૨)

પાસ સંખેશ્વરા સાર કર સેવકા, દેવ કાં એવડી વાર લાગે ॥ કોડિ કર જોડી દરબાર

આગેં ખડા, ઠાકુરા ચાકુરા માન માગે ॥પા૦ ॥ ૧ ॥ જગતમાં દેવ જગદીશ તું જાગતો, એમ શું આજ જિનરાજ ઉંઘે ॥ મ્હોટા દાનેશ્વરી તેહને દાખીયે, દાન દિયે જેહ જગ કાળ સુંધે ॥ પા૦ ॥ ૨ ॥ ભીડ પડી જાદવા જોર લાગી જરા, તિણ સમે ત્રિકમે તુજ સંભાર્યો ॥ પ્રગટી પાતાળથી પલકમાં તેં પ્રભુ ભક્તજન તેહનો ભય નિવાર્યો ॥ પા૦ ॥ ૩॥ પ્રગટ થા પાસજી મેલી પડદો પરો, મોડ અસુરાણને આપ છોડો ॥ મુજ મહીરાણ મંજૂસમાં પેસીને, ખલકના નાથજી ! બંધ ખોલો ॥ પા૦ ॥ ૪ ॥ આદિ અનાદિ અરિહંત તું એક છે, દીનદયાળ છે કોણ દૂજો ? ॥ ઉદયરત્ન કહે પ્રગટ પ્રભુપાસજી, પામી ભયભંજનો એહ પૂજો ॥ પા૦ ॥ ૫ ॥ ઇતિ॥

(૩)

અંતરજામી સુણ અલવેસર, મહિમા ત્રિજગ તુમારો ॥ સાંભળીને હું આવ્યો તીરે જનમ મરણ દુઃખ વારો ॥ સેવક અરજ કરે

છે રાજ, અમને શિવસુખ આપો ॥ ૧ ॥ સહુકોનાં મન વંછિત પૂરો, ચિંતા સહુની ચુરો ॥ એહવું બિરૂદ છે રાજ તુમારૂં, કેમ રાખો છો દૂરે ॥ સેવક૦ ॥ ૨ ॥ સેવકને વલવલતો દેખી, મનમાં મહેર ન ધરશો ॥ કરૂણાસાગર કેમ કહેવાશો, જો ઉપકાર ન કરશો ॥ સેવક૦ ॥ ૩ ॥ લટપટનું હવે કામ નહિં છે, પ્રત્યક્ષ દરિસન દીજે ॥ ધુંઆડે ધીજુ નહિ સાહિબ, પેટ પડ્યા પતીજે ॥ સેવક૦ ॥ ૪ ॥ શ્રી સંખેશ્વર મંડણ સ્વામિ, વિનતડી અવધારો ॥ કહે જિનહર્ષ મયા કરી મુજને, ભવસાગરથી તારો ॥ સેવક૦ ॥ ૫॥

(૪)

આવો આવો પાસજી મુજ મળીયા રે, મ્હારા મનના મનોરથ ફળીયા ॥ આવો૦ ॥ ॥ એ આંકણી ॥ તાહારી મુરત મોહનગારી રે, સહુ સંઘને લાગે છે પ્યારી રે ॥ તમને મોહી રહ્યા સુરનર નારી ॥ આવો૦ ॥ ૧ ॥

અલબેલી મુરત પ્રભુ તારી રે, તારા મુખડા ઉપર જાઉં વારી રે ॥ નાગ નાગણી જોડ ઉગારી ॥ આવો૦ ॥ ૨ ॥ ધન્ય ધન્ય દેવાધિ દેવા રે, સુરલોક કરે છે સેવા રે ॥ અમને આપોને શિવપુર મેવા ॥ આવો૦ ॥ ૩ ॥ તમે શિવરમણીના રસીયા રે, જઇ મોક્ષપુરીમાં વસિયા રે ॥ મારા હ્રદય કમળમાં વસિયા ॥ ॥ આવો૦ ॥ ૩ ॥ જે કોઇ પાસતણા ગુણ ગાશે રે, ભવ ભવનાં તે પાતિક જાશે રે ॥ તેનાં સમકિત નિર્મળ થાશે ॥ આવો૦ ॥ ૫॥ પ્રભુ ત્રેવીશમા જિનરાયા રે, માતા વામાદેવીના જાયા રે ॥ અમને દરિશન દ્યોને દયાળા ॥ આયો૦ ॥ ૬ ॥ હું તો લળી લળી લાગું છું પાય રે, મારા ઉરમાં તે હરખ ન માય રે ॥ એમ માણેકવિજય ગુણ ગાય ॥ ॥ આવો૦ ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥

(૫)

આજ શંખેશ્વરજિન ભેટીયે, ભેટતાં ભવ દુઃખ નાસે ॥ સાહેબ મોરા રે ॥ જયો અ-

શ્વસેન કુલચંદ્રમા, માતા વામા સુત પાસે ॥
॥ સા૦ ॥ ૧ ॥ ભક્તવત્સલ જન ભયહરૂ,
હસતાં હણીયા ષટહાસ્ય ॥ સા૦ ॥ દાનાદિક
પાંચને દુહુંવ્યા, ફરી નાવે પાસની પાસ ॥
॥ સા૦ ॥ આ૦ ॥ ૨ ॥ કરી કામને કારમી
કમ કમી, મિથ્યાત્વને ન દિઉં માન ॥સા૦॥
અવિરતિને રતિ નહિ એક ઘડી, અવગુણી અ
લગું અજ્ઞાન ॥ સા૦ ॥ આ૦ ॥ ૩ ॥ નિંદક
નિદ્રાને નાસવી, મૃતરાગને રેગ અપાર ॥
॥ સા૦ ॥ એક ધક્કે દ્વેષને ટાલીયો, એમ
નાઠા દોષ અઢાર ॥ સા૦ ॥ આ૦ ॥ ૪ ॥
વળી મત્સર મોહ મમત ગયા, અરિહા નિ-
રિહા નિરદોષ ॥ સા૦ ॥ ધરણેંદ્ર કમઠ સુર
બિહું પરે, તુસ માત્ર નહિ તોસ રોષ ॥સા૦॥
॥ આ૦ ॥ ૫ ॥ અચરિજ સુણજો એક તેણે
સમે, શત્રુને સમકિત દાય ॥ સા૦ ॥ ચંદન
પારસ ગુણ અતિ ઘણા, અક્ષર થોડે ન ક-
હાય ॥ સા૦ ॥ આ૦ ॥ ૬ ॥ જાગરણ દિશા
ઉપર ચઢયા, ઉજાગરણે વિતરાગ ॥ સા૦ ॥

આલંબન ધરતાં પ્રભુતણો, પ્રભુતા સેવક સૌભાગ્ય ॥ સા૦ ॥ આ૦ ॥ ૭ ॥ ઉપાદાન કારણ કારિય સિધે, અસાધારણ કારણ નિત્ય ॥ સા૦ ॥ જો અપેક્ષા કારણ ભવિ લહે, ફળ દાયી કારણ નિમિત્ત ॥ સા૦ ॥ આ૦ ॥ ૮ ॥ પ્રભુ ત્રાયક સ્હાયકતા ધરી, દાયક નાયક ગંભીર ॥ સા૦ ॥ નિજ સેવક જાણી નિવાજીયે, તુમ ચરણે નમે શુભવીર ॥સા૦॥આ૦॥૯॥

અથ શ્રી મહાવીરસ્વામીનાં સ્તવનો.

(૧)

ત્રિસલાનંદન ચંદન શીત, દર્શન અનુભવ કરીયે નિત્ય ॥ સ્વામી સેવીયે ॥ તુમ દર્શનથી અલગા જેહ, વળગ્યા કર્મ પિશાચ ન છેહ ॥ સ્વામી સેવીયે ॥ ૧ ॥ હું પણ ભમીયો આ સંસાર, દર્શન દીઠા વિણ નિરધાર ॥ સ્વા૦ ॥ અબ તુમ દર્શન દીઠું રત્ન, નિજ ઘરમાં રહી કરશું યત્ન ॥ સ્વા૦ ॥ ॥ ૨ ॥ દર્શનથી જો દર્શન થાય, તે આ-

ખુંદ તો જગત ન માય ॥ સ્વા૦ ॥ ભવભ્રમણાદિક દૂરે જાય, ભવથિતિ ચિંતન અલ્પ ઠરાય ॥ સ્વા૦ ॥ ૩ ॥ તસ લક્ષણ પ્રગટે ઘટ માંહિ, વૈશાલિક[1] પ્રભુ વૂઠો ઉછાંહી ॥ સ્વા૦ ॥ અમૃત લેશ લહે એકવાર, રોગ નહિ ફરી અંગ મોઝાર ॥ સ્વા૦ ॥ ૪ ॥ દર્શન ફરશન હોવે તાસ, સવેદન દર્શનનો નાશ ॥ સ્વા૦ ॥ પણ જો જાય પલાંડુ[2] પાસ, તો મહ મહકે વાસ બરાસ ॥ સ્વા૦ ॥ ૫ ॥ દેવ કુદેવની સેવા કરંત, ન લહ્યું દર્શન શ્રી ભગવંત ॥ ॥ સ્વા૦ ॥ એક ચિત્ત નહિં એકની આશ, પગ પગ તે દુનિયાના દાસ ॥ સ્વા૦ ॥ ૬ ॥ વેશ[3] આડમ્બરે ક્ષણ કેઈ ઘાટ, તસ મુખ દર્શન દૂરે દાટ ॥ સ્વા૦ ॥ લોક કહે ધિક ચિત્ત ઉચ્ચાટ, ઘર ઘર ભટકે તે બારે વાટ ॥સ્વા૦॥ ॥ ૭ ॥ તિણવિધ ભટકયો કાળ અનંત, મલિયા ફલિયા નહિં અરિહંત ॥ સ્વા૦ ॥ તે દિન દર્શન તો પ્રતિપક્ષ, હવે દર્શન ફ-

---

૧ વર્ધમાન (મહાવીર) ૨ ડુંગળી. ૩ વેશ્યાની

લસે પ્રત્યક્ષ ॥ સ્વા૦ ॥ ૮ ॥ પ્રીતિ ભક્તિયે ચોળનો રંગ, ગુણ દર્શને ગયો રંગ પતંગ ॥ ॥ સ્વા૦ ॥ અણમળવે હુવે મન ઉત્કંઠ, મળવે દુઃખ કરે વિરહ ઉલ્કંઠ ॥ સ્વા૦ ॥ ૯ ॥ અનુભવ દર્શને બિહું દુઃખ નાસ, રાત્રિ દિવસ રહો હુંડા પાસ ॥ સ્વા૦ ॥ +ક્ષય ઉપશમ ગુણ ખાયક હાય, ગર્ભવતી પ્રિયા પુત્ર જણાય ॥ સ્વા૦ ॥ ૧૦ ॥ રંગ મહોલમાં ઉત્સવ થાય, મોહ કુટુંબ તે રોતું જાય ॥ ॥ સ્વા૦ ॥ શ્રી શુભવિજય સુણો જગદીશ, વીર કહે પછે દેજો આશીષ ॥ સ્વા૦ ॥૧૧॥

(૨)

સિદ્ધારથના રે નંદન વિનવું, વિનતડી અવધાર ॥ ભવમંડપમાંરે નાટક નાચિયો, હવે મુજ દાન દેવાડ+ ॥ હવે મુજ પાર ઉતાર ॥ સિદ્ધા૦ ॥ ૧ ॥ ત્રણ રતન મુજ આપો તાતજી, જેમ નાવે રે સંતાપ ॥ દાન દે-

+ ક્ષયોપશમ. + અભ્યાસવડે.

થંતાં રે પ્રભુકોસીર+ કિસી, આપો પદવી રે આપ ॥ સિદ્ધા૦ ॥ ૨ ॥ ચરણ અંગૂઠે મેરૂ કંપાવિયો, સુરનાં મોડયાં રે માન ॥ અષ્ટકર્મનો રે ઝગડો જીતવા, દીધાં વરસી રે દાન ॥ સિદ્ધા૦ ॥ ૩ ॥ શાસન નાયકશિવ સુખ દાયક, ત્રિસલા કુખે રતન ॥ સિદ્ધારથનો રે વંશ દીપાવિયો, પ્રભુજી તમે ધન્ય ધન્ય ॥ સાહેબ તુમે ધન્ય ધન્ય ॥ સિદ્ધા૦ ॥ ૪ ॥ વાચકશેખર કીર્તિવિજય ગુરૂ, પામી તાસ પસાય ॥ ધર્મતણે રસે જિન ચોવીશમા, વિનયવિજય ગુણ ગાય ॥ સિદ્ધા૦ ॥ ૫ ॥

(૩)

માહારી વીર પ્રભુજીને વંદના રે, એની વંદના તે પાપનિકંદના રે ॥ મા૦ ॥ હાંરે હુંતો કળસ ભરૂં તે ગંગાનીરના રે, હુંતો નવણ કરૂં મહાવીરના રે ॥ મા૦ ॥ ૧ ॥ હું તો પ્યાલા ભરૂં કેશર ઘોળના રે, માંહે મૃગ મદ ભેળું બહુ મૂલના રે ॥ મા૦ ॥ ૨ ॥ હું

+ સાયક ગુણ પ્રગટે.

તો તિલક કરૂં નવે અંગનાં રે, હું તો ફૂલ ચઢાવું પંચરંગનાં રે ॥ મા૦ ॥ ૩ ॥ હું તો પૂજા કરીને થાઉં પાવના રે, હું તો ભાવું તે આગલ ભાવનારે ॥ મા૦ ॥ ૪ ॥ એવા ભાવ ભલા સુંદરા શેહેરના રે, તિહાં વીર બિરાજે જયજયકારના રે ॥ મા૦ ॥ ૫ ॥ તિહાં સંઘ સદા આનંદના રે, તિહાં કરે ક-લ્યાણુ નિત્ય વંદના રે ॥ મા૦ ॥ ૬ ॥

(૪)

વીર જિણેસર સાહિબ મેરા, પાર ન લ-હું તેરા ॥ મહેર કરી ટાલો મહારાજજી, જનમ મરણના ફેરા હો ॥ જિનજી આજ હું શરણે આયો ॥ ૧ ॥ ગર્ભાવાસ તણા દુઃખ મહોટાં, ઊંધે મસ્તક રહિયો ॥ મળ મૂતરમાં-હે લપટાણો, એહવાં દુઃખ મેં સહિયાં હો ॥ ॥ જિ૦ ॥ ૨ ॥ નરક નિગોદમાં ઉપનો ને ચવિયો, સૂક્ષ્મ બાદર થઇયો ॥ વેહેંધાણો સુઇને અગ્રભાગે, માન તિહાં કિહાં રહિયોહો ॥ જિ૦ ॥ ૩ ॥ નરકતણી વેદના અતિ ઉલ્લસ-

સી, સહી તે જીવે બહુ ॥ પરમાધામીને વ-
શ પડીયો, તે જાણો તમે સહુ હો ॥ જિ૦ ॥
॥ ૪ ॥ તિર્યંચતણા ભવ કીધા ઘણેરા, વિ-
વેક નહીંય લગાર ॥ નિશિદિનનો વ્યવહાર
ન જાણ્યો, કેમ ઉતરાયે પાર હો ॥ જિ૦ ॥
॥ ૫ ॥ દેવતણી ગતિ પુણ્યે હું પામ્યો, વિ-
ષયારસમાં ભીનો ॥ વ્રત પચ્ચખ્ખાણ ઉદય
નવિ આવ્યાં, તાન માનમાંહે લીનો હો ॥
॥ જિ૦ ॥ ૬ ॥ મનુષ્ય જન્મ ને ધર્મ સામ-
ગ્રી, પામ્યો હું બહુ પુણ્યે ॥ રાગ દ્વેષમાંહે
બહુ ભળિયો, ન ટળી મમતા બુદ્ધિ હો ॥
॥ જિ૦ ॥ ૭ ॥ એક કંચન ને બીજી કામિ-
ની, તેહશું મનડું બાંધ્યું ॥ તેના ભોગ લેવા
ને હું શૂરો, કેમ કરી જિનધર્મ સાધું હો ॥
॥ જિ૦ ॥ ૮ ॥ મનની દોડ કીધી અતિ
ઝાઝી, હું હજુ ટેકે જડ જેહવો ॥ કલિકાલ
કલ્પ મેં જન્મ ગમાયો, પુનરપિ પુનરપિ તે-
હવો હો ॥ જિ૦ ॥ ૯ ॥ ગુરૂ ઉપદેશમાં હું
નથી ભીનો, નાવિ સદ્દહણા સ્વામી ॥ હવે

વડાઇ જોઇયે તમારી, ખીજમતમાંહિ છે ખા-
મી હો ॥ જિ૦ ॥ ૧૦ ॥ ચાર ગતિમાંહે
રડવડીયો, તોએ ન સીધાં કાજ ॥ ઋષભ
કહે તારો સેવકને, બાંહે ગ્રહ્યાની લાજ હો
॥ જિ૦ ॥ ૧૧ ॥ ઇતિ ॥

(૫)

તાર હો તાર પ્રભુ, મુઝ સેવક ભણી, જ
ગતમાં એટલું સુજશ લીજે ॥ દાસ અવગુણ
ભર્યો, જાણી પોતાતણો, દયાનિધિ દીનપર
દયા કીજે ॥ ૧ ॥ તા૦ ॥ રાગ દ્વેષે ભર્યો,
મોહ વૈરી નડયો, લોકની રીતિમાં ઘણું એ
રાતો ॥ ક્રોધવશ ધમધમ્યો, શુદ્ધ ગુણ નવિ
રમ્યો, ભમ્યો ભવમાંહિ હું વિષય માતો ॥
॥ ૨ ॥ તા૦ ॥ આદર્યું આચરણ, લોક ઉપ-
ચારથી, શાસ્ત્ર અભ્યાસ પણ કાંઈ કીધો ॥
શુદ્ધ શ્રદ્ધાન વળિ, આત્મ અવલંબ વિનુ, તેહવો
કાર્ય તિણે કો ન સીધો ॥ ૩ ॥ તા૦ ॥
સ્વામિ દરિસણ સમો, નિમિત લહી નિર્મળો
જો ઉપાદાન એ શુચિ ન થાશે ॥ દોષ કો

વસ્તુનો, અહવા ઉધમતણો, સ્વામી સેવા લ-હી નિકટ લાશે ॥ ૪ ॥ તા૦ ॥ સ્વામિ ગુણ ઓળખી, સ્વામિને જે ભજે, દરિસણ શુદ્ધ-તા તેહ પામે ॥ જ્ઞાન ચારિત્ર તપ, વીર્ય ઉલ્લાસથી, કર્મ ઝીપી વસે મુક્તિધામે ॥ ૫ ॥ ॥ તા૦ ॥ જગત વત્સલ, મહાવીર જિનવર સુણી, ચિત્ત પ્રભુ ચરણને શરણ વાસ્યો ॥ તારજો બાપજી, બિરૂદ નિજ રાખવા, દાસ-ની સેવના રખે જોશો ॥ ૬ ॥ તા૦ ॥ વિન-તિ માનજો, શક્તિ એ આપજો, ભાવ સ્યા-દ્વાદતા શુદ્ધ ભાસે ॥ સાધિ સાધક દશા, સિ-દ્ધતા અનુભવી, દેવચંદ્ર વિમલ પ્રભુતા પ્ર-કાસે ॥ ૭ ॥ તા૦ ॥ ઇતિ ॥

અથ શ્રી સીમંધરસ્વામિનું સ્તવન.

(૧)

મનડું તે માહારૂં મોકલે, મહારા વાહાલા જી રે ॥ સસિહર સાથે સંદેશ, જઇને કહેજો મારા વાહાલાજી રે ॥ એ આંકણી ॥ ભરતના ભક્તને તારવા ॥ મા૦ ॥ એકવાર આવોને

આ દેશ ॥ જઈ૦ ॥ ૧ ॥ પ્રભુજી વસો પુ-
ષ્કલાવતી ॥ મા૦ ॥ મહાવિદેહ ક્ષેત્ર મઝાર
॥ જઈ૦ ॥ પુરી રાજે પુંડરિગિણી ॥ મા૦ ॥
જિહાં પ્રભુનો અવતાર ॥ જઈ૦ ॥ ૨ ॥ શ્રી
સીમંધર સાહિબા ॥ મા૦ ॥ વિચરંતા વી-
તરાગ ॥ જઈ૦ ॥ પડિબોહો બહુ પ્રાણીને ॥
॥ મા૦ ॥ તેહનો પામે કુણ તાગ ॥ જઈ૦ ॥
॥ ૩ ॥ મન જાણે ઉડી મળું ॥ મા૦ ॥ પણ
પોતે નહીં પાંખ ॥ જઈ૦ ॥ ભગવંત તુમ
જોવા ભણી ॥ મા૦ ॥ અલજો ધરે છે બેહુ
આંખ ॥ જઈ૦ ॥ ૪ ॥ દુર્ગમ મહોટા ડું-
ગરા ॥ મા૦ ॥ નદી નાળાનો નહિ પાર ॥
॥ જઈ૦ ॥ ઘાંટીની આંટી ઘણી ॥ મા૦ ॥
અટવી પંથ અપાર ॥ જઈ૦ ॥ ૫ ॥ કોડી
સોનેયે કાશીદી ॥ મા૦ ॥ કરનારો નહીં કોય
॥ જઈ૦ ॥ કાગળીયો કેમ મોકલું ॥ મા૦ ॥
હોંશ તો નિત્ય નવલી હોય ॥ જઈ૦ ॥ ૬ ॥
લખું જે જે લેખમાં ॥ મા૦ ॥ લાખ ગમે
અભિલાષ ॥ જઈ૦ ॥ તમે લેજામાં તે લહો

॥ મા૦ ॥ મુજમન પૂરે છે સાખ ॥ જ૦ ॥૭॥
લોકાલોક સરૂપના ॥ મા૦ ॥ જગમાં તુમે છો
જાણુ ॥ જ૦ ॥ જાણ આગે શું જણાવીયે
॥ મા૦ ॥ આખર અમે અજાણ ॥જ૦॥૮॥
વાચક ઉદયની વિનતિ ॥ મા૦ ॥ સસિહર
કહ્યા સંદેશ ॥ જ૦ ॥ માની લેજો માહરી
॥ મા૦ ॥ વસતાં દૂર વિદેશ ॥ જ૦ ॥ ૯॥

અથ શ્રી તીર્થમાલાનું સ્તવન.

શેત્રુંજે ઋષભ સમોસર્યા, ભલા ગુણ ભ-
ર્યા રે ॥ સિધ્ધા સાધુ અનંત, તીરથ તે ન-
મું રે ॥ ત્રણ કલ્યાણિક તિહાં થયાં, મુગતે
ગયા રે ॥ નેમિસર ગિરનાર ॥ તી૦ ॥ ૧ ॥
અષ્ટાપદ એક દેહરો, ગિરિ સેહરો રે ॥ ભ-
રતે ભરાવ્યાં બિંબ ॥ તી૦ ॥ આબુ ચોમુ-
ખ અતિ ભલો, ત્રિભુવન તિલો રે ॥ વિમલ
વસહિ વસ્તુપાલ ॥ તી૦ ॥ ૨ ॥ સમેતશિ-
ખર સોહામણો, રળીયામણો રે ॥ સિધ્ધા
તિર્થંકર વીશ ॥ તી૦ ॥ નયરી ચંપા નિ-

રખીયે, હૈયે હરખીયે રે ॥ સિધ્યા શ્રી વા-
સુપૂજ્ય ॥ તી૦ ॥ ૩ ॥ પૂર્વ દિશે પાવાપુરી,
ઋદ્ધે ભરી રે ॥ મુક્તિ ગયા મહાવીર ॥
॥ તી૦ ॥ જેસલમેર જુહારીયે, દુઃખ વારીયે
રે ॥ અરિહંત બિંબ અનેક ॥ તી૦ ॥ ૪ ॥
વિકાનેરજ વંદિયે, ચિરનંદીયે રે ॥ અરિહંત
દેહરાં આઠ ॥ તી૦ ॥ સોરિસરો સંખેસરો,
પંચાસરો રે ॥ ફુલોધી થંભણપાસ ॥તી૦ ॥
॥ ૫ ॥ અંતરિક અજાવરો, અમીઝરો રે ॥
જીરાવલો જગનાથ ॥ તી૦ ॥ ત્રૈલોક્ય દી-
પક દેહરો, જાત્રા કરો રે ॥ રાણપુરે રિસહેસ
॥ તી૦ ॥ ૬ ॥ શ્રીનાડુલાઈ જાદવો, ગોડી સ્તવો
રે ॥ શ્રી વરકાણો પાશ ॥ તી૦ ॥ નંદીશ્વરનાં
દેહરાં બાવન ભલાં રે ॥ રૂચક કુંડલે ચાર
ચાર ॥ તી૦ ॥ ૭ ॥ શાશ્વતી અશાશ્વતી,
પ્રતિમા છતી રે ॥ સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ ॥
તી૦ ॥ તીરથ યાત્રા ફળ તિહાં, હોજો મુજ
ઇહાં રે ॥ સમયસુંદર કહે એમ ॥તી૦॥ ૮ ॥

અથ શ્રી ગિરનારજીનું સ્તવન.

સહુસાવન જઇ વસિયે, ચાલોને સખી સહુસાવન જઈ વસિયે ॥ ઘરનો ધંધો કબુઆન પૂરો, જો કરીયે અહોનિશિયે ॥ ચા૦ ॥ પીચરમાં સુખ ઘડીય ન દીઠું, ભય કારણ ચઉદિશિયે ॥ ચા૦ ॥ ૧ ॥ નાક વિહુણા સચલ કુટુંબી, લજ્જા કિમપિ નપસિયે ॥ ॥ ચા૦ ॥ ભેલાં જમીયે ને નજર નહીસે, રહેવું ઘોર તમસીયે ॥ ચા૦ ॥ ૨ ॥ પિયર પાછલ છલ કરી મેહેલ્યું, સાસરીયે સુખ વસીયે ॥ ચા૦ ॥ સાસુડી તે ઘરઘર ભટકે, લોકને ચટકે ડસીયે ॥ ચા૦ ॥ ૩ ॥ કહેતાં આસુ આવે હાંસુ, ભુંશીયે મુખ લઈ મશીયે ॥ ચા૦ ॥ કંત અમારો બ.લોભોલો, જાણે ન અસિ મસિ કસીયે ॥ ચા૦ ॥ ૪ ॥ જુઠાબોલી કલહણ શીલા, ઘરઘર શુની જ્યૂં ભસીયે ॥ ચા૦ ॥ એ દુઃખ દેખા હઈડું સુંજે, દુર્જનથી દૂર ખસીયે ॥ ચા૦ ॥ ૫ ॥

રૈવતગિરિનું ધ્યાન ન ધરીયું, કાળ ગયો હુ-
સમશીયે ॥ ચા૦ ॥ શ્રી ગિરનારે ત્રણ ક-
લ્યાણક, નેમી નમન ઉલ્લસીયે ॥ ચા૦ ॥૬॥
શિવ વરશે ચોવીશ જિનેશ્વર, અનાગત ચ-
ઉવીશીયે ॥ ચા૦ ॥ કૈલાસ ઉજયંત રૈવત
કહીયે, શરણ ગિરિને ફરસીયે ॥ ચા૦ ॥૭॥
ગિરનાર નંદભદ્ર એ નામે, આરે આરે છ
પ્રવસિયે ॥ ચા૦ ॥ દેખી મહિતલ મહિમા
મહોટો, પ્રભુ ગુણ જ્ઞાન વસિયે ॥ ચા૦ ॥
॥ ૮ ॥ અનુભવ રંગ વાધે તેમ પૂજો, કેસર
ઘસી ઓરશીએ ॥ ચા૦ ॥ ભાવ સ્તવ સુર
કેવલ પ્રગટે, શ્રી શુભવીર વિલસીયે ॥ચા૦॥

અથ શ્રી આબુજીનું સ્તવન.

આદિ જિણેસર પૂજતાં દુઃખ મેટો રે,
આબૂગઢ દૃઢ ચિત્ત ॥ ભવિ જઈ ભેટો રે ॥
દેલવાડે દેહેરાં નમી ॥ દુ૦ ॥ ચાર પરિમિત
નિત્ય ॥ ભ૦ ॥ ૧ ॥ વીશ ગજમણ પદમા-
વતી ॥ દુઃખ૦ ॥ ચક્રેસરી દંડ આણુ ॥

॥ ભ૦ ॥ શંખુ દીયે અંબી સુરી ॥દુઃખ૦॥ પંચ કોશ વહે બાણુ ॥ ભ૦ ॥ ૨ ॥ બાર પાદશાહ જીતીને ॥ દુઃખ૦ ॥ વિમલ મંત્રી આલ્હાદ ॥ ભ૦ ॥ દ્રવ્ય ભરી ધરતી કીયો ॥ દુઃખ૦ ॥ ઋષભદેવ પ્રાસાદ ॥ ભ૦ ॥૩॥ બિહુત્તર અધિકાં આઠશેં ॥ દુઃખ૦ ॥ બિંબ પ્રમાણુ કહાય ॥ ભ૦ ॥ પન્નરસેં કારીગરે ॥ ॥ દુઃખ૦ ॥ વરસ ત્રિકે તે થાય ॥ ભ૦ ॥૪॥ દ્રવ્ય અનુપમ ખરચિયો ॥ દુઃખ૦ ॥ લાખ ત્રેપન બાર કોડ ॥ ભ૦ ॥ સંવત દશ અઠ્ઠા-શીયે ॥ દુઃખ૦ ॥ પ્રતિષ્ઠા કરી મન હોડ ॥ ॥ ભ૦ ॥ ૫ ॥ દેરાણી જેઠાણીના ગોખલા ॥ ॥ દુઃખ૦ ॥ લાખ અઢાર પ્રમાણ ॥ ભ૦ ॥ વસ્તુપાળ તેજપાળની ॥ દુઃખ૦ ॥ એ દાય કાંતા જાણ ॥ ભ૦ ॥ ૬ ॥ મૂલનાયક નેમી સર ॥ દુઃખ૦ ॥ ચારશેં અડશઠ બિંબ ॥ ॥ ભ૦ ॥ ઋષભ ધાતુમય દેહરે ॥ દુઃખ૦ ॥ એકસો પિસ્તાલીશ બિંબ ॥ ભ૦ ॥ ૭ ॥ ચઉમુખ ચૈત્ય જૂહારીયે ॥ દુઃખ૦ ॥ કાઉસ્સ-

ગીયા ગુણવંત ॥ ભ૦ ॥ બાણું મિત્ત તેમાં કહ્યું ॥ દુઃખ૦ ॥ અગન્યાસી અરિહંત ॥ ॥ ભ૦ ॥ ૮ ॥ અચલગઢે પ્રભુજી ઘણા ॥ ॥ દુઃખ૦ ॥ જાત્રા કરો હુંશિયાર ॥ ભ૦ ॥ ક્રોડી તપે ફળ જે લહે ॥ દુઃખ૦ ॥ તે પ્રભુ ભક્તિ વિચાર ॥ ભ૦ ॥ ૯ ॥ સાલંબન નિ- રાલંબને ॥ દુઃખ૦ ॥ પ્રભુધ્યાને ભવપાર ॥ ॥ ભ૦ ॥ મંગલ લીલા પામીયે ॥ દુઃખ૦ ॥ વીરવિજય જયકાર ॥ ભ૦ ॥ ૧૦ ॥ ઇતિ ॥

અથ શ્રી અષ્ટાપદજીનું સ્તવન.

ચઉ અઠ દસ દોય વંદીયેજી, વર્ત્તમાન જગદીશ રે ॥ અષ્ટાપદગિરિ ઉપરેજી, નમતાં વાધે જગીશ રે ॥ ચ૦ ॥ ૧ ॥ ભરત ભરત પતિ જિનમુખેજી, ઉચ્ચરીયાં વ્રત બાર રે ॥ દર્શન શુદ્ધિને કારણેજી, ચોવીશ પ્રભુનો વિ હાર રે ॥ ચ૦ ॥ ૨ ॥ ઉંચપણે કોશ તિગ કહ્યુંજી, યોજન એક વિસ્તાર રે ॥ નિજ નિજ માન પ્રમાણ ભરાવીયાંજી, બિંબ સ્વપર

ઉપગાર રે ॥ ચ૦ ॥ ૩ ॥ અજિતાદિક ચઉ [1]દાહિણેજી, પછીમે [2]પઉમાઇ આઠ રે ॥ અનંત આદે દશ ઉત્તરેજી, પૂર્વે ઋષભ વીર પાઠ રે ॥ ચ૦ ॥ ૪ ॥ ઋષભ અજિત પૂરવે રહ્યાજી, એ પણ આગમ પાઠ રે ॥ આતમશક્તિયે કરે જાતરાજી, તે ભવ મુક્તિ વરે ઘણી આઠ રે ॥ ચ૦ ॥ ૫ ॥ દેખો અચંભો શ્રી સિદ્ધાચલે જી, હુઆ અસંખ્ય ઉદ્ધાર રે ॥ આજ દિને પણ ઇણે ગિરેજી, ઝગમગ ચૈત્ય ઉદાર રે ॥ ॥ ચ૦ ॥ ૬ ॥ રહેશે ઉત્સર્પિણી લગેજી, દેવ મહિમા ગુણ દાખ રે ॥ સિંહ નિષધાદિક થિરપણેજી, વસુદેવ હિંડની શાખ રે ॥ચ૦ ॥ ॥ ૭ ॥ કેવલી જિનમુખમેં સુણ્યુંજી, ઇણ વિધે પાઠ પઠાય રે ॥ શ્રી શુભવીર વચન રસેજી, ગાયો ઋષભ શિવઠાય રે ॥ ચ૦॥૮॥

અથ શ્રી સમેતશિખરજીનું સ્તવન.

(૧)

નામ સુણત શીતળ શ્રવણા, જાસ દર્શન

---

૧ દક્ષિણે. ૨ પદ્મ પ્રભાદિ.

સીતળ નયનાં ॥ સ્તવન કરત શીતલ વયણાં રે ॥ ૧ ॥ સમેતશિખર ભેટણ ચલજો, મુજ મન બહુ ભવિ સાંભલજો રે ॥ અનુભવમિત્ર સહિત મલજો રે ॥ સ૦ ॥ ૨ ॥ જંબુદ્વીપ દાહિણ ભરતે, પૂરવદેશે અનુસરતે, સમેતશિખર તીરથ વરતે રે ॥ સ૦ ॥ ૩ ॥ જસ દર્શન ઘન કર્મ દહે, દિનકર તાપ ગગન વહે, શશી વસી પદ્મ વિનાશ લહે રે ॥ સ૦ ॥૪॥ અજિતાદિક દશ શિવ વરીઆ, વિમલાદિક નવ ભવ તરીયા, પાર્શ્વનાથ એમ વીશ મળીયા રે ॥ સ૦ ॥ ૫ ॥ મુક્તિ વર્યા પ્રભુ ઇણ ઠામે, વીશે ટુંકો અભિરામે, વીશ જિનેશ્વરને નામે રે ॥ સ૦ ॥ ૬ ॥ ઉત્તરદિશ એરવતમાંહિ, શ્રી સુપ્રતિષ્ટગિરિ જયાંહિ, સુચંદ્રાદિક વીશ ત્યાંહિ રે ॥ સ૦ ॥ ૭ ॥ ઇમ દશ ક્ષેત્રે વીશ લહ્યા, એક એક ગિરિવર સિદ્ધ થયા, તીર્થોગાલી પયન્ને કહ્યા રે ॥સ૦॥ ॥ ૮ ॥ રત્નત્રયી જેહથી લહીયે, ભવજલ પાર તે નિરવહિયે, સજજન તીરથ તસ ક-

હીયે રે ॥ સ૦ ॥ ૯ ॥ કલ્યાણક એક જિહાં થાય, તે પણ તીરથ કહેવાય, વીસ જિનેશ્વર શિવ જાય રે ॥ સ૦ ॥ ૧૦ ॥ તેણે એ ગિરિવર અભિરામ, મુનિવર કોડિ શિવ ઠામ, શિવવહુ ખેલણ આરામ રે ॥ સ૦ ॥ ૧૧ ॥ મુનિવર સૂત્ર અરથ ધારી, વિચરે ગગન લબ્ધિ પ્યારી, દેખી તીરથ પચ ચારી રે ॥ સ૦ ॥૧૨॥ સમેતશિખર સુપ્રતિષ્ઠનણી, ઠવણા પૂજન દુઃખ હરણી, ઘેર બેઠાં શિવ નિસરણી રે ॥ સ૦ ॥ ॥ ૧૩ ॥ દર્શને જસ દર્શન વરીયે, લહી સુભ સુખ દુઃખડાં હરીયે, વીરવિજય શિવ મંદિરીયે રે ॥ સ૦ ॥ ૧૪ ॥ ઇતિ ॥

(૨)

તુંહી નમો નમો સમેતશિખર ગિરિ, આદિશ્વર અષ્ટાપદ સિદ્ધા, વાસુપૂજ્ય મુકતે, ચંપાપુરી ॥ તું૦ ॥ નેમ ગયા ગિરનારે, વીર પાવન પાવાપુરી ॥ તું૦ ॥ ૧ ॥ વીશે ટૂંકે વીશ જિનેસર, સિદ્ધા અણસણ આદરી ॥ ॥ તું૦ ॥ જ્યોતિસ્વરૂપે હુઆ જગદીશ્વર,

અષ્ટ કર્મનો ક્ષય કરી ॥ તું૦ ॥ ૨ ॥ પશ્ચિમ દિશિ શત્રુંજય તીરથ, પૂરવ સમેતશિખર ગિરિ ॥ તુ૦ ॥ મોક્ષનગરના દોયે દરવાજા, ભાવક જીવ રહ્યા સંચરી ॥ તું૦ ॥ ૩ ॥ જગવ્યાપક જે અક્ષર સાહેબ, પાપ સંતાપ કાટન ગિરિ ॥ તું૦ ॥ મોહોટું તીરથ મોહોટો મહિમા, ગુણ ગાવત સુરાસુરી ॥ તું૦ ॥૪॥ વિષમ પાહાડ ઉજાડમેં ચિહું દિશિ, ચોર ચરડ રહ્યા સંચરી ॥ તું૦ ॥ ભયંકર ડુંગર ભીમ ડરાવણ, દેખત ડુંગર થરહરી ॥ તું૦॥ ॥ ૫ ॥ સંવત સત્તરશેં ચુમ્માલે, ચેતર શુદિ ચોથે ધરી ॥ તું૦ ॥ કહે જિનહર્ષ વીશે ટૂંકે ભાવશું ચૈત્યવંદન કરી ॥ તું૦ ॥ ૬ ॥

અથ શ્રી દીવાલીનું સ્તવન.

મારગ દેસક મોક્ષનો રે, કેવલજ્ઞાન નિધાન ॥ ભાવ દયા સાગર પ્રભુ રે, પર ઉપગારી પ્રધાન રે ॥ ૧ ॥ વીરપ્રભુ સિદ્ધ થયા ॥ સંઘ સકલ આધાર રે, હવે ઇણ ભ-

રતમાં ॥ કોણ કરશે ઉપગાર રે ॥ વી૦ ॥
॥ ૨ ॥ નાથ વિહૂણું સૈન્ય જ્યું રે, વીર
વિહૂણો રે સંઘ ॥ સાધે કોણ આધારથી રે,
પરમાનંદ અભંગ રે ॥ વીર૦ ॥ ૩ ॥ માતા
વિહૂણો બાળ જ્યું રે, અરહો પરહો અથ-
ડાય ॥ વીર વિહૂણા જીવડા રે, આકુલ વ્યા-
કુલ થાય રે ॥ વીર૦ ॥ ૪ ॥ સંશય છેદક
વીરનો રે, વિરહ તે કેમ ખમાય ॥ જે દીઠે
સુખ ઉપજે રે, તે વિણુ કેમ રહેવાય રે ॥
॥ વીર૦ ॥ ૫ ॥ નિર્યામક ભવસમુદ્રનો રે,
ભવઅડવી સથ્થવાહ ॥ તે પરમેશ્વર વિણુ મ-
લે રે, કેમ વાધે ઉત્સાહ રે ॥ વીર૦ ॥ ૬ ॥
વીરથકાં પણુ શ્રુતતણો રે, હતો પરમ આ-
ધાર ॥ હવે ઈહાં શ્રુત આધાર છે રે, અહો
જિનમુદ્રા સાર રે ॥ વીર૦ ॥ ૭ ॥ ત્રણુ કા-
લે સવિ જીવને રે, આગમથી આણંદ ॥ સે-
વો ધ્યાવો ભવિજના રે, જિનપડિમા સુખ-
કંદ રે ॥ વીર૦ ॥ ૮ ॥ ગણુધર આચારજ
મુનિ રે, સહુને ઇણિપરે સિદ્ધ ॥ ભવ ભવ

આગમ સંગથી રે, હુકમચંદ પદ લીધ રે ॥ ॥ વીર૦ ॥ ૯ ॥ ઇતિ ॥

અથ શ્રી સિદ્ધચક્રજીનું સ્તવન.

સિદ્ધચક્રને ભજીએ રે, કે ભવિયણ ભાવ ધરી ॥ મદ માનને તજીએ રે, કે કુમતા દૂર કરી ॥ એ આંકણી ॥ પહેલે પદ રાજે રે, કે અરિહંત શ્વેતતણું ॥ બીજે પદ છાજે રે, કે સિદ્ધ પ્રગટ જાણું ॥ સિદ્ધ૦ ॥ ૧ ॥ ત્રીજે પદ પીળાં રે, કે આચારજ કહીએ ॥ ચોથે પદ પાઠક રે, કે નીલવરણ લહીએ ॥ ॥ સિદ્ધ૦ ॥ ૨ ॥ પાંચમે પદ સાધુ રે, કે તપ સંજમ સૂરા ॥ શામવરણે સોહે રે, કે દર્શન ગુણ પૂરા ॥ સિદ્ધ૦ ॥ ૩ ॥ દર્શન નાણ ચારિત્ર રે, કે તપ સંજમ શુદ્ધ વરો ॥ ભવિ ચિત્ત આણી રે, કે હૃદયમાં ધ્યાન ધરો ॥ સિદ્ધ૦ ॥ ૪ ॥ સિદ્ધચક્રને ધ્યાને રે, કે સંકટ ભય ન આવે ॥ કહે ગૌતમ વાણી રે, કે અમૃતપદ પાવે ॥ સિદ્ધ૦ ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

અથ શ્રી અખાત્રીજનું સ્તવન.

શ્રી ઋષભ વરસોપવાસી, પૂરવની પ્રિત પ્રકાશી, શ્રેયાંસ બોલે શાબાસી ॥ બાવાજી વિનતિ અવધારો, મ્હારે મંદરીયે પધારો ॥ ॥ બાવાજી૦ ॥ ૧ ॥ એ આંકણી ॥ સેલડી રસ સુજતો વોહોરો, નાથજી ન કરાવો નોહોરો, દરિશન ફળ આપો દોરો ॥ બાવા૦ ॥ ॥ ૨ ॥ પ્રભુયે તવ માંડી પસલી, આહાર લેવાની ગતિ અસલી, પ્રગટી તવ દુર્ગતિ વસલી ॥ બાવા૦ ॥ ૩ ॥ અજુઆલી ત્રીજ વૈશાખી, પંચ દિવ્ય થતે સુર સાખી, એતો દાનતણી ગતિ દાખી ॥ બાવા૦ ॥ ૪ ॥ યુગાદિ પરવ એ જાણો, આખાત્રીજ નામે એ વખાણો, સહુ કોઇ કરે ગલ માણો ॥ બાવા૦ ॥ ૫ ॥ સહસ વરસે કેવલ પાયો, એક લાખ પૂરવ અરચાયો, પછી પરમ મહોદય પાયો ॥ બાવા૦ ॥ ૬ ॥ એમ ઉદય વદે ઉવજ્ઝાયા, પૂજો શ્રી ઋષભના પાયા, જિણે આદિ ધર્મ ઉપાયા ॥ બાવા૦ ॥ ૭ ॥ ઈતિ ॥

અથ શ્રી સિદ્ધાચળજીનાં સ્તવનો.

સિદ્ધાચળગિરિ ભેટ્યાં રે, ધન્ય ભાગ્ય હુ-
મારાં ॥ વિમલાચળગિરિ ભેટ્યાં રે, ધન્ય
ભાગ્ય હુમારાં ॥ એ ગિરિવરનો મહિમા મ-
હોટો, કહેતાં નાવે પાર ॥ રાયણ રૂખ સમો-
સર્યા સ્વામી, પૂરવ નવાણું વાર રે ॥ ધ૦ ॥
॥ ૧ ॥ મૂળનાયક શ્રી આદિજિનેશ્વર, ચોમુ-
ખ પ્રતિમા ચાર ॥ અષ્ટદ્રવ્યશું પૂજો ભાવે,
સમકિત મૂલ આધાર રે ॥ ધ૦ ॥ ૨ ॥ ભાવ
ભક્તિશું પ્રભુ ગુણ ગાવે, અપણા જનમ સુ-
ધાર્યા ॥ યાત્રા કરી ભવિજન શુભ ભાવે,
નિરય તિર્યંચ ગતિ વાર્યા રે ॥ ધ૦ ॥ ૩ ॥
દૂર દશાંતરથી હું આવ્યો, શ્રવણે સુણી ગુણ
તારા ॥ પતિત ઉદ્ધારણ બિરૂદ તુમારૂં, એ
તીરથ જગ સારા રે ॥ ધ૦ ॥ ૪ ॥ સંવત
અઢાર ત્યાસી માસ અષાઢે, વદિ આઠમ ભો-
મવારા ॥ પ્રભુજીકે ચરણ પ્રતાપકે સંઘમેં,
ક્ષમારતન પ્રભુ પ્યારા રે ॥ ધ૦ ॥ ૫ ॥

(૨)

આપલડાં રે પાતીકડાં, તમે શું કરશો હુ-
વે રહીને ॥ શ્રી સિદ્ધાચળ નયણે નિરખો
દૂર જાઓ તુમે વહીને રે ॥ આપડલાં૦॥૧॥
કાળ અનાદિ લગે તુમ સાથે, પ્રીત કરી નિ-
રવહીને ॥ આજથકી પ્રભુ ચરણે રહીશું,
એમ શિખવીશું મનને રે ॥ આપલડાં રે૦ ॥
॥ ૨ ॥ દુષમકાળે એણે ભરતે, મુક્તિ નહિ
સંઘયણને ॥ પણ તુજ ભક્તિ મુક્તિને
ખેંચે, ચમક ઉપલ જેમ લોહને રે ॥ આપ-
લડાં રે૦ ॥ ૩ ॥ શુદ્ધ સુવાસન ચૂરણ આ-
પ્યું, મિથ્યા પંક શોધનને ॥ આતમભાવ
થયો જય નિરમલ, આણંદમય તુજ ભજને
રે ॥ આપલડાં રે૦ ॥ ૪ ॥ અભય નિધાન
તુમ સમકિત પામી, કોણ વંછે ચલ ધનને
॥ શાંતસુધારસ કનક કચોળે, સિંચો સેવક
તનને રે ॥ આપલડા ર૦ ॥ ૫ ॥ બાહ્ય અ-
ભ્યતર શત્રુકેરો, ભય ન હોવે મુજ મનને
॥ સેવક સુખીયો સુજસ વિલાસી, તે મ-

હિમા પ્રભુ તુજને રે ॥ બાપલડાં રે૦ ॥ ૬ ॥ નામ મંત્ર તુમારો સાધ્યો, તે થયો જગ ઓળખાણે ॥ તુજ મુખ મુદ્રા દેખી હરખું, જેમ ચાતક જલધરો રે ॥ બાપલડાં રે૦ ॥ ૭ ॥ તુજ વિણ અવર દેવ નહિ જાચું (ધ્યાવું), ફરી ફરી આ મનજો રે ॥ જ્ઞાનવિમળ કહે ભવજળ તારો, સેવક બાંહ્ય ગ્રહીને રે ॥ ॥ બાપલડાં રે૦ ॥ ૮ ॥

(૩)

સુરપતિ આગળ એમ જંપે શ્રી વીર જિનેશ્વરૂ ॥ ગિરિરાજ૦ ॥ એ તો સકલ તીરથ માંહિ, સાર શત્રુંજય સુખકરૂ ॥ ગિરિરાજ૦ ॥ ૧ ॥ સિધ્યા ઇહાં સાધુ અનંત, અનંત કેવળ ધરા ॥ ગિરિરાજ૦ ॥ જિનવર ઇહાં આવ્યા અનેક, જાણીને પાવનતરા ॥ ॥ ગિરિરાજ૦ ॥ ૨ ॥ રાયણ તળે ઋષભ જિણંદ, ગુણાકર ગેલ શું ॥ ગિરિરાજ૦ ॥ બ્યાસી પુર્વ નવાણુ વાર, પધાર્યા પ્રેમ શું ॥ ગિરિરાજ૦ ॥ ૩ ॥ એતો મોક્ષાદિ વરવા-

ની, પીઠ વખાણિયે ॥ ગિરિરાજ૦ ॥ ત્રિભુવન તારણ એહ, તીરથ જગમાંહિ જાણીયે ॥ ગિરિરાજ૦ ॥ ૪ ॥ દીઠે કરે દુરગતિ દૂર, એ દુષમ કાળમાં ॥ ગિરિરાજ૦ ॥ ચાહીનેરે જઈએ સિદ્ધક્ષેત્ર રહિયે એની ચાલમાં ॥ ॥ ગિરિરાજ૦ ॥ ૫ ॥

(૪)

મનના મનોરથ સવિ ફળયાએ, સિધ્યા વંછિત કાજ ॥ પૂજો ગિરિરાજને એ, પ્રાયે એ ગિરિ શાશ્વતો એ ॥ ભવજળ તરવા ઝાજ, પૂજો ગિરિરાજને એ ॥ મણિ માણેક મુગતાફળે એ, રજત કનકનાં ફુલ ॥ પૂ૦ ॥ કેશર ચંદન ઘસી ઘણાંએ, બીજી વસ્તુ અમૂલ ॥ પૂ૦ ॥ છેડે અંગે દાખીયોએ, આઠમે અંગે ભાખ ॥ પૂ૦ ॥ સ્થિવરાવળી પયન્ને વરણવ્યો એ, એ આગમની શાખ ॥ વિમળ કરે ભવિ લોકને એ, તેણે વિમળાચળ જાણ ॥ પૂ૦ ॥ શુક રાજાથી વિસ્તર્યો એ, શત્રુંજય ગુણ ખાણ ॥ પૂ૦ ॥ પુંડરીક ગણ-

ધરથી થયો એ, પુંડરીક ગિરિ ગુણ ધામ ॥ પૂ૦ ॥ સુરનર કૃત એમ જાણીએ એ, ઉત્તમ એકવીશ નામ ॥ પૂ૦ ॥ એ ગિરિવરનાં ગુણ ઘણાંએ, નાણીએ નવી કહેવાય ॥પૂ૦ ॥ જાણે પણ કહી નવિ શકે એ, મુંગડ ધુરહને ન્યાય ॥ પૂ૦ ॥ ગિરિવર ફરશન નવિ કર્યો એ, તે રહ્યો ગરભાવાસ ॥ પૂ૦ ॥ નમન દરશન ફરસન કર્યો એ, પૂરે મનની આશ ॥ ॥ પૂ૦ ॥ આજ મહોદય મેં લહ્યો એ, પામ્યો પ્રમોદ રસાળ ॥ પૂ૦ ॥ મણિઉદ્યોત ગિરિ સેવતાં એ, ઘેર ઘેર મંગળ માળ ॥ પૂ૦ ॥

(૫)

ચાલો ચાલો વિમળગિરિ જઈએ રે, ભવજળ તરવાને ॥ તુમે જયણાએ ધરજો પાય રે, પાર ઉતરવાને ॥ એ આંકણી ॥ બાળ કાળની ચેષ્ટા ટાળી, હું તો ધર્મ યોવન હવે પાયો રે ॥ ભવ૦ ॥ ભૂલ અનાદિની દૂર નિવારી, હું તો અનુભવ મનમાં લાયો રે ॥ ॥ પાર૦ ॥ ચાલો૦ ॥ ૧ ॥ ભવતરણા સવી

ફર નિવારી, મારી જિનચરણે લય લાગી રે ॥ ભવ૦ ॥ સંવર ભાવમાં દિલ હવે ઠરીયું, મારી ભવની ભાવઠ ભાંગી રે ॥ પાર૦ ॥ આલો૦ ॥ ૨ ॥ સચિત સરવનો ત્યાગ કરીને, નિત્ય એકાસણાં તપકારી રે ॥ ભવ૦ ॥ પડિક્કમણાં હોય ટંકના કરશું, ભલી આતુરક્રિયા દિલધારી રે ॥ ॥ પાર૦ ॥ આલો૦ ॥ ૩ ॥ વ્રત ઉચ્ચરશું ગુરૂની પાસે, હું તો યથ શક્તિ અનુસારે રે ॥ ભવ૦ ॥ ગુરૂ સાથે ગઢશું ગિરિ પાજે, જે ભવોદધિ બુડતાં તારે રે ॥ પાર૦ ॥ આલો૦ ॥ ૪ ॥ ભવ તારક એ તીરથ ફરસી, હું તો સૂરજકુંડમાં નાહું રે ॥ ભવ૦ ॥ અષ્ટપ્રકારી ઋષભજિણંદની, હું તો પૂજા કરીશ લય લાઈ રે ॥ પાર૦ ॥ આલો૦ ॥ ૫ ॥ તીરથ તિને તીરથ સેવા, એ તો સાચા મોક્ષના મેવા રે ॥ ભવ૦ ॥ સાત છઠ હોય અઠમ કરીને, મને સામીવચ્છલની હેવા રે ॥ ॥ પાર૦ ॥ આલો૦ ॥ ૬ ॥ પ્રભુપદપદ્મ રા-

ચણ તળે પૂજી, હું તો પામીશ હરખ અપાર રે ॥ ભવ૦ ॥ રૂપવિજય પ્રભુ ધ્યાન પસાએ, એ તો પામે સુખ શ્રીકાર રે ॥ પાર૦ ॥ ॥ ચાલો૦ ॥ ૭ ॥

(૬)

સિદ્ધાચળ વંદો રે નર નારી નર નારી નર નારી સિદ્ધા૦ નાભિરાયા મરૂદેવા નંદન, ઋષભદેવ સુખકારી ॥ સિદ્ધા૦ ॥ ૧ ॥ પુંડરીક પમુહા મુનિવર સિદ્ધા, આતમ તત્ત્વ વિચારી ॥સિદ્ધા૦॥ ॥ ૨ ॥ શિવસુખ કારણ ભવદુઃખ વારણ, ત્રિભુવન જન હિતકારી ॥ સિદ્ધા૦ ॥ ૩ ॥ સમકિત શુદ્ધ કરણ એ તીરથ, મોહ મિથ્યાત્વ નિવારી ॥ સિદ્ધા૦ ॥ ૪ ॥ જ્ઞાન ઉદ્યોત પ્રભુ કેવળ ધારી, ભક્તિ કરૂં એકતારી ॥ ॥ સિદ્ધા૦ ॥ ૫ ॥

(૭)

પ્રભુ તુંહિ તુહિ તુંહિ તુંહિ તુંહિ ધરતાં ધ્યાનરે એ દેશી.

વિમલ ગિરિવર શિખર સુંદર, સકળ

તીરથ સાર રે ॥ નાભિનંદન ત્રિજગ વંદન, ઋષભજિન સુખકાર રે ॥ વિમળ૦ ॥ ૧ ॥ ...ગે ... રૂપ રાયણ, સોહે અતિ મનોહાર રે ॥ નાભિનંદનતણાં પગલાં, ભેટતાં ...પાર રે ॥ વિમલ૦ ॥ ૨ ॥ સમવસરિયા આદિ જિનવર, જાણી લાભ અનંત રે ॥ અજિત શાન્તિ ચઉમાસ રહિયા, ઇમ અનેક મહંત રે ॥ વિમલ૦ ॥ ૩ ॥ સાધુ સિધ્યા જિહાં અનંતા, પુંડરીક ગણધાર રે ॥ શામ્બ ને પ્રધુમ્ન પાંડવ, પ્રમૂખ બાહુ અણગાર રે ॥ ॥ વિમલ૦ ॥ ૪ ॥ નેમિજિનના શિષ્ય ... વરયા, સહસ્સ પરિવાર રે ॥ અંતગડજી સૂત્ર માંહે, જ્ઞાતાસૂત્ર મઝાર રે ॥ વિમલ૦ ॥ ૫॥ ...ાવ સહિત ભવી જે ફરસે, સિદ્ધક્ષેત્ર ...ામ ॥ નરક તિર્યંગ દો નિવારે, જપે લાખ જિન નામ રે ॥ વિમલ૦ ॥ ૬ ॥ રયણમય જે ઋષભ પ્રતિમા, ... રે ॥ ... પ્રત્યે જિહાં ઇંદ્ર પૂજે, દુપ્પ સમય

પ્રમાણ રે ॥ વિમલ૦ ॥ ૭ ॥ ત્રીજે ભવે જે મુક્તિ પહોંચે, ભવિક લોટે તેહ રે ॥ દેવ સાનિધ્ય સકળ વંછિત, પુરવે સસનેહ રે ॥ ॥ વિમલ૦ ॥ ૮ ॥ એણીપેરે જેહનો સબળ મહિમા, કહ્યા શાસ્ત્ર મઝાર રે ॥ જ્ઞાનવિમલ ગિરિ ધ્યાન ધરતાં, આવાગમન નિવાર રે ॥ ॥ વિમલ૦ ॥ ૯ ॥

(૮)

મારૂં મન મોહ્યું રે શ્રી સિદ્ધાચળે રે, મારૂં મન મોહ્યું રે શ્રી વિમળાચળે રે ॥ દેખીને હરખિત હોય, વિધિસ્યું કીજેરે જાત્રા એહની રે ॥ ભવ ભવનાં દુઃખ જાય ॥ ॥ મારૂં૦ ॥ ૧ ॥ પંચમે આરે રે પાવન કારણે રે, એ સમો તિરથ ન કોય ॥ મોટો મહિમા રે જગમાં એહનો રે, આ ભરતે અહીંયાં જોય ॥ મારૂં૦ ॥ ૨ ॥ એ ગિરિ આવ્યા રે જિનવર ગણધરા રે, સિધ્યા સાધુ અનંત ॥ કઠણ કરમ પણ એ ગિરિ

ફરસતાં રે, હોવે કરમની શાંત ॥ મારૂં૦ ॥ ॥ ૩ ॥ જૈનધર્મનો સાચો જાણીને રે, માનવ તીરથ એ સ્થંભ ॥ સુર નર કિન્નર નૃપ વિદ્યાધરા રે, કરતા નાટા હોરંભ ॥ મારૂં૦ ॥ ૪ ધન્ય ધન્ય દાહાડો રે ધન્ય વેળા ઘડી રે, ધરીએ રૂદય મોઝાર, જ્ઞાન વિમળસૂરિ ગુણ એના ઘણા રે, કહેતાં ન આવે રે પાર ॥ મારૂં૦ ॥ ૫ ॥

(૯)

ચાલો સખી જીનવંદન જઇએ, શ્રી વિમળાચળ શૃંગે રે ॥ અનંત સિદ્ધ ધ્યાન સિદ્ધાચળ, ફરશીજે મન રંગે રે ॥ ચાલો૦ ॥૧॥ ગુરૂ આચારે સંઘે સુવિહિત, પોતે પાય વિહારી રે ॥ એકલહારી ભૂમિ સંથારી, સકળ સચિત્ત પરિહારી રે ॥ ચાલો૦ ॥ ૨ ॥ શ્રાવક શ્રાવિકા જિન ગુણ ગાતી, પ્રભુ ભક્તિ અતિ રાતી રે ॥ તીરથ ફરસન મન ઉજમતી, ગજગતિ ચતુર સુહાતી રે ॥ ચાલો૦॥

॥ ૩ ॥ જીહાં મુનિ કોડિ શિવગતિ પહોંચ્યા, નિજ અનુભવ લસલસતી રે ॥ વિષય દોષ ઉપર શમ તરશી, રત્ન ત્રયીમેં રમતી રે ॥ ચાલો૦ ॥ ૪ ॥ રિષભાદિક જિન ફરશિત અંગે, ફરસ્યાં પાપ પલાય રે ॥ શુદ્ધ ગુણી સમરણ ગુણ પ્રગટે, ધ્યાન લેહરે લીલાય રે ॥ ચાલો૦ ॥ ૫ ॥ અતીત અનાગત ને વર્તમાને, એ તીરથ શિર ટીકો રે ॥ શ્રી શત્રુંજય ભક્તે પામે, દેવચંદ્ર પદ નીકો રે ॥ ચાલો૦ ॥ ૬ ॥

(૧૦)

સમકિત દ્વાર ગભારે પેસતાંજી, પાપ પડળ ગયાં દૂર રે ॥ મોહન મરૂદેવીનો લાડલોજી, દીઠો મીઠો આનંદ પૂર રે ॥ સમકિત૦ ॥ આયુ વરજીત સાતે કરમનીજી, સાગર કોડા કોડા હીણ રે ॥ સ્થિતિ પઢમ કરણે કરીજી, વીર્ય અપૂરવ મોઘર લીધ રે ॥ સમકિત૦ ॥ ભાંગળ ભાગી આદ્ય કષાયનીજી, મિથ્યાત

મોહની સાંકળ સાથ રે ॥ બાર ઉઘાડ્યાં શમ સંવેગનાંજી, અનુભવ ભવને બેઠા નાથ રે ॥ ॥ સમકિત૦ ॥ તોરણ બાંધ્યું જીવદયાતણું જી, સાથીઓ પુર્યો શરધા રૂપ રે ॥ ધૂપ ઘટી પ્રભુ ગુણ અનુમોદનાજી, ધીગુણ મંગળ આઠ અનુપ રે ॥ સમકિત૦ ॥ સંવર પાણી અંગ પખાલણેજી, કેસર ચંદન ઉત્તમ ધ્યાન રે ॥ આતમ ગુણ રૂચિ મૃગમદ મહમહેજી, પંચાચાર કુસુમ પ્રધાન રે ॥ સમકિત૦ ॥ ભાવપૂજાએ પાવન આતમાજી, પૂજો પરમેશ્વર પુન્ય પવિત્ર રે, કારણ જોગે કારજ નિપજેજી, ખીમાવિજય જિન આગમ રીત રે ॥ સમકિત દ્વાર ગભારે પેસતાંજી ॥

(૧૧)

વિમળાચળ ગિરિ ભેટો ભવિયણ ભાવશું, જેથી ભવોભવ પાતિક દૂર પલાયજો ॥ નિકાચિત બાંધ્યાં જે કર્મજ આકરાં, ગિરિ ભેટતાં ક્ષણમાં સવી ક્ષય થાય જો ॥ વિ૦

મળાચળ૦ ॥ ૧ ॥ સાધુ અનતા ઈણ ગિરિ પર સિદ્ધિ વર્યા, રામ ભરત ત્રણ કોડિ મુનિ પરિવારજો ॥ પાંચસેં સાથે સીલગે શિવપદ લહ્યું, પાંડવ પાચે પામ્યા ભવનો પાર જો ॥ વિમળાચળ૦ ॥ ૨ ॥ નમિ વિનમિ આદે બહુ વિદ્યાધરા, વલી થાવચ્ચા અઈમત્તા અણગાર જો ॥ શુકરાજા વળી ગુખ તે ગિરિપર પાંમીયા, બાહ્ય અભ્યતર શત્રુ કીધા છારજો ॥ ॥ વિમળાચળ૦ ॥ ૩ ॥ જુગલાધર્મ નિવારણ ઈણ ગિરિ આવીયા, રિખભ જીણ૬જી પુરવ નવાણું વારજો ॥ કાંકરે કાંકરે સાધુ અનતા સિદ્ધિયા, માટે નિશદિન સિદ્ધાચળ મન ધારજો ॥ વિમળાચળ૦ ॥ ૪ ॥ ગિરિ પાગે ચઢંતાં તન મન ઉલ્લસે, ભવ સચિત સવી દુષ્કૃત દૂર પલાયજો ॥ સૂરજકુડે નાહી નિરમળ થાઈયે, જીનવર સેવી આતમ પાવન થાયજો ॥ વિમળા ચળ૦ ॥ ૫ ॥ જાત્રા નવાણું કરીયે તન મન હસથી,

ધરીયે શીલ સમતા વળી વ્રત પચ્ચ-
ખાણજો ॥ ગણિયે ગરણું દાન સુપાત્રે
દીજીયે, દ્વેષ તજી ધરો શત્રુ મિત્ર સમાનજો
॥ વિમળાચળ૦ ॥ ૬ ॥ એ ગિરિ ભેટે ભવ
ત્રીજે શિવ સુખ લહે, પાંચમે ભવ તો ભ-
વિયણ મુક્તિ વરાયજો ॥ ગિરિ ધનેશ્વરે શુભ
ધ્યાને ઇંમ ભાંખીયું, પાપી અભવીને એ
ગિરિ નવિ ફરસાયજો ॥ વિમળાચળ૦ ॥ ૭ ॥
મૂળનાયક શ્રી આદિજીન દને ભેટિયે, રાયણ
નીચે પ્રણમો પ્રભુના પાયજો ॥ બાવન જિ-
નાળાં ચોમુખ બિંબને વંદિયે, સમેતશિખર
અષ્ટાપદ રચના આંચજો ॥ વિમળાચળ૦ ॥
॥ ૮ ॥ સકળ તિરથનો નાયક એ ગિરિ રા-
જીયો, તારણ તીરથ ભવદધિ માંહી પોતજો ॥
સેવંતાં એ ગિરિવર બહુ રિદ્ધ પામિયે,
વરિયે શિવ પદ કેવળ જ્યોતા જ્યોતજો ॥
॥ વિમળાચળ૦ ॥ ૯ ॥

(૧૨)

વિમળાચળ નિત્ય વંદિયે, કીજે એહની સેવા ॥ માનું હાથ એ ધર્મનો. શિવતરૂ ફળ લેવા ॥ વિ૦ ॥ ૧ ॥ ઉજ્જવળ જિનગૃહ મંડળી, તિહાં દીપે ઉત્તંગા ॥ માનું હિમગિરિ વિભ્રમે, આઈ અંબર ગંગા ॥ વિ૦ ॥ ૨ ॥ કોઇ અનેરૂં જગ નહિ, એ તીરથ તોલે ॥ એમ શ્રીમુખ હરિ આગળે, શ્રીસીમંધર બોલે ॥ વિ૦ ॥ ૩ ॥ જે સઘળાં તીરથ કર્યાં, જાત્રા ફળ લહિયે ॥ તેહથી એ ગિરિ ભેટતાં, શત ગણું ફળ કહિયે ॥ વિ૦ ॥ ૪ ॥ જનમ સફળ હોય તેહનો, જે એ ગિરિ વંદે ॥ સુજસ વિજય સંપદ લહે, તે નર ચિર નંદે વિમળાચળ૦ ॥ ૫ ॥

(૧૩)

સેત્રુંજા ગઢના વાસી રે, મુજરો માનજયો રે ॥ સેવકની સુણી વાત રે, મનમાં આણજયો રે ॥ પ્રભુ મારા દીઠડે તુમ દેદાર, આ

જ મુને ઉપન્યો હરખ અપાર ॥ સાહેલિયા- ની સેવા રે, ભવદુઃખ ભાંગસે રે ॥૧ ॥ એ આકણી ॥ એક અરજ અમારી રે, દીલમાં ધારજયોરે ॥ ચોરાસી લખ ફેરારે દુર્ગતિ વા- રજયોરે ॥ પ્રભુ મુને દુરગતિ પડતો રાખ, દ- રિસન વહેલું રે દાખ ॥ સાહેલીયા૦ ॥ ૨ ॥ દોલત સવાઈરે સોરઠ દેશનીરે ॥ બલિહારી હું જાઉંરે પ્રભુ તારા વેશનીરે ॥ પ્રભુ મારે રૂડું તમારૂં રૂપ, જોતાં મોહ્યારે સુરનર ભૂપ ॥ સાહેલીયા૦ ॥ ૩ ॥ તિરથ ન કોઈરે, સે- ત્રુંજા સારખુંરે, પ્રવચન પેખીને કીધું તાહારૂં પારખુંરે ॥ ઋષભને જોઈ જોઈ હરખે જેહ, ત્રિભુવન લીલા પામે તેહ ॥ સાહેલીયા૦ ॥ ॥ ૪ ॥ સદાય હું માગુંરે પ્રભુ તારી સેવના રે, ભાવઠ ભાંગોને જગમાં જીવનારે ॥ પ્રભુ માહારા પુરો મનના કોડ, એમ કહે ઉદયરતન કર જોડ ॥ સાહેલીયા૦ ॥ ૫ ॥

સમાપ્ત.

નીચેની સાત શુદ્ધિઓ સહુને સેવવા યોગ્ય છે.
અંગ[1] વસન[2] મન[3] ભૂમિકા[4] પૂજોપગરણ[5] સાર
ન્યાય દ્રવ્ય[6] વિધિ શુદ્ધતા; [7] શુદ્ધિ સાત પ્રકાર

ૐ નમઃ શ્રી તીર્થરાજાય,
સર્વતીર્થ મયાત્મને ॥
અર્હતે યોગિનાથાય,
રૂપાતીતાય તાયિને ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થઃ—સર્વ તીર્થ મય જેનું સ્વરૂપ છે એવા શ્રી શત્રુંજય તીર્થરાજને તેમજ પરમયોગીશ્વર, દેહાતીત અને વિશ્વત્રાતા એવા અરિહંત પરમાત્માને અમારો નમસ્કાર થાઓ !

શ્રીતીર્થપાંથરજસા વિરજીભવંતિ,
તીર્થેષુ બભ્રમણતો ન ભવે ભ્રમંતિ;
દ્રવ્યવ્યયાદિહ નરાઃ સ્થિરસંપદાઃસ્યુઃ
પૂજ્યા ભવન્તિ જગદીશમથાર્ચયંતઃ ॥

ભાવાર્થઃ—શ્રી તીર્થ ભૂમીના રજ

સ્પર્શથી ભવ્યાત્માઓ કર્મરજ રહિત
થાય છે. તીર્થમાં પરિભ્રમણ કરવાથી
ભવમાં ભમતા નથી (ભવ ભ્રમણથી
મુક્ત થાય છે), અન્ન દાન દેવાથી મ
નુષ્યો અચળ લક્ષ્મીવાળા થાય છે અને
જિનેશ્વરની પૂજા-અર્ચા કરતા છતા વિ
શ્વપૂજ્ય થાય છે.

શાસ્ત્રકર્તૃ આશિષ.

શિવમસ્તુ સર્વજગતઃ
પરહિતનિરતા ભવંતુ ભૂતગણાઃ ।
દોષાઃ પ્રયાંતુ નાશં,
સર્વત્ર સુખી ભવંતુ લોકાઃ ॥ ૧ ॥

વિશ્વભરમાં અખંડ શાંતિ પ્રસરો! સમસ્ત પ્રાણીવર્ગ પરોપકાર રસિક બનો! દોષ માત્ર નિર્મૂળ થાઓ! અને સર્વત્ર સહુ કોઈ લોકો સુખી સુખી થાઓ ॥૧॥